

ЗОЛОТА КНИГА

ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ОУА САМОПОМІЧ У НЮ ЙОРКУ

1949-1999

diasporiana.org.ua

Цю книжку присвячуємо
всім учителям нашої школи,
які трудилися,
щоб передати молоді
найцінніший скарб —
нашу українську культуру.

Мої Дорогі Учениці й Учні!

Не треба ніколи розчаровуватись у починах великих діл, треба вірити в успіх, коли з Богом починаємо їх.

Ваш директор і вчитель
д-р КОСТЬ КИСІЛЕВСЬКИЙ

Verba volent, scripta manent.

Латинська приповідка

THE GOLDEN BOOK

50 YEARS
OF THE
SCHOOL OF UKRAINIAN STUDIES,
SELFRELIANCE ASSOCIATION
OF UKRAINIAN-AMERICANS
IN NEW YORK

1949-1999

SCHOOL OF UKRAINIAN STUDIES

NEW YORK 1999

ЗОЛОТА КНИГА

50 РОКІВ
ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА
ОУА "САМОПОМІЧ"
У НЮ ЙОРКУ

1949-1999

ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК 1999

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕҐІЯ

Головний Редактор: Анізіа Гандзя Савицька
Співредактор: Юрій Гаєцький
Редакційний Дорадник: Ольга Теребус-Кекіш
Члени: Марта Бачинська, Іван Дурбак, Ірена Галатин, Оксана Кузишин, Василь Тершаковець, Оля Стасюк, Світляна Чолган
Фінанси: Оксана Хомут-Андерсен, Люба Лабунька, Емілія Літепло

EDITORIAL BOARD

Editor: Anisa Handzia Sawyckyj
Associate Editor: George Gajecky
Editorial Advisor: Olga Terebus-Kekish
Members: Marta Baczynsky, Svitlana Cholhan, Ivan Durbak, Irene Halatyn, Oksana Kuzyszyn, Olya Stasiuk, Basil Tershakovec
Finance: Oksana Chomut-Andersen, Luba Labunka, Emilia Liteplo

Library of Congress Catalog Card Number: 99-232646

Видання
Комітету 50-ліття
Школи Українознавства ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку

Published by the
50th Anniversary Committee
School of Ukrainian Studies Self-Reliance Association in New York

Self-Reliance Association Parents' Committee
c/o O. Chomut-Andersen
66-46 Gray St., Middle Village, N.Y. 11379

З друкарні COMPUTOPRINT Corp., 35 Harding Ave., Clifton, N.J. 07011
Tel.: (973) 772-2166 Fax: (973) 772-1963 e-mail: computopr@aol.com

КОМІТЕТ 50-ЛІТТЯ ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА
Об'єднання Українців в Америці "Самопоміч" в Нью Йорку
C/O O. ANDERSEN • 66-46 GRAY STREET • MIDDLE VILLAGE, NY 11379
(718) 326-4319 email: idurbak@netmail.hscbklyn.edu

СЛОВО ВІД ГОЛОВИ КОМІТЕТУ 50-ЛІТТЯ ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА В НЮ ЙОРКУ

Дирекція Школи Українознавства ОУА "Самопоміч" і Батьківський Комітет Школи в Ню Йорку рішили вшанувати п'ятидесятиліття — Золотий Ювілей — її існування святочною вечерою — бенкетом і балем. Рішено також видати з тої нагоди Ювілейну Книгу, як тривалу пам'ятку довголітнього існування і праці Школи.

Рівночасно ця книга має засвідчити наше признання й шану, як і велику вдячність усім тим, що цю школу перед півстоліттям організували, нею опікувались і керували. Окрема подяка належить цілій плеяді жертвенно відданих учителів, які зуміли передати багатьом соткам української дітвори любов до України й цінні знання про неї, які навчали цю молодь української мови. Школа Українознавства в Ню Йорку, як відомо, втішалась і втішається популярністю серед нюйоркської громади задля свого високого рівня навчання і виховання молоді.

Готуючись до відмічення Золотого Ювілею Школи, її Дирекція і Батьківський Комітет покликали для здійснення святкових імпрез і видання Ювілейної Книги, окремий Комітет 50-ліття Школи Українознавства, що його я маю честь очолювати. Сподіємося, що з допомогою батьків теперішніх учнів Школи, як і тих, що їх діти давно закінчили навчання в нашій Школі, що з допомогою тих же випускників Школи та організованої громадськости метрополітального

Ню Йорку нам вдасться гідно вшанувати золотий ювілей дорогої нам усім Школи Українознавства в Ню Йорку.

В своїому власному імені як і імені членів Комітету у 50-ліття Школи Українознавства складаю щиросердечну подяку усім, що допомогли й допомагають успішно спільно відсвяткувати це велике громадське свято Ню Йорку — 50-ліття Школи Українознавства.

За Комітет 50-ліття Школи Українознавства
ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку

Люба Лабунька
голова

Почесні члени:
Ольга Т. Кекіш, директор Школи
Наталія Дума, голова ОУА "Самопоміч", Відділ Ню Йорк.

Члени Комітету:
Оксана Хомут-Андерсен, Наталія Даниш, Іван Дурбак, Маруся Дурбак, Юрій Гаєцький, Ірена Галатин, Мира Ганкевич, Сергій Гошовський, Славко Коновальський, Віра Косович, Віра Круп, Христя Кузьмович-Савицька, Емілія Літепло, Гандзя Савицька Мицак, Оля Стасюк, Таня Тершаковець.

Комітет 50-ліття Школи Українознавства
в Ню Йорку
складає глибоку подяку
Федеральній Кредитовій Кооперативі "Самопоміч"
у Ню Йорку
за їхню щедру фінансову допомогу
у переведенні святкування Золотого Ювілею.

ПЕРЕДМОВА

Ця книжка була видана заходами Комітету 50-ліття Школи Українознавства при Товаристві "Самопоміч" у Ню Йорку, як історична пам'ятка перших п'ятдесят років школи, 1949-1999. Комітет рішив, що найкращий вияв вдячности своїм учителям і батькам від учнів школи це видання книги, яка задокументує та збереже історію їхньої праці, зусиль і посвят.

Праця написана на підставі архіву школи, який добре зберігся, помимо того, що школа в перших двадцятьох роках існування знаходилась у чотирьох різних приміщеннях. Директори школи зберігали документи школи, бо знали і цінили їхню вартість для історії школи, за що належиться їм велике признання і подяка.

Частина книги це друковані матеріяли про нашу школу, друковані в різних газетах і журналах продовж п'ятдесят років.

До цієї праці теж були зібрані нові матеріяли. На відозву редакції, бувші учні та їхні батьки, учителі і директори надіслали біографічні дані, спомини, та фотографії. Весною 1999 р. були виготовлені запитники-анкети, які були вислані тим бувшим учням і учителям, яких адрес нам вдалось віднайті.

Інформації до розділів "Життєписи учителів" і "Довідник учнів" базуються на анкетах які вони виповнили. Отже, брак інформацій в книзі про окремих учителів чи учнів випливає з відсутності виповненої анкети. В деяких випадках вдалось відтворити біографічні інформації на підставі даних в архіві школи.

Списки бувших учнів які закінчили школу подані в англійській мові через комп'юторний набір. Відносно списків учнів матуральних кляс та матуральних табльо, то вони представляють всіх учнів 12-ої кляси, тих які здали матуру і тих які тільки закінчили 12-ту клясу — ми не розрізняли їх.

Як можна собі уявити, зібрати акуратні списки матурантів за п'ятдесят років, це неабиякий труд. Ці списки є в процесі постійного вдосконалення. Комітет 50-ліття радо приймає поправки, додатки, як і найновіші адреси бувших учнів і учителів.

Редактор бере відповідальність за всі помилки у фактах та за їхню інтерпретацію.

У процесі підготовки цієї книги відкрито багато незнаного або забутого матеріялу, але напевно залишається ще багато невід-

найденого. Історія школи не написана "на камені", а на папері, а паперу є більше. Тож заохочуємо всіх, кому книжка відкрила двері пам'яті, надсилати нам свої враження, свої завваги чи поправки, а головно свої власні спомини. Надіємось, що вони будуть збережені в архіві школи і дочекаються другого ювілею школи, та нового покоління редакторів.

Гандзя САВИЦЬКА
голова редакційної колегії

ПОДЯКА

Цим шляхом складаю глибоку подяку всім котрі причинились до появи цієї книжки.

В першу чергу дякую всім членам редакційної колегії. Без їхньої допомоги і співпраці видання цієї книжки ледви чи було би можливе.

Особлива подяка належиться перш за все д-рові Юрієві Гаєцькому за його великий вклад часу, за влучні поради, за важливий внесок в оформлення книги. Як автор багатьох книжок, історик і учитель, він збагатив книжку своїм досвідом, і своїми редакційними, мовними і технічними консультаціями значно причинився до облегшення праці, особливо в оформленні життєписів визначних учителів, бібліографії та змісту. Я вдячна теж за його постійну моральну підтримку і гумор.

Складаю сердечну подяку директорові школи Ользі Теребус-Кекіш яка не зважаючи на великі обов'язки провадження школи, знайшла час і сили брати активну участь у підготовці книги — підшукувала матеріяли з архіву, писала власні спомини, не тільки читала всі статті у книзі, але й терпеливо давала мені довгі телефонічні консультації з мови і граматики в різних годинах дня і ночі. Ще у ранніх 1980-их роках, директор О. Кекіш віднайшла у шкільній канцелярії звіти з перших років школи, які вона реставрувала та зберігла. За це належиться їй велика подяка від нас усіх, бо ці звіти становлять підставу до історії нашої школи.

Василь Тершаковець прекрасно вив'язався зі своєї обіцянки зредаґувати всі життєписи директорів до книги, за що я йому дуже вдячна. Він не тільки був учнем матуральної кляси школи в 1955 році, але й в 1970-их роках вчителював у школі сім років. Тепер він знову дав свій вклад в історію школи.

Ірені Галатин належиться подяка за відфотографування всіх матуральних табльо, працю яку вона виконала професійно та вміло в нелегких умовинах.

Дякую Іванові Дурбакові за його велику посвяту часу і сил у підготовці комп'юторних списків матурантів школи. До цього діла присвятив він все своє професійне знання, та ніколи не тратив питомого йому доброго гумору та ентузіязму.

Світляні Чолган висловлюю глибоку вдячність за те, що прийшла з поміччю в перших місяцях праці над книгою, швидко та

вміло редаґувала, виправляла мову та технічно оформлювала матеріяли до неї.

Дякую Оксані Кузишин, яка ніколи не відмовилась допомогти з редаґуванням і технічним оформленням матеріялів, за працю над життєписом учителів та довідником учнів.

Марті Жовнір-Бачинській я вдячна за редаґування життєписів учителів та довідника учнів, за коректу цілого рукопису та за її цінні поради, як і редакторки так і доброї приятельки.

За оформлення гербу 50-ліття школи та за довгі години технічної помочі у виготовленні та висилці друкованих матеріялів до 50-ліття школи складаю подяку Олі Стасюк. Оксана Хомут-Андерсен вклала багато праці в ділянці реклям і оголошень, а Емілія Літепло занималась всіми фінансовими справами книги. Велика подяка їм за цей труд.

Вкінці належиться особлива подяка Любі Лабунці, голові Комітету 50-ліття, яка погодилась взяти на себе відповідальність за підготовку святкування Золотого Ювілею, і тим самим дала всім іншим членам комітету відвагу і ентузіязм працювати для цієї великої цілі.

На цьому місці треба зазначити, що всі особи в Комітеті 50-ліття та редакції *Золотої Книги* працювали на громадських засадах.

Дякую редакторам які дозволили передруковувати матеріяли з інших часописів і журналів: *Свобода, The Ukrainian Weekly, Народна Воля, Рідна Школа, The Ukrainian Quarterly, Наш Світ.*

Під час довгих місяців праці над книгою, прийшлось зазнати допомогу та чемність від різних осіб. Олександра Кисілевська-Ткач надіслала цінні матеріяли — неопубліковані статті, документи, фотографії для використання у книзі. Д-р Євген Федоренко, Павлина Данчук-Андрієнко та Наталія Канюґа радо дали доступ до річників *Рідної Школи* збережених у канцелярії Шкільної Ради. Христина Ференцевич досліджувала дати передрукованих статтей в архівах *Свободи.* Наталія Дума, Юрій Костів і Оксана Лопатинська ласкаво відкривали архів Товариства "Самопоміч" у Ню Йорку. Андрій Навроцький в бібліотеці Наукового Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку допомагав розшукувати потрібні матеріяли; Зиновій Савицький робив коректу. Всім вищезгаданим висловлюю глибоку вдячність.

За їхню допомогу, я теж дякую Юрієві Добчанському (Конґресова Бібліотека, Вашінґтон), Лярисі Ракочі (Олбані,

Н.Й.), проф-ві М. Лабунці (Філядельфія), Дарії Байко (Український Музей, Ню Йорк) і д-рові Святославові Клюфасові (Сиракюз, Н.Й.).

Всім бувшим учням, учителям, директорам та їхнім родинам які надіслали спомини, біографічні матеріяли, документи школи та фотографії з родинних архівів належиться велика подяка. (Довгий список цих осіб появляється у бібліографії, у розділі "кореспонденція"). Також дякую всім котрі допомогли ідентифікувати осіб в старих шкільних фотографіях.

Велика подяка належиться всім одиницям, організаціям та комерційним фірмам які своїми оголошеннями, привітами і пожертвами на Фонд 50-ліття та на Пресовий Фонд уможливили появу *Золотої Книги.*

Щире спасибі Марії Дупляк, власниці фірми Computoprint та її складачам Тересі Чергоняк і Людмилі Черненко не тільки за професійну обслугу але й за дуже приємні години співпраці.

Я з вдячностю і з приємністю згадую моїх учителів з давніх літ у Школі Українознавства при католицькій церкві св. Володимира Великого в Ютіка, Н.Й.: пана Лужного, пана Лихтея, пані Лукашевич, проф. Василика і пані Томич. Хоч як вони намучилися з молоденькими учнями, їхній труд не був марний.

Вкінці дозволю собі скласти найглибшу подяку моїй родині: перш за все чоловікові Юрієві Мицакові, та синові Максимові, як також і батькові Зиновієві Савицькому та братові Юрієві за їхню терпеливість, вирозуміння до мене, та зрозуміння важливости видання цієї книги. Обіцяю чоловікові, що довго не буде чути від мене слів: "Прошу до мене тепер не говорити. Я не маю часу".

Всі мої зусилля і труд у зв'язку зі *Золотою Книгою* присвячую пам'яті моєї покійної мами д-р Теодозії Савицької, яка посвячуючи останні три роки свойого трудолюбного життя виданню книжки *Приватна Дівоча Гімназія УПТ "Рідної Школи" ім. Кокорудзів у Львові* (1997) дала мені цінний дороговказ і примір для наслідування.

Гандзя САВИЦЬКА

Ню Йорк, серпень 1999 р.

ЗМІСТ

Передмова vii
Подяка ix
Зміст xiii
Вступ xvii

Частина I: ПРИВІТИ

Привіти 1

Частина II: УКРАЇНСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО

Українське Шкільництво від 16-го до 19-го ст. *Юрій Гаєцький* 15
Століття "Рідної Школи" *д-р Осип Е. Бойчук* 22
Schools of Ukrainian Studies in the U.S.A.
Alexandra Kysilewska-Tkacz 27
Шкільна Рада: Досвід і проблеми *Євген Федоренко* 38
Rethinking Saturday Mornings, "Ridna Shkola" and Shevchenko
Paulette MacQuarrie 43
Думки і спостереження: До проблеми шкіл українознавства в США
Атанас Т. Кобрин 46

Частина III: НАША ШКОЛА

"Самопоміч — Учительська Громада" в Нью Йорку. Звіт Дирекції "Вечірних Освітних Курсів", 1949-1951
д-р Кость Кисілевський 51
The School of Ukrainian Studies in New York *Oksana Kuzyszyn* 59
Школа Українознавства в Нью Йорку: Перше чвертьстоліття, 1949-1975 *Александра М. Кисілевська-Ткач* 60
Mirror of the Community: The School of Ukrainian Studies and Ukrainian-Americans in New York, 1949-1999
Anisa Handzia Sawyckyj 63
Про Спонзора школи, Товариство "Самопоміч", Відділ Ню Йорк
А. З. Гелетей 75
Подяка парафії св. Юра від Школи Українознавства 78
Школа Українознавства переступила рідні пороги
Ольга Кузьмович 79
Нашим дітям: Світличка 83-го Відділу СУА *Марія Лазарев* 81
Бл. п. Амбасадор В. Батюк в Українській Школі
Марія Гарасимович Олинець 83
A Library for the New Century *Yuri Yanchyshyn* 84
З нагоди Золотого Ювілею Школи усучаснено бібліотеку. Подяка жертводавцям *Гандзя Савицька Мицак* 87

Survey Results Show High Value of Ukrainian School
Ivan Durbak 90
New York School of Ukrainian Studies Plans "Reunion of All Reunions" *Ivan Durbak* 92
Про ролю Батьківських Комітетів у праці школи
Гандзя Савицька 95
Звіт Директора Школи Українознавства ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку за 1998-99 Шкільний Рік *Ольга Кекіш* 99

Частина IV: ХРОНІКА ШКОЛИ

Одинадцять років Школи Українознавства в Ню Йорку
д-р Василь Вишиваний 107
Матуральне свято та кінець року в Школі Українознавства
проф. М. Лисогір і В. Тершаковець 110
Велике градуаційне свято Шкіл Українознавства метрополії Ню Йорк *д-р Ігор Гурин* 113
Школа Українознавства в Ню Йорку відзначила Січневі Роковини *Н.Н.* 115
Закінчення навчання в Школі Українознавства в Ню Йорку
Ольга Соневицька 116
Прощай школо! *Христина Ференцевич* 118
Школа Українознавства відзначила Рік української мови
Ольга Теребус-Кекіш 120
Події в Україні віддзеркалюються у знанні абітурієнтів
Ольга Кузьмович 123
Школа Українознавства відзначила незалежність України
Ольга Теребус-Кекіш 125
Свято "Слава Кобзареві" в Ню Йорку *Лариса Сонна* 128
Свято "Різдвяні традиції" в Школі Українознавства
Марія Лисецька 132
Комітет 50-ліття підготовляє святкування
Гандзя Савицька Мицак 136

Частина V: ДИРЕКТОРИ

Розділ 1. *ЖИТТЄПИСИ*

Кость Кисілевський, 1949-53 141
Михайло Рабій, 1953-58 144
Василь Вишиваний, 1958-62 146
Іван Василишин, 1962-68 147
Михайло Лисогір, 1968-75 148
Роман Дражньовський, 1975-78 150

Атанас Т. Кобрин, 1978-81 152
Павло Дорожинський, 1981-86 153
Ольга Теребус-Кекіш, 1986- 154

Розділ 2. *СПОМИНИ*
І врешті ще мої поучення *д-р Кость Кисілевський* 156
Він жив для громади *Володимир Барагура* 158
Спомин про Школу Українознавства в Ню Йорку
д-р Роман Дражньовський 159
Цікаві роки, незабутні учні *мгр Атанас Кобрин* 160
Від Яворова до Ню Йорку *мгр Ольга Теребус-Кекіш* 166

Частина VI: УЧИТЕЛІ

Розділ 1. *ЖИТТЄПИСИ* 173

Розділ 2. *ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛІВ*

Моя перша зустріч з Україною *Марія Гарасимович-Олинець* 187
Чотири дні в Кривому Розі *Лариса Сонна* 191
Пригоди учительки в Чукотці *Галина Касіян* 197

Частина VII: УЧНІ

Розділ 1. *МАТУРАЛЬНІ ТАБЛЬО/ФОТОГРАФІЇ* 204

Розділ 2. *СПОМИНИ УЧНІВ*

"Vivat Professores, Floreant Studentes" *Роман Мац, 1951* 239
A Sense of Community *Marta Zownir-Baczynsky, 1955* 241
Смішний момент *Уляна Кебало-Джордж, 1955* 244
Незабутний вертеп мойого незабутнього батька
Татіянна Рабій, 1955 246
Ukrainian School, circa 1950: Wings to Fly
Larissa Hanuszczak-Sakovitch, 1956 249
Вони передали нам любов до України
Віра Лащик-Андрушків, 1959 250
Моя українська школа, мої незабутні учителі
Світляна Луцька-Андрушків, 1959 254
"Кличте мене 'Пане Учителе'"
Христя Барагура-Дякунчак, 1960 257
Від Школи Українознавства до Вашінґтону
Марта Зелик, 1974 260
Було б гріхом не висловити моїх критичних зауваг
Оля Стасюк, 1974 262
Останнє слово матуранта *Уляна Суська, 1975* 264

"Є тисячі ланів, але один лиш мій" *Олесь Кузишин, 1975* 266
Українська школа, це початок моєї кар'єри *Наталка Олинець, 1988* 268
Ukrainian School: Hidden Perspectives *Dan Savyckyj, 1988* 270
Від Миколая до матури *Ксеня Пясецька, 1989* 272
Подяка учнів відданій учительці *Тамара Геймур, 1999* 273
Ніколи не забудемо того, що навчилися і пережили *Катруся Дурбак, 1999* 275
Рідна Школа *Оленка Лисецька, 1999* 277

Розділ 3. *ДОВІДНИК УЧНІВ / ALUMNI UPDATE* 278

Розділ 4. *СПИСОК УЧНІВ (за матуральними роками)* 284

Розділ 5. *СПИСОК УЧНІВ МАТУРАЛЬНИХ КЛЯС (по-азбучно)* 294

Додаток А — "Рідна Школа" 308
Додаток В — Число учнів Школи Українознавства в Ню Йорку 1949-1999 314

Частина VIII: БІБЛІОГРАФІЯ 317

Частина IX: ПРИВІТИ, ОГОЛОШЕННЯ, ПОЖЕРТВИ 321

ВСТУП

В історії українського поселення в Америці, особливо повоєнної імігрції 1940-их років, школи українознавства засновані нею, мали велике значення. Разом із церквою, молодечими і іншими громадськими організаціями, школи допомагали втримувати молодь при українській громаді і спиняли, хоч на деякий час, процес асиміляції.

Вони помогли виховати нове покоління, яке продовжувало у школах працю попередніх учителів. Абітурієнти шкіл українознавства зайняли провідні місця в різних громадських установах, а також творили нові. Товариські зв'язки нав'язані учнями в школах українознавства теж причинились до скріплення української громади в Америці.

Школи українознавства стали теж притулком для значного числа нових еміґрантів з України у 1986-их і 90-их роках — так званої "четвертої хвилі", яким школа психологічно облегшила перші трудні роки розлуки з материком. Для шкіл українознавства четверта хвиля еміґрантів була джерелом нових учнів, і ще важніше, нових учителів.

Треба також згадати, що в числі молодих українських американців, які поїхали працювати на Україну після її незалежности в 90-их роках, пропорційно велике число були випускники шкіл українознавства.

Школа Українознавства при Товаристві "Самопоміч" у Ню Йорку, заснована в 1949 році, була перша школа українознавства цього типу створена післявоєнною імігрцією. Комітет 50-ліття школи рішив відзначити півстоліття праці школи виданням пропам'ятної *Золотої Книги,* яка стала би документом Золотого Ювілею школи, та зберегла історію її заснування і розвитку в періоді 1949-1999. Ця книга це свого роду подяка учнів школи своїм директорам, учителям і батькам, які через безліч субот вклали в їхнє виховання так багато зусиль і труду.

Школа Українознавства в Ню Йорку почалася в 1949 році, але традиція українського шкільництва з якої вона виплила сягає далеко в історію українського народу. Початки українського шкільництва описані в цій книжці у статті д-р Юрія Гаєцького про освіту в Україні від 16-го до 19-го століття. Д-р Осип Бойчук подає надзвичайно цікаві інформації про систему приватних шкіл "Рідної

Школи", яка давала дороговказ українським школам в Галичині починаючи від 1880-их років, та мала великий вплив на організаційну структуру шкіл українознавства в Америці. Олександра Кисілевська-Ткач подає цінні інформації про сітку шкіл українознавства в Америці від 1950-их до 70-их років, а про дальший розвиток цих шкіл та про працю Шкільної Ради пише її директор д-р Євген Федоренко.

Для всіх хто колинебудь сумнівалися чи треба "мучитися" що суботи в школі українознавства, включаємо статтю канадийки українського походження, яка не ходила до суботньої школи і тепер жалує.

В своїй статті Атанас Кобрин ділиться думками про стан шкіл українознавства в Америці та пропозиціями для їхнього поліпшення.

Розділ про нашу школу в Ню Йорку починається звітом з 1949-1951 років її засновника та першого директора проф. Костя Кисілевського, який дає повний образ труднощів при заснуванні школи. Тут знаходяться списки перших учнів та описи різних шкільних свят.

Також є описаний "матуральний курс" де навчалися старші учні, які почали ґімназійні студії у переселенчих таборах в Німеччині а закінчили в українській мові на "Вечірних Освітних Курсах" (як тоді називалась Школа Українознавства) в Ню Йорку, та одержали середньошкільний диплом який визнавали американські університети. Це було можливе тому, що нагляд над матуральним курсом мав делеґат Інституту Заочного Навчання при Українському Вільному Університеті в Мюнхені, який мав повну акредитацію від німецького уряду. А багато з професорів цього курсу, як і нижчих кляс школи, навчали в українських школах та ґімназіях в Україні та у таборах переселенців у Німеччині, тож була певна тяглість у заснуванні школи в Ню Йорку.

Тут знаходиться стаття О. Кисілевської-Ткач про перших 25 років школи. Варто зазначити, що в початкових роках аж до 1960-их років, школа не була виключно "суботня", бо кляси відбувалися двічі або тричі в тиждень. В статті "Mirror of the Community" Гандзя Савицька описує зміни в школі та українській громаді в Ню Йорку за останнє півстоліття. В цій частині книжки також появляється історія спонсора школи, Товариства "Самопоміч" — відділ Ню Йорк (яке також йде під назвою

"Організація Українців в Америці" або "ОУА"). Тут також міститься історія парафії св. Юра в житті Школи Українознавства.

Тут є статті про світличку 83-го Відділу Союзу Українок Америки, яка існує при школі; про поновлення шкільної бібліотеки за 1998-99 роки; про висліди опитування бувших учнів школи весною 1999 року; та про працю Комітету 50-ліття Школи.

Батьківські комітети відіграли ключеву ролю у розвитку школи. Бачимо зі статті в цій частині книги, що батьківські комітети не тільки допомагали фінансово підтримувати школу, але й їхньою співпрацею з дирекцією, учителями і спонсором школи творили сприятливі умовини для праці школи.

Звітом Ольги Кекіш, теперішньої директор школи, закінчується розділ про історію нашої школи.

На цьому місці треба згадати, що Школа Українознавства в Ню Йорку мала свою філію в Бруклині, про яку є деякі дані в архіві школи. Однак брак достатних матеріялів у цей час не дозволяє присвятити цій темі окремої уваги.

Також варта затриматися над питанням довголітнього відношення Товариства "Самопоміч" у Ню Йорку до нашої школи. На підставі документів в архіві школи можна уточнити деталі цього зв'язку. Школа була зорганізована в 1949 році Учительською Громадою, яка діяла під патронатом Товариства Самопоміч — Н.Й., як і працювало багато інших самодіяльних груп. Адміністрацію і фінанси школи провадили самі учителі, які були членами Учительської Громади. Товариство "Самопоміч", маючи свою різноманітну діяльність, не втручалося в адміністрацію школи, але управи та члени Товариства (багато з них батьки учнів) завжди мали добро школи на увазі і допомагали в складних справах приміщення школи і т. д. Коли в 1961-62 зайшли серйозні проблеми в дирекції та фінансовій адміністрації школи, тоді Товариство "Самопоміч" — Н. Й., Батьківський Комітет школи і Шкільна Рада разом розв'язали цю кризу. Від цього часу Товариство "Самопоміч" — Н. Й. відограє ролю не лише спонсора але й фінансового адміністратора школи.

У Хроніці Школи поміщені передруки статтей різних авторів про школу, які друкувалися в українських часописах в роках 1960 до 1999. В описах імпрез читач не тільки знайде згадку про різних одиниць (може про себе?), але зрозуміє світогляд дирекції та учителів школи, та засади національно-свідомого виховання які є віддзеркалені у тих святкуваннях. Він зрозуміє теж

велике зусилля учителів і батьків у плеканні громадської думки учнів.

Життєписи директорів і учителів, а також їхні спомини, становлять тему слідуючих частин. Читаючи життєписи директорів, треба подивляти людей, які не зважаючи на свої професійні обов'язки та осяги, рішили всеж таки працювати "у вільному часі", навчаючи українських дітей, що в більшості випадків давало їм дуже малу матеріяльну користь, а тільки внутрішне задоволення та почуття виконаного обов'язку перед українським народом.

В частині Життєписи Учителів знаходимо біографічні дані про учителів, яких можна поділити на три групи. В 1950-их роках в складі учителів є багато видатних академіків, істориків, мистецтвознавців, літераторів з европейською освітою, які вчили на матуральних курсах, як також осіб які учителювали в народніх і середних школах в Україні. До учительського складу в 1960-их до 80-их роках починають прилучатися молоді матуранти Школи Українознавства в Ню Йорку, які одержали університетську освіту в Америці. В кінці 1980-их та 1990-их роках приходить нова хвиля учителів з України. Всі вони дали свій вклад в історію школи.

У споминах учителів які подорожували в Україну у 1990-их роках або вчили в далеких кутах світу, відчуваємо той сильний патріотичний дух який давав їм наснагу до тяжкої праці виховання української молоді.

У розділі про учнів школи знаходимо фотографії різних матуральних кляс та матуральні табльо. Звертаємо увагу читачів на табльо з 1960 року, оформлене мистцем Яковом (Жаком) Гніздовським. Варто приглянутись до різних тем та до мистецького виконання цих табльо — вони багато за себе говорять.

Спомини учнів своїм літературним стилем і світоглядом, віддзеркалюють дух часу та умовини в яких жили і навчались учні школи. Учні які закінчили 12-ту клясу знайдуть свої імена в Довіднику Учнів (Alumni Directory), якщо вони надіслали про себе дані до редакції книги. Також є список учнів за матуральними клясами і поазбучний список учнів.

В Додатках подано статистику: число учнів в Школі Українознавства в Ню Йорку за роки 1949-1999. Додаток "А" подає надзвичайно цікавий уривок зі звіту Товариства "Рідна Школа" у Львові, де описана допомога "Рідній Школі" від української громади в Америці в 1920-их роках. Тяжко повірити, що в 1926 р. з

нагоди 50-літнього ювілею "Рідної Школи" зібрано в Америці суму одинадцять тисяч долярів на шкільництво в Україні!

Цей додаток не тільки дає нам повний образ суспільно-громадського життя українців в Америці в тих роках, але й їхнє глибоко патріотичне, як і практичне, мислення. Вони свої скромні фінансові ресурси концентрували на справу яку вони вважали найважливішою — українське шкільництво. Напрошується прикре порівнання до скромних умовин та скрутної фінансової ситуації в якій впродовж півстоліття працювала та працює Школа Українознавства в Ню Йорку. Тепер українська громада далеко більше заможна ніж вона була у 1920-их роках, але чи вона підтримає наші теперішні школи українознавства з нагоди їхніх 50-літніх ювілеїв, так як це робили наші українські громади у 1920-их роках?

У 1962 році на сходинах Батьківського Комітету, батьки ухвалили резолюцію, що "Справа українських шкіл не є справою тільки самих батьків, і тих організацій що спонсорують їх, а є загальною справою цілого українського громадянства та всіх організацій, які повинні дати цим школам поважну моральну та матеріяльну підтримку."

Створення клюбів алюмнів (ґрадуантів) Рідної Школи завданням яких було би піклуватися своєю альма матер може бути першим кроком в цьому напрямі.

Треба надіятися, що Золотий Ювілей школи зосередить увагу прихильників школи, як і ширшої громади, на цю скарбницю українських духовних вартостей, що нею є наша рідна українська школа, та приведе до її скріплення і дальшого розвитку в її другім півстолітті.

Гандзя САВИЦЬКА

Привіти

UKRAINIAN CATHOLIC
DIOCESE OF STAMFORD
14 Peveril Road
Stamford, Connecticut 06902-3019
TEL: (203) 324-7698 FAX: (203) 967-8948

23-го червня 1999 рБ

Люба Лабунька, Голова
Комітет 50-Ліття Школи Українознавства
Ню Йорк, Ню Йорк

Слава Ісусу Христу!

Високоповажана Пані Голово!

У пропам'ятний ювілей 50-ліття Школи Українознавства в Ню Йорку пересилаємо наш щиросердечний привіт враз із грімким МНОГАЯ ЛІТА!

Славно і гідно, що численні абітурієнти–випускники Школи Українознавства в Ню Йорку, широкий учительський склад, та велика Ню Йоркська громада, мають нагоду відзначати цю радісну історичну подію! Не легко було продовж минулих 50 років всім дітям, батькам, учителям та управі послідовно та віддано посвячувати так багато труду та часу на додаткову науку українознавства. За це кожному належиться велике спасибі – бо без їхньої жертвенної праці не могли б ми відзначати цього року такої радісної події.

Приємно читати в пресі признання бувших учнів Школи Українознавства, в яких дякують за послідовність та посвяту учителів, та дають їм признання за те, що навчили їх української мови, історії та культури, - знання, яке їх тепер збагачує, не тільки в загальній освіті, але і в професійній праці. Це взірцеве та дорогоцінне свідоцтво учителям за їхний довголітний, мало винагороджений труд!

Дякуємо Господеві за всі обильні ласки, якими обдаровував Школу Українознавства в Ню Йорку продовж пів століття, та молимо, щоб послідовна праця при школі не мала кінця, та щоб Школа Українознавства продовжувала виховувати нові кадри учнів на славу та добро українського народу.

З Архиєрейським Благословенням,

Остаюсь відданий в Христі Господі,

+ Basil H. Losten

Василій Лостен
Єпископ Стемфордський

STATE OF NEW YORK

July 26, 1999

Dear Friends:

It is a pleasure to have the opportunity to convey warm greetings and congratulations as you celebrate the 50th anniversary of the School of Ukrainian Studies.

Since its founding, the School of Ukrainian Studies has been a source of educational and cultural enrichment for the Ukrainian community in the greater Metropolitan Region and outlying areas. For one-half century, this educational program has served as a truly important component in the lives of its students who benefit from classes in the Ukrainian language and history, and who are furthermore instilled with a sense of appreciation for their ancestral homeland and its proud legacy.

Having regained its independence within the past decade, Ukraine has earned recognition for its efforts to establish one of the first democratic forms of government in Eastern Europe. By adding a valuable educational and historical perspective to the lives of Ukrainian-American youth, your school honors those who struggled to attain precious freedoms and demonstrates appropriate respect for the heritage you preserve in this country. I commend the Self Reliance Association of Ukrainian-Americans, the sponsor of this study program, for its outstanding work that has enabled this worthy institution to succeed throughout the years.

Best wishes for future success as you enrich the lives of our youth.

Very truly yours,

George E. Pataki

Посольство України
у Сполучених Штатах Америки
Embassy of Ukraine

3350 M Street, N.W., Washington, D.C. 20007
Tel.. .202) 333-0606. FAX (202) 333-0817
website: http://UKREMB.COM

№169/1228
16.06.99

C/O O.Andersen
66-46 Gray St.,
Middle Village, NY 11379

Шановні друзі!

Від щирого серця вітаю педагогічний колектив та учнів Школи Українознавства Товариства "Самопоміч" в Нью-Йорку з відзначенням золотого ювілею Школи - її 50-ліття.

За роки свого існування Ваша школа стала прикладом для багатьох україномовних освітніх закладів в Америці. За цей час Школа Українознавства виховала сотні молодих українців, які сьогодні працюють не тільки в США, а й в Україні. Ще на зорі незалежності України десятки колишніх учнів Школи відвідали Україну, щоб включитись у відбудову нашої молодої держави, використовуючи свій досвід, енергію та навички, отримані у школі.

Завдяки невтомній праці педагогічних колективів шкіл, таких як Школа Українознавства в Нью-Йорку, українська діаспора в США поповнюється кадрами, необхідними для підтримання своєї самобутності.

Користуючись нагодою хотів би побажати всьому педагогічному колективу та учням школи міцного здоров"я, благополуччя, творчої наснаги та подальших успіхів в ім"я процвітаючої та демократичної України, зміцнення українсько-американського стратегічного партнерства.

Антон Бутейко
Надзвичайний і Повноважний
Посол України в США

ПОСТІЙНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО
УКРАЇНИ
ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ
НАЦІЙ

Phone : (212) 739 70 03

220 East 51st Street
New York,
N.Y.,10022

PERMANENT MISSION
OF UKRAINE
TO THE UNITED NATIONS

Fax : (212) 355 94 55

№ 45/37-1591/16 т/н
від 01.07.99

Комітету 50-ліття
Школи Українознавства
Товариства "Самопоміч"
в Нью-Йорку

Шановні друзі,

Я радий вітати Вас з 50-літтям Школи Українознавства Товариства "Самопоміч", подією, яка широко відзначається українською громадою США. Внесок, який Школа Українознавства зробила у збереження культурних традицій українського народу, добре відомий в США та Україні.

Хочу побажати Вам, щирим патріотам, які далеко від Батьківщини бережуть та плекають культуру українського народу, здійснення всіх задумів та подальших успіхів у важливій та високій справі.

З щирою повагою,

Постійний представник
України при ООН **В. Єльченко**

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У США

TELEPHONE
(212) 222-1866

206 WEST 100 STREET
NEW YORK, N.Y. 10025

Привітання

Хочемо не тільки привітати Вас з 50-ти літнім Ювілеєм, а й подякувати колективу вчителів за жертвенну працю. Саме Ви, вчителі, плекаєте у поколінь, для яких Америка вже є Батьківщиною, зацікавлення та любов до історії, культури, релігії, традицій та мови землі їхніх батьків. Завдяки Вам, учителям, вони будуть пам'ятати, що їхні предки є українцями, що їхнє коріння в Україні. Завдяки Вам, учителям, Ваші вихованці стають активними членами української громади. А Ваша школа підтримує живу силу українського життя в Америці, той вогонь, який сьогодні горить по всьому українському зарубіжжю.

Нехай щастить Вам та Вашим вихованцям поборювати труднощі та досягати перемог та успіхів!

Честь Вам і слава та щира подяка!

З глибокою повагою,

Олекса Біланюк
Президент УВАН

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА

SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY, INC

Заснован 1873

63 Fourth Avenue, New York, N.Y. 10003
Tel.: (212) 254-5130
Fax: (212) 254-5239

До Комітету
50-ліття Школи Українознавства
в Нью Йорку

Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці з особливою приємністю вітає Школу Українознавства в Нью Йорку з п'ятидесятиліттям наполегливої, безперебійної і віддaної праці для плекання і засвоєння українознавчих предметів українській молоді. Це не абияке досягнення!

Ви провели велику неоцінену працю, даючи українській молоді конечно потрібне знання з українознавства і тим утверджували й утверджуєте життя української діяспори.

Радіємо Вашими успіхами
і вітаємо Вас із Золотим Ювілеєм
та бажаємо
чергових успіхів у Вашій не легкій,
але дуже важливій і потрібній праці
для добра української молоді,
а тим самим української спільноти в США
та українського народу.

Щасти Вам Боже!

Управа НТШ

ШКІЛЬНА РАДА ПРИ УККА
ЦЕНТРАЛЯ ШКІЛ УКРАЇНОЗНАВСТВА В США

P.O. BOX 391, COOPER STATION, NEW YORK, N.Y. 10276-0391
TEL.: (212) 477-1200 FAX: (212) 777-7201

У П'ЯТДЕСЯТИЛІТТЯ ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ОУА "САМОПОМІЧ" В НЬЮ ЙОРКУ

Вельмишановні Пані й Панове!

В імені Шкільної Ради при УККА — Централі Шкіл Українознавства Америки та від себе особисто

щиро вітаю у 50-річчя
Школи Українознавства ОУА "Самопоміч" у Нью Йорку
всіх основоположників, директорів та вчителів,

що впродовж багатьох років присвятили чимало часу, енергії, уміння та знання, щоб передати учням українські ідеали, за які український народ заплатив катакомби жертв.

Одночасно вітаю і висловлюю вдячність усім батькам і родичам учнів, які приділяли свою увагу і впливали на формування душі учня в українознавстві, а тим самим допомагали сьогоднішньому ювілятові — українській школі.

П'ятдесят років — це великий і поважний відтинок на життєвому шляху людини чи громади. П'ятдесят років у житті української школи — це неабияке досягнення. Внесок школи у справу національно-культурного виховання молоді важко переоцінити.

З повагою

д-р Євген Федоренко
голова Шкільної Ради

Школа Українознавства ОУА "Самопоміч"

School of Ukrainian Studies 215 E 6TH ST. NEW YORK, NY 10003 • 212-533-0750

Вельмишановні!

Волею Божою завершується 50-ліття існування Школи Українознавства при ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку. Протягом 50 років сотки нашої молоді навчались писати, читати по-українськи, пізнали українську літературу й наше минуле.

Мені надзвичайно приємно привітати Вас усіх Дорогі Ґрадуанти, і теперішні Учні Школи Українознавства в Ню Йорку.

В першій мірі схилім голови перед основниками школи, яких уже нема між нами. Вони зорганізували школу й опікувалися нею. Вони, саме мали візію, що Школа Українознавства, це одинокий засіб для збереження нашої ідентичности в Америці.

В великим признанням вітаю усі Учительські Збори, і Батьківські Комітети, які працювали в Школі з протягом 50 років.

Окремо вітаю і складаю щиру подяку Товариству "Самопоміч" у Ню Йорку, за патронат над Школою Українознавства, впродовж 50 років.

Рівнож складаю подяку Українській Кредитовій Кооперативі "Самопоміч" у Ню Йорку, за фінансову допомогу на потреби Школи.

Я, як директор Школи Українознавства в Ню Йорку впродовж 14 років, з гордістю можу ствердити, що завдяки жертвенної праці Учительського Збору, з допомогою Батьківського Комітету й Шановних Батьків шкільної молоді, Школа перетриває ще довгі, довгі роки.

Щасти нам Боже!

Ольга Теребус Кекіш
Директор Школи

Ню Йорк, 5 липня 1999 р.

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА
ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ САМОПОМІЧНИЙ
1949
1999
SELF RELIANCE ASSOCIATION OF UKRAINIAN-AMERICANS - NY
School of Ukrainian Studies

Українське шкільництво

Юрій ГАЄЦЬКИЙ

УКРАЇНСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО ВІД 16-го ДО 19-го СТОЛІТТЯ

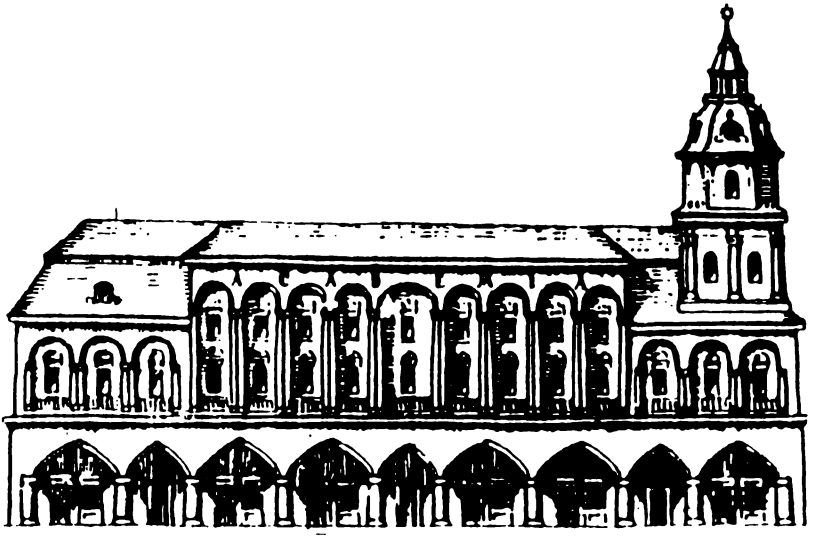

Будинок Академії в Києві, після перебудови І. Мазепи. 1704 р. Реконструкція В Січинського.

В історії України шкільництво є мало досліджене, хоч заслуговує на глибші студії. На Україні школи існували від княжих часів в більшості при манастирях і церквах — т. зв. приходські школи.

В цій статті буде обговорено стан шкільництва в 16-19 ст.

В 16-ому столітті Україна була в складі польської держави — т. зв. Річ Посполита. Освітою займалися церковні братства, які були організаціями українських міщан — були приватною системою шкільництва.

Пізніше в 17-18 ст. існувала перша модерна українська держава — Козацька Гетьманщина (1648-1782 р.). В Гетьманщині була своя система навчання від початкових шкіл до Києво-Могилянської Академії.

При кінці 19 ст. – на початку 20 ст. в Галичині існувала організація "Рідна Школа", яка спонсорувала українське шкільництво під Австро-Угорщиною (до 1918) та під Польшею (до 1939 р.). Ці школи були приватними. Вони вчили по-українськи й були

альтернативною системою навчання для українських дітей.

Мережа Братських Шкіл

В 16-ому столітті в наслідок польонізації частини української шляхти та погіршення рівня освіти духовенства потрібні були спеціяльні зусилля, щоб припинити цей загрозливий стан та дати змогу українському суспільству направити ці лиха. Створення мережі шкіл з відповідною методою навчання стало завданням церковних братств і міщанської верстви з допомогою інших станів суспільства.

Початок дало Львівське Успенське Ставропігійське Братство, яке заснувало свою школу в 1586 році. Ця школа стала моделем до наслідування і ціла мережа шкіл вкрила Західню Україну й перейшла на Правобережжя, північну Україну та Білорусь. Найважливіші з цих шкіл були у Львові, Луцьку, Києві та Вільні.

Братські школи мали спеціяльні правила, базовані на "Порядку школьнім" Львівської школи.

Його уклали братчики з допомогою першого ректора школи, єпископа Еласонського Арсенія в 1586 році. Ця конституція стала наріжним каменем братських шкіл в Україні та Білорусі. Вона складається з вступу і двадцять артикулів, як подають права братства, обов'язки вчителів, батьків і учнів. Далі є поданий порядок дня, предмети навчання, методичні поради й поведінка учнів.

Братство призначало двоє осіб, які наглядали за станом учнів, приймали учителів, були присутні при вписі учнів на початку року, та фінансували школу. Учителі відповідали за провадження науки, дисципліну в школі, нагляд над учнями, перевірку домашніх завдань, підготову учнів до Літургії. Вони були з дітьми сім днів, бо в неділю йшли з ними до церкви і стежили за їхньою поведінкою під час Служби Божої. Учителі мали бути відповідно приготовані й доброго морального характеру. Вони могли карати дітей фізично але "не по тиранску, но по учительски".

Ходили до школи тільки хлопці ("отрочища"). Наука починалася о годині 9-ій ранку і тривала до якої 3-ої по полудні; було шість днів науки, а в неділю йшли школярі разом до церкви. Щодня було двох дижурних, які допомагали учителеві тримати дисципліну в клясі, позамітати клясу і запалити в печі. Вони також перевіряли присутність і довідувались чому учень не був у школі.

Учні були поділені на три кляси: нижчі, в яких вчилися

азбуки і складів; середні, в яких вчилися читати і на пам'ять вірші; вищі, в яких вчилися дискутувати.

У клясі сиділи на окремих місцях, мудріші напереді, менше розумні ззаду ("на подлейшом місці"). Це, правдоподібно, початок "ослячої лавки". Бідні і багаті не різнилися в клясі за станом — всі сиділи за знанням. Був спеціяльний п'ятий параграф, що напоминав учителеві "учити й любити багатих і бідних заровно".

День навчання розпочинався молитвою. Тоді учні мали переробити свої домашні завдання. Щойно тоді брали новий матеріял: рахунки ("дробне"), псалтир, граматику та інше. Після обіду інтенсивно писали чи на таблиці чи на своїх табличках. Вчилися нові "трудні слова", дискутували, мали лекції реторики, діялектики, музики, латинських поетів, вчилися напам'ять з євангелія і апостольських діяній. У суботу пів дня вчили астрономії ("лунного течения"), рахунків і церковну музику. Тоді також вчитель навчав дітей поведінки, добрих манер, поводження себе серед старших, супроти інших станів і в церкві.

Хто з учнів забагато опускав науку того викидали.Також викидали за пиятику, злодійство, погану поведінку та згіршення. Якщо учень не міг закінчити квартал через хворобу, або на бажання батьків мусів повертатись домів, тоді процедура була подібна до впису. Батько чи опікун приходив до школи й при свідках, звичайно когось з братчиків, подавав причину і забирав сина, щоб потім не було проблем. Учні були з різних верств суспільства, найбільше з міщан. В роках 1586-90 їх було 54 у Львові.

Оплата була від 6 до 16 грошів за квартал, по змозі батьків. Діти братчиків вчилися за пів ціни. Крім того, платили продуктами і возами дров на опал. Учителі діставали у Львові в 1590 році 20 золотих, а ректор 40 золотих. Декілька бідних учнів вчилися задурно й мешкали в бурсі. Старші учні допомагали учителям вчити дітей, пильнувати їх поза клясою і поступати "по учительську а не по тиранску". Наука відбувалася п'ять днів у тиджень, а в суботу були репетиції та дисциплінарні справи.

Більші братські школи мали клясичну систему "трівіюм" та "квадрівіюм". Вчили дітей мов: церковно-слов'янську, греку, латину й польську. Також вчили по-українські (руский язик). Крім того, вчили математику, геометрію, астрономію, музику й історію. У деяких школах, наприклад, у Вильні й Могилеві вчили всі чотири мови нараз.

Методологія викладання мов включала азбуку, граматику, діялектику, риторику й поетику. Ці дисципліни на елементарнім поземі приготовляли учнів до праці в суспільстві та на церковному полі. Щоб задоволити потребу підручників Львівське Братство провадило друкарню, яка через кількасот років видала понад 200,000 примірників різних педагогічних підручників. Друкували букварі, граматики церковно-слов'янські, грецькі й латинські, катехизми, псалтирі, октоїхи, требники та різні богослужебні книги для шкіл і для вжитку церковного.

Учителями і ректорами братських шкіл часто були одні з найкращих членів нової інтеліґенції. Йов Борецький, пізнішій Митрополит Київський, був учителем і ректором Львівської школи та Київської школи; Кирило Транквіліон-Ставровецький, вчив у Львові й Вильні; Мелетій Смотрицький вчив у Вильні; Лаврентій Зизаній вчив у Львові, Бересті, Вильні й Києві; Степан Зизаний вчив у Львові й Вильні; Касіян Сакович вчив у Замості й Києві; Сильвестер Косів, пізніший Митрополит Київський, вчив у Люблині, Львові й Києві; Ісая Козловський вчив у Львові й Києві.

Школи ці могли втриматися на належному рівні, бо оплачували їх спеціяльні фундації з тестаментів, окремі дари грішми чи реальностями та опіка братствами. Козацькі гетьмани й старшина також щедро жертвували на братські школи. Гетьман Сагайдачний подарував 1,500 золотих на братську школу у Вильні й 2,000 золотих на школу в Києві. Є записи козацьких старшин Вовка, Данилева й Скорохода — Луцькій школі в 1629 році. Пізніше в Гетьманщині, школами почала опікуватися козацька адміністрація, але це вже інша сторінка шкільництва.

З кінцем 17-го сторіччя братські школи почали занепадати через брак фінансів і звузили свою програму. Одначе продовжували своє існування через ціле 18-те століття.

Українські школи базувалися частинно на західних зразках. Предмети в братських школах та Києво-Могилянській Академії більше або менше відповідали *trivium* (три предмети) і *quadrivium* (чотири предмети), що вчили в европейських школах *artes liberales (liberal arts schools).* В Україні були Єзуїтські Колеґії та школи піярів де вчили по латині і там часто полонізували українську молодь.

Випускники Києво-Могилянської Академії часто їхали до університетів західної Европи де без проблем продовжували свої вищі студії.

Початкова освіта в Гетьманщині

Загально відомо, що рівень освіти населення Східньої України в 17 та 18-ому століттях був вищий, як в 19-ому столітті. Найважливішою причиною було існування української козацької держави — Гетьманщини з широкою внутрішньою автономією та мережею шкіл. Відомо також про існування Києво-Могилянської Академії, цієї найкращої школи в Східній Европі. Одначе мало знаємо про мережу початкових шкіл і про середні школи — Колеґіюми. Тут коротко накреслимо, як виглядала початкова освіта в Гетьманшині в 17 та 18 століттях.

Найважливішими інституціями були приходські або церковні школи, які існували при церквах по містах, містечках і селах Гетьманщини. В 1748 році тих шкіл було понад тисячу в десятьох полках Козацької України та приблизно 30,000 учнів.

Вчили в тих школах священики, дяки парафіяльні або так звані "мандрівні дяки", школярі з вищих кляс Києво-Могилянської Академії та Колеґії. Платили їм на рік грішми (4-5 рублів) і "натурою", себто харчами.

Шкільний рік ділився на три триместри або "третії":

1."генварська третія" (вересень до січня), 2. "майська третія" (травень до вересня) та "октябрська третія" (травень до вересня). Наука в школах тривала три роки.

В школах вчили читання, писання, церковний спів. За підручники вживали здебільша церковні книги. В першій клясі вчили азбуку з букваря та початки писання, а в другій клясі читали і вивчали напам'ять часослова й псалтиря, а з третій клясі концентрувалися на вивченню октоїха й церковних співів. Цілий час учні мали лекції каліграфії ("писем") і вправляли на дошці та на папері.

Хто були ці учні? По містах діти козаків, священиків та міщан, а по селах сільські хлопці. Документи з тих часів, які описують приходські школи це різні звіти та матеріяли козацьких канцелярій і тому дані в них про козаків і їх сім'ї. В них можна довідатися, що в Чернігівському полку в 1748 році було 118 шкіл, а в 1768/70 роках тільки 89 шкіл. В 1768/70 роках вчилося в них 461 учнів з козацького стану, а про учнів з інших станів нема відомостей. Вік цих учнів був від 5 до 18 років.

Залишився звіт сотенної канцелярії Понурницької сотні Чернігівського полку з 1768/70, який дає цікаві відомости про одну

клясу в цій школі та судьбу її учнів. В 1768 році було 34 учнів козацького стану, а в 1770 році залишилось тільки 18. З останніх 16 учнів, сім закінчили успішно школи ("дійствительно обучившихъ грамоту"), а дев'ять відпало (шість через хворобу, а троє пішли в церковні послушники). З сімох ґрадуантів, двоє пішло до Києво-Могилянської Академії, двоє до Чернігівської Колеґії, один на службу до Чернігівської полкової канцелярії, один до Понурницької сотенної концелярії, а останній залишився вдома. Отже четверо казацьких учнів пішло на вищі студії з цієї сотні в однім році, а двоє, правдоподібно старших віком, почали працювати в канцелярійних інституціях Гетьманщини.

Крім приходських шкіл були ще й інші початкові школи до яких посилали дітей на науку. Це школи при манастирях, напр. при Михайлівськім Золотоверхім манастирі в Києві. Тут учнів вчили монахи й звичайно скеровували на службу в церкві.

Братські школи на Гетьманщині грали меншу ролю в піклування над освітою ніж на Правобережній та Західній Україні. Вони хоч існували, як напримір у Стародубі, Лубнах, Срібнім, Варві, але ці школи не вирізнялися від приходських шкіл. Братства в Гетьманщині сповняли допоміжну ролю замість бути поштовхом в науці, як братства у Львові, Луцьку чи Вільні.

Існували школи також при сотенних канцеляріях, де обмежену кількість козацьких дітей вчили читати й писати сотенні канцеляристи. Такі школи в 1770 році були у Волинській, Слабинській, Білоуській та Городницькій сотнях Чернігівського полку. В них також вчили військову штуку.

Також була початкова школа на Запорізькій Січі. Знаємо, що в 1754-1768-их роках вчилося 80 юнаків читати, писати, музику і спів. Вчили їх дяки та окремі помічники назначені курінним отаманом.

Діти козацької верхівки звичайно діставали початкову освіту вдома. Батьки наймали приватних учителів, студентів Києво-Могилянської Академії, які вчили дітей читати, писати й приготовляти їх до дальшого навчання в колеґії чи Києво-Могилянській Академії.

Навчання в початкових школах включало також і дівчат. Знаємо про це зі записок подорожі антіохійського патріярха Макарія по Україні в 1654 році. Він пише, що "по всій землі руській козацькій більшість їх включно з жінками і дочками вміють читати й знають порядок церковних служб". Але доку-

ментальних даних про це мало. Один звіт з Чернігова з 1780 року подає, що тут вчиться 121 учнів у шістьох приходських школах, між ними 18 дівчат.

Приходські школи сповнили свою ціль. Вони дали початкову освіту великій більшости українського населення, приготовили учнів до вищих шкіл та до кар'єри в церкві й по інституціях Гетьманщини. Після скасування Гетьманщини в 1782 році, прийшла черга й на початкове шкільництво. В 1786 році перемінено деякі з них в статус "народних училищ" а в 1803 році скасовано "бродящих дяків і їх школи" себто приходські школи.

В 19-ім столітті Україна була поділена між Російською Імперією та Австро-Угорщиною. Після знесення Гетьманщини (1782) та заведення кріпацтва (1783) більшість населення стали кріпаками в Східній Україні. А Валуївський Указ з 1863 та Емський Указ з 1876 заборонили писати й друкувати книжки по-українськи. Тому більшість людей були неграмотні.

В Західній Україні ситуація виглядала краще. В 1848 знесено панщину, а сама Австро-Угорщина стала конституційною монархією. Одначе польські впливи в Галичині були сильні й українці мусіли самі організувати свою окрему систему шкільництва.

У 1881 було створене "Руське Педагогічне Товариство" яке згодом (1914) стало "Рідна Школа". Ця організація з часом стала другою системою навчання. В 1938 році "Рідна Школа" утримувала 37 гімназій та фахових шкіл, 605 дитячих садків та 873 гуртків доросту Рідної Школи де вчилось 38,000 молоді.

Сама організація "РШ" в 1939 мала 105,000 членів з бюджетом 2,200.000 золотих річно. Це була найповажніша українська громадська установа в Галичині перед Другою світовою війною.

"Рідна Школа" гідно й успішно виконала своє завдання й дала освіту десяткам тисяч українцям. В Америці "Рідна Школа" продовжує свою традицію — організує й провадить десятки суботніх шкіл українознавства.

Д-р Осип Е. БОЙЧУК

СТОЛІТТЯ "РІДНОЇ ШКОЛИ"*

Недавно я переглядав бібліографію українських видань з кінця 19-го століття і попав на таку назву в німецькій мові: "До польсько-руської проблеми: Пересправи в Галицькому соймі над створенням нової руської гімназії в Станиславові".

В конституційній монархії, якою тоді була Австро-Угорщина, в її краю, залюдненому в 90 відсотках українцями і для міста, яке в той час мало коло 30 тисяч населення, в тому більш чим половина жидів, треба було довгих парляментарних дебат, щоб дістати згоду на оснування однієї української гімназії в місті, де вже існували три польські гімназії, і при конституційній рівності всього населення держави. Спротив польської сторони був такий твердий і довготривалий, що треба було аж того, щоб українські посли до сойму, на знак протесту, зложили свої мандати і вийшли із залі нарад. Щойно тоді, і по кількох роках змагань, сойм схвалив фонди... і на що? — На заснування однієї кляси нової гімназії у винайнятім жидівськім приміщенні. Це сталося в 1905 році, а щойно по восьми роках, в 1913 році, ці перші учні закінчили гімназію, залишаючи за собою головних сім кляс.

Такі були тоді труднощі зовнішньої, політичної натури. Не менші були тоді труднощі внутрішні. У висліді історичних процесів попередніх століть, український нарід в Галичині був суцільною селянською масою майже без інтеліґенції. Для навчання в гімназії всіх предметів українською мовою, треба було українських підручників. Ми сьогодні, при кінці 20-го століття часто говоримо про потребу підручників. І ми свідомі великих труднощів у їх підготовленні, помимо того, що маємо до розпорядимости бібліотеки, словники, енциклопедії, наукові посібники українською мовою в усіх ділянках знання. Не так було з українською наукою, коли творилися перші українські середні школи. Щоб підготувати перші українські шкільні підручники в обсязі гімназійних навчальних програм, треба було фахівців для всіх предметів, які б не тільки знали свій матеріял, але теж зуміли видобути з багатих скарбів української народньої мови потрібні назви і опрацювати з

---

* Доповідь. Передруковано зі скороченням з журналу "Рідна Школа", листопад 1981, стор. 6-8.

них необхідну термінологію для своїх дисциплін. Доводилося творити термінологію для математики, геометрії, фізики, хемії, зоології, ботаніки, анатомії, навіть для науки граматики української мови.

Щоб подолати всі ці труднощі, працювали наші перші вчені з філологічної секції Наукового Товариства ім. Шевченка, яке постало кілька років раніше. У допомогу їм засновано сто років тому назад, у 1881 році, "Руське Товариство Педагогічне", яке згодом, у 1914-му році переіменовано на "Українське Педагогічне Товариство "Рідна Школа". Статут так визначував завдання цього товариства:

"Промишляти над потребами руського народу на полі народних, середніх і вищих шкіл, займатися основуванням руських шкіл і піддержувати справи публічного і домашнього виховання в матірній мові".

Українське Педагогічне Товариство поклало головний натиск на те, щоб петиціями, меморандумами до урядових інстанцій, а також викликуванням зацікавлення шкільними справами серед суспільства, добитися збільшення числа українських початкових шкіл по селах. Одночасно Товариство закладало у Львові й інших містах бурси для селянської молоді і підготовчі курси, щоб ця молодь могла поступати на навчання в середні, покищо, польські школи.

Успіхи цієї початкової діяльности Педагогічного Товариства були значні. Коли в 1881-му році, в році основання Товариства, на кругло три тисячі українських громад в Галичині було 1529 початкових українських шкіл, то в 1914-му році було їх вже 2510. Зростали теж і приватні школи Т-ва. Перша початкова школа "Рідної Школи" постала у Львові в 1898 році, а 1906-му році перша приватна сільська школа. А вже в 1914 році Українське Педагогічне Товариство вело 86 бурс, 18 народніх шкіл, 38 підготовчих курсів і 7 гімназій. Число членства Товариства зростало так: в році заснування — 1881 року — було 83 члени, в 1900-му році — 943, в 1906-му році — 3000, а в 1914-му році — 4800 членів.

Перша світова війна перервала діяльність "Рідної Школи", а коли після нашої програної визвольної боротьби, Галичина опинилася під пануванням відновленої польської держави, настали зовсім інші часи й інші умови для існування й розвитку українського шкільництва. Мандат, правити Галичиною, був даний Польщі під умовою заведення адміністративної й культурної

автономії для українців та створення українського університету. Очевидно, поляки цих умов не додержали, а навпаки, повели курс на повну денаціоналізацію українства. Початкове шкільництво з українською мовою навчання, здобуте з таким трудом перед війною, було повністю знищене. П'ять українських гімназій, що залишилися з австрійських часів, були поступово полонізовані, часто закривані і розв'язані. Організатора цих денаціоналізаційних заходів шкільного куратора Собінського, Українська Військова Організація покарала смертю.

Для відновленого по війні Українського Педагогічного Товариства, настав найважливіший час його дії. Помимо урядових перешкод, шикан і труднощів у часі поміж двома війнами, сітка українських шкіл Т-ва "Рідна Школа" поширилася так, що в 1938 році "Рідна Школа" вже втримувала 23 гімназії, одну торговельну школу і 13 доповнюючих фахових шкіл. У цих школах вчило 350 учителів, а 150 доходили з інших шкіл на неповні години. Для доповнення українознавчої освіти творили "Гуртки дорасту Рідної Школи", які в 1935 році об'єднували 16 тисяч молоді, а в наступнім році було 873 гуртки з 6200 учнями.

Дитячих садків було в 1936 році 605, і до них ходило 22,100 дітей. До того треба додати різні курси для неписьменних, курси куховарства, плетення тощо. Загальне число молоді в системі "Рідної Школи" виносило перед Другою світовою війною 38 тисяч осіб.

Така широка діяльність Товариства вимагала незвичайно великих фондів, яких, українське населення Галичини, знищене війною, не мало і ніяк не могло роздобути в умовах політичного й економічного гніту польської влади. Основою прибутків "Рідної Школи" були внески членства, яке зростало пропорційно до зросту національної свідомости з одного боку, а тиску окупанта — це з другого. Коли в 1914 році Товариство мало 59 місцевих відділів-кружків і 4800 членів, то в 1930 році було вже 593 кружки і 31,600 членів, а в 1939 році 2,079 кружків і 105 тисяч членів.

Витрати "Рідної Школи" на початку 1930-их років виносили 2 мільйони двісті тисяч золотих річно. В 1937-38 році, вони виносили кругло півтора мільйона, а прибутки всього тричверті мільйона. Недобір покривався з добровільних пожертв і збірок, між іншим також і серед української еміґрації в Америці. З "колядою" ходили, як і сьогодні, різні організації і товариства: Соколи, Луги, спортові товариства, Пласт, студентські організації

і хори, але ніхто з них не колядував на себе, а виключно на "Рідну Школу". Всі дотримувалися клича: "Вся коляда (а згодом теж і "Писанка") на "Рідну Школу".

Великі імпрези — "Рідношкільні Свята Молоді", були часто влаштовувані з великим успіхом, помимо перешкод з боку влади. В 1935-му році відбувся у Львові Перший Український Педагогічний Конґрес, а в 1938 році його закінчення у формі Першої Української Педагогічної Виставки.

"Рідна Школа", побіч старшої від неї "Просвіти", була в умовах безупинного політичного й культурного гніту та боротьби за душу української дітвори і молоді, найбільшою й найповажнішою українською громадською установою в Галичині в добі поміж двома світовими війнами.

Вислідів діяльности "Рідної Школи" не можна перебільшити. Коли на одній педагогічній конференції вже тут, в Америці, голова Шкільної Ради д-р Дражньовський запитав присутніх, хто з них ходив до "Рідної Школи", майже всі підняли руку. А він сам підняв обі руки, бо ходив не тільки до початкової школи, але теж і до гімназії Т-ва "Рідна Школа".

Гін до творення власних шкіл для нашої дітвори й молоді проявився теж і серед нашої еміґрації, яка понесла його із собою за моря, в нові країни поселення. Сьогоднішня конференція теж тісно пов'язана і є продовженням діяльности столітньої ювілятки.

Тому нашим обов'язком у вільному світі — це гідно відзначити століття "Рідної Школи". В пресі вже появилися заклики, а деякі українські школи, відзначаючи свої коротші ювілеї, нав'язують до сторіччя Українського Педагогічного Товариства "Рідна Школа". Зібрати всю нашу молодь шкіл українознавства на один спільний виступ, у наших умовах великих просторів, неможливо. Але влаштувати три великі здвиги молоді: один на сході, другий — посередині Америки і третю — на сході Канади, це можливо. Незалежно від того, кожна наша школа повинна вшанувати цей ювілей власними скромними силами.

Та можливий є ще інший спосіб. "Рідна Школа" така, як була на рідних землях, а може й ще більша й краша, можлива у нас тут і сьогодні.

Ми в цьому світі тисячократно багатші, як були дома. Наша національна свідомість не менша, як була там, користаємо з повної свободи дії, можемо мати добродіїв і меценатів не менших від Гарвардського Інституту, членство "Рідної Школи" може йти в

сотні тисяч й об'єднувати всі наші товариства, організації, установи, кредитівки, парафії та всіх фізичних осіб, які відчувають свій зв'язок із українством.

Первоієрархи наших Церков прихильно і тепло ставляться до нашого шкільництва, з голів провідників римо-католицької Церкви в Америці, нарешті вивітрився чад перетоплюючого казана і наші парафіяльні школи більше не зв'язані так сильно, як досі. Наш досвід показує, що жертвенність української громади на потреби шкільництва дуже велика. Крайові і світова "Рідна Школа" не є мрією, не є фантазією, а реальною можливістю.

Нам треба не творити нову, а відновити давню "Рідну Школу" — Українське Педагогічне Т-во "Рідна Школа", з українських земель у її столітній ювілей — яка об'єднувала б усі наші головні Церкви і їх вірних, визнавців усіх політичних напрямів, які не виступають проти Бога й ідеї самостійности України.

Творити її від основ, нікому наперекір і не проти кого-небудь, а тільки в ім'я добра нашої молоді і української громади в майбутньому.

"Рідну Школу", що стояла б твердо на власних ногах і спиралася тільки на жертвенності найширших кругів нашої громади, не шукаючи опори й допомоги від якої-небудь іншої установи, і будучи незалежна від сторонніх голосувань, договорень, перетрактацій чи політичних комбінацій.

В тому напрямі зроблено вже багато, але ми зупинилися посеред дороги.

В сторіччя "Рідної Школи" нам треба зробити черговий крок вперед.

Ситуація, в якій знайшлося українознавче Шкільництво в нашій країні виразно вказує на потребу цього кроку.

Централя Опікунів шкіл Українознавства, яка є власне тим чинником, що поєднує українське шкільництво з батьками дітей і широкою громадою, і яка була ініціятором відзначення відновлення "Рідної Школи" у вільному світі, є рішена цей крок зробити в ширших колах української громади в усіх країнах нашого розселення.

Так ми ділом, а не тільки словами, вшануємо столітній Ювілей Українського Педагогічного Товариства "Рідна Школа".

Alexandra KYSILEWSKA-TKACZ

SCHOOLS OF UKRAINIAN STUDIES IN THE U.S.A.*

In the late 1940s and the early 1950s about 80,000 Ukrainians, who had been displaced by World War II, immigrated to the United States from Western Europe.* They settled in the industrial areas of the Northeast (New York, New Jersey, Connecticut and Philadelphia) and the Midwest (Cleveland, Detroit and Chicago). The new immigrants were well-educated, ethnically conscious, and considered themselves political refugees. They were proud of their heritage and wanted their children to identify with it. They hoped their children would become bicultural, assimilating the best aspects of the American culture, while helping to advance the political aspirations of their forefathers. The children were expected not only to master English, but also to preserve and enrich their knowledge of Ukrainian. To meet these demands a new supplementary school system developed in the Ukrainian community in America.

The supplementary Ukrainian schools drew students from several circles. The most pressing need for supplementary Ukrainian education was felt by those immigrants who had chosen to send their children to public schools. Since no instruction in Ukrainian was offered in these schools, the Ukrainian supplementary schools became the children's primary source of instruction in Ukrainian. Many other new immigrants had sent their children to the existing Ukrainian parochial day schools because they felt that a Ukrainian school would smooth the transition into the American educational system. They expected that the religious Eastern Rite education offered in these schools would preserve their community. They also assumed that their goals of biculturalism and bilingualism would be reinforced in the parochial schools. The parochial schools, however, at that time, were still pursuing the "melting pot" ideas, which were perceived as being beneficial to the earlier economic immigration. Since many of the new immigrants wanted their children to learn more Ukrainian than was offered at the parochial schools, they sent their children to the supplementary Ukrainian schools for additional instruction. At the same time some descendants of the first immigration became interested in rediscovering their heritage and they also sent their children to the supplementary schools to revive their knowledge about the land of their forefathers. To this day, Ukrainian supplementary schools continue to draw students from the first two mentioned circles.

---

* *The Ukrainian Quarterly*, Fall 1992, pp. 309-320.

In the early days of immigration the supplementary Ukrainian educational system also served a category of students which now no longer exists. These were recent immigrants who age-wise were seniors in high school. However, because of the immigration to the US, they did not have the opportunity to graduate in Europe. In America, they usually had to work to help support their families and could not master English fast enough to attend the last year of public high school. The Ukrainian supplementary schools created a special program for these students. They attended courses in general studies, which were given in Ukrainian and after eight months of study they took a final examination before a delegate from the Institute of Teaching by Correspondence at the Ukrainian Free University in Munich. This qualified them for a state approved high school diploma and many of the graduates were subsequently admitted to American colleges and universities, including such prestigious schools as Columbia and New York University.

The first supplementary Ukrainian courses in America were organized by Dr. Constantine Kysilewskyj in 1949. Immediately after the war Dr. Kysilewskyj had established the Ukrainian Secondary School at the Refugee Camp in Bayreuth, Germany and was principal of that school before he immigrated to the US. While most recent immigrants were more concerned with adjusting to their new environment and learning English, within three weeks of his arrival to America Dr. Kysilewskyj decided to organize a school of Ukrainian studies. He often recalled the first day of registration for the Summer Evening Courses in Ukrainian Studies. An announcement of the formation of the school had been placed in the local Ukrainian papers. The announced registration hours were already over and Dr. Kysilevskyj and a teacher, Mr. Stecyk, were disappointedly packing up their materials. No one had shown up to register on that rainy evening. Perhaps, they thought, there was no need for such a school in America. Suddenly there was a very loud knock. When they opened the door all they could see was a huge wet umbrella. "Well, I'm glad I caught you," said a teenage girl from behind the umbrella. "I was just at the Plast (Ukrainian scouts) meeting and our entire group has decided to enroll in your school. I had an umbrella so I was sent out to brave the storm." Irka Skvirtnianska handed the two surprised registrars a list of a dozen names. These young women formed the core of the first supplementary Ukrainian course in America. On the first day of school several of Dr. Kysilewskyj's former students from Germany and their friends joined the class. The eighteen students were divided into three groups. Two groups met three times a week for a total of five hours and were taught Ukrainian subjects. The third group began to study for its high school diploma.

The New York school grew quickly. That fall 74 students were taught in four groups by fifteen teachers. Three courses in Basic English at various levels were also introduced into the curriculum that year. During the school year of 1950-51 the 94 students studying Ukrainian were divided into five groups. In addition thirteen students were enrolled in the high school equivalency course.

In 1949 two more Ukrainian supplementary schools were founded. Father Mycyk of the Ukrainian Orthodox Cathedral started a school in Chicago, while Mr. M. Snihurovich organized a school in New Haven. With the large influx of newcomers from Europe in the early 1950s many Ukrainian supplementary schools, on both the primary and secondary levels, were organized in those years. In 1950 schools opened in Detroit, Cleveland, and Denver; in 1951 in Newark, N. J., Chicago and Baltimore; in 1952 in Yonkers, Jersey City, Philadelphia, Boston, Hartford and Passaic, New Jersey. Both Chicago and New York had two schools by the end of 1952.

Although the schools at first had various names, most eventually adopted the name "Shkola Ukrainoznavstva" (School of Ukrainian Studies). Many of the schools were affiliated with the youth organization SUMA, or a local parish (Orthodox or Catholic) or other Ukrainian organizations such as Ridna Shkola, Self-Reliance or the Ukrainian Teachers Association. The name of the sponsor was then included in the name of the school. Several schools also included the name of their patron saint or that of a prominent Ukrainian in their official name. This led to such complicated names as: School of Ukrainian Studies Affiliated with the SUMA Center in Memory of Those Who Died in the Battle of Kruty and the 24th Branch of OOChSU in South Chicago, or School of Ukrainian Studies – Ridna Shkola in Memory of Metropolitan Andrei Sheptytskyj in New Haven.

In 1953 a convention of delegates from all of the schools established the Educational Council and elected Dr. Eduard Zarskyj as its first president.[1] The Educational Council, which exists till today as part of the Ukrainian Congress Committee, controls the curriculum and sets the minimum standards for the schools. The Council appoints school inspectors who visit the schools at least once a year, lead advisory conferences with principals and teachers, preside over the final examinations, report on their activities to the Council and take part in an annual inspectors' conference. The Educational Council also publishes textbooks, school regulations and curriculums, report cards, diplomas, teachers' plan books and roll books.

---

[1] The president of the Educational Council were: Dr. Eduard Zarskyj, 1953 and 1961-77; Dr. Volodymyr Kalyna, 1954-1961; Dr. Roman Drazniowsky, 1977-1983; Dr. Eugene Fedorenko, 1983 until present.

Generally, in the 1950s the Ukrainian supplementary courses had the informal atmosphere of private lessons. The classes usually met several evenings a week on the premises of various Ukrainian organizations. These premises, usually offices or meeting halls, were not planned for classroom activity. The teachers had to bring blackboards, maps and other classroom tools for every session. Only a few Ukrainian supplementary schools rented space in public or parochial schools at this time.

Most of the teachers in the Ukrainian supplementary schools in the fifties had a European education and had been professional teachers before their immigration. They, therefore, had a thorough knowledge of Ukrainian language and subjects. Since in America they usually had to find work outside their profession, yet, in addition they taught with great dedication, often for minimal pay or even on a volunteer basis.

The curriculum of the Ukrainian supplementary schools of the 1950s was usually divided into eight years of primary education, while secondary education varied from two to four years. The first four years of primary education were devoted to teaching reading and writing Ukrainian. From the fifth grade on the students also had classes in grammar, history and geography of Ukraine. Classes in Ukrainian literature and culture were introduced during the first year of secondary education. Some schools also included religious instruction in their curriculum. Basically, the same course of study prevails to this day.

In the mid-50s most of the schools introduced final examinations, known as "matura". After completing secondary education and receiving satisfactory final marks, the students are required to take two written examinations. They must take an examination in Ukrainian literature and for the second examination they have a choice of taking either history or culture of Ukraine. Each examination consists of one written essay on which the students are expected to spend two to three hours. For this one essay they choose one of three topics provided by the Educational Council. When the students pass the written exam, they are admitted to the oral examination. The oral examinations include five subjects – language, literature, history, culture, and geography. A board of examiners, which consists of teachers, the principal of the school and an inspector sent by the Educational Council, examines each student for five minutes on each subject. In some schools students are also rated for language proficiency during the exams. Marks on the "matura" certificate represent the average of the student's year-long marks and the score of both the written and oral examinations. Students who receive "very good" marks in all the subjects graduate with honors.

In the 1960s the system of Ukrainian supplementary schools expanded to its present form and stabilized. Although a number of the very

small Ukrainian communities had schools with only eight grades, most now provided secondary education. The number of grades still varied; some schools had eleven grades, while others had twelve.[2]

The number of pupils seems to have peaked in the late sixties.[3] The school in Chicago sponsored by the Ukrainian Teachers Association, which was by far the largest Ukrainian supplementary school, reported a top enrollment of 740 pupils in 1969. The second highest top enrollment of 405 was reported in 1965 by the Detroit-Ridna Shkola School. In most schools for which statistics are available the top enrollment was reached in 1967 when there were: 362 students in Philadelphia – Ridna Shkola, 355 in Cleveland, 230 in Newark, N. J., 205 in Rochester, 186 in Passaic, N. J., 168 in New York – SUMA, and 168 in New York – Self-Reliance.

The sixties saw a major transformation of both the education offered in the Ukrainian schools and the system which supported it. The most significant changes took place in the classroom where setting, atmosphere, pupils, teachers, books, classroom tools and level of education were all fundamentally altered.

The atmosphere of private lessons disappeared, as schools bought their own buildings or rented space in parochial or public schools. The classrooms were now relatively well-equipped. All children had textbooks and the schools acquired libraries, maps and other educational tools. The classes were usually held on Saturdays and were scheduled as a formal school day. The lower grades were taught for four hours, while the older students had five to seven hours of instruction.

The majority of the students in the sixties were American-born and did not experience many of the problems which face immigrant children. They were fully bilingual, since most spoke English in the day schools and Ukrainian at home and at the many after-school activities the community

---

[2] In the 1960s some schools had eleven grades: New York – Self-Reliance (now increased to twelve); Chicago; Detroit; New Haven; Syracuse; Washington, D. C.; Passaic, N. J.; and Newark (now increased to twelve). Other schools had twelve grades: Philadelphia – Ridna Shkola and SUMA; Yonkers, NY.

[3] According to Dr. Zarskyj's general report in the sixties there were more than 10,000 students in 450 classes with 400 teachers in 76 schools registered with the Council. Dr. Zarskyj's report also notes that four supplementary Ukrainian schools owned their own buildings, and seven rented public school facilities, while the rest rented space in Ukrainian Catholic schools or youth organizations. However, a Council statement from 1965 reports only 33 registered schools with 4,192 students and 218 teachers. The discrepancies in these two sets of statistic can be explained by the fact that many schools did not send statistical reports every year and Dr. Zarskyj's statistic are probably an estimate based on this fact. No other statistical reports by the Council from the sixties are available, since unfortunately they were all destroyed during a burglary at the Council's offices in New York. Exact statistics on enrollment in certain schools are found in anniversary and memorial publications.

sponsored. Their very active participation in numerous youth organizations and cultural activities helped to raise their level of fluency in Ukrainian to that of native speakers. Their parents supported and encouraged their work in the Ukrainian supplementary schools. Friday night was usually "Ukrainian homework night," involving the entire family. The children's strong ethnic consciousness was supported by the growing pride in racial and ethnic heritage in America at this time.

The influx of students in the sixties created a shortage of teachers. This problem was compounded by the fact that there was no one to replace many of the older teachers who were by that time reaching retirement age. During the war and the early years of immigration teaching had not been a preferred, or even possible, profession. Since there were no middle-aged professionals in education, the schools had to recruit a new generation of teachers from parents in other professions and educated women who had chosen to be full-time housewives. Although their language abilities were on a very high-level, these new teachers had to devote substantial amounts of time to acquire proficiency in the subjects they were to teach. Since they did not have formal teacher's training they were more open to search out new methods of teaching. Their experience as parents aided them in their endeavor. They had sent their children to better American day schools and now began to adopt similar approaches to education in the classes they taught.

These transformations in the classroom caused the level of education to rise significantly. The biggest changes were in secondary education. Although the classes met only once a week, Ukrainian literature, for example, was taught on the same level that English literature would be taught in America high schools. The same could be said about Ukrainian history, culture and geography. The students were expected to read substantial amounts outside the classroom. For instance, before being accepted to the "matura" examination, they had to hand in a list of books they had read and were prepared to discuss. Although most students would submit a list of twenty titles, several included almost a hundred works of literature on their lists. Since there was much pressure on the students to graduate the "matura" examination with honors, often additional classes to review material covered on the examination would be scheduled during the week. These were usually well-attended, although attendance was on a voluntary basis.

The structure which supported the classroom activity also grew in the sixties. Under Professor Zarskyj's leadership, the Educational Council expanded its activity. Despite its modest means, the Council published over forty textbooks and several manuals for teachers in the sixties. The lack of a

standardized curriculum had been a major topic of concern at numerous inspector and principal meetings and at educational conferences. As a result in 1962 the Educational Council published its first standard curriculum. With minor changes, this curriculum was used till the mid-1970s. From 1964 the Council also published a bulletin, *Ridna Shkola* (Our Own School) – 101 issues to date. In this bulletin appeared statistical reports from the schools, interesting articles on education by experienced teachers and members of the Council, advice, suggestion, model lessons and so forth.

The Council also organized supplementary educational programs for teachers in Chicago, Detroit and Philadelphia. A correspondence course was added for teachers in other areas.

Another important function of the Educational Council was to maintain contact with organizations that represented Ukrainian schools in Canada, Europe, South America and Australia. The Council's relationship with these organizations has grown steadily throughout the years. They now exchange information about curricula and in numerous cases adopt each others textbooks. Although the Council's relationship with the Ukrainian parochial Catholic day schools and the Orthodox supplementary schools in America has been limited, these schools often used textbooks published by the Council.

The sponsorship of the Ukrainian supplementary schools also grew in the sixties. "Ridna Shkola" (Our Own School), a society that originated in Ukraine over a hundred years ago and sponsored a private school system there until the Second World War, resumed its activities in America in the 1960s. "Ridna Shkola" now sponsors many supplementary schools, providing financial assistance, scholarships, funds for the library and covers expenses incurred during teachers' conferences. SUMA, a youth organization involved in sponsoring some Ukrainian supplementary schools from the early years, also expanded its involvement during this time.

Throughout the seventies the level of education in the Ukrainian supplementary schools continued to grow steadily. The students in the upper classes were very motivated. They were eager to learn and also found the time and energy to start various extra-curricular activities at the schools such as theatrical presentations, poetry readings and student newspapers. Their language proficiency in Ukrainian was very high as can be seen in the works of young authors (all of them students in the supplementary schools) collected in the anthology *Kontrasty* (Contrasts) by Dr. Larissa Onyshkevych and published in 1970.

The community as a whole started to view the achievements of the supplementary schools students with respect and pride. The graduation ceremonies at the schools became large community events with awards and

prizes sponsored by various organizations. By the middle of the seventies the graduation ceremonies were gala affairs held regionally with several schools participating.

At this time the schools were able to recruit new teachers from their best graduates. There new teachers were very young, most were full-time college students, but their enthusiasm and contact with the students proved a great asset. They also devoted substantial amount of time to preparing interesting lessons and correcting assignments. However, they needed help in order to teach on the secondary level. At first the schools dealt with this problem individually. The principals and older teachers helped the young teachers correct home work and plan lessons. The schools found that they constantly had to start the teacher-training process. Many college students in various fields were willing to teach while in school, but only those few that chose the teaching profession continued to teach after they graduated from college. By the mid-seventies the Educational Council recognized the problem and from 1976 started to sponsor teachers' conferences which included seminars, model lessons and workshops planned to help the young teachers with their problems. Since 1985 the Educational Council has organized a two-week teacher's seminar. It is held every summer on the premises of the Ukrainian National Association resort Soyuzivka and sponsored by that organization. On the average sixteen teachers have attended this seminar, which sets out to deepen teachers' knowledge of Ukrainian studies.

Concern with training young teachers for Ukrainian supplementary schools is not limited to the United States. Since 1977 the Ukrainian Free University in Munich, Germany has offered an educational program for teachers. The program was expanded in 1980 to include two summer sessions. One session stresses the methodology, while the other enhances the teacher's proficiency in a given subject. The program emphasizes student teaching in local Ukrainian schools and a preschool. In 1988 the Pedagogical Institute of the Free University was established. A large percentage of those attending are teachers from the Ukrainian supplementary schools in America. They receive full scholarships for tuition and board from the Ukrainian Free University Foundation in New York and their transportation costs sometimes are covered by local community organizations.

In the seventies and eighties the number of textbooks published by the Educational Council fell substantially. According to the bulletin *Ridna Shkola,* in the seventies ten textbooks and seven condensed novels were published. In the eighties only two new textbooks, one teacher's manual, and one playtext were published. In addition a number of reprints of the earlier textbooks were issued. In June of 1981 the preliminary curriculum for all

subjects was published as a special edition of the bulletin *Ridna Shkola* (#2(68).

In 1989 the "matura" procedures were changed by the Educational Council. Now the written exams are held in all schools on the same two days. The questions are provided by the Educational Council. Where previously two long essays on one topic from Literature and one on history were the norm, then a number of shorter written responses on all the subjects taught were required. The procedures of the oral exams remained the same. The students were no longer given any exemptions.

The number of students in the Ukrainian supplementary schools started to drop in the early seventies.[4] By the mid-seventies several schools reported a drop of 50% in enrollment and by the end of the decade a number of smaller schools were forced to close. This decline in enrollment can be attributed to several factors. Higher family income allowed young families with school age children to move from the inner cities, where most of the schools were located, to remote suburban locations. Although some children spent up to two hours commuting to the schools, the effort was just too much for others. Other young professionals with families chose to relocate as their careers demanded, often settling totally outside the region of Ukrainian communities. Assimilation, mixed marriages, and the general drop in the American birth rate also contributed to the decline in enrollment.

Enrollment stabilized in the eighties,[5] and some suburban schools now even report an increase, especially in the lower grades.[6] Several new

---

[4]

Schools	Reporting	Student	Teachers
1975-6	33 (19 Highs)	3,532	318
1979-80	26 (19 Highs)	2,609	266
1985-86	28 (19 Highs)	2,100	300 + 7 priests
1989-90	27 (19 Highs)	2.030	285 + 10 priests

Unfortunately, not all the schools reported to the Educational Council on a yearly basis, therefore it is unclear as to how many schools actually existed under its auspices in any given year. At the same time there also existed a number of independent schools which were not registered with the Educational Council, for instance Ridna Shkola in Philadelphia which in 1979-80 had 237 students and 17 teachers, in 1983-4 registered with the Educational Council and reported 224 students; Ridna Shkola in Los Angeles which in 1973 had 100 students, but by 1979-80 had only 52 students and 5 teachers; Ukrainian School in Atlanta which in 1977 had 22 students; Miami, Florida (statistic unavailable).

[5] Although the number of students continues to fall, in many large schools in the suburban areas it has leveled off:

School in	*Number of Students*									
	1979-1980	*1980-1981*	*1981-1982*	*1982-1983*	*1983-1984*	*1984-1985*	*1985-1986*	*1986-1987*	*1987-1988*	*1988-1989*
Chicago	423	335	325	317	320	300	280	290	260	253
Cleveland	220	209	193	187	178	164	146	145	135	142
Detroit	238	138	156	86	96	85	78	90	90	78

schools emerged in regions where there had been no Ukrainian communities in the previous decades such as: Atlanta, Georgia; Miami, Florida; Phoenix, Arizona. These new schools in many ways resemble the schools of the fifties in the Northeast.

The problems which emerged in the seventies have become compounded in the eighties. The largest problem facing all the supplementary Ukrainian schools is the drop in the level of fluency in Ukrainian among the students. There are several reasons for this drop in fluency. Although many young families still speak Ukrainian at home, most women now work outside the home and, therefore, spend less time talking with their children. The young households now rarely include grandparents. Previously, grandparents contributed substantially to the children's knowledge of Ukrainian. Since now most young families do not live near the traditional Ukrainian centers, the children no longer spend as much time at the various community activities at which they would have to speak Ukrainian.

A growing problem is the decreasing level of commitment to the schools on the part of the parents. Although the new generation of parents still send their children to Schools of Ukrainian Studies, many teachers have remarked that the parents' attitude towards their children's progress is now different. The parents seem no longer as involved in their children's studies and did not seem to insist that the children achieve high marks in class. Sometimes the parents themselves made excuses for their children's lower achievement and allowed them to choose sports or other community activities over Ukrainian studies. Driving their children to the distant School of Ukrainian Studies early on Saturday morning often created an extra burden for the now common two-career household.

Newark, NJ	104	110	105	112	125	129	123	118	99	90
New York										
Selfreliance	172	188	175	180	170	168	147	140	144	141
New York – SUM	126	115	110	90	75	67	65	62	60	55
Passaic, NJ	196	178	170	166	160	128	125	119	114	107
Philadelphia										
Ridna Shkola	237	230	235	227	235	230	220	215	217	222
Philadelphia SUM	106	115	120	130	115	75	58	66	69	65
Rochester, NY	137	128	136	126	116	87	82	78	72	68
Washington	121	133	129	131	121	113	96	83	87	69

[6] For instance a school in suburban New Jersey, in Whippany that was so small in the mid-eighties that it seriously considered merging with the larger school in Newark, N. J., experienced a dramatic reversal. In the nineties, the Whippany school reached an enrollment of almost 100, while the Newark school enrollment dropped to 65. Most of the students in Whippany are also in the lower grades, while Newark students are mostly in the upper grades.

Despite these problems most of the supplementary schools continued to maintain the high standards achieved in the previous decades. These high standards can only be maintained in the future if the new generation of students, parents, teachers, and community leaders would exhibit the enthusiastic support accorded to the schools previously.

Recent events in Ukraine have reawakened an interest among the students in their homeland and have rekindled their enthusiasm. The students now travel to Ukraine and more Ukrainians come to visit the US. With increased contact there has come an increased interest. Visitors from Ukraine often praise the preservation of Ukrainian heritage here. They especially are impressed by the language fluency demonstrated by the youth. They marvel at the fact that the educational system has endured for over 40 years without contact with the motherland, and find it hard to believe that almost all of its participants, both students and teachers, are now American-born.

For the last four decades the Ukrainian supplementary schools have proved to be an essential resource for the community in America and its hope for the future if it is to survive as a vital part of the American multi-ethnic mosaic. Today the schools are proving to be an important resource for Ukraine. Many of their graduates now travel to Ukraine where they are able to communicate, share their knowledge of the West, assist in building bridges between the East and West and thus contributing to the development of this emerging democracy.

Євген ФЕДОРЕНКО,
голова Шкільної Ради

ШКІЛЬНА РАДА: ДОСВІД І ПРОБЛЕМИ

Від часу створення Шкільної Ради при УККА — Центрального Органу Школи Українознавства в Америці, минуло сорок п'ять років. Цей період позначений наполегливою працею по розвитку шкіл українознавства, удосконалення педагогічного процесу в них, прилученню дітей і молоді до вікових традицій, культурних і духових надбань українського народу.

Понад чотири десятиліття тому перед школами українознавства була основна мета: "Зберегти українську мову... не відірватися від культури своїх батьків". Тільки тоді, зазначалося в ухвалі рідношкільного з'їзду, американські українці "стануть повноцінними та корисними громадянами нової Батьківщини".

Завдання щодо втілення цієї основної мети у виховно-навчальній праці постійно перебувало в полі зору Шкільної Ради, уточнювалися й опрацьовувалися з урахуванням вимог швидкоплинного часу. Останньо вони були висвітлені у Проєкті Програми навчання у школах українознавства, виданому 18 років тому, тобто в 1981 році.

Впродовж цих кількох десятиліть Шкільна Рада постійно наголошувала на важливості української мови, її творчого розвитку, відродження через школу вікових традицій, культурних і духових надбань українського народу. Адже в кожному суспільстві школа є одним з найважливіших чинників, а в українській громаді на поселеннях має бути справою першечерговою.Бо українська мова непідмінний засіб самовизнання в країнах нашого поселення у всіх ділянках: церковній, науковій, виховно-молодечій, суспільно-громадській, у збереженні етнічної особливости, в утвердженні національної свідомости підростаючих поколінь.

Слід підкреслити, що через школи українознавства перейшли тисячі української молоді, свідомої й гордої свого українського походження, такої, що береже українську мову й ніколи не зречеться своєї історії та культури.

Важливість української школи добре знають вороги українського народу, постійно усуваючи зі шкіл як українську мову, так і український зміст.

Константин Ушинський влучно писав: "Відберіть у народу все — і він все може повернути, але відберіть мову, і він ніколи більше вже не створить її; вмерла мова в устах народу — вимер і народ".

Російському імперському колоніялізму не вдалося вбити українську мову та український народ. Але наслідки цієї політики майже катастрофічні: вже вісім років існує незалежна Україна, але в державних (і не тільки в державних) установах та банках, аптеках і поштових відділах, лікарнях і крамницях здебільшого звучить російська мова. У Верховній Раді чимало "народних депутатів" вживають російську мову, цією ж мовою переважно ведеться документація, навіть паспорти, що відновляють дипломи й свідоцтва про закінчення школи чи вищого учбового закладу — двомовні. Майже половина учнів навчаються в російськомовних школах, а у вищих навчальних закладах десь понад 80 відсотків. В Україні ще й дальше зневажається національна державність, нехтується почуття національної гідности та недоцінювання важливости національного відродження.

Одначе ми говоримо в першу чергу про українознавче шкільництво в Америці. Не дивлячися на поважні й значні успіхи Шкільної Ради впродовж понад чотирьох десятиліть, стан українського шкільництва в Америці, на мою думку, незадовільний. Кількість учнів у Рідних школах зменшувався впродовж десятиліть, хоч в останніх восьми роках число учнів устабілізовувалося. Для порівнання подаю стан учнів упродовж понад 20 років: у навчальному році 1975/76 було 3.559 учнів, у 1979/80 — 2.583 учнів (зменшення на 976 учнів за три роки), в 1983/84 — 2.472, в 1991/92 — 2.159, а в навчальних роках 1995/96 — 2.589, 1996/97 — 2.594, 1997/98 — 2.611.

Якщо ми візьмемо до уваги чисельність української громади в Америці, то мені здається, що це число незначне. Є чимало різних причин щодо стану учнів, але найважливіше, на мою думку, мабуть те, що українознавчому шкільництву не приділяється належної уваги з боку суспільно-громадських і церковних проводів, а також і батьків.

Праця Шкільної Ради — центрального органу шкіл українознавства в Америці — охоплює широке й різноманітне коло питань, що вимагають постійного й реґулярного нагляду над полагодженням щоденних біжучих справ українського шкільництва.

Шкільна Рада втримує постійний зв'язок з 38-ма школами

(серед них — 7 й 8-річні, 11 та 12-клясові) і курсами українознавства, що входять до нашої системи.

Варто підкреслити, що тепер у рідному Шкільництву цілковито переважають учителі середньої ґенерації з помітним відсотком молодшої ґенерації — випускників шкіл українознавства. Це не абиякий успіх рідного шкільництва. Згаданій групі вчителів Шкільна Рада намагається приділяти особливу увагу. Серед них чимало вчителів, котрі працюють в американських школах.

Дбати про учительські кадри, про підвищення учительських кваліфікацій і знань — це наш обов'язок, наша відповідальність. Бо може статися так (і вже маємо такі випадки), що будуть учні у школі, а бракуватиме вчителів з українознавчих предметів. Тим то Шкільна Рада постійно приділяє цьому питанню особливу увагу.

У наших учительських семінарах беруть участь учителі українських шкіл Канади та України. Важливість такого вишкільного осередку незаперечене як для вчителів на поселеннях, так і для вчителів з України, здатних зробити вагомий внесок у навчальний процес шкіл українознавства.

Складовою частиною програми діяльности Шкільної Ради стали вчительські конференції для ознайомлення з найбільш ефективними навчальними методами, для обміну думок, набутками досвіду тощо — зрештою для підвищення кваліфікацій та майстерности наших вчителів.

Для обговорення стану і проблем українського шкільництва, питань видання підручників та допоміжних матеріялів, діяльности учительських конференцій та семінарів, програм і методів навчання, скликаються з'їзди директорів і педагогічних дорадників шкіл українознавства, які сприяють в досконаленню роботи Шкільної Ради та розв'язанню назрілих завдань шкільництва — освітніх, дидактичних, виховних та організаційних.

Найважливіша ділянка Шкільної Ради — видавнича. Вона пов'язана з багатьма труднощами. Досить нагадати, що ми постійно змушені достосовувати підручники до сучасних обставин, до учнів не лише сьогоднішніх, а й завтрішніх. Авторів тих підручників знайти дуже важко, і вони повинні бути озброєнні не тільки ґрунтовним знанням окремого навчального предмету, але й мати досвід та знання у галузі рідного шкільництва. І це зрозуміло, бож такі підручники мають враховувати не тільки рівень знання нашого учня, а повинні бути ліпше достосовані для практичного

вжитку теперішніх і майбутніх вчителів в сучасних і майбутніх обставинах. Такі підручники, не дивлячись на різного роду перешкоди, постійно появляються.

Мабуть, не має потреби доводити, що для фахового зростання вчителів необхідний періодичний орган, на сторінках якого б систематизувався та узагальнювався кращий досвід, друкувалися матеріяли з життєво важливих питань освіти й педагогіки. Наш журнал "Рідна Школа" виходить регулярно три рази в шкільному році. У кожному числі подається різноманітний матеріял, зокрема для загального читача. Листи, які надходять до редакції, підбадьоруючі. В останніх дев'ятьох роках його читають і в Україні. Звідти також дописують до журналу.

Новий, свіжий струмінь долучився до роботи Шкільної Ради відтоді, як Україна здобула незалежність.

Ми з щирим серцем взяли на себе добродійну турботу про відродження й творчий розвиток національної школи в Україні.

Перший зв'язок Шкільної Ради з Україною припадає на кінець 1989 року, коли на американській виставці книжок для молоді у Львові експоновано дев'ять наших підручників. Розуміючи вагу підручників для організування національної школи, ми на прохання українців з рідного краю, почали висилати свої видання. Впродовж восьми років Шкільна Рада надіслала кільканадцять тисяч своїх підручників на Україну та в інші колишні республіки, де створено недільні школи.

Зрозуміло, що наші підручники — це лише допоміжний матеріял для вчителів і школярів, бо потреб шкільництва вони аж ніяк задовильнити не можуть. Поскільки нових підручників ще й тепер бракує, і мине багато років, поки їх видадуть, то підручники з діяспори можуть відіграти велику допоміжну ролю. Одначе потрібна поважна фінансова допомога для перевидання підручників і для пересилки. Щира вдячність тим, що присилають Шкільній Раді свій дар на висилку підручників та передплат української преси для навчальних установ.

Шкільна Рада тісно спілкується з централею Товариства української мови імені Т. Шевченка, Інститутом Українознавства Київського Національного університету ім. Т. Шевченка, Державною Академією Керівних Кадрів освіти, Міжнародним центром освіти, науки і культури у Львові, університетами та бібіліотеками в Україні. Тісно співпрацюємо з окремими шко-

лами, гімназіями, ліцеями різних областей України. Здійснюємо масову висилку підручників до них.

Плідні й корисні зв'язки Шкільної Ради з міністерством освіти, якому подано наші пропозиції щодо важливих питань шкільництва. Шкільна Рада тісно співпрацювала з першим заступником міністра освіти д-ром Анатолієм Погрібним.

Подією став приїзд до Америки визначних діячів педагогічної громадськости України — І. Калинець та В. Стрілько літом 1991 року. Саме на нарадах голови Шкільної Ради з гістьми виник задум про друкування українських підручників в Україні. З цією метою гості з України і голова Шкільної Ради відвідали Український Народний Союз, зустрілися з головою УНСоюзу мґр. Уляною Дячук, а також з д-ром Б. Бурачинським, головою Координаційного Комітету Допомоги Україні. Було вирішено, що цей задум (видання підручників в Україні) очолять Координаційний Комітет та Шкільна Рада. Фінансували УНСоюз (50 тисяч), а доброчинна установа "Думки про віру" (голова пастор Л. Шепелявець) — 100 тисяч дорівняльного фонду. Необхідні фонди поступили від української громади і було видано в Україні Буквар і 4 читанки. Згодом було створено Комісію допомоги школам України при ККДУ, заходами якого появився підручник з історії України Д. Дорошенка в 1993 році, а "Українське слово" Хрестоматія літератури та Літературної критики XX ст. В. Яременка та Є. Федоренка в 1994 році. Кошти цих двох підручників оплатила Українська Асоціяція сеньйорів у Маямі.

Головна наша турбота тут, в Америці — майбутність українського шкільництва. Насамперед усі мусимо твердо усвідомити, що існування українського шкільництва — це справа не тільки свідомих батьків, залишених на самих себе в громаді, а що це обов'язок і відповідальність української громади. При байдужому ставленні громадськости українське шкільництво занепадатиме. Нашою метою має бути не лише втримати рідне шкільництво, але повсякчас поповнювати його учнями, пам'ятаючи неспростовну істину: місце української дитини в українській школі. І тут слово за організованою громадою, бо вчителі не в силі і не в стані змінити байдужість значної частини батьків у справі шкільництва. Не забуваймо, що без школи втратимо мову, без мови втратимо молодь, а без молоді — губимося всі разом.

Paulette MacQUARRIE

RETHINKING SATURDAY MORNINGS, "RIDNA SHKOLA" AND SHEVCHENKO*

I'm a born-again Ukrainian, and Taras Shevchenko came into my life when I was already an adult, studying Ukrainian history and language in university.

It would be an extreme understatement to simply say that I was amazed and inspired reading about this remarkable man who loved his native Ukraine and her people so much that he was willing to risk his own life and liberty, his health and his personal happiness.

The first words of his that came across intrigued me with their wisdom and insight, stated so simply, yet so eloquently:

"Uchitesia, braty moyi, dumaite, chytaite ..."

Educate yourselves, he said, think about what you've studied, and read some more – what better advice to an impoverished and enslaved people?

"Dumaite". Let's think for a minute about the man who wrote those words. This gentle soul with the insight of the divine was born into captivity as a serf, and, managed to get his freedom, to study, to write and to paint. Yet he lived his life in a manner designed to lose that hard-won freedom. And why? Because he had a message for an enslaved people whose spirit had been almost completely crushed by centuries of foreign oppression. I say almost crushed. Shevchenko saw that glimmer of life, that innate intelligence that could not be entirely repressed. And so he did what he had to do, wrote what he had to write, even though there were times he had to hide it in his prison-issue boots.

"I chuzhoho nauchaites', svoho ne tsuraites' ..."

Study and read, yes, and study other cultures, too. Learn the ways of the world, but never, ever forget your roots.

I think he would be particularly delighted to see the youngsters here, reciting his words, and their parents silently reciting along with them.

I think he would be very gratified to see our wonderful "Ridna Shkola" [School of Ukrainian Studies] here in Vancouver, where adults and children alike can study and enjoy their Ukrainian heritage, half a world away – "mizh chuzhymy."

But human nature is a funny thing. I've heard grumblings from some who have envied their friends who spent Saturdays playing hockey or

---

* *The Ukrainian Weekly*, March 8, 1998. Reprinted with permission.

watching TV, while they were at Ridna Shkola, memorizing Shevchenko's poetry.

If that's you, then I have a message for you. And I hope the young people will take note. Because I was once as young as you, and some day you will be as old as I, with children of your own. And I hope my message will save you – and them – a future of regret.

You see, I was one of those much-envied kids. I didn't have to go to Ridna Shkola – didn't even know such a thing existed. Because in those days, things were different. Growing up in on a farm in Saskatchewan, both my parents saw friends and family go to the city looking for a better life and being denied a job because they had a Ukrainian accent or a Ukrainian name. And they didn't want that for themselves, or their kids. They took care of the basics – they took us kids to a Ukrainian church and stuffed *pyrohy* and *holubtsi* down us. But they didn't want us to be easily identified as Ukrainian, so we didn't get the culture, or the language. They did not send us to Ridna Shkola, and after my Baba left our house when I was 5, I stopped speaking Ukrainian and began speaking English.

So, having no idea at all that someone else might be envying me, I spent my childhood Saturdays playing ball or ice skating or watching cartoons. I honestly can't remember.

And that's my point. I have no meaningful memories of my childhood Saturdays, except that they were more or less carefree.

But those of you who went to Ridna Shkola – how I envy you! You have memories of your childhood Saturdays to share with your children – even if it's only to justify why they have to go!

Those of you who graduated from Ridna Shkola are well-versed in the Ukrainian culture, in all respects. How I envy you that. You grew up with it, living it, whereas I learned about it from university textbooks. Needless to say, it wasn't Kozak cartoons I watched on Saturdays, and I didn't learn how to make *pysanky* until I was grown up.

Your beautiful command of the Ukrainian language, which I am struggling with, and probably always will, is a part of you as natural as breathing. I envy you that.

"Bo khto matir zabuvaie toho Boh karaie."

Perhaps that feeling of envy and of personal loss is my punishment – and my parents' punishment – for when I discovered the Ukrainian community and began to realize all that I had missed out on, I certainly expressed my resentment to them for depriving me. Oh, I was bitter, and I sure let them know. Because it began to dawn on me why as a child there had been times I felt uncertain, unsure of myself, when some bully would call me a "bohunk" or laugh at the food we ate or the way we did certain

things. You see, I didn't have Shevchenko's words to fall back on. I didn't know that I came from a culture every bit as good. Of course, my parents made the best choice they knew at the time. I knew that. They just wanted the best for me, just like all parents want for their children. And today, my whole family is born-again Ukrainian, even the non-Ukrainian in-laws are making *pyrohy* and *pysanky*, and sending their kids to Ukrainian school and dance classes.

So yes, I've reclaimed my heritage, and I'm so grateful I had the opportunity to do that. But there will always be a part missing, that part of my childhood when I didn't quite know who I was, or where I belonged.

Don't do that to your kids. Please. For your sake, and for theirs. Don't let them envy the kids who get to goof off on Saturdays, and for heaven's sake don't envy them yourself. Vague memories of childhood Saturdays are not nearly compensation enough for missing out on Ridna Shkola. Believe me, you'll be an adult living with regret much longer than you'll be a child living without hockey or football or cartoons.

So to the young people, I say – treasure your Saturdays at Ridna Shkola, not just so that you will have fond memories the rest of your life, but to save yourself or your children an agonizing journey of self-discovery later in life. And make no mistake, even if it doesn't matter to you, chances are very good it will matter to your children. Roots like ours can never die, but they must be nourished and nurtured to reach their fullest potential.

Shevchenko knew what he was talking about.

So let's remember Shevchenko's words, and do his bidding. Not just the rest of the day today, but tomorrow, and next week, and next month. Until next March.

When we come together once again to reflect on his message – and the words that remind us that today we have the freedom he sacrificed his life for, advantages he could have hardly imagined, and that irrepressible spirit that allows us to follow him down the path of greatness that he saw for his land and his people.

"Uchitesia, braty moyi, dumayte, chytayte ... i chuzhoho nauchaytes', svoho ne tsuraytes' ... Bo khto matir zabuvaye toho Boh karaye."

The text above is an edited version of a speech given at the Shevchenko anniversary celebration in Vancouver on March 9, 1997.

Атанас Т. КОБРИН

ДУМКИ І СПОСТЕРЕЖЕННЯ: ДО ПРОБЛЕМИ ШКІЛ УКРАЇНОЗНАВСТВА В США

Багато наших громадян, головно тих, які менше чи більше активно брали участь або й беруть участь в соціяльно-громадських і інших організаціях, запитує, як найкраще сповільнити асиміляційний процес і в який спосіб побільшити участь молодшої генерації в тих же організаціях, установах, церквах, і т. д. На цю тему вже багато написано, а ще більше сказано при різних нагодах.

Ця тема занадто широка, щоб її порушувати на цьому місці. Навіть така тема, як жалюгідне становище шкіл українознавства, не є вузькою і її неможливо начеркнути, розвинути і відповісти на всі питання в одній статті чи навіть в кількох статтях. Як бувший учитель і директор шкіл українознавства, а також батько дітей, які були учнями шкіл українознавства в додатку до мойого суспільно-громадського досвіду, я думаю, що я можу висловити деякі думки на тему шкільництва, хоч мушу зазначити, що не претендую на непомильність або, Боже борони, на всезнайство.

Одною з багатьох причин занепаду шкіл і курсів українознавства був брак розуміння їх ваги і брак зацікавлення ними нашою зорганізованою громадою. Переважаюча більшість наших політичних, суспільно-громадських, релігійних і т.д. організацій займалися "великою політикою," а виховання молодого покоління вважали виключною відповідальність батьків. З власного досвіду знаю, що навіть коли якась організація формально "спонсорувала" школу чи курси українознавства то це було лише для того, щоби про це писати у звітах діяльности, а ввесь тягар існування і діяльности школи лежав на кількох свідомих батьках і відданих справі учителях. Деякі батьки посилили дітей до шкіл або на курси українознавства "бо так випадало" і не лише що не цікавилися проблемами школи і успіхами своїх дітей, але часто навіть не платили тих кілька долярів, які батьківські кружки збирали, щоб учителям бодай звернути кошти подорожі і інших видатків. Знаю також з власного досвіду, що батьківським кружкам часто бракувало грошей, щоб виплатити учителям тих

кільканадцять долярів за останніх кілька місяців шкільного року в час, коли бюджет організації-спонсора виносив тисячі долярів, які в більшості видавалися на різні "репрезентації", політичні акції, і інше.

Український Народний і Братський союзи почали по якомусь часі нагороджувати в різні способи випускників шкіл українознавства. А де були і де є всі інші патріотичні організації? Чи не можна було собі взяти приклад з наших сусідів, в школах яких бачимо прерізні нагороди і стипендії від організацій, які формально зі школою не мають нічого спільного: товариства ветеранів, спортові клюби, жіночі товариства, і т.д. Є нагороди за успіхи в навчанні, за успіхи в поодиноких ділянках, за красномовство, точне відвідування школи, і т. д. Для учителів влаштовують сніданки на початку року, прийняття посеред року, обід з подякою і нагородами для вибраних учителів при кінці року, — все це роблять суспільно-громадські організації, а не виключно батьки дітей, хоч очевидно деякі з батьків належить до згаданих організацій.

В школах наших сусідів, від початкових аж до університетів, в додатку до в більшості добре плачених працівників, є десятки добровільців, головно старших громадян, які не мають дітей в школі. В наших школах все мусіли виконувати батьки дітей, а багато з них були рівночасно учителями, бібліотекарями, впорядчиками приміщень після останньої лекції, тощо.

Правда, були винятки тут і там, але в більшості місцевостей "провідні діячі" і очолювані ними організації на школи і курси українознавства не звертали уваги.

Бували також випадки, коли парохи цілоденних шкіл не дозволяли своїм учням ходити до суботньої школи українознавства, бо "вони мають українознавство в цілоденній школі", не зважаючи на те, що часом їхнє "українознавство" було на досить низькому рівні, і суботня школа аж ніяк не пошкодила б учням цілоденної школи, а навпаки.

Чи часом вже не запізно направити ситуацію? На мою думку, втрачене завернути не дасться, але ніколи не є пізно почати нову добу співпраці зорганізованої громадськости зі шкільництвом. Ситуацію не тільки можна але й треба рятувати, і то негайно, бо кожен проминаючий день, тиждень, місяць — це проминула нагода. Добре зорганізована і широко закроєна акція, при співпраці всієї зорганізованої громади, не лише стримає упадок

нашого шкільництва але напевно скріпить його і поставить на відповідному поземі, який буде притягаючим магнетом для нашої молоді.

Саме голошення "нової рідношкільної політики" ситуації не змінить. Потрібно буде дійсної праці і співпраці, включно з виділенням потрібних фондів. Ніхто з нас, свідомих українців, не заперечує потреби допомагати окраденій і в чорнобильськім огні збудженій Україні, але ми не сміємо забувати, що сильна, зорганізована, багата і свідома громада на поселеннях є більше потрібна Україні аніж кілька десяток чи навіть соток тисяч долярів.

В додатку до всього сказаного вище, а також не сказаного за браком місця, хочу висловити ще одну заввагу, а саме справу української мови. Знаю, що величезна більшість учителів, головно старшої генерації, вважають, що в школах українознавства має панувати виключно українська мова. Були випадки покарання учнів, які принесли до школи англомовні матеріяли, навіть якщо вони були з українською тематикою. Ми всі є такі вразливі на пункті вживання української мови, ми так переживаємо факт, що велика частина громадян України включно з високопоставленими урядовими особами спілкуються чужою мовою, що ми не хочемо бачити того, що наше молодше покоління не володіє і ніколи не буде володіти українською мовою так, як ми цього хотіли б. Лише одиниці вивчать українську мову до того степеня, що зможуть вільно читати українську пресу і книжки. Тому вже час подумати над допущенням англомовної лектури на українські теми до шкіл українознавства, щоб в такий спосіб уможливити учням краще вивчити історію України, економічну і політичну географії, українські літературні шедеври, які вже є перекладені на англійську мову і т. д.

Про жалюгідний стан нашого шкільництва можна б написати цілі томи, про невідповідні приміщення (навіть в "рідних" будівлях), мало або взагалі не платних учителів, брак відповідних підручників, брак зрозуміння ваги шкільництва ("я в школі дітей не маю!", — але шкільний податок в місці прожитку хиба не платимо?), і про ще багато інших справ. Всіх проблем ніхто відразу не розв'язав, а я не маю відповідних даних, щоб запропонувати, котрі саме проблеми повинні бути "атаковані" в першу чергу. Головне , щоб ми не тупцювали дальше в місці, але взялися за діло, бо направду "пора це великая єсть!"

Наша школа

"САМОПОМІЧ – УЧИТЕЛЬСЬКА ГРОМАДА" В НЬЮ ЙОРКУ

"Вечірні освітні курси" — світлина з 23 грудня 1950.
Фото з архіву О. Кисілевської-Ткач.

ЗВІТ ДИРЕКЦІЇ "ВЕЧІРНІХ ОСВІТНІХ КУРСІВ"
за час від 5 липня 1949 до 30 червня 1951 р.

Скоро минули два роки науково-виховної праці серед української молоді в нашій школі, що своїми прикметами придбала добру славу в Нью Йорку й поза ним. І коли сьогодні приходиться нам поглянути досвідними очима на пройдений шлях, глибоке почуття задоволення огорне душу педагога й батька.

Адже зроблено багато, та ще й без зайвого шуму й яркої реклями!

В затишних шкільних кімнатах будинку оо. Василіян при 9 вулиці, ч. 710 в Нью Йорку кільканадцять наших учителів, саможертвенних і відданих школі, складало на її жертовнику свої найкращі знання й почуття, не оглядаючись на матеріяльні користі й жертвуючи українській молоді свій час, вільний від тяжких фізичних зайнять.

У тих привітних кімнатах різьбилась молодеча душа, що вміє з

пошаною сприймати американську науку, а навіть уже змагається за найкращі успіхи в пізнанні всього, що могутнє, добре, чесне в Америці. Але рівночасно, вивчаючи українознавство в нашій школі, з любов'ю й пильністю стежить за його проявами в родині, громаді, письменстві, звичаях, мові, історії, релігії, мистецтві. Велич справжніх цінностей Рідного Краю, а при тому глибоке спочуття до відданих йому кривавих жертв спонукує її до кращої праці серед добрих умов, серед благородних і ніжних людей.

Тому не дивно, що дворічне навчання в цій школі видало гарні успіхи, які стануть радощами педагогам, молоді й батькам.

Подаємо тут підсумки тієї праці, не приховуючи й того, що було невдатне.

1. Хроніка курсів

Дня 16 червня 1949 р. надруковано в "Свободі" у відділі "З життя громад і організацій" першу вістку про реєстрацію учнів, що хочуть вивчати в часі літньої перерви українознавство.

Дня 21 червня 1949. "Свобода" писала: "Учительська Громада" задумує прийти з допомогою всій нашій молоді, улаштовуючи постійні вечірні курси українознавства.

Дня 22 червня 1949. "Самопоміч" доручила ведення курсів проф. д-рові К. Кисілевському.

Дня 5 липня 1949. Почалась наука в трьох групах (18 записаних учнів): першу групу обняв С. Стецик, б. управитель школи в таборі в Байройті. Учні вчились читати, писати, правильно говорити, деклямувати. Вживано читанки М. Матвійчука. Другу групу обняв К. Кисілевський. Тут читано: І. Винницької "Кам'яну сокиру", А. Лотоцького "Княжу славу", оповідання та поезії Івана Франка, "Історію України" І. Крип'якевича. Учні вивчили правопис, основи граматики, приготовили шкільне свято під управою І. Недільського. Третю групу становив матуральний курс під опікою проф. М. Кокольського. Тут учащали учні, що здебільшого не покінчили середньої освіти в Європі через виїзд. Вони вчились до половини січня 1950, та склали іспит зрілости перед комісією під проводом делеґата Інституту Заочного Навчання при Українському Вільному Університеті.

Дня 30, серпня 1949 р. писала "Свобода" в ч. 201 про перший вакаційний курс українознавства: "Наука відбувалась на курсах у вівторок, п'ятницю, суботу між 4 і 9 год. веч. В двох групах було по 42 лекції, на матуральному: 100. Опіку над матуральним курсом перебрав Інститут Заочного Навчання. Проголошено вписи на шк. рік 1949/50 і на заочний матуральний курс.

На початку вересня 1949. "Учительська Громада" видала друком летючку (тисяча примірників) під кличем: "І чужому навчайтесь, свого не цурайтесь".

Двократні зібрання батьків у вересні не дали сподіваного успіху. На третьому вічі "Самопомочі" К. Кисілевський промовляв про науку українознавства та наші обов'язки.

Дня 17 вересня 1949 відбулась перша конференція Учительського Збору, який вибрав директором школи К. Кисілевського, секретарем Педагогічної Ради Степана Стецика, контрольором каси д-ра Володимира Калину.

Проведений у першій половині новий впис мав такі висліди: до першої групи прийнято 18 учнів, до другої — 8, на англійську мову під проводом лектора Юрія Луцького — 29.

З кожним місяцем росло число учнів. В листопаді прийнято на окремий двомісячний курс 12 пластунок.

Дня 17 грудня 1949 школа святкувала свого Патрона і з того приводу відбулась шкільна імпреза з виставою: "Святий Миколай на Вечірніх Освітніх Курсах", з дарунками, співами й забавою. "Свобода" писала 10 січня 1950 р.: "Вечірні Освітні Курси мали першу нагоду показати громадянам успіхи своєї піврічної праці над тутешньою та іміґрантською молоддю в ділянці українознавства та інших предметів навчання. 15 учителів, 50 учнів, 510 лекцій, 110 добірних книжок у бібліотеці, подарованих здебільшого дирекцією байройтської гімназії, абітурієнтський та заочний курс, виготовлені програми і пляни навчання, видруковані лекції для заочників, а при тому всьому тільки $575 у коштах, то показники, що говорять самі за себе. Нові вчителі хотять помогти виховати чесних, добрих і релігійних громадян, що шануватимуть чуже та не посоромляться свого".

Дня 2 лютого 1950 р. відбулася шкільна забава з нагоди випуску абітурієнтів. Учні провели кілька вечірніх годин в товариському колі та фотографувались. Матері обдарували дітей; забавами проводили: учит. Дарія Ратич і проф. Іван Недільський.

Від січня 1950 р. навчав англійської мови у трьох групах Раймонд Кузьма.

Дня 24 червня 1950 відбулось закінчення шкільного року. Після молитви промовляв директор до молоді й зібраних гостей (біля 100 осіб), виказуючи успіхи школи за цілий рік: першу групу закінчило 18, другу 10, третю 8, на матуральнім курсі було 10, на заочному 8. В трьох англійських групах було 20 студентів. Після того відбувся прилюдний іспит з різних предметів, деклямацій, співів під проводом Богдана Крушельницького, що вчив наприкінці шк. р. Опікуни груп роздали свідоцтва. Діти забавлялись, а батьки відбули нараду під проводом голови "Самопомочі" Ю. Ревая. Вибрано Батьківський Комітет з інж. А. Осадцою (голова) та пп.: М. Карпевичевою, І. Абрагам'юком, І. Шуганом, Н. Стефаневою, М. Михайловим. Постановлено провести енергійну акцію за побільшенням учнівського збору. Приявний представник преси, д-р С. Демидчук написав у "Свободі" коротку та

замітну згадку про успішну працю школи.

Дня 21 липня закінчено маткурс. 11 абітурієнтів склало іспит зрілости під проводом делеґата ІЗН.

Новий шкільний рік почався під знаком розбудови, дякуючи ініціятиві Осадци та Батьківського Комітету. Надруковано на гектографі заклик до батьків, який розносили пластунки. Дирекція видала летючку (2 тисячі), в якій вияснено слово "українознавства" та запрошено до вписів. Директор помістив 6 статтей про потребу навчання рідної мови ("Новий шлях"), з яких одну передрукувала "Америка".

Наслідки тієї акції показались при вписах: 71 учень, 11 заочників. Від вересня почалась наука в 6 групах за віком та знанням. Провадили їх: С. Стецик, І. Близнак, д-р Н. Гірняк, К. Кисілевський, Н. Гірняк. Маткурс провадив М. Кокольський. До ведення хору та імпрез запрошено Н. Стефаневу, до навчання релігії в українській мові о. Ігумена Сильвестра Патко, ЧВВ.

В жовтні Батьківський Комітет ухвалив платню директорові, його заступникові та учительці мистецтва. Запрошено проф. В. Січинського на виклад українського мистецтва у найвищих групах.

Впродовж: року відбулись такі імпрези:

Дня 12 грудня святочне відкриття школи з показом ритмічних вправ дитячим хором під керуванням Н. Стефаневої. Учні віддеклямували низку поезій.

Дня 15 грудня 1950 "Новий Світ" писав: "Українознавство в різних своїх формах стояло на висоті та захоплювало численно зібраних батьків і гостей. Народна ноша, танок, рідна пісня в хорі, поезія в деклямаціях, інсценізації, українське слово на вершинах молитви — це все давало ілюзію Рідного Краю. Ритмічні вправи до звуків пісні під проводом учня І. Гарасим'яка і дівчат під проводом Люби Абрам'юк, фортепіяновий супровід Х. Карпевичівної, сольо-танок учениці Віри Стефанів, інсценізація байки "Кіт і Вовк" у виконанні Т. і Х. Осадцівних, деклямації Х. Макарушки, Х. Кікти, У. Кебало, хор народніх пісень, сольо-співи Ю. Шугана, В. Стефанівної, все це свідчило про високий рівень праці у школі, зокрема про мистецьку руку управительки імпрез".

На небуденному рівні стояли теж наступні імпрези: "Святий Миколай між українськими дітьми", сценка пера Н. Стефаневої, відограна учнями дня 5 грудня 1950. Також приготовлення до найбільшого свята школи, а саме до концерту в 90-і роковини смерти Тараса Шевченка, що відбувся 1 квітня 1950 р. в школі та був частинно повторений на великому громадському святі, свідчить про виховну діяльність учительського збору.

Н. Стефанів написала сценку "Тарасові мрії", декорації намалювала Л. Кузьма й Н. Стефанів, яка вивчила дітей деклямувати та співати; інші члени збору, як Н. Гірняк, Стецик, Близнак приложили руки до цієї імпрези, щоб осягнути успіх.

Впродовж року Батьківський Комітет виконував опіку над дітьми на дижурах та вирішував питання педагогічного характеру. На одному зібранні школи п. М. Сурмач, власник книгарні, говорив про здоров'я та обдарував учнів.

Закінчення шкільного року відбулося 23 червня 1951 з багатою програмою: відзначено найкращих учнів, роздано свідоцтва, влаштовано дитячу забаву.

Впродовж шк. р. було понад 1500 лекцій, 4 конференції батьків, 3 конференції збору та дві матури. Англійські групи не працювали в цьому році правильно через недостачу вчителя.

УККА—НТШ з Народного Фонду: $100 відділ УНС: $6, члени "Учительської Громади": $13, з імпрез: $83. За пожертви щира подяка.

2. Спис учнів Вечірніх Освітніх Курсів в 1950/51 р.

1 група: 1. Абрам'юк Ігор, 2. Бартко Христина, 3. Бачинський Орлик, 4. Бісик Мирон, 5. Букавин Петро, 6. Вишивана Зірка, 7. Вишивана Тамара, 8. Граб Юрій, 9. Заклинський Орест, 10. Зибликевич Евген, 11. Калина Ярополк, 12. Кікта Христина, 13. Мішкевич Роман, 14. Осадца Христина, 15. Попель Юрій, 16. Пясецький Петро, 17. Салецька Галина, 18. Саляк Дзвінка, 19. Суботин Рома, 20. Хоміцька Стефанія, 21. Хомут Юрій, 22. Макарушка Андрій (вибув у квітні).

2 група: 1. Барагура Дзвінка, 2. Бартко Богдан, 3. Бачинський Лев, 4. Гандзій Ярема, 5. Ганущак Леся, 6. Гордіюк Оксана, 7. Коваль Юрій, 8. Копач Марта, 9. Крупська Марія, 10. Крупська Ольга, 11. Крушельницький Любомир, 12. Ляхович Орест, 13. Малиновська Марта, 14. Площанська Тамара, 15. Попович Ігор, 16. Скоробогата Тамара, 17. Стасюк Ліда, 18. Стецик Володимир, 19. Шуган Евген (захворів).

3 група: 1. Винник Ірина, 2. Венгер Евгенія, 3. Волошин Ірина, 4. Заклинська Ірина, 5. Кекіш Борис, 6. Коваль Стефанія, 7. Крушельницький Любомир, 8. Куріца Анна, 9. Левицький Сергій, 10. Лешко Ярослав, 11. Макарушка Хризонт (вибув у квітні), 12. Оленська Христина, 13. Савків Олег, 14. Салик Зоя, 15. Саляк Галина, 16. Чапельська Марта, 17. Яц Уляна, 18. Мельник Віра (вступила в травні), 19. Мельник Любомира (вступила в травні).

4 група: 1. Абрам'юк Люба, 2. Баб'юк Рома, 3. Гарасим'як Іриней, 4. Гордіюк Богдан, 5. Граб Роман, 6. Гуглевич Богдан, 7. Жовнір Марта, 8. Кебало Уляна, 9. Клюфас Кость, 10. Навроцька Ольга, 11, Осадца Таня, 12. Салик Марта, 13. Свинтух Володимир, 14. Скоробогата Рома, 15. Стефанів Віра, 16. Сухай Варвара, 17. Шуган Юрій.

5 група: 1. Абрам'юк Роксоляна, 2. Балабан Богдан, 3. Дзядів Юрій, 4. Захарченко Дам'ян, 5. Карпевич Оксана, 6. Карпевич Христина, 7. Комаринська Віра, 8. Лазечко Іванна, 9. Лучечко Любомир, 10. Маланчук Ігор, 11. Оленська Аркадія, 12. П'ясецький Олекса, 13. Раковський Ярополк, 14. Савків Марія, 15. Сквіртнянська Марта, 16.

Чехович Оксана, 17. Шуган Марія.

3. Матуральний Курс.

Він має два відділи: один працює на місці, а другий є заочником. Оба основані на підставі постанови "Самопомочі", Інк., та "Учительської Громади" в Нью Йорку, щоб прийти з допомогою нашій молоді, яка не мала змоги закінчити середньої освіти через виїзд за Океан, а сьогодні не може дістатись до американської високої школи.

Умови прийняття: свідоцтво з 6 кл. гімн. в таборі, або свідоцтво доповняючого іспиту, яке можна осягнути після відповідного приготування та іспиту на тому Маткурсі.

Наука на обох відділах проходить за плянами уніфікованої таборової гімназії, скороченими та достосованими до потреб життя шкільною комісією "Учительської Громади". Студенти місцевого відділу вчаться у вечірніх годинах тричі в тижні (вівторок, п'ятниця, субота) і виконують біля 60 лекцій місячно під проводом кваліфікованих професорів гімназії. Час тривання цілого курсу залежить від попередньої підготови та успіхів в часі науки. Предмети навчання ті самі, які були в таборовій гімназії, з підкресленням українознавства. Після найменше шестимісячної науки абітурієнти складають передматуральний іспит з усіх предметів та приступають до іспиту зрілости з української мови й літератури, латини, німецького або англійського, історії з географією, біології, або фізики, або хемії, і математики. Матура відбувається під проводом делеґата ІЗН при УВУ і складається з двох частин: писемного та усного іспиту. Свідоцтво управняє до студій в одній з високих українських шкіл, в першу чергу заочно в ІЗН. Дехто з наших абсольвентів осягнув право на вступ до американського університету після почислення 19 пунктів за студії в середній школі.

Досі відбулись два курси та дві матури на місцевому відділі. На першому, що був від 5 липня 1949 до 21 січня 1950 р. склали іспит зрілости: 1. Олег Ґенза з Підгаєць, 2. Віра Карась з Базниківки, пов. Бережани, 3. Роман Лисняк із Стецової, пов. Снятин (з дуже добрим успіхом), 4. Ольга Петровська з Волощини, пов. Підгайці (з дуже добрим успіхом), 5. Богдан Свинтух з Ваги, пов. Підгайці (з дуже добрим успіхом), 6. Адріян Стецик з Неводної, пов. Коросно (з дуже добрим успіхом). Один кандидат відступив.

На другому курсі, що був від 17 січня 1950 до 21 липня 1950 р. склали іспит зрілости: 1. Любомира Ярослава Гарасимів з Білостоку, 2. Юрій Гончаренко з Бортник, пов. Товмач, 3. Олександра Евгенія Кузик з Старого Дикова, пов. Любачів, 4. Осип Мартинюк з Ценеви, пов. Бережани, 5. Зеновія Мороз з Підгаєць, 6. Мирослава Марія Оприск із Щирця, пов. Львів, 7. Федір Сова з Бережниці, 8. Володимир Сточанський з Богатковець, 9. Юрій Український з Рудна, пов. Львів, 10. Богдан Мирослав Цісик із Станиславова, 11. Степан Бігун із Струтяна Нижнього,

пов. Долина.

У вересні почався третій маткурс місцевий, який добігає до кінця. Він має 13 студентів. Рівночасно діє також заочник, що має 6 студентів, які працюють, від 17 березня 1950 і проробили 55 лекцій з усіх предметів з 200 виконаними задачами та тепер склали передматурний іспит при окремій комісії.

Делеґат ІЗН: Д-р Микола Шлемкевич, директор: проф. д-р К. Кисілевський, професори: д-р Василь Лев (ук. література), д-р Сава Никифоряк (укр. мова), д-р Лука Луців (історія), Іван Недільський (нім.), Любомир Кузьма (англ. і географія), Тадей Росткович (мат., фіз., хемія), д-р Володимир Калина (мат.), Степан Нич (мат.), Микола Кокольський (природа), д-р Володимир Січинський (історія мистецтва), д-р К. Кисілевський (філософія, латина, укр. мова), д-р Михайло Соневицький (латина), д-р М. Шлемкевич (психологія), відпоручники церков (релігія).

4. Підручники на 1951/52 шк. рік.

1. група: М. Матвійчук. Перша читанка.

2. група: М. Матвійчук. Друга читанка. І. Крип'якевич. Історія України. Дитячі журнали: "Наш приятель", "Євшан-зілля",

3. група: М. Матвійчук. Третя читанка. Історія, як у другій групі. Лотоцький А. "Княжа слава". Дитячі журнали, як в 2 групі, І. Франко "Лис Микита".

4. група: А. Лотоцький: Княжа слава, І. Крип'якевич: Історія України, Крушельницький: Українська читанка для І кл. гімназійної. Журнали, як в 2 групі. І. Франко: "Лис Микита".

5. група: Крушельницький: Українська читанка для 2 кл. гімназійної. О. Панейко: Українська граматика, І. Холмський: Історія України. Шевченко: Кобзар, Леся Українка: Вибрані поезії, І. Франко: Ізбрані поезії, Коцюбинський: Оповідання.

5. група: О. Панейко: Українська граматика, В. Радзикевич: Нарис історії української літератури. Лектура: Оригінальні твори Котляревського, Квітки, І. Нечуя-Левицького, Шевченка, Франка, Лесі Українки, М. Коцюбинського, Ю. Федьковича, В. Січинського: Іван Мазепа, людина й меценат.

5. Програми навчання.

В першій групі: початки граматики, правильне говорення, деклямація. Релігія.

В другій групі: читання, писання, деклямація, правопис, правильне говорення. Основи історії України. Релігія.

В третій групі: читання, писання, деклямація, правопис, гарна мова, історія України в оповіданнях, географія України. Релігія.

В четвертій групі: художнє читання, інсценізація, правопис, основи граматики, історія і географія України в оповіданнях і на основі

підручників. Лектура. Релігія.

В п'ятій групі: художнє читання, вправи в писанню змістів, звітів, листів, відповідей на вільні теми; опис з природи, з лектури; інсценізації, правопис, основи граматики, історія й географія українського мистецтва. Лектура та її пояснення. Релігія.

В шостій групі: художнє читання й деклямація з інсценізацією, основи театрального мистецтва; правопис, писання змістів та на вільні теми, плянування й аналіза твору, систематична граматика, історія й географія України на середньому ступені в зв'язку з усесвітньою; традиція, мистецтво, танок, пісня України. Лектура оригінальних творів письменників та усної словесности. Релігія.

На матуральному курсі наука проходить за плянами уніфікованої гімназії з усіх предметів, з підкресленням українознавства та науки про Америку.

6. Напередодні нового шкільного року.

Після літньої перерви наша школа знов заповниться молоддю, що ніколи не кине думки про засвоєння українознавства. Усміхнені обличчя та ввічливі слова знов привитають знайомих учителів. Змагання за кращі успіхи знов стануть правилом нашої школи, а метою її всестороннє знання.

14 вересня 1951 відбудуться перші лекції від 4 год. п.п., як Бог поможе. Яка це дорогоцінна думка! На вільній землі, що прийняла Вас сердечним вітанням і дружньо подала Вам руку на краще життя, Ви можете свобідно вчитись не тільки про Америку, але й про свій Рідний Край, в рідній мові.

І хоч він далеко за океаном, хоч він закований у тяжкі кайдани, та проте живе у глибині нашої душі.

Дай Вам, Боже, діждатись тої хвилини повороту до нашої дорогої святині науки в здоров'ї й добрі! До милого побачення.

Нью Йорк, 24 червня 1951.

ДИРЕКЦІЯ ВЕЧІРНІХ ОСВІТНІХ КУРСІВ:

Д-р Кость Кисілевський

Oksana KUZYSZYN

THE SCHOOL OF UKRAINIAN STUDIES IN NEW YORK

The year 1999 marks the 50th anniversary of the founding of the School of Ukrainian Studies, organized under the auspices of Self Reliance Association of Ukrainian-Americans, New York Branch. It has been a long period of dedicated work educating Ukrainian-American youth. Hundreds of young people, well-versed in Ukrainian subjects, have graduated from the school and become productive members of the Ukrainian-American community, as well as American society in general. Many have assumed important posts in the professions, the arts, in academia and in government service. Some have become community leaders in Ukrainian-American youth organizations and several took teaching positions at the school from which they graduated. Since 1991, quite a few have chosen short- or long-term assignments in Ukraine through private, U.S. government or international organizations in an effort to aid this emerging democracy.

The school is presently attended by some 140 students from the five boroughs of New York, as well as its suburbs, in addition to New Jersey, Connecticut, Long Island and even Rhode Island.

The school has grades kindergarten through 12, with a curriculum prepared and supervised by the Educational Council of the Ukrainian Congress Committee of America. Affiliated with the school since 1971 is a pre-school class, sponsored by Branch 83 of the Ukrainian National Women's League of America. In addition to its regular studies, the school commemorates important figures in Ukrainian history and literature with special programs prepared by the students. There is also a school choir.

After successfully completing twelve years of studies, the students take a final examination in Ukrainian language, literature, history, culture and geography. Since 1977, graduation diplomas are distributed during a joint graduation ceremony of all Ukrainian schools in the metropolitan New York area, with an appropriate program, followed by a graduation ball. Since 1978, graduates of the school have been able to obtain college credits in Ukrainian language, after successfully completing a New York State Regents examination.

Олександра М. КИСІЛЕВСЬКА-ТКАЧ

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА В НЬЮ ЙОРКУ: ПЕРШЕ ЧВЕРТЬСТОЛІТТЯ 1949—1975*

Від початку 1949 р. почався посилений переїзд нової еміґрації із переходових таборів у Німеччини до ЗСА. У повоєнні роки 1945-1949 була сильно розвинена сітка таборового шкільництва, у тому не лиш народніх шкіл, але і гімназій із загальноосвітньою програмою в українській викладовій мові. Німецька влада узнавала їхні свідоцтва, а навіть присилала своїх представників на кінцеві іспити — матури, як також організації УНРА й ІРО, що в той час опікувалися утікачами. Вчили там кваліфіковані вчителі за добре уложеними загальноосвітніми европейськими програмами. Переїхавши до ЗСА, велике число учнів і вчителів поселилися в Нью Йорку.

В існуючих тоді українських парохіяльних школах, до яких новоприбулі батьки записували своїх дітей, панував тоді ще модний дух "перетоплюючого котла", що мав силою витворити з еміґрантської дитини якнайскоріше "повного американця" і про получення того із почуттям гордости свого походження, своєї культурної спадщини і задержання своєї мови управи шкіл не хотіли навіть переговорювати.

Почалися тертя, брак зрозуміння справи, брак патріотизму і через те українське парохіяльне шкільництво в ЗСА не змогло відіграти тої колосальної ролі, яку на нього положив час, а саме виховувати повновартісних американців, не відкидаючи, а навпаки плекаючи всі вище згадані чинники. Навіть найкращі інтенції бралося зле й у висліді ролю рятівника національної спадщини української еміґрації силою факту перебрали самостійні Школи Українознавства, часто зв'язані або у тісній співпраці молодечими організаціями Пластом і СУМА. Тим самим вони ограничилися до

---

* Ця стаття появляється у довшій формі під заголовком "Навчання української літератури й мови у вищих клясах шкіл українознавства в ЗСА", УВУ 1975, Мюнхен—Нью Йорк, 110 стор. машинопису, не друкована, на правах рукопису. @ О. М. Кисілевська-Ткач: "Школи Українознавства в ЗСА".

Друкується за дозволом автора. Скорочення редакції. Вибрано тільки матеріяли які відносяться безпосередньо до школи в Нью Йорку.

нащадків нової політичної еміграції та втратили майже контакт із нащадками давнішої заробіткової. Історія оцінить усі добрі й злі наслідки цього, одне треба зазначити, що спроби по стороні проводу Шкіл Українознавства до консолідації, співпраці не зустрілися із зрозумінням ваги справи.

З бігом часу всі парохіяльні школи, що існують на терені обслідуваних Шкіл Українознавства, на наполегливі жадання батьків ввели щоденне навчання української мови від другої кляси та віднаймають свої приміщення в суботу Школам Українознавства, однак патріотично наставлені батьки далі доповнюють національне виховання із поширенням знання про Україну своїх дітей у Школах Українознавства, як також батьки дітей із публічних шкіл.

"Дня 16. червня 1949 р. надруковано в "Свободі" у відділі "З життя громад і організацій" першу вістку про реєстрацію учнів, що хочуть вивчати в часі літньої перерви українознавство". (Звіт дирекції "Вечірних Освітних Курсів", Нью Йорк, 1951).

Організацією перших курсів українознавства на терені ЗСА зайнявся не цілий місяць приїзду до Нью Йорку, колишній директор таборової гімназії в Байройті, Німеччина, проф. д-р Кость Кисілевський. Вони тривали два літні місяці. Навчання відбувалося в трьох групах, а саме нижчій, яку провадив бувший управитель таборової школи в Байройті, Німеччина С. Стецик (пізніше довголітній член Управи Шкільної Ради), і середній, яку провадив сам організатор.

"Третю групу становив матуральний курс під управою проф. М. Кокольського. Тут учащали учні, що здебільшого не покінчили середньої освіти в Европі через виїзд. Вони вчились до половини січня 1950 та склали іспит зрілости перед комісією під проводом делеґата Інституту Заочного Навчання при Українському Вільному Університеті." (Звіт, там же, стор. 3).

Наука відбувалася три рази в тиждень по 5 годин. Слід підкреслити далекосягаючі задуми наших педагогів-піонерів. Мусимо пригадати собі факт, що приїхавши із европейських шкіл з українською мовою навчання, із українського середовища по таборах, діти ще чудово володіли українською мовою, мали відносно добре знання українознавчих предметів і властиво їхньою найбільш пекучою проблемою було таки якнайскоріше вивчити англійську мову, щоб змогти в ній продовжувати свої студії. І тут нечуване явище. Помимо свідомости того факту, знаходяться

вчителі, що закликають далі вчити українську мову і то навіть під час першого важкого, гарячого літа 1949 р. в ЗСА (хто його пам'ятає, не заперечить), а ще більше знайшлися батьки, що таки післали своїх дітей туди.

Матуральні курси продовжувались ще до 1954 р. із загальноосвітнім характером з українською викладовою мовою. Багато американських університетів признало свідоцтва закінчення матуральних курсів. Цей перший літній курс відбувся під опікою тов. "Самопоміч" в Нью Йорку, яке до сьогоднішнього дня опікується Школою Українознавства в Нью Йорку, а організувала його Учительська Громада.

У вересні 1949 почалась наука спочатку в двох групах і одній, де вчились англійської мови, під назвою "Вечерні Освітні Курси Учительської Громади" в приміщенні оо. Василіян на 9 вул. в Нью Йорку, три рази в тижні (15 учителів, 50 учнів, 510 лекцій), яких директором був до 1953 р. д-р К. Кисілевський. В половині вересня 1950 р. Батьківський Комітет при курсах розгортає діяльність, видає 2000 пропаґандивних летючок, в яких вияснено слово "українознавство", наука відбувається у 6 групах.

У 1952-53 рр. відбувається окремо 3-місячний Вищий Курс Українознавства, а в 1953-54 повнорічний. В 1953 р. шкільний з'їзд делеґатів створив Шкільну Раду при Українськім Конґресовім Комітеті в Нью Йорку, в яку згодом вливається і Учительська Громада. Вона об'єднує з часом усі майже українознавчі школи, спочатку із 8 клясами, назначує інспекторів, а в 1956 р. на загальних зборах оголошує обов'язкову систему 8 нижчих і 2 вищих кляс. У 1957 р. видає правильник іспитів зрілости. Школи Українознавства пристосовуються і творять 8 нижчих і 2 вищих кляс там, де число учнів уможливлює це (Нью Йорк, Ньюарк). Ньюйоркську школу веде від 1953 р. д-р М. Рабій, а в 1958 р. д-р В. Вишиваний.

Шістдесяті роки — це загально сказавши, роки устабілізування і завершення організації Шкіл Українознавства. Школа в Нью Йорку доходять тоді до найвищого числа учнів, а саме 160. Вона принимає офіційну назву: Школа Українознавства, Нью Йорк при товаристві "Самопоміч". Ньюйоркська школа винаймає деякий час приміщення публічної школи, а від 1967 р. парохіяльну школу св. Юра. У 1968 р. після смерти директора І. Василишина, директором стає проф. М. Лисогір. Школа продовжує навчання в системі 7 нижчих і 4 вищих кляс та перепроваджує матури.

В сімдесятих роках наука провадиться нормально.

Anisa Handzia SAWYCKYJ

MIRROR OF THE COMMUNITY: THE SCHOOL OF UKRAINIAN STUDIES AND UKRAINIAN-AMERICANS IN NEW YORK, 1949 – 1999

For half a century, the School of Ukrainian Studies in New York has been a mirror of the Ukrainian-American community which it serves, reflecting in its academic program, its students' extracurricular activities and in the nature and activities of its faculty the evolution, within two generations, of Ukrainian-Americans from the status of political emigrés, to full participants in the social, political and economic life of the US..

A study of the archives of the school from 1949 to the present — correspondence, student essays, faculty records, directors' reports, parents' committee meeting minutes, flyers and announcements of community events and other materials – clearly shows the gradual, inexorable changes occurring in Ukrainian-American society in New York in the last fifty years in several stages, which can roughly be compartmentalized by decade. While obviously an arbitrary time frame, this analysis by decade in quite a useful approach that appears to stand up to scrutiny.

The school has mirrored the drama of the intensely political decade of the 1950's, with its profound emotional attachment to the past; the disorientation and search for new directions by students, their parents and the community that characterized the society of the 1960's; the changing demographics and renewed celebration of ethnic heritage by Ukrainian-Americans of the 1970's; the suburbanization and Americanization of Ukrainian-Americans as they joined the mainstream of American political life in the 1980's; and in the 1990's, the post-Chornobyl decade of self-realization as a community, with the fantasy and reality of an independent Ukraine finally becoming one.

And yet, over a period of half a century, in spite of the changes in the makeup of its faculty, the Ukrainian-language facility of its students, the demographics of the student population, one is struck by how much has stayed the same. This is a testimony to the founders' vision and to the conservative nature of Ukrainian-American society.

THE 1950's: LOOKING BACK

As the memoirs of students of the 1950's clearly show, the school was a refuge for the children of the political emigrés of the post-World War II era who founded the school, a place where they could find comfort and familiarity in the still "foreign" American society and be with other children who had shared the trauma of the war and post-war years. Born in the early 1940's, many had experienced the bombings of World War II, had relatives deported to Siberia or killed in the underground nationalist movement, and had witnessed atrocities in the displaced persons camps in Germany after the war. The children still had a profound attachment to Ukrainian language and culture, and many were serious about learning.

This was particularly true of the oldest group of students, teen-agers whose high school education had been interrupted by emigration and for whom the high school equivalency program offered by the School of Ukrainian Studies from 1949 to 1953 was truly a blessing. (In these years, there was actually a separate two-track program: "Ukrainoznavstvo" as we know it today and "matura" or high school equivalency.)

For faculty, too, the school provided a sense of continuity with the past, a place where they could promote the concept of Ukrainian nationhood, where they could reflect on the lost hopes of the 1940's, and indeed of the 20th century. It was also a place where the faculty – many of them highly educated academics from excellent European universities – could reestablish their self-worth so damaged by the demands of their daily jobs at various blue-collar positions which they held in order to feed their families. Unfortunately, then and now, Ukrainian school could not provide a full-time living for anyone. As one student of the 1950's put it – "the teachers needed us as much as we needed them."

The program of the school in the 1950's is replete with assemblies commemorating significant, often tragic events in Ukrainian history – January 22, November 1, the fifth anniversary of the death of Taras Chuprynka, the leader of the Ukrainian underground nationalist movement. Not only were students expected to create and participate in the school programs on these themes at Saturday assemblies but according to the school director's memos to parents, they were also expected to participate in community-wide "academii" commemorating these events on Sunday.

Reflecting a more religious society, in the 1950's frequently there were liturgies in the first hour of school, some with "panakhydy" (requiem services) for fallen political heroes (the death of the students at Kruty come to mind). Others were simply masses celebrated because of various religious feast days.

A Ukrainian language class at the School of Ukrainian Studies in New York in the early 1950's. Teacher (standing at rear) Nykyfor Hirniak. Students (first row, from left): Kvitka Hajwas, Christine Olenska, Marta Chapelsky, Larissa Hanuszczak, Christine Konashevych. Second row: Lesia Huryk, Halya Salak, Zirka Salyk, Bohdan Bartko. Third row: Vlodko Andreyko (standing), Vlodko Gnoj, Ulana Jac, Lubko Krushelnyckyj, Jr. Fourth row: Jurij Kowal, Borys Kekish and Wasyl Lew.

"Loyalty parades" were also an important feature of Ukrainian-American life in the 1950's. The students were expected to participate in them with their parishes or youth organizations. The record shows that sometimes classes had to be cancelled so the children could do so.

A study of the children's after-school activities of the 1950's shows that cultural life in the Ukrainian-American community in New York was flourishing in the 1950's. Indeed, the children were so busy with extracurricular activities during the week such as Ukrainian dance classes, music lessons at the Ukrainian Music Institute, youth groups and religious groups that in one of his memos to the faculty, the school director in 1955, (based on parents' complaints), actually asked the teachers to refrain from assigning too much homework, as the children were exhausted by the excessive demands on their time and energy. It should be noted that Ukrainian school classes were held two or three days a week, well into the 1960's.

THE 1960's: A SEARCH FOR NEW DIRECTIONS

As the political intensity of the 1950's diminished somewhat, as the youth born in the U.S. became the student body of the 1960's, we see changes occurring. The faculty is somewhat different, and the students are definitely different. The original "maturalnyj kurs" (the high school equivalency program) graduated its last student in 1954, and in the late 1950's, many of the original professors associated with this program begin to drift away. The classes at the school are now purely "Ukrainoznavstvo" – an elective program with no apparent relevance to the students' daily schooling.

The students of the "60's generation" begin to compare Ukrainian school to the American educational system and they find Ukrainian school wanting. There are frequent references in the principal's memos to complaints by students that "teachers don't understand the American way of life." The faculty is aging and the youth in becoming more Americanized and less docile. Indeed the level of "zbytky" (pranks) reaches new heights of intensity and sophistication, much to the dismay of parents and faculty alike.

In 1967, the school principal worries that "Our youth is endangered. We are living with midst of America's Hippie-land".

The concept of "roots" and ethnic pride that began in American society in the 1960's has not yet seeped into the Ukrainian-American community and Ukrainian youth is rebelling against its ethnic heritage, seeing it as a burden instead of a blessing. Indeed, the adult Ukrainian-American community in New York is itself grappling with major issues of self-definition as a community: To compromise with the reality of a Soviet Ukraine, or to stand firm? To attend performances or poetry readings by cultural groups from Soviet Ukraine or to protest and boycott them? To travel to Ukraine (if allowed) or not? To welcome the activist Ukrainian Student Hromada of New York into the fold of Ukrainian umbrella organizations or to ban them as "leftists" and "rabble-rousers"? (It is worth mentioning that in these years, there are frequent headlines in the Ukrainian-American press such as "De ye nashi dity?" (Where are our children?)

In retrospect, the unveiling of the Shevchenko monument in Washington DC in 1963 can be seen as a watershed event in the life of the Ukrainian community in the U.S. At once a political statement and a cultural event, it was a much-needed act of self-affirmation for a community searching for its future. Students at the school join in raising money for the Shevchenko monument, and the school is closed while the students travel to Washington to attend the unveiling and related activities.

It is an interesting fact that of all the fifty years we studied, the school archives, otherwise quite rich, are the most meager for the 1960's.

There are no "maturalni" tableaux from 1965 to 1970 (although there were "matury" in those years), the school director's "zvity" (reports) are yet to be located; and a number of students from the 1960's through the early 1970's, when asked to reminisce about their student experiences, said they drew a blank when trying to recall those school years. Indeed, it is worth pointing out that in the school's 50th anniversary commemorative book for which memoirs were actively solicited from all alumni, the decade of the 1960's is the least well represented.

THE 1970's: A CELEBRATION OF ETHNIC HERITAGE

As the 1960's turn into the 1970's, the dissatisfaction apparent among the students has affected the parents as well. To try to better understand their children's grievances, the parents organize panel discussions by older youth from the school at which the students voice their complaints about Ukrainian school and Ukrainian-American society, and parents listen. In the records of the Parents' Committee, we find dissatisfaction with teachers and their teaching methods, which the parents claim, are outmoded and unsuitable for modern youth. They try to improve things. The parents raise money with bake sales to buy audio-visual teaching aids, and to send a parent representative to a regional teachers' conference in Rochester, NY in 1978.

Parents' Committee meetings of the mid-1970's also show the parents' frustration at feeling locked out of the process of formulating academic programs and administrative procedures for the school.

The 1970's are a transitional decade for the school's faculty, with many of the older teachers, educated in Ukraine, beginning to retire, replaced ever more frequently by recent college graduates educated in the U.S.

In spite of lingering dissatisfaction, the 1970's, when seen from a distance, appear to be a decade of hope, of renewed ethnic pride in the Ukrainian-American community in New York, among students, faculty and parents.[1] Indeed, the 1970's are a decade when American society see an eth-

---

[1] A picture is worth a thousand words. Perhaps nothing so graphically illustrates the evolution of the Ukrainian-American psyche in the time period 1949-1999 as the wearing of Ukrainian embroidered shirts and blouses in the "maturalni" tableaux (graduation photos) of the graduating classes. In the 1950's and '60's, the graduates look very preppy – with suits and ties for the boys, simple dresses and pearls for the girls.

It is in the 1970's, the decade of ethnic resurgence, that one finds the girls starting to wear Ukrainian embroidered blouses. Boys hold out with suits and ties until the 1980's. But by the early '80's, the boys too have traded in their button-down shirts and ties for the Ukrainian embroidered variety. In the casual 1990's they doff their jackets.

nic revival among many of its "hyphenated" communities and Ukrainians are no exception. They get an even bigger boost when a Ukrainian-American, Myron Kuropas from Chicago, is appointed to the first-ever White House post of Advisor to the President for Ethnic Affairs.

This is the "Kiss Me, I'm Ukrainian" decade. At the first-ever St. George parish 7th Street Festival, the Parents' Committee sets up a table, selling pastries, and handing out flyers about the Saturday School, reaching out to more potential students. There are sporadic efforts to start classes for English-speaking students to widen the appeal of the school to a broader audience. (For various reasons, these classes do not last long). The Ukrainian Museum opens up in New York in the mid-70's and students make field trips there.

The revival of the Ukrainian-American community in the 1970's is spurred also by the residual effect of the cultural revival in Ukraine (that began in the 1960's and continued into the 1970's) by the "shestydesyatnyky" ("the 60's generation") – a group of writers, academics and other cultural and intellectual figures such as Vyacheslav Chornovil, Valentyn Moroz, Alla Horska, Vasyl Stus, Ivan Svitlychny, Ivan Dziuba and many others. Their writings and activities, which have filtered into the U.S. via "samizdat" (underground) literature, lend hope to Ukrainians abroad that there still remains a spark of the Ukrainian spirit that can start a conflagration, even though these individuals are promptly arrested, deported to Siberia, killed or exiled abroad.

Their writings are immediately added to the studies of Ukrainian literature and culture at the school, and the youths and faculty in the school and their families support political action committees seeking international political support to free these prisoners of conscience.

As ethnic festivals continue to sprout, at an academic level Ukrainian Studies become established as "legitimate" programs at various universities (the Harvard Chair and Summer school classes being prime examples). In the late 1970's, through the efforts of many teachers, parents and others state-wide, the New York State Board of Regents first offers an elective standardized test in Ukrainian language. Many students at the school take the test and receive college credits. Ukrainian School is starting to seem

---

Even though the students of the earlier decades were more closely connected to Ukrainian language and culture, this is not apparent from their graduation photos. Indeed, in those decades, wearing a Ukrainian outfit was reserved largely for stage performances. By the 1970's, however, when being ethnic became popular, the embroidered blouse became the vehicle for expressing pride in one's heritage. It is interesting to see that as Ukrainian society becomes more Americanized, the youths' desire to manifest their attachment to the pre-eminent symbol of Ukrainian culture – the "vyshyvka" (embroidery) – becomes ever stronger.

more "relevant" then ever. The larger American society is beginning to "validate" the rationale for attending Ukrainian School.

THE 1980's: THE HALLS OF POWER

In the 1980's, the Ukrainian-American community became aware of its ability to effect change in Washington, D. C. and in other centers of political power. This is not the decade of demonstrations, but the decade of lobbying. Ukrainian-Americans have learned the political ropes, some have already achieved positions of influence in Washington, and the students in the Ukrainian School know how to write letters, and whom to write to.

In the school archives we find copies of letters the students wrote to the President about the Ukrainian Famine Commission bill in 1984, the Commemoration of the 50th Anniversary of the Famine in Ukraine (1983), letters requesting support from Washington for Ukrainian human rights activists incarcerated in the Mordovian camp for political prisoners in Siberia. There are letters to the New York State Education Department demanding the inclusion of the Ukrainian Famine in its publication on genocide.

Perhaps most moving are the students' letters in which they plead with the White House to come to the aid of the Ukrainian people, devastated by the Chornobyl accident in 1986. They reflect the intense response to the Chornobyl tragedy by the entire Ukrainian-American community of New York, the U.S. and indeed, the world.

In addition to the major shock of the Chornobyl crisis, which makes Ukraine a household word around the world, this is also the decade of the Millennium of Christianity in Ukraine, which becomes an important focal point of activity in the whole Ukrainian-American community. The school holds a special assembly with the theme of the Millennium, and the student body participates in an essay sponsored by the Ukrainian National Association for youths in Ukrainian schools, on the theme of the Millennium. It is a great source of pride that the first-place winner in the nationwide contest is Halya Kuzyszyn – a student at the New York school.

Looking at the addresses of the students listed in the student directories of the 1980's it is easy to see the trend toward the suburbanization of New York's Ukrainian-American community, as young families begin to leave Manhattan for the outer boroughs, New Jersey, the northern suburbs of New York, Long Island and Connecticut. Remarkably some will continue to commute from as far away as Albany, NY, Philadelphia and even Rhode Island, surely earning for the New York School of Ukrainian Studies the label of "magnet school". In contrast to their parents, these are fully American young professionals who are moving up the socio-economic ladder and beginning to take on the suburban lifestyle of their American counterparts.

But they are willing to trade in twelve years of free Saturdays and their children's participation in suburban weekend sports teams for the weekly commute to Ukrainian Saturday school.

The change in the makeup of the faculty continues, with older teachers being replaced by American-educated college graduates (particularly by mothers of school-age children), a number of them graduates of the school from the 1950's through 1970's.

Throughout the 1980's, Ukrainian-American families, including the students, have been traveling to Ukraine. They have seen the cultural revival there, the changing socio-political landscape. They sense that things are looking up and that change is imminent. Indeed, as the decade comes to a close, so does the Soviet Empire.

THE 1990's: THE DREAM FULFILLED

The 1990's can be called the decade of the dream fulfilled. The school is reinvigorated by the emergence of Ukraine on the world scene. The euphoria felt by the Ukrainian-American community in New York following Ukraine's bloodless declaration of independence is palpable at the school. A joyful school assembly is organized to celebrate Ukraine's independence. In the archives of the school we find a journal created by third-graders in 1990-91 whose illustrations beautifully reflect the mix of emotions and attitudes that characterize the Ukrainian-American response to Ukrainian independence in the early 1990's.

Ukrainian Ambassador to the U. N. Victor Batiuk enrolls his grandson at the school, visits regularly with the faculty, expressing praise and admiration for the school, and offering his personal support. Parents organize a field trip to the newly opened Ukrainian consulate in New York. Distinguished academics, cultural and political figures visit the school, and in 1998 the children assemble to meet visiting Ukrainian astronauts Leonid Kadenyuk and Jaroslav Pustovyi and are told by Col. Kadenyuk that he took a portrait of Taras Shevchenko and a copy of the *Kobzar* with him on his voyage in the space shuttle "Columbia".

The graduates of the 1970's and 1980's become the greatest beneficiaries of the new political change in Ukraine. A number of the students parlay their expertise in Ukrainian language and culture into fast-track career moves in private- and public-sector jobs in Ukraine, where they enjoy a distinct advantage over their non-Ukrainian colleagues.

In the 1990's the school is buoyed by a new wave of immigration from Ukraine, the so-called "fourth wave" (the post-World War II immigration now being referred to as the "third wave") who come out of Ukraine in

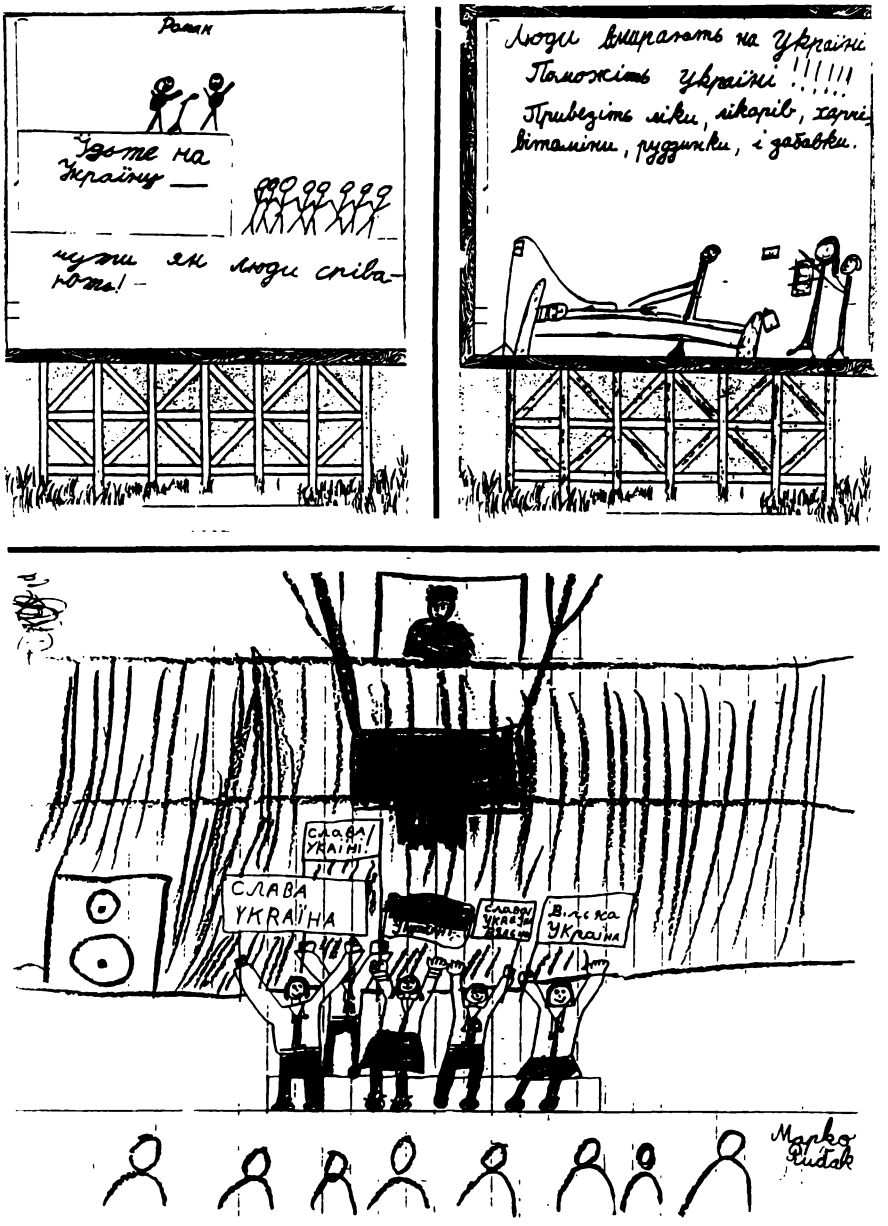

Children of the School of Ukrainian Studies in New York exult over an independent Ukraine, and yearn to help her. These illustration are taken from a journal created by third-graders in 1990-91. (Teacher – Ksenia Dragan).

ever-larger numbers starting with the late 1980's and continuing into the mid – 1990's. Their children boost the enrollment in the school by some 20 to 25 percent, and the children's Ukrainian chatter in the school hallways during recess is a heartening sound.

The "fourth wave" is also a valuable new source of teachers for the school, and constitutes the bulk of the faculty by the late 1990's. As the school did for the post-World War II emigrés, it provides once again, a psychological and cultural haven for newly-arrived families. In observing these immigrant families, the now "native" Ukrainian-Americans can re-live the experiences of their parents and grandparents half a century ago.

The school now plays a valuable role in the Ukrainian-American community by serving as a "melting pot" where parents of the "third" and "fourth wave" can get to know one another as they work together for the mutual benefit of their children.

As the decade progresses, the euphoria over Ukrainian independence subsides, and reality sets in. True, Ukraine is now independent, but definitions have changed, It becomes painfully obvious that the image of Ukraine held by Ukrainian-Americans and taught in Ukrainian school, was not consistent with reality. This was not the kind of independent Ukraine that was expected; this was not the kind of leadership that independent Ukraine was supposed to have. The Ukrainian people march to a different drummer than Ukrainian-Americans, and the "third" and "fourth wave" of immigrants have a different world view and different operating styles. Language issues also arise: Ukrainian-Americans find the Ukrainian language in Ukraine polluted by Russian and English words, and difficult for them and their school-age children to understand. Ukrainians from Ukraine find Ukrainian-Americans speak an archaic language of inter-war Halychyna. These and other sobering issues preoccupy the school at the close of the millennium.

And yet, these are heady years. Finally, the dream of centuries has become reality – Ukraine is free and there is a feeling that there is no turning back. The aspirations of the school's founders and the first generation of parents have been fulfilled. There is a sense of closure, but also a sense of new beginnings.

* * *

In examining the evolution of the school over a period of half a century, one is stuck by the changes that have occurred, but even more so by the ways in which the school, paradoxically, has remained essentially the same.

What has remained constant is the intense commitment by faculty and parents to transmit to their children Ukrainian language, history and culture in spite of the fact that most of the parents are now Americans by birth;[2] the relatively constant enrollment levels in the school for fifty years; the relatively high academic level of the school, much higher than one might expect after half a century and two, going on three, generations of students. Traditional teaching methods and programs continue to prevail at the school and the tradition of "matura" continues. As they did in 1949, students and parents alike place a strong value on the social ties created among children that often last a lifetime.[3]

Notable, too, is the commitment by the school and by parents to the Ukrainian-rite Churches, both Catholic and Orthodox, as evidenced by the fact that the school has always sought out clergy or religion teachers of both Churches to provide religious instruction as part of the school's curriculum.

Sadly, though, perhaps the most striking similarity between the school of the 1950's and today is the complete lack of ongoing support for the school by the Ukrainian-American community in the New York Metropolitan area.[4] The parents and administrators have basically had to fend for

---

[2] Attendance at the school has in all likelihood been reinforced by the fact that a very high number of students at the school are also members of Plast, the Ukrainian Scout organization which itself has a very pro-active Ukrainian heritage and language policy. Attendance at a Ukrainian school of their choice is a pre-requisite for membership in Plast in New York. This fact also no doubt contributes toward the retention of exclusively Ukrainian-language classes at the school. Over the years, a number of teachers have been Plast members, as have been many parents.

Another program that has reinforced the lessons of Ukrainian school, particularly language and literature, has been Lydia Krushelnytskyj's "Studia Mystetskoho Slova" a Ukrainian-language theatre group for young people, popular with students of the school for several decades.

The synergy of several youth community groups working closely has helped strengthen the New York School of Ukrainian Studies as well as each of these groups individually.

[3] A survey of parents conducted by the Parents' Committee in 1996 found that parents are highly motivated to replicate for their children the Ukrainian-school experience of their own childhood. As important to them as the academic value of the school, is its capacity to create strong social bonds for their children in the Ukrainian-American community.

[4] The school is sponsored by Self Reliance Association of Ukrainian-Americans, New York branch, which administers the school, collects tuition from parents, pays teachers, etc. Over the years, it has made donations to the school for special needs. Also making special contributions have been the Self Reliance Federal Credit Union, N. Y., organizations such as the Ukrainian National Association, Ukrainian Fraternal Association, and Ukrainian Sports Club. Back in the early 1950's the school received a donation from the UCCA. Parents have collected money for the school's needs with "Koliada" (Christmas season donations). But there has been no sustained community-wide effort to ensure the financial security of the school.

themselves. This indifference is all the more astonishing when contrasted to the vast amounts of funds collected by the community for various worthwhile institutions over the years – the church, the Ukrainian Museum, the Harvard Ukrainian chair, the consulate purchased for the Ukrainian government by "third wave" Ukrainian-Americans, even Ukrainian schools in Ukraine! This apparent indifference is a fascinating topic that merits a separate discussion, since the New York school is probably not the only school of Ukrainian studies to suffer this fate.

The lack of support by the larger Ukrainian-American community is a great contrast to the tradition of extraordinary generosity shown by Ukrainians both in Western Ukraine and abroad in the decades prior to World War II toward "Ridna Shkola," the network of private schools in Ukraine, of which the New York school is a descendant.

There is a glimmer of hope that this dismal situation may be changing for the New York school. In the last two years, the Parents' Committee has made efforts to raise funds from the community for various school projects, with good results, but a long-term solution is needed.

As a repository of the hopes and dreams of its founders and several generations of parents, and as a mirror of the Ukrainian-American community in New York, hopefully, in its next half-century, the School of Ukrainian Studies in New York will yet come to enjoy the community support which it so richly deserves.

А. З. ҐІЛЕТЕЙ

ПРО СПОНСОРА ШКОЛИ, ТОВАРИСТВА "САМОПОМІЧ", ВІДДІЛ Н.Й.*

Управа Т-ва "Самопоміч", Відділ Ню Йорк. Від ліва — сидять: Анна Ґілетей, Софія Салдан, Надя Савчук, Наталія Дума — голова, Ольга Літепло, Наталія Білоус. Стоять: Степан Секрета, Микола Ганущак, Оксана Лопатинська, Ірена Д'Алесіо, Марія Шепарович, Юрій Костів, Семен Літепло. Неприсутні: Любомир Гуменюк, Степан Петрик.

Початки заснування Об'єднання Українців Америки "Самопоміч", причини та обставини, в яких ця організація створилася, докладніше описані в окремих працях.

Роки минали, життя приїжджих стабілізувалося. Родини

---

* Ювілейний Альманах П'ятдесятліття Об'єднання Українців в Америці "Самопоміч", 1947-1997, Ню Йорк, 1998, стор. 55-57. Передруковано зі скороченням.

придбали хати чи помешкання, діти здобували освіту, люди працювали, забезпечуючи собі прожиток на старші літа. Здавалось, що завдання зорганізованої "Самопомочі" обмежується. Важка доля розкинула нарід по всьому світу — в Бразилію, в Польщу, по всій Європі. Багатьом із них потрібна була наша допомога. Приходили розпачливі листи. Тим нашим рідним треба було допомогти. Зродилися нові проблеми, над якими треба було призадуматися. Вирішено оживити та відновити гуманно-харитативну діяльність "Самопомочі" — суспільну опіку.

Бл. п. Михайло Юзенів, довголітній голова Т-ва "Самопоміч", присвятив багато уваги і праці у тій ділянці. Прихильно віднеслася до цього проєкту Кредитівка, яка виділила відповідну суму для забезпечення постійної працівниці для цього проєкту. Благородна ідея стала дійсністю. Від 1989 р. в домівці "Самопомочі" постійно працює Оксана Лопатинська. Потребуючі — переважно старшого віку. Пані Оксана скоро здобула собі у них довір'я, і це викликало чудову співпрацю зі старшими.

Після смерти бл. п. М. Юзеніва головою Т-ва "Самопоміч" була вибрана загальними зборами Наталія Дума. Силою обставин праця Т-ва розростається. Вимагають це потреби щоденного життя, як уділювання всіляких порад, відвідування хворих, інтервенції по урядах і т. д.

Але праця і обов'язки суспільної опіки набрали великих розмірів з розпадом СССР. В руїні і попелі опинилася наша Україна, потребував нашої негайної допомоги. Акція допомоги Україні почала інтенсивніше працювати. Зорганізовано висилку пакунків з одягом, харчами, медициною, технічним обладнанням, апаратами для шпиталів. Ця допомога постійно продовжується. Багато праці в цю ділянку вклав член управи Стефан Секрета, а зараз цю працю виконує голова суспільної опіки О. Лопатинський.

Нова ділянка суспільної опіки та збільшення обов'язків — це був приїзд новоприбулих з України. Було мало таких, які мали тут родину або знайомих. Більшість із них попали в скрутне становище і їм треба було якось допомогти. Т-во "Самопоміч" допомагає в міру своїх можливостей. Влаштовано безкоштовні курси англійської мови, зустрічі з професійними особами, які дають інформації про еміграційні закони.

Праця з дня на день зростає, одній людині важко все виконати. На допомогу тоді зголошується Ірина Д'Алесіо, з дому Рибчук, яка має довголітній досвід, як "сошел воркер" в

американській адміністрації, знаючи всі закони і правила адміністрації, і добровільно допомагає пані Оксані. В програму її праці входить опікуватись хворими в домах, в шпиталях, в домах старців, організовувати прогульки до музеїв, пам'яткових міст, товариські сходини в домівці і т. п.

Розуміючи, що молодь — це майбутнє нації, було вирішено створити українську школу, щоб зберегти у молоді гордість до української нації, любов до своїх традиції та зберегти від асиміляції в чужому оточенні. Гурток високопрофесійних педагогів спочатку зорганізував курси української мови, а в 1949 році була в Ню Йорку відкрита перша в Америці суботня Школа Українознавства з 12 клясами навчання. Першим її директором був проф. Кость Кисілевський. Спонсором школи від самого початку було і є Т-во "Самопоміч". Зараз директор Школи Українознавства є мґр. Ольга Кекіш. Оскільки школа має фахових учителів, то здобула собі в українській громаді признання та авторитет; тим більше, що багато учнів, закінчивши цю школу, приймають активну участь у суспільно-громадських організаціях. Батьківський гурток під головуванням пані Люби Лабуньки також допомагає школі. Виклади відбуваються у школі св. Юра на 7-ій вул. Світличкою опікується СУА, 83-ій Відділ.

При Т-ві "Самопоміч" існує добре зорганізований і активний Клюб Сеньйорів, який очолює пані Ольга Літепло. Крім своїх розвагових програм цей клюб тісно співпрацює з Т-вом "Самопоміч", зокрема в ділянці суспільної опіки.

Т-во "Самопоміч" пройшло довгий і нелегкий шлях праці. Одначе, завдяки чудовій співпраці Управи та працівників, наростаючі проблеми Т-во розв'язує, чим задовільняє своїх членів, які звертаються за допомогою. Т-во "Самопоміч" від самого заснування було живим духовно-ідейним символом національних здобутків, готове до допомоги потерпілому і, ми переконанні, що таким воно буде і в майбутньому.

ПОДЯКА ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ОО. ВАСИЛІЯНАМ І ПАРАФІЇ ЦЕРКВИ СВ. ЮРА

Замітка редакції: *Слідуюча стаття, написана ще у 1967-му році, відзеркалює вдячність та признання оо. Василіянам зі сторони дирекції школи, опікунчої установи Товариства "Самопоміч" — відділ у Ню Йорку, учителів, батьків та учнів Школи Українознавства в Ню Йорку за те, що отці погодилися дати суботній школі українознавства приміщення у парафіяльній школі св. Юра, яка була збудована у 1958 році.*

Те, що Школа Українознавства за останні три десятиліття, від 1967 р. досі могла за мінімальну заплату діяти у відповідних рідних приміщеннях, та концентрувати педагогічні та фінансові ресурси на виховання молодого покоління — це завдяки патріотичній громадській настанові оо. Василіян у Ню Йорку та співпраці провідних парафіян, громадських діячів і батьків учнів.

До великої міри це також доказ, що оо. Василіяни вшановують помисли та інтенції парафіян-жертводавців 1950-их років (у багатьох випадках дідів і прадідів теперішних учнів), які щедро жертвували на будову школи, яка могла б виховати будучі покоління української молоді, та тим самим скріпила б українську громаду в Ню Йорку.

З нагоди 50-ліття Школи Українознавства в Ню Йорку, дякуємо оо. Василіянам, Сестрам ЧСВВ і парафії Церкви св. Юра в імені кількох поколінь української молоді та їхніх батьків. За 50 років існування Школи Українознавства ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку, 40 років школа провела навчання в приміщеннях парафіяльної школи оо. Василіян — спочатку при Академії для хлопців при 710 Схід 9-та вул. і Евеню Д (1949-1955, 1958-1961), а від 1967 року дотепер в парафіяльній школі св. Юра, 215 Схід 6-та вул. і вул. Шевченка.

Не зважаючи на деякі труднощі, це довгий час співіснування, який треба завдячувати добрій волі обох сторін. Вдячність громади, яку відчувається у статті з 1967-го року не змінилася по сьогоднішний день. Включаючи цю статтю в ювілейну Книгу нашої школи, рівночасно складаємо подяку оо. Василіянам на руки теперішнього пароха Високопреподобного о. Патрикія Пащака.

Школа рівнож складає подяку всім Всечесним Отцям і Сестрам, які впродовж 50 років навчали релігію в школі та духовно опікувались учнями школи.

Анізія Гандзя Савицька

Ольга КУЗЬМОВИЧ

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА ПЕРЕСТУПИЛА РІДНІ ПОРОГИ*

Наша найстарша на терені Ню Йорку школа українознавства при Т-ві "Самопоміч", що діє вже майже 20 років, розпочала навчання після Різдв'яних вакацій 21-го січня в новому рідному приміщенні школи св. Юра при 6-ій вулиці. Цей день був справді святочним для цілого учительського збору, учнів школи та їхніх батьків, які з радістю та вдячністю прийняли цей різдв'яний дар оо. Василіян, які, розуміючи потреби суботньої української школи, із справді українською гостинністю відступили для неї цілий поверх свого модерного та привітного шкільного будинку.

Після довгих років науки в публічній школі при Евеню "Б", куди мусіли ходити учні школи українознавства, вкінці завдяки заходам Батьківського Гуртка Школи під енергійним проводом новообраного голови п. Володимира Рака і великодушности оо. Василіян, наші діти вперше переступили рідні пороги, щоб в українській школі продовжати навчання українських предметів.

Численно зібрані батьки учнів, учительській збір, представники "Самопомочі" та всі учні вислухали спільно ранком 21-го січня Богослуження і духовної науки о. В. Ковалика в Парохіяльній церкві св. Юра, а відтак перейшли до шкільної залі, де директор школи п. І. Василишин зложив подяку оо. Василіянам на руки присутнього пароха церкви св. Юра о. О. Засійбіди за приняття учнів в їхнє приміщення і запевнив, що учительський збір і учні доложать усіх старань, щоб школа здобула собі у своїх

* *Свобода,* 11 лютого 1967.

власних господарів таке добре ім'я, як мала його в учителів публічної школи, в якій довелося її стільки років перебувати.

Директор І. Василишин також звернув увагу присутнім учням та їхнім батькам на важливість доповнення знання із українознавчих предметів, яке одержують в цих коротких суботнішніх годинах учні школи. Отець парох О. Засійбіда побажав учителям та учням багато успіхів в праці, а голова Батьківського Комітету Школи п. В. Рак ще раз подякував в імені усіх батьків оо. Василіянам за цей щедрий різдв'яний подарунок для українських дітей.

Після короткої інавґурації шкільного року учні розійшлися по своїм клясам для правильного навчання, радісні, що можуть продовжувати науку у рідному окруженні.

Парафіяльна школа св. Юра в Ню Йорку.

Марія ЛАЗАРЄВ
пресова референтка
83-го Відділу СУА

НАШИМ ДІТЯМ: СВІТЛИЧКА 83-го ВІДДІЛУ СУА

Діти "Світлички", учителька Наталія Ґура, виховна референтка Дарія Генза й голова СУА Ірина Куровицька.

У складних обставинах, серед шкідливих впливів оточення і не відповідних, не контрольованих телевізійних програм, молодим батькам нелегко усвідомити і відчути серцем свою належність до української спільноти, до Батьківщини своїх предків і це розуміння і відчуття передати своїй дитині. Тут на допомогу їм приходить рідна українська Світличка.

Світличка для малят у віці 3-5 років життя була зорганізована Окружною Управою СУА в Ню Йорку. Від 1971 року 83-ій Відділ перебрав над нею опіку і досі успішно проводить її кожної суботи у школі св. Юра в Ню Йорку під час годин навчання Школи Українознавства, яка теж має там своє приміщення. На протязі ось уже 28 років, понад 400 малят стали ґрадуантами Світлички.

Чудову виховну атмосферу у Світличці створюють виховна референтка та опікунка відділу у співпраці із фаховою вчителькою. Опікунками, адміністраторками були невтомні Марта Данилюк, Наталка Дума, Віра Кушнір, Стефа Косович, а останнім часом Ірена Куровицька. Душею Світлички є танцюристка-хореограф, активна помічниця, виховна референтка Дарія Генза. При виборі вчительок звертається увага на їх підхід до дітей, досвід, лагідну вдачу і педагогічні знання. Понад 14 років вчителькою була Євгенія Вацик, відтак Ліда Андрусишин, Марта Кічуровська-Кебало, Наталка Гуґа, і Наталія Грабовська, а зараз Уляна Ганущак. Активну участь в імпрезах приймають і молоді батьки.

Спів, танці, руханка і ручні роботи, також приготування імпрез, в яких виступають самі діти — у свято Св. Миколая, день Т. Шевченка, День Матері і Батька, в колядах, гагілках, в День Подяки – це виповнює програму зайнять.

Щорічна "Ялинка" стала традиційною імпрезою з різдвяною сценкою, з колядками і забавою для дітей. Діти вивчають свої ролі, колядки та танці. Діти разом працюють та бавляться, поширюють своє знання української мови та звичаїв.

Надзвичайно прихильний відгук у виховній праці мав "Ляльковий театр". У роках 1972-1985 він був знаним здобутком та цінним виховним явищем не тільки відділу чи СУА, але всієї громади Ню Йорку. Ініціятором та керівником театру була Оля Гаєцька при співпраці групи членок та дітей. Репертуар складався з 8 казок. Театр влаштовував власні вистави в Ню Йорку, а також виїжджав на запрошення до інших місцевостей. Виступав на фестивалях, у бібліотеках та музеях перед американцями, де діалог був рівночасно переданий і англійською мовою.

Цього року на свято св. Миколая, Світличку відвідала членка відділу Ольга Гаєцька, яка обдарувала всіх дітей Світлички своєю нововиданою книжкою "Квітучий міст".

Марія ГАРАСИМОВИЧ-ОЛИНЕЦЬ

БЛ. П. АМБАСАДОР В. БАТЮК В УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ*

У вересні 1992 року прибули до суботньої Школи Українознавства ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку нові учні. Це були діти амбасадорів та урядників незалежної української держави. І тоді до шкільної канцелярії завітав український амбасадор до Об'єднаних Націй, Віктор Батюк.

Він привів свого внука Івана Фесенка та вписав його до першої кляси (учителька Надя Літепло). При тому подарував школі "Біблію для дітей" в українській мові, видану Єпископом Славомиром Міклошем у Хорватії, й сказав: "Якщо ви потребуєте більше підручників, я їх постараюся для вашої школи". В канцелярії тоді присутні були директор школи мґр Ольга Кекіш і кілька вчителів, які вступили полагодити формальності перед початком зайнять. Всі втішилися несподіваними відвідинами достойного гостя, який обмінявся кількома привітними словами.

Відтоді продовж півтора року можна було побачити пана Батюка що суботи в школі. Він приводив Іванчика до кляси, вітався з учителькою, приносив їй допоміжні матеріяли: абетку, клецики, тощо. В день шкільного концерту висловив свій подив про багатющу програму та чудовий вигляд дітей-виконавців в українській ноші. Його постать була дуже мило бачена учнями, батьками та вчителями школи.

З великим жалем ми довідалися про його нещасний випадок. В особі амбасадора України до Об'єднаних Націй бл. п. Віктора Батюка ми втратили щирого прихильника нашої школи. За часів його перебування в Ню Йорку між нашою школою та представниками України нав'язалися дружні відносини і є надія, що ті відносини продовжуватимуться у майбутньому. Це була б найкраща тривала пам'ятка по цій достойній людині.

---

* *Свобода*, 9 січня 1997.

Yuri YANCHYSHYN
school librarian (volunteer)

A LIBRARY FOR THE NEW CENTURY

New library staff member Natalia Hrabovsky and Yuri Yanchyshyn.

This year marks the 50th anniversary of one of the New York Ukrainian community's finest educational institutions, the School of Ukrainian Studies, which is sponsored by Self Reliance Association of Ukrainian-Americans. Founded in 1949, it is the oldest functioning Ukrainian-language school founded by the post-World War II generation of Ukrainian immigrants in America. There are about 140 students currently enrolled in the Saturday school, which rents classroom and office space from St. George's Academy, which is affiliated with St. George's Ukrainian Catholic Church in Manhattan.

An integral component of the Saturday school has been the school library, which began with a little over 100 books 50 years ago and which currently holds approximately 2,000 volumes. As a concerned parent of two young pupils, I found that the library was being underutilized by the students. I decided a year and a half ago to wrestle with the challenge to get the children reading, so I volunteered to be the Saturday school's librarian. My primary goal was to increase the students' love of and enthusiasm for reading in the Ukrainian language.

The initial challenge faced was the constraint of the actual physical space for the Saturday school's library. The "library" room, about 10'x30' in size, also serves as the Saturday school principal's of-

fice and teachers' meeting room. The room was redesigned with the library function, previously a secondary consideration, now paramount. New shelving and additional reading tables were obtained and installed to best utilize the limited available space.

One of the biggest challenges that faces libraries in Ukrainian language Saturday schools is that these institutions are open only four to five hours, one day per week. Students' time in the library must be sandwiched between academics and other cultural activities. The library's collection was reorganized by reading/grade level from pre-K through seventh grade. The remainder of the collection, for the eighth grade and above, is organized alphabetically by author, and recommended reading lists were developed for each of the upper grades. This method of organization permits students easy access to appropriate reading material with minimal librarian intervention. The second issue related to efficiently utilizing time in the library is that the handwritten card procedure used for the lend/return process is extremely time-consuming. The decision was made to computerize the collection, using bar coding to accelerate the lend/return process. A computer (iMac) was purchased, and plans are formulated to phase in the computerization over the next two years.

Much of the collection was in poor condition. With the generous assistance of numerous volunteers, the repairs to damaged books were completed, using archival quality materials. A noncirculating archive section of the library was created, for appropriate storage of the collection's rare examples of Ukrainian children's literature, such as the play "Risdvyana Nich," published by the "Tovarystvo Prosvita" in 1914, and a series of children's plays published in Lviv in the early 1920s. Materials in delicate condition are kept in the archive section as well.

Another challenge faced in the library was that there was no organized acquisition program in place, therefore much of the reading material was outdated. Many of the most currently published children's books from Ukraine were acquired for the collection, including several children's magazines, which have become some of the most popular items among the children. We are contemporizing the reference section of the library. Through an aggressive fundraising campaign, additional monies were secured to implement an ongoing comprehensive acquisition and maintenance program. A paid librarian's position has also been added to the school's faculty.

Two other issues were dealt with. Rules and regulations for library use were developed and circulated among faculty, students, and

parents. Additional shelving space allowed the library to accept donations of private collections, notably the collection of Lydia Krushelnytsky.

The result of this volunteer effort has been a marked increase in the circulation of the library, in the timely return of borrowed materials, and most important, in improved attitudes toward reading in Ukrainian, particularly noticed in the younger grades. To gauge our progress in the stated goal of encouraging reading, a twice-yearly statistical review of the activity of the library is published, for individuals and for each class, based on the tracking of each student's book borrowing record. This became a valuable asset in developing awards for reading proficiency.

This fall, the school's 50th Anniversary Committee will be sponsoring an official opening of our "new" library with an open house. Look for details in postings at the following E-mail address: Yuril@erols.com.

We thank all the generous donors and volunteers who have made the library renovation project possible. (A complete list of donors appears elsewhere in this volume) The library will continue to need friends and supporters in the years ahead.

UKRAINIAN SCHOOL GOES HIGH-TECH

To bring our school into the 21st century, an iMac computer and printer were acquired in 1999. Faculty and parent volunteers will use the computer for the school's record keeping and word processing in both Ukrainian and English. Students will also have access to the computer, which will enhance students' use of written and spoken Ukrainian.

A second important function of the school's computer is to help run the school library. Sophisticated library software with the capability of cataloging books in Ukrainian was obtained. This software will enable us to bar code our books, which will allow us to computerize the lending process. We will also be able to search for books in many different ways, by author, subject or title – all in Ukrainian!

Another very exciting aspect of the new computer is that it allows our school access to the numerous new Ukrainian websites being created on the Internet. This welcome new learning aid for our students enables us to listen to the latest news and musicc from Ukraine. Many websites permit research and exploration of current and historical events. Students can directly write to their peers in Ukraine through the Internet.

The computer was purchased through the generosity of Larysa and Joseph Huryn.

Y.Y.

Гандзя САВИЦЬКА МИЦАК

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ ШКОЛИ УСУЧАСНЕНО БІБЛІОТЕКУ

Представники Товариства "Самопоміч" — Відділ в Ню Йорку Надя Савчук (б. адміністратор школи) і Наталія Дума (голова Товариства і адміністратор школи) (1-ша і 2-га зліва), та президент ФКК ("Кредитівки") "Самопоміч" — Н.Й., д-р Богдан Кекіш (3-ий справа) передають пожертви на відновлення бібліотеки Юрієві Янчишинові. Присутні на зустрічі з жертводавцями директор школи Ольга Теребус-Кекіш і голова Батьківського Комітету Люба Лабунька (2-га і 1-ша справа).

В навечеря Золотого Ювілею школи, батьки згуртовані при Батьківському Комітеті ще у 1997-1998 академічному році проголосили кампанію збирання фондів на відновлення шкільної бібліотеки.

"В час, коли школа входить в друге півсторіччя свого існування, а суспільство входить у 21-ше сторіччя, бібліотеку треба усучаснити, щоби вона краще могла служити потребам і зацікавленням теперішніх студентів", — каже головний промоторрушій цього проєкту член Батьківського Комітету Юрій Янчишин, який працює над розбудовою бібліотеки як доброволець вже два роки.

На заклик Батьківського Комітету допомогти зібрати

фонди на бібліотеку (і тим самим на шкільну канцелярію, в якій вона знаходиться), відгукнулись батьки теперішніх школярів та інші прихильники школи. Незабаром до списку жертводавців прилучилось товариство "Самопоміч—Ню Йорк" з дотацією 2,000 дол., Федеральна Кредитова Кооператива "Самопоміч—Ню Йорк" з пожертвою 2,000 дол., та Українська Православна Федеральна Кредитова Кооператива з пожертвою 500 дол.

"Щедра фінансова допомога від громадських організацій та від всіх жертводавців, які відгукнулися на наш заклик дуже важна", — каже Люба Лабунька, голова Батьківського Комітету. — "Вона не тільки уможливлює обнову бібліотеки, але й також дає школі відчути, що має моральну підтримку від громади".

Директор школи мґр. Ольга Кекіш висловлює подяку всім жертводавцям від дирекції школи і учителів.

Юрій Янчишин хоче поінформувати жертводавців про використання зібраних фондів: помалювання та нові устаткування кімнати, закази нових поличок, цікавих нових книжок та дитячих журналів, направа старих книжок та каталогування усіх книжок у бібліотеці, яких є біля двох тисяч томів. "Любов до української мови та зацікавлення до українських книжок треба плекати від наймолодшого віку", — каже Янчишин, який сам є батьком двох маленьких школярів. — "Це ж бо підстава до всього дальшого навчання у школі українознавства".

Від початку проєкту пан Янчишин впровадив систематичне відвідування бібліотеки та випозичення книжок дітьми школи, що зрештою є головною метою поліпшення роботи бібліотеки. Завдяки пожертв від Ляриси і Йосифа Гуринів він закупив комп'ютер для бібліотеки, щоб закаталогувати всі книжки, як також облегчити і прискорити процес їхнього випозичення.

"Можна би ще багато зробити, щоби бібліотека стала цікавим і приваблюючим оточенням для наших дітей, наприклад, створити у ній центр "комп'ютерного листування" з дітьми в Україні через "Інтернет". Це міг би бути стимул для дітей поліпшити знання української мови, вживаючи її у цікавих нових контекстах", — каже цей батько-ентузіяст. "Але до цього треба би було більше охочих рук до праці".

Пан Янчишин висловив подяку своїм співробітникам, які допомагали йому у здійсненні дотеперішніх плянів, а це: Славко Коновальський, Сергій Гошовський, Наталя Грабовська, Людмила Грабовська, Людмила Петрушенко, Юрій і Ірка Кобзяр (Design &

Furniture), Іван Дурбак, Юрій Мицак, Рой і Оксана Андерсен, Євген Гудзій та жінка п. Янчишина Дебі Мур.

Тут належиться подяка всім особам, які останнім часом жертвували книжки та приладдя до бібліотеки: Ольга Кекіш, Дарія Костів (від СУА — Округа Н. Й.), Ігор і Олена Гуменні, Марія Немелівська, Дарія Бідник, Оксана Луцька, Юрій і Ірка Кобзар, Лідія Крушельницька, Галина Енсен-Полтава, Адріян Сапка, Ірена Ільченко, Юрій Янчишин і Дебі Мур, Люба і Олесь Лабунька, Ольга Гірна, Ольга Гаєцька, Богдан і Світляна Бідник, Наталія Дума і Володимира Ганкевич.

Кампанія збирання фондів на потреби бібліотеки продовжується. В словах Люби Лабуньки, — "Золотий ювілей школи це прекрасна нагода для бувших учнів, громадських організацій та одиниць вшанувати працю рідної української школи своєю моральною та матеріяльною підтримкою".

На цьому місці Батьківський Комітет складає щиру подяку слідуючим особам та організаціям за пожертви:

ЖЕРТВОДАВЦІ НА ФОНД ПОНОВЛЕННЯ БІБЛІОТЕКИ

Анонімний жертовдавець — 100 дол.; Наталя Даниш О'Конел — 1000 дол.; Ляриса і Йосиф Гурин — 1000 дол. (на комп'ютер); Орест і Марта Кебало — 100 дол.; Юрій і Ірена Кобзар — 100 дол.; Слава і Стефан Куницькі — 120 дол.; Олесь і Люба Лабунька — 100 дол.; Сем і Ольга Літепло — 100 дол.; Юрій і Аніса Мицак — 1500 дол.; Арета Подгорецька — 1500 дол.; Андрій Рак — 200 дол.; ФКК "Самопоміч—Н.Й." — 2000 дол. і 500 дол. на закуп Української Енциклопедії; Товариство "Самопоміч—Н.Й." — 2000 дол. і 180 дол. на Енциклопедію; Українська Православна Федеральна Кредитова Кооператива — 500 дол.; Український Спортовий Клюб — 250 дол. (давніша пожертва на бібліотеку). Разом 9,250.00 дол.

Ivan DURBAK

SURVEY RESULTS SHOW HIGH VALUE OF UKRAINIAN SCHOOL

As part of a mass mailing sent out in April 1999 to 471 former students of the School of Ukrainian Studies of Self-Reliance in New York, a questionnaire was included to assess students' evaluation of their Ukrainian school experience. Specifically, the survey asked each student to rate his/her experience, on a value scale of 1-5 (1=Low, 5=High) with regard to four aspects of Ukrainian School: (1) Academic, (2) Learning about Ukrainian heritage, (3) Developing social contacts, and (4) Overall value. Each student received two versions of the survey, one in Ukrainian and one in English.

The initial findings, based on a 13% response rate, are shown below:

SUMMARY STATISTICS

	COUNT	ACADEMIC	HERITAGE	SOCIAL	OVERALL
GRAND TOTALS	51	4.24	4.51	4.25	4.37
BY GENDER:					
F	33	4.33	4.48	4.42	4.39
M	18	3.83	4.56	3.94	4.33
BY CLASS (by decades):					
1950s	15	4.40	5.00	4.53	4.87
1960s	11	4.27	4.64	4.27	4.27
1970s	11	3.82	3.91	4.27	3.91
1980s	10	4.20	4.40	4.00	4.30
1990s	4	3.75	4.25	3.75	4.25
BY LANGUAGE (of response: i.e. whether the Ukrainian or English version was used):					
Ukrainian	19	4.47	4.42	4.42	4.42
English	32	3.97	4.56	4.16	4.34
BY TEACHING STATUS (the survey asked if the student later taught at this school):					
No	39	4.00	4.44	4.15	4.28
Yes	12	4.67	4.75	4.58	4.67

The respondents clearly showed that they placed a HIGH value on their Ukrainian school experience (4.4 overall score out of a possible maximum of 5), and that this HIGH value was consistent across a number of demographic factors, including GENDER, CLASS/YEAR, LANGUAGE (which referred to which version of the survey that the respondent chose to use), and TEACHING STATUS (which identified those students who went on to become teachers in the same school),

Interestingly, the teachers (those students who went on to become teachers in the school) responded with the highest values, significantly higher than the others. This factor may have also contributed to many of the differences in the other factors: for example, since 50% of these teachers came from the 1950s, it is not surprising that the 1950's classes showed the highest overall value score (4.87).

Another question on the survey asked if the student's children attended any Ukrainian school: 69% of those responding to this question indicated YES.

The low response rate from students of recent years (only 4 students in the 1990s compared to 15 students in the 1950s)) may possibly be attributed to a maturity factor: recent students have, in many cases, not had the time or the experience to reflect on the role of a particular educational experience in the context of a whole lifetime.

We intend to gather more survey responses in the summer of 1999 and to produce a finalized Survey Summary in the fall of 1999, which we will make available to all interested readers.

Ivan Durbak is the Data Base Administrator for the School of Ukrainian Studies.

THE EXECUTIVE BOARD OF THE PARENTS' COMMITTEE FOR 1998-1999:

First row (from left): Anisa Sawyckyj Mycak, corresponding secretary; Maria Mulyk, recording secretary; Luba Labunka, chair; Emilia Liteplo, treasurer; Yuri Yanchyshyn, librarian. Second row: Ivan Durbak, database manager; Orysia Dmytryk-Buzzetta, vice president; Serhij Hoshowsky, vice president; Oksana Chomut-Andersen, vice president; Olya Stasiuk, hall monitor program.

Ivan DURBAK

NEW YORK SCHOOL OF UKRAINIAN STUDIES PLANS "REUNION OF ALL REUNIONS"*

Some members of the 50-th Anniversary Committee prepare a mailing to alumni and friends of the school. Seated (from left): Vera Krup, Oksana Chomut-Anderson, Luba Labunka, Ivan Durbak, Emilia Liteplo and Orest Kebalo.

NEW YORK – Imagine reaching back over the decades to meet once again with former classmates, friends and teachers from your Ukrainian Saturday school. Just such an event is now being organized to celebrate the 50th anniversary of the founding of the School of Ukrainian Studies in New York City.

This school, whose sponsor is the New York branch of the Self Reliance Association of Ukrainian Americans, is the oldest of the Saturday schools ("Shkoly Ukrainoznavstva") organized by the post-World War II émigrés to the United States. It operates within the framework of the Educational Council of the Ukrainian Congress Committee of America (UCCA), and meets weekly at St. George Ukrainian Catholic School at 215 E. Sixth St. in New York.

After 50 years of existence, the school is still a vibrant institution,

---

* *The Ukrainian Weekly*, April 11, 1999. Reprinted with permission.

with about students, age 5 to 17, coming through its doors to learn about their Ukrainian heritage, and in the process developing close links and friendships that often last a lifetime.

The 50th Anniversary Committee formed at the school to prepare for the celebration is creating an opportunity for students of the past five decades to meet again in a massive get-together, billed as "the reunion of all reunions."

The reunion will be in the form of a Golden Jubilee banquet and Ball, which will take place on Saturday, October 2, in the heart of New York's Ukrainian community, the Ukrainian National Home at 140 Second Ave. All students, teachers and friends of the school are invited to attend.

Tempo, the popular band that itself has been an important part of the Ukrainian American landscape over these same decades will perform. Special parking will be designated to accommodate out-of-town guests.

The anniversary committee consists largely of parents of current students, teachers and former students. Honorary members are Olha Kekish, the school's director for the past 14 years, and Natalia Duma, president of the Self Reliance Association, New York branch. The committee is chaired by Luba Labunka, who is also president of the Parents' Committee at the school.

Organizers are also publishing a 50th jubilee book that will highlight the history of the school, profile its students and faculty, and include photos and documents from the school's archives. The editor of the book is Anisa Sawyckyj Mycak.

Former students and faculty are being asked to send in biographical information and brief memoirs of their school years, as well as photos, so these can be added to the school's archives and be included in the jubilee book, as space allows.

A third vital part of the school's 50th anniversary celebration is the creation of a computerized database of all current and former students and faculty. It will serve as the basis for a biographical index and an address directory for the school's records, as well as for the jubilee book. A website for the school is under construction.

The database, developed on the basis of existing school records, still has gaps, especially for the 1950s and 1960s. Former students and teachers who do not receive a mailing from the committee in April should send in their addresses in order to be included in the database, and receive important mailings about upcoming events. Contact the committee's database manager, Ivan Durbak, at 16 Fawn Hill Court, Ramsey, NJ 07446; e-mail, idurbak@netmail.hscbklyn.edu.

"The October 2 reunion will be more than just a great way to meet again with friends and colleagues. It will also be a fitting way for two generations of Ukrainian American students to honor the memory of the school's visionary founders and to say a collective 'thank you' to all their dedicated teachers and parents," said Ms. Labunka, committee chair.

"Former students can also get involved by making donations to the 50th Anniversary Fund, by buying a congratulatory ad or business ad in the jubilee book, or by making an additional financial contribution to the Jubilee Book Fund to help defray publication costs," Ms. Labunka added.

Donations, which are tax-deductible, may be made to "Self Reliance Association Parents' Committee" with a memo "50th Anniversary Fund" or "Jubilee Book" and mailed to: 50th Anniversary Committee, c/o O. Andersen, 66-46 Gray St., Middle Village, NY 11379.

In addition to Ms. Labunka, Ms. Kekish, and Ms. Duma, the other members of the 50th Anniversary Committee are: Oksana Chomut-Andersen, Natalia Danysh, Mr. Durbak, Marusia Durbak, George Gajecky, Irene Halatyn, Mira Hankewycz, Serhij Hoshowsky, Slawko Konowalskyj, Vera Kosovych, Vera Krup, Christine Kuzmowycz-Sawicki, Emilia Liteplo, Ms. Mycak, Olya Stasiuk and Tania Tershakovec.

For further information, or to volunteer, contact Ms. Chomut-Andersen, (718) 326-4319, or Mr. Durbak, idurbak@netmail.hscbklyn.edu.

Editor of the school jubilee book Anisa Handzia Sawyckyj ***renews*** *materials from the school's archives with school director Olha Kekish.*

Гандзя САВИЦЬКА

ПРО РОЛЮ БАТЬКІВСЬКИХ КОМІТЕТІВ У ПРАЦІ ШКОЛИ

Аналізуючи історію Школи Українознавства в Ню Йорку за роки 1949-1999, не можна перебільшити ролі батьківських комітетів в успішній праці школи.

Вже в першому звіті директора школи з 1949-1951 рр. читаємо про новостворений Батьківський Комітет (24 червня 1950 р.) який взяв на себе обов'язки вербувати нових учнів для школи, "опікуватися дітьми на дижурах та вирішувати питання педагогічного характеру".

Тридцять років пізніше, у правильнику Батьківського Кружка який був виданий в 1982 році, ціль батьківської організації окреслено так: "Допомагати дирекції та вчителям вести культурно-освітну працю серед дітей та молоді..., допомагати щоб рівень навчання був по змозі високій і забезпечувати школу фінансово через встановлення шкільної оплати, та влаштування імпрез тощо...".

Впродовж п'ятдесят років, Батьківські Комітети мали дуже широкий діяпазон праці. Вони закуповували мапи, прозірки та інші навчальні матеріяли потрібні для учителів, збирали фонди щоби уможливити участь учителів в учительських конференціях, організували прогульки дітей до музею, українського консуляту, і т. д. Вони сповняли теж товариську функцію: організували карнавали для дітей, товариські зустрічі—сніданки для батьків. Батьки допомагали з шкільними імпрезами, декорували сцену, приготовляли буфети. Комітети купували подарунки (книжки) для матурантів, чи для учителів які відходили.

Батьки теж провадили дижури в коридорах школи, щоби втримати порядок і безпеку під час перерви. Також часто заступали учителів.

Хоч це не було їхнім обов'язком, батьківські комітети часто помагали в адміністраційній ділянці школи, як наприклад в устаткуванні шкільної канцелярії, закупів знаряддя—машину до копіювання, відеомашину, полички тощо. В 1970-их роках батьки навіть клопотались вставленням телефону до канцелярії (що через різні комплікації, тривало кілька років).

На окрему увагу заслуговує праця батьків у провадженні

шкільної бібліотеки. У звітах батьківських комітетів 1970-их і 1980-их років читаємо про надзвичайно віддану та довголітню працю Оксани Кузишин у впорядкуванню та провадженню бібліотеки. Після неї провадила бібліотеку Оксана Кіналь. У звіті директора школи з 1998-99 р. читаємо про основне поновлення бібліотеки і канцелярії батьком Юрієм Янчишином, та про успішне збирання фондів на бібліотеку Батьківським Комітетом під проводом голови Люби Лабуньки.

Батьківські Комітети постійно шукали доріг для збирання фондів на потреби школи. Джерелом фондів були членські вкладки родин учнів та різні продажі печива, льотерії, батьківські сніданки і т. д. Членські вкладки були низькі, тож треба було "ходити з колядою" щоби зібрати додаткові пожертви від громади. У 1960-их роках, коли школа переживала різні труднощі, дохід з коляди мусів іти на вирівнювання недостатків у бюджеті школи. За спеціяльні пожертви фондів на окремі закупи знаряддя чи на інші потреби, батьки звертались листовно чи особисто до громадських установ та до приватних осіб, які погоджувались допомогти (наприклад, Кредитівка "Самопоміч"—Ню Йорк заплатила за машину до копіювання, а родина Косович за відеомашину).

Праця в батьківських комітетах ніколи не була легка. Від перших років школи аж по сьогоднішний день, дуже мале число батьків активно працює в школі. Було багато випадків коли сходини, навіть загальні збори, треба було відкликати через замале число присутних батьків. Часом було трудно зібрати вкладку одного доляра від родини. Були роки коли в касі батьківського комітету не було ані одного цента, а було й так що комітет навіть не мав своєї каси, бо все йшло через касу спонсора-адміністратора школи Товариства "Самопоміч" — Н.Й.

Тим більше треба подивляти тих батьків, які незважаючи на труднощі, брали на свої плечі обов'язок провадження батьківських комітетів. Багато з них у пізніших роках з приємністю згадували ці часи, хоч які вони були тяжкі.

Хоча батьки часом нарікали що "батьківські комітети уважаються як товариства печення печива і господарських направок" вони властиво в різних роках робили дуже важні рішення в адміністративних справах школи. У 50-их роках батьки на великому зібранні відкинули плян Учительської Громади (тодішнього адміністратора школи) закупити будинок при 712 схід 9 вул. У 1962 році коли виринула криза в дирекції школи, батьки рішуче поста-

вились до зміни директора.

Роки 1955-1967 можна назвати "роки мандрівки" чи "роки вигнання", коли школа перепроваджувалася зі схід 9 вул. до винаймлених приміщень у Кредитівці "Самопоміч"— Н.Й., до Народного Дому, а тоді до публичної школи при Євеню "В". Впродовж майже десять років управи батьківських комітетів докладали всіх сил щоби вистаратися приміщення для школи у новозбудований (у 1958 р.) щоденній парафіяльній школі св. Юра. У звітах батьківських комітетів читаємо що в цій справі до оо. Василіянів від батьків ходило безліч делеґацій. Ці старання увінчались успіхом за управи інж. Володимира Рака в 1967 році.

Школа розвивалась успішно коли дирекція школи, учителі, спонсор школи та батьки співпрацювали та шанували взаємний вклад праці. З ходом років, праця школи устабілізувалася, до чого в значній мірі причинились батьки, зібрані у батьківських комітетах.

Треба мати надію, що святкування 50-літнього ювілею школи заохотить щораз більше батьків прилучитись до тих, яким доля школи, та їхніх дітей що вчились у ній, завжди стояла на першому місці.

ГОЛОВИ УПРАВ БАТЬКІВСЬКИХ КОМІТЕТІВ, 1949-1999

50-ті роки: інж. Аполінарій Осадца (1950-52); д-р Адам Якимів (1952-53); Євген Новицький (1954-55); Ірена Повзанюк (1958-59); Тиміш Шевчук (1958-59).

60-ті роки: інж. Іван Гурик (1959-66); інж. Володимир Рак (1966-67); інж. Роман Рогожа (1968-70).

70-ті роки: Петро Дармограй (1970-71); Ірена Цегельська (1971-73); Іван Лучечко (1973-75); Оля Левицька (1975-76); мґр. Атанас Кобрин (1976-77); Христина Маєвська (1977-80).

80-ті роки: Богдан Мішко (1980-82); Таня Тершаковець (1982-86); Сяня Качарай (1986-87); Христя Кузьмович-Савицька (1987-1991).

90-ті роки: Анна Щупак (1992-93); Орися Дмитрик-Бузета (1994-96); Люба Лабунька (1993-94, 1996-99).

ПОДЯКА УПРАВАМ БАТЬКІВСЬКИХ КОМІТЕТІВ

Згадуючи голів батьківських комітетів, треба не забувати теж про всіх членів їхніх управ, які також віддано працювали продовж півстоліття, щоби допомогти школі. Їм всім належиться признання і подяка.

З ДІЯЛЬНОСТИ БАТЬКІВСЬКИХ КОМІТЕТІВ

Фотомонтаж з дитячих карнавалів 1989 і 1990 років.

ЗВІТ ДИРЕКТОРА ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ОУА "САМОПОМІЧ" У НЮ ЙОРКУ ЗА 1998-99 ШКІЛЬНИЙ РІК

"50-ліття Школи, 1949-1999"

Школа Українознавства в Ню Йорку — світлина з 12 червня 1999 року.

У цьому шкільному році є 130 учнів у школі, включаючи дітей світлички: 52 учні у вищих клясах, 78 у нижчих. Шкільні зайняття відбуваються у приміщенні Академії св. Юра при 215 схід 6-та вулиця в Ню Йорку.

Від передшкілля до 7-ої кляси включно, вчать поодинокі вчителі, і вони рівночасно є опікунами своїх кляс. Від 8-ої до 12-ої кляси навчання відбувається за предметами. Опікунами кляс є учителі поодиноких предметів і вони є призначені директором школи. 11-ої кляси цього року нема.

У школі є 18 учителів, враховуючи й учительку світлички. Світличка є під опікою 83-го Відділу Союзу Українок Америки.

Релігію вчать дві сестри-катехитки. Сестра Віра Юлик вчить релігію кожної другої суботи в клясах від 8-ої до 12-ої, в нижчих — від 4-ої до 7-ої. Галина Касіян вчить релігію від 1-3-ої кляси кожної суботи — 20 хвилин у кожній клясі.

Навчання у школі почалося 12 вересня 1998 року Службою

Божою, а відтак відбулися інформативні лекції, які тривали до год. 1:00 дня. Учителі поінформували учнів про правила школи та обов'язки учнів під час навчання. Рівночасно подали учням назви підручників, їх авторів, та книжки, які є обов'язкові для кляси.

Від год. 1:00 дня була Вчительська конференція у кімнаті ч. 306. Відчитано та передискутовано Обіжник 8 від Шкільної Ради під заголовком "Обіжник до членів Шкільної Ради, педагогічних дорадників, директорів, учителів і опікунчих установ Шкіл Українознавства".

Плян праці на цілий шкільний рік для усіх кляс та поділ годин для старших кляс попередньо виготовила директор школи. Копії пляну навчання одержали всі вчителі і батьки в перший день навчання.

Для учнів старших кляс був виготовлений зконденсований плян праці з наголосом на триместральні іспити з українознавчих предметів: релігії, мови, літератури, історії, культури та георгафії України.

В перший день навчання всі вчителі одержали Денники, Катальоги та Повідомлення про успіх учнів за кожний триместр.

У старших клясах були вибрані президенти і заступники президентів. Їх вибрали самі учні в перший день навчання.

Вибрані учні творять разом "Учнівську Раду" і репрезентують свою клясу. Члени "Ради" відповідають за порядок у клясах та помагають своїм учителям-опікунам. Раз на місяць, під час перерви, зустрічаються з директором школи. Конференції з "Учнівською Радою" є для школи дуже корисні, є виміна й аналіза думок в даний час, чим, фактично, "Рада" є рівночасно підготовкою до членства в Студентській громаді.

В школі є взірцева співпраця з Батьківським Комітетом, головою якого є п. Люба Лабунька.

До Управи Батьківського Комітету на 1998-1999 рік входять: Оксана Хомут-Андерсен, Сергій Гошовський, Орися Дмитрик-Бузета — заступники; Марія Мулик — протоколярний секретар; Гандзя Савицька Мицак — кореспонденційний секретар; Емілія Літепло — скарбник; Іван Дурбак — завідуючий адресарем; Юрій Янчишин — бібліотекар; Оля Стасюк — дижури батьків.

Дуже часто відбувалися засідання Комітету в справі 50-ліття школи. Узгіднено дату та місце святкування, а саме 2-го жовтня 1999 року в Народному Домі в Ню Йорку.

Завдяки Юрієві Янчишину та управі Батьківського Комітету, яка попровадила успішну кампанію збирання фондів, відновлено шкільну бібліотеку й канцелярію. Поодинокі батьки в тій ділянці

вклали багато праці, а Ю. Янчишин працював над зорганізуванням бібліотеки добровільно, без платні, впродовж двох років.

Тепер існує правильник шкільної бібліотеки, створені списки книжок для окремих кляс. Появився "Річний звіт дитячої бібліотеки при Школі Українознавства", датований 6 червня 1998 р., бібліотекар Юрій Янчишин. Ці та інші друковані матеріяли які відносяться до адміністрації бібліотеки знаходяться в архіві школи.

В цьому шкільному році 1998-99 від лютого місяця працює в бібліотеці професійна бібліотекарка Наталя Грабовська, платна асистентка Юрія Янчишина. Учні зорганізовано приходять до бібліотеки зі своїм опікуном і випозичають книжки. Під час навчання учні звітують, що прочитали, подають тему прочитаної книжки і кажуть свої враження. В молодших клясах, до 7-ої кляси включно, випозичання книжок проходить жваво. В старших клясах читання і випозичання проходить помаліше. Учителі та опікуни кляс були про це поінформовані.

1. ШКІЛЬНИЙ РІК

Шкільний рік поділений на три триместри. Перший тривав від 12 вересня 1998 до 5 грудня 1998 р. Роздача повідомлень учням була 12 грудня 19998 р. Вивідна Конференція з батьками відбулася 19 грудня 1998 року о год. 1:00 дня.

Другий триместр тривав від 5 грудня 1998 до 13 березня 1999 р., а роздача повідомлень була 20 березня 1999 року. Конференція з батьками відбулася 27 березня 1999 р. Батьків прийшло небагато.

Кожного року школа влаштовує ріжні шкільні свята. 12 грудня 1998 р. відбулося свято на тему "Різдвяні традиції". Учні всіх кляс брали участь у святочній програмі. Це дало учням нагоду вивчити більше колядок і різдвяних віншувань. Програма свята зберігається в архіві школи.

Друге шкільне свято відбулося 13 березня 1999 р. Тема "Тарас Шевченко". У святочній програмі брали участь учні всіх кляс. Вони були старанно підготовані, вивчили більше віршів і виголосили їх з відчуттям і розумінням змісту. Учениця 12-ої кляси Тамара Геймур, виголосила доповідь про Тараса Шевченка. Доповідь була старанно опрацьована. Учениця вклала багато праці, цитувала речення з книжки "Життя Тараса Шевченка", автор Борис Зайцев.

Третій триместр почався 20 березня 1999 і тривав до 12 червня 1999 р. до кінця шкільного року. Учительська Конференція відбулася 5 травня 1999 р. Опікуни кляс представили кожну клясу, констатуючи, що учні стараються, батьки допомагають, значить — проблем нема. Учителі виготовили свідоцтва для учнів. У суботу, 12 червня 1999 р.

відбулось закриття шкільного року; в годині 9:00 рано була Служба Божа для школярів. Після Служби відбулася в великій шкільній залі зустріч з учнями та учителями. Зроблено спільні знимки до Ювілейної Книги з нагоди святкування 50-ліття школи. Присутні учні 12-ої кляси подякували пані Е. Гойдиш за довголітню опіку, яка почалася у 8-ій клясі і на прощання подали їй квіти. Тамара Геймур відчитала змістову, зворушливу подяку.

Роздача свідоцтв відбулася в клясах. Учні виголошували вірші, які вивчили спеціяльно на закінчення шкільного року. В клясах були присутні їх батьки. Закінчення шкільного року та прощання учнів з учителями було зворушливе, але молодь сіяла!

Шкільний рік 1998-99 закінчився родинною атмосферою.

Підчас шкільного року шість учнів звернулися до мене, щоби їм написати рекомендації до їхніх цілоденних шкіл про їхнє знання української мови в письмі та слові. Всі вони бажану посвідку на фірмовому папері отримали. Копії посвідок зберігаються в канцелярії школи. В цьому шкільному році 1998-99 я також поправила дев'ять "Proficiency Tests" для студентів з Нюйоркського Університету. Студенти брали іспити за попереднім домовленням в "New York University, School of Continuing Education, Foreign Language Department. " Ці іспити — "Proficiency Examiners" вислали мені, щоб їх оцінити. Тим разом усі студенти добре знали українську мову і одержали по "12-ть пунктів". Поправлені зошити з оцінками я вислала до New York University.

Традиційне закінчення навчання 12-ої кляси, студіюючої від 1986 року

Закінчення навчання 12-ої кляси відбулося 31 березня 1999 — в кімнаті ч. 306. Тут зібралися усі учні старших кляс перед закінченням останньої години навчання. Директор школи поінформувала учнів про Кінцеві іспити, які були призначені Шкільною Радою, а саме 17 квітня мали відбутися іспити з мови та літератури, 24 квітня з історії, культури та географії. Усні іспити призначені на 8-го травня 1999 року.

Відтак відбулося "традиційне передання дзвінка" учням слідуючої кляси. Присутні були всі учителі 12-ої кляси. Президент 12-ої кляси, Тамара Геймур, та заступник президента, Данило Круп, передали дзвінок президентові 10-ої кляси, Тарасові О'Коннел. Взаїмно побажали собі успіхів і від тої хвилини 10-та кляса перебрала дзвінок на шкільний рік 1999-2000. Тамара Геймур подякувала вчителям за довгі роки праці з ними.

Матуральні іспити відбулися в кімнаті ч. 306 під проводом інж. Олександра Пришляка, інспектора призначеного Шкільною Радою.

Слідуючі учні успішно здали матуру: Богданович Роман, Дурбак Катруся, Єфремов-Кендал Микола, Ганкевич Роман, Геймур Тамара, Гурин Ляриса, Кошарюк Одарка, Косович Адріяна, Круп Данило, Кузьмович Катря, Подпірка Роман, Шобар Тамара. Три учениці бажають закінчити своє навчання матуральним іспитом з початком шкільного року у вересні 1999 р., на яке дала згоду Шкільна Рада.

Ґрадуація Шкіл Українознавства Метрополії Ню Йорку відбулася 12 червня 1999 року в Домі Української Молоді в Йонкерсі.

2. СПИСОК УЧИТЕЛІВ ТА ОПІКУНІВ КЛЯС, 1998-1999 р.

Уляна Ґанущак — світличка 83-го Відділу СУА; Марія Гренюх — передшкілля; Дарія Бідник — 1-ша кляса; Марія Лисецька — 2-га кляса; Ольга Чернат — 3-та кляса; Ірена Сарамака — 4-та кляса; Слава Куницька — 5-та кляса; Лариса Сонна — 6-та кляса; Михайло Гренюх — 7-ма кляса; Володимир Федорак — 8-ма кляса; д-р Юрій Гаєцький — 9-та кляса; Ігор Семида — 10-та кляса; 11-ої кл. не було; Евстахія Гойдиш — 12-та кляса.

Також учителювали Оксана Мартинюк (від І.1999) — мова, 8-ма — до 10-ої кляси; Роксоляна Подпірка — література в 12-ій клясі; Галина Касіян — релігія, І-ша до 3-ої кляси; Віра Юлик — релігія від 4-ої до 12-ої кляси.

Розподіл навчання у вищих клясах за предметами: д-р Юрій Гаєцький — географія; Евстахія Гойдиш — культура; Ольга Кекіш — мова у 12-ій клясі; Оксана Мартинюк — мова, 8-ма до 10-ої кляси; Роксоляна Подпірка — література в 12-ій клясі; Ігор Семида — історія; Володимир Федорак — література, 8-ма до 10-ої кляси; Віра Юлик — релігія.

Список учнів Школи
School of Ukrainian Studies: 1998 - 1999
List of Students by Class / Teacher

Mrs. O. Kekish [Director]	Mrs. N. Duma [Finance]
Mrs. M. Olynec [Music]	Mr. Y. Yanchyshyn [Librarian]
Mrs. L. Labunka [PTA Chair]	Mrs. E. Liteplo [Treasurer]

Mrs. U. Ganushchak: Svitlychka Branch 83 of UNWLA: Ganushchak, Vasilina; Gouzi, Victor; Hrabovsky, Anna; Wowk, Olya

Ms. M. Grenyukh: Kindergarten : Gouzi, Andrew; Hryhorowych, Natalia; Onufriw, Markian; Rak, Alexandra; Yanchyshyn, Paul

Ms. D. Bidnyk: 1st Grade: Burachok, Roxolana; Hrabovsky, Svitlana; Ilnicki, Roman; Konowalskyj, Carlos; Martyniuk, Taras; O'Connell, Mark

Mrs. M. Lysecka: 2nd Grade: Bidnyk, Yaryna; Chacko, Yurij; Chernyk, Julian; Hoshowsky, Kateryna; Hryhorowych, Alexander; Kiyashka, Elizabeth; Kurowyckyj, Dianna; Labunka, Andrew; Mycak, Maksym; Yanchyshyn, Andrew

Ms. O. Chernat: 3rd Grade: Andersen, Erik; Bidnyk, Orest; Efremov-Kendall, Volodymyr; Ganushchak, Ivanna; Lapan, Orest; Liteplo, Matthew; Semenenko, Anna; Wowk, Sofia

Ms. I. Saramaka: 4th Grade: Halatyn, Zenon; Houmenny, Anna; Hrabovsky, Anastasia; Hryhorowych, Tatiana; Iourkiw, Maria; Kikta, Nazarij; Kiyashka, Natalka; Kobziar, Larissa; Makuch, Olexa; Potopenko, Christina; Rozwadowsky, Irena

Mrs. Y Kunitska: 5th Grade: Artymyshyn, Lillian; Drobenko, Kristina; Gouzi, Natalia; Houmenny, Olena; Jasinski, Christina; Kebalo, Olenka; Kuzemka, Emilia; Oliyarnyk, Olya; Pinedo-Padoch, Sofia; Shegda, Maria; Wacyk, Roxolana; Yadlos, Lydia

Mrs. L. Szonyi: 6th Grade: Andersen, Timothy; Chernyk, Adrian; Kiyashka, Michael; Kuzmowycz, Markian; Labunka, Matthew; Podpirka, Victor

Mr. M. Grenyukh: 7th Grade: Burachok, Mariana; Gaynor, Lesia; Gouzi, Natalia; Hentisz, Ksenya; Iourkiv, Oksana; Kobziar, Roxanna; Kunitski, Olga; Liteplo, Laryssa; Lysetska, Natalia; Mulyk, Lydia; Nemelivska, Maria; O'Connell, Funia; Potapenko, Michael; Gishta, Roxolana; Werbowsky-Shuper, Chrystyna

Mrs. O. Kekish: 8th Grade: Artymyshyn, Maxim; Berezowsky, Anastasia; Bohdanowycz, Yuri; Efremov-Kendall, Sviatoslav; Gaynor, Katya; Hankewycz, Adrianna; Heimur, Andrea; Kebalo, Andrea; Kosovych, Alex; Krup, Peter; Kunitski, Vasil; Tuchapsky, Sofia; Zawerucha, Nicholas

Dr. G. Gajecky: 9th Grade: Buzzetta, Daniel; Halatyn, Natalia; Howe, Natalia; Jasinski, Gregory; Kinal, Iwan; Kosiv, Katherine Anne; Kuzmowycz, Tatiana; Mazura, Valeria; Pearson, Natalie; Podpirka, Adrian; Pylyp, Michael; Salabay, Kristina; Woroch, Tatianna

Mr. I. Semyda: 10th Grade: Durbak, Ivan; Mulyk, Paul; O'Connell, Taras; Semeniouk, Alex; Shmerykowsky, Dianna; Tuchapsky, Vira; Wozniak, Laryssa; Zawerucha, Christina

Mrs. E Hoydysh, 12th Grade: Bohdanowycz, Larissa; Bohdanowycz, Roman; Durbak, Katrina; Efremov-Kendall, Nicholas; Hankewycz, Roman; Heimur, Tamara; Huryn, Laryssa; Koshariuk, Odarka Kosovych, Adriana; Krup, Dan; Kuzmowycz, Katria; Lysetska, Olena; Podpirka, Roman; Rybak, Ksenia; Sobar, Tamara; Sydorenko, Andrey; Woroch, Andrea.

Хроніка школи

Д-р Василь ВИШИВАНИЙ

ОДИНАДЦЯТЬ РОКІВ ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА В НЮ ЙОРКУ*

Перша і друга кляси Школи Українознавства в Ню Йорку. У першому ряді сидять учителі: Олександра Рабій, Степан Салик, директор школи д-р Василь Вишиваний, о. Кузьмяк ЧСВВ та Марія Пришляк.

Минає 11 років від часу, коли українські патріоти, що знайшлися на еміграції в Америці, зорганізували на терені міста Ню Йорку Школу Українознавства. Ці одинадцять років тихої, непомітної, але наполегливої і мозольної праці учительського персоналу над українськими дітьми заслуговують на пильну увагу українського громадянства.

Справді, 11 років тому, коли українська еміґрація почала переселюватися на стало з Европи до ЗДА, наша молодь привезла з собою на нові землі невеликі знання про рідну землю, які встигла набути то тут, то там на різних етапах свого перебування. Але, поринувши відразу в чужу стихію, вона дуже швидко почала розгублювати з своєї пам'яти не тільки ці скупенькі свої знання, а

* *Свобода*, 8 вересня 1960 р.

й забувати рідну мову, все більше відчужуватися від свого середовища. Була навіть небезпека, що молоде наше покоління зовсім стратить національне своє обличчя під впливом великоміської вулиці.

На щастя, серед наших переселенців у Ню Йорку знайшлося кілька жертвенних ентузіястів, які з запалом взялися за справу рятунку нашої молоді. З їхньої ініціятиви створено Школу Українознавства, в якій сотки наших дітей упродовж минулих 11-их років мали змогу ознайомитися з українською літературою, — здобути знання української історії і географії та засвоїти собі основи української культури.

Діти встигли пізнати в цій школі покинену країну своїх батьків, хоч дуже багато з них цієї країни ніколи не бачили. Педагогічний персонал впливав на учнів школи в тому напрямі, щоб вони не соромилися своїх українських прізвищ і свого українського походження, а навпаки — на кожному кроці, де б їм не доводилося бути, ширили правду про Україну й старанно спростовували різні неправди й баламутства наших ворогів, які вмисне пускають їх про наш край і наш народ, чорними фарбами зарисовуючи його минуле.

Крім ширення цих корисних знань серед учнів, наша школа призвичаювала їх відзначити загально-національні українські свята, як, наприклад, Свято Державности та свята Листопадові й Шевченківські. А це давало молоді багато моментів здорових переживань і плекало в її душах любов та пошану до своєї нації. Рівночасно Школа впливала на нашу молодь, щоб вона якнайбільше набиралася загальних знань та кінчала вищі американські школи, що давало б їй можливість займати в майбутньому вигідніші становища на ступенях тутешнього життя та допомогти нашій національній справі. Як бачимо, завдання Школи Українознавства на американському грунті стали живим продовженням тих високих засад, яким служила на наших рідних землях наша Рідна Школа.

Проте з жалем мусимо ствердити на цьому місці, що українська суспільність в Америці невідповідно оцінює високі наші завдання. Видаючи багато грошей на різні цілі наші фінансові й громадські установи залишають школу українознавства поза засягом свого зацікавлення, забуваючи, що коли не буде тут національно вихованої молоді, то всі наші національні інтереси і змагання в американській землі будуть безуспішні. Задержати тут

національний дух зможе лише відповідно вихована молодь, а це виховання дає їй наша Школа Українознавства.

Згадуючи про цю нашу школу, хочемо для історії зафіксувати три фази її розвитку. Заснована вона була восени 1949 р. з ініціятиви д-ра Костя Кисілевського при тісній співпраці д-ра Никифора Гірняка, проф. Мик. Кокольського, композитора проф. Г. Неділського, проф. Ростковича, д-ра Луки Луцева, проф. Євгенії Храпливої, проф. Степана Стецика, проф. Кузьми та інших. В тому періоді ню-йоркська школа начисляла від 80-120 учнів річно. Під доглядом цих піонерів школа проіснувала до 1954 р., коли провід її перебрав у свої руки д-р Михайло Рябій, який кермував виховними справами до своєї смерти в 1958 р. Від 1958 р. школа перебуває під дирекцією д-ра Василя Вишиваного. В теперішньому періоді школа начисляє 200-220 сталих учнів річно.

Повідомляючи про це все наше громадянство, сподіємося на широку підтримку з його боку. Чим більше учнів в школах українознавства, тим більше зросте національна свідомість нашої молоді, а це піде на користь української спільноти в Америці.

Школа Українознавства в Ню Йорку. Учителі (у першому ряді, зліва): Степан Салик, Оленка Заклинська, Євгенія Храплива, Михайло Лисогір, Василь Вишиваний, п. Савчак, о. Рабій, Марія Пришляк, Степан Стецик.

Михайло ЛИСОГІР
директор школи
і Василь ТЕРШАКОВЕЦЬ
учитель історії

МАТУРАЛЬНЕ СВЯТО ТА КІНЕЦЬ РОКУ В ШКОЛІ УКРАЇНОЗНАВСТВА*

Кінцеві іспити, т. зв. матура, відбулися в Школі Українознавства Т-ва "Самопоміч" в Ню Йорку 3-го і 17-го травня. Щоб перевести ці іспити Шкільна Рада УККА затвердила Іспитову комісію в такому складі: д-р Едвард Жарський — предсідник, дир. Михайло Лисогір — заступник предсідника і українська мова, мґр Зенон Івасиків — українська література, мґр Слава Ґеруляк — українська культура, д-р Роман Дражньовський — географія і природа України та Василь Тершаковець — історія України.

Письмовим іспитом, що відбувся 3-го травня, провадив директор Михайло Лисогір. Усний іспит, під проводом д-ра Едварда Жарського, голови Шкільної Ради УККА, складали абітурієнти 17-го травня і всі здали його з позитивним успіхом. Із визначним успіхом здав один, а саме, Олесь Кузишин, з дуже добрим склали 4 учні, а з добрим і достатнім — 4 учні.

У неділю, 1-го червня, у великій залі пластової домівки відбулося прощальне прийняття для абсольвентів і роздача матуральних свідоцтв. Прийняття улаштував Клясовий комітет батьків, що його програму відкрила пані Надя Шміґель, вітаючи приявних і передаючи переведення вечором д-рові Романові Дражньовському, який сповняв не тільки функцію майстра церемонії, але також був представником Шкільної Ради УККА, в заступстві д-ра Едварда Жарського. Він попросив о. Лаврентія Лавринюка, катехита Школи Українознавства, перевести молитву.

Опісля коротку промову виголосив директор Михайло Лисогір, який привітав присутніх в імені школи, водночас прощаючи 9-ох абсольвентів, які в квітні з успіхом склали кінцеві іспити. Звертаючись до абсольвентів директор Лисогір висловив переконання, що може під час своїх студій у каледжах і університетах ширитимуть правду про Україну, але підкреслив, що з

---

* *Свобода,* 25 липня 1975. Передруковано зі скороченням.

цього завдання вони вив'яжуться успішно тільки тоді, якщо ще більше поглиблять своє знання з українознавчих предметів. Він закликав їх читати твори українських письменників — клясиків і сучасних — а також читати українську пресу, щоб одержати потрібні інформації про поневолену Україну та про теперішній рух спротиву українських інтелектуалістів. Директор Лисогір ґратулював абітурієнтам за успіхи в науці і бажав їм успіхів в дальшому житті. Він подякував батькам ґрадуантів за те, що заохочували своїх дітей до навчання в Школі Українознавства, а також склав подяку Батьківському комітетові школи і Клясовому комітетові батьків за співпрацю. Особливу подяку склав Товариству й Кредитівці "Самопоміч" за опіку над школою та за стипендії для незаможних учнів, як також за те, що цього року Т-во "Самопоміч" пожертвувало 100 долярів для Клясового комітету батьків на переведення цього прийняття.

Відтак п-ні Христя Певна, представник Батьківського комітету школи, поґратулювала абсольвентам і побажала їм всього найкращого.

Опісля слово виголосив інж. Іван Гурик, який того вечора репрезентував Товариство і Кредитівку "Самопоміч". Він висловив вдоволення, що Т-во "Самопоміч" має можливість спонсорувати цю Школу Українознавства, а Кредитівка спроможна уділяти стипендії для незаможних учнів. Між іншим, Кредитівка цього року надала 10 стипендій по $100 кожна. Інж. Гурик висловив надію, що колись в українській громаді цьогорічні абсольвенти переберуть провід від старшого покоління.

Від учительського складу говорив проф. Василь Тершаковець, який підкреслив, що хоча абсольвенти виявили своє знання під час кінцевих іспитів, то вони тепер ще самі мусять попрацювати над українознавчими предметами, бо виклади раз в тиждень не давали змоги вичерпати всього матеріялу, конечного для освіченої української людини. Він висловив надію, що деякі із цьогорічних абсольвентів самі стануть учителями в школах українознавства, приходячи на зміну старшим педагогам, які довгі роки трудилися для добра української молоді і нашого народу.

Відтак, від абсольвентів, виголосив слово Олесь Кузишин, найкращий учень цьогорічної ґрадуаційної кляси. Олесь Кузишин в імені ґрадуаційної кляси подякував дирекції школи, вчительському складі і батькам за довголітню опіку.

Опісля відбулася роздача дипломів випускникам: Марті

Голюці, Богданові Гошовському, Несторові Данилюкові, Лесі Дражньовській, Ігореві Залуцькому, Олесеві Кузишинові, Ростиславі Слабіцькому, Уляні Суській та Христі Шміґель.

Разом із дипломами абсольвенти, як також опікун кляси мґр Зенон Івасиків, одержали книжки — дарунки, які закупив Батьківський комітет школи. Деякі одержали "Театр-студія Йосипа Гірняка і Олімпії Добровольської" (упорядкував Богдан Бойчук), а інші дістали "Бумеранг" Валентина Мороза. Абсольвенти подарували директорові Михайлові Лисогорові книжку "Софія Київська" (упорядкував Григорій Логвин), а вчителі також дістали дарунки від ґрадуаційної кляси. Абсольвенти від своїх батьків одержали каталоги із виставки скитського мистецтва, яка саме тоді проходила у Метрополітальному Музеї в Ню Йорку.

Д-р Дражньовський повідомив, що копії клясового табльо, що його виконали Володимир Грицин і Остап Савчинський, пізніше передадуть абсольвентам і вчителям.

Відтак відбулася мистецька програма. Абсольвентка Уляна Суська прочитала дотепний вірш про 11-річну "науку і муку" в школі українознавства, а Олесь Кузишин на фортепіяні знаменито відіграв "Прелюд" Ревуцького та "Інтермеццо" Нижанківського.

Майстер церемонії д-р Дражньовський подякував Клясовому комітетові батьків за підготову цього прийняття і зустрічі з абсольвентами, особливо паням Кузишин, Гошовській і Залуцькій. Відтак п-і Надя Шміґель закрила офіційну частину вечора й попросила приявних до перекуски, приготованої матерями абсольвентів. Ще довго після закриття, абсольвенти, батьки і вчителі не розходилися додому.

др. Ігор ГУРИН
учитель мови і літератури

ВЕЛИКЕ ҐРАДУАЦІЙНЕ СВЯТО ШКІЛ УКРАЇНОЗНАВСТВА МЕТРОПОЛІЇ НЮ ЙОРКУ*

Дипльоми одержали слідуючі абітурієнти Школи Українознавства Т-ва "Самопоміч" в Ню Йорку: Тая Саламаха, Зенон Бахір, Галина Весоловська, Адріян Данилюк, Марко Івасиків, Богдан Кузишин, Оксана Куровицька, Галина Мельник, Юрій Пивоварів, Леся Плескун, Нестор Поритко, Андрій Раковський, Адріяна Роговська, Андрій Рогожа та Христина Стешин. На фото: ґрадуанти всіх шкіл українознавства в метрополії Ню Йорку.

Сяючі ніжні дівочі личка та вечірні довгі сукні, а коло них мужніші юнацькі лиця, часом вже "під вусом", всі у вечірніх темних костюмах. Це ґрадуанти шкіл українознавства Метрополітальної Ню Йоркської Округи 1978 року. Їх всіх шістдесят, вони зайняли центр великої залі Народного Дому в Пассейку, Н. Дж., а навколо них, зручно за столиками, розмістились сотки батьків та гостей. Господарями цього урочистого свята були родичі

---

* *Народна Воля*, 9 листопада 1978. Передруковано зі скороченням підпису фотографії.

школи українознавства в Пассейку, на чолі з директоркою пані Стефанією Квасовською.

Урочиста, настроєва атмосфера — великий президіяльний стіл, за яким розмістилися шкільні катехити, представники громадських організацій, почесні гості та директори шістьох шкіл українознавства. Коротку офіційну частину відкрила пані Ірина Куровицька (голова Батьківських Комітетів), теплим, аж до самого серця, привітальним словом. Молитву провів о. прот. Теодор Форостій. Потім промовляв голова Шкільної Ради, д-р Роман Дражньовський. Слово градуанта 1978 р. мала Юля Манастирська (школа СУМА — Ню Йорк), а потім відбулося вручення дипльомів випускникам шкіл Пассейку, Нюарку, Джерзі Сіті, Йонкерсу та Ню Йорку тов. "Самопоміч", СУМА.

Вручення дипльомів перевели директори шкіл, в супроводі опікунів випускних кляс. По тім найкращі учні (ті, які відзначаючо закінчили матуру), одержали нагороди від Українського Братського (Робітничого) Союзу та Провидіння. Учні, які закінчили матуру відзначаючо і дуже добре, одержали нагороди від Українського Народного Союзу. Спільною молитвою закінчилась офіційна частина.

Цікавою була мистецька програма, яка почалася виступом молодих бандуристів Зенона Бахіра та Марка Івасикова, обидва зі школи тов. "Самопоміч" в Ню Йорку. Наступною точкою була п'єса Ганни Черінь "Ґеніяльні діти", що її підготовила п. Лідія Крушельницька. В постановці участь брали: Богдан Кузишин, Оксана Куровицька, Адріяна Роговська (школа тов. "Самопоміч" в Ню Йорку) та Степан Сірий (школа Джерзі Сіті). "Ґеніяльні діти" — це гостра сатира на недоліки виховання нашої молоді. Гру в доброму виконанні молодих артистів, тепло сприймала авдиторія (хоч може декому з присутніх "колола правда в очі").

Закінчився вечір балем до пізньої ночі. Приграваля оркестра "Іскра", матурантів та недавніх матурантів, Олеся і Богдана Кузишина, Славка Палилика та Олеся Бундзяка. Програмою вечора керував д-р Степан Ворох.

Н. Н.

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА В НЮ ЙОРКУ ВІДЗНАЧИЛА СІЧНЕВІ РОКОВИНИ*

У суботу, 22-го січня 1983 Школа Українознавства в Ню Йорку відзначила 65-ті роковини проголошення самостійности та 64-ті роковини соборности української держави окремою святочною програмою.

Програму започаткував директор школи Павло Дорожинський, який у своєму слові з'ясував на тлі історичних процесів та сучасної боротьби українського народу значення Актів 22-го Січня, як найважливішу подію в історії України нових часів.

У дальшій частині програми, якою проводила учителька Марія Олинець, був виступ учнів 3-ої кляси, які під кермою їхнього учителя Івана Близнака виконали пісню "Пам'ятайте, любі діти". Вірш "Січневий вітер" Лесі Храпливої виконали учні 5-ої кляси (учителька Марія Олинець). Учні 8-ої, 9-ої і 10-ої кляс (учителька Христина Ференцевич) прочитали уривки з IV Універсалу. Відтак учні 6-ої кляси (учителька Лариса Сонна) продеклямували "Заграють дзвони" Лесі Храпливої.

Мистецьку частину програми свята започаткували і закінчили учні 5-ої, 6-ої і 7-ої кляс, які під кермою учительки Марії Олинець проспівали "Молитву" Гайворонського та "Живи, Україно" Білецького. Акомпаньював на ґітарі учень 10-ої кляси Андрій Олинець.

На закінчення програми свята всі присутні проспівали український гимн "Ще не вмерла Україна".

Авдиторію Школи св. Юра, де відбулася святочна програма, заповнило майже 200 дітей, учнів школи, від садочка й передшкілля починаючи до 12-ої кляси включно.

У святі взяли участь парох церкви св. Юра о. ігумен П. Пащак, катехит Школи Українознавства о. С. Шевчук, ввесь учительський збір школи, управа Батьківського кружка на чолі з головою Танею Тершаковець та численні батьки.

---

* *Свобода*, 11 лютого 1983.

Ольга СОНЕВИЦЬКА

ЗАКІНЧЕННЯ НАВЧАННЯ В ШКОЛІ УКРАЇНОЗНАВСТВА В НЮ ЙОРКУ*

У суботу, 6-го червня, 1984 о. П. Пащак, ЧСВВ, парох церкви св. Юра, відправив Богослуження на закінчення шкільного року школи українознавства. В своєму короткому й дуже змістовному слові він пригадував учням, щоб де вони не були, ніколи не забували свого народу, своєї Церкви, своєї мови. Бо це є найцінніший скарб у житті людини. В просторій авдиторії школи св. Юра, заповненій учнями, батьками і гістьми, виступила на сцені молодь (коло 160 осіб), як гарний квітник красувався на сцені. Зразково проведена програма під орудою учительки п'ятої кляси Марії Гарасимович-Олинець полонила публіку.

Програму відкрив директор школи П. Дорожинський коротким привітом, а діти з садочку, що є під опікою 83-го Відділу СУА та учительки Е. Вацик, проспівали з рухами привітання "Ми — музиканти з Києва, приїхали до вас". Спонсором Школи Українознавства від 1949 року є Товариство "Самопоміч", Відділ в Ню Йорку.

Суддя Богдан Ластовецький, голова "Самопомочі", сердечно привітав учнів, батьків і численно зібраних гостей, а зокрема батьків, які розуміють, що рідна мова конечно потрібна для їх дітей, щоб не забути свого походження, свого народу і його високої культури та традиції. "Честь і слава їм!", — закінчив голова, а публіка подякувала йому оплесками.

Програма була багата, кожна кляса виступала з віршами або співом. Діти передшкілля учительки Анни Редько, продеклямували вірш "Зайчикові вакації". Потім виступили учні 1-ої, 2-ої, 3-ої і 4-ої кляс зі збірними деклямаціями "Ой, ви, пташки", "Сіра білочка", "Українка я маленька". Маленька Христя Редько, учениця Олени (Лесі) Ґой, з завзяттям проказала "Всім нам мати-Україна!" Учні 2-ої кляси проспівали пісню "Гей, там на горі Січ іде", акомпаньював на гітарі здібний учень XI кляси Андрій Олинець. Потім учні кляси Софійки Зєлик деклямували вірш "Пан Заяць" і проспівали пісню "І, і, і, співаю собі". Учні 4-ої кляси учительки Дзвінки Брикович рецитували вірш Ганни Черінь

* *Свобода,* 14 липня 1984.

"Україна" і співали пісню "Ой, видно село". Третя кляса, учительки Ксені Драґан, продеклямувала вірш "Вже настав вакацій час".

Учні всіх кляс заспівали всім учителям "Многая Літа" і роздали учителям (кожний своїй учительці) квітку. Середні кляси — 5-та, 6-та і 7-ма під дириґентурою учительки Марії Герасимович-Олинець проспівали пісню "Рідне гніздечко", а 6-та кляса учительки Ляриси Сонної продеклямувала вірш "Українська мова" Володимира Самійленка і заспівала пісню "Їхав стрілець на війноньку".

Учениця 7-ої кляси, яку проводить учитель Іван Близнак, Галя Кузишин з відважністю і чітко прочитала короткий життєпис Ліни Костенко і вірш "Крізь відстані", а всі учні цієї кляси заспівали пісню "Земле моя", слова Бориса Будного, муз. Е. Осідача.

По закінченні програми директор П. Дорожинський в асисті учителів роздав свідоцтва, а голова Батьківського комітету Таня Тершаковець запросила на перекуску, яку приготовили матері дітей.

Дивимося на нашу дітвору і серце радіє, що тут, далеко від рідного краю, наші розумні і патріотичні батьки не забувають свого коріння, своїх дітей у пошані і любові до свого народу. На жаль, є багато родин, що навіть у своїй хаті вживають англійську мову. Тому учителі в Школі Українознавства повинні бути для дітей не тільки вчителями, але й батьками і приятелями, щоб діти йшли до школи з радістю і приємністю, що почують і побачать те, чого не мають вдома.

Наша школа має приміщення в модерному будинку школи св. Юра і має 16 учителів. Знаменитим фінансовим референтом школи є Лев Пришляк, заступник голови відділу Товариства "Самопоміч" і член Головної Управи.

Христина ФЕРЕНЦЕВИЧ

ПРОЩАЙ ШКОЛО![*]

Абітурієнти разом з батьками і гістьми терпеливо чекають на прочитання вислідів

У суботу, 23-го квітня 1988 р., в Академії та школі св. Юра, де впродовж року приміщується також і Школа Українознавства ОУА "Самопоміч" відбувся третій етап іспитів зрілости — матури, бо два перші це були письмові матуральні іспити з чотирьох предметів, по два на кожну суботу: українська мова і література, історія України, українська культура та географія України.

До усного іспиту зрілости приступили всі ті учні, які з успіхом вив'язалися з усіх предметів письмової матури, а саме: Ярема Бачинський, Таля Гірняк, Наталка Олинець, Гю Рейні, Данило Савицький, Марко Савицький, Юрій Сліж, Іван Хамуляк, Павло Червоняк, Марко Шмериковський, Данило Шепелявий, Дарко Щесняк, та Роман Якубович.

О год. 9:30 в одній з кляс школи засіла іспитова комісія: інспектор і голова комісії д-р Олександер Лужницький, директор школи та учитель української мови Ольга Кекіш, учителька української культури Евстахія Гойдиш, учитель географії та

[*] *Свобода*, 7 травня 1988.

історії України Петро Содоль та учителька української літератури Христина Ференцевич. Молитвою та благословенням учнів офіційно відкрив ці іспити о. Тарас Прокопів, катехит школи.

На перший погляд можна було ствердити, що учні з великим напруженням підходили до розложених з питаннями карточок, вибираючи собі одну з питаннями даного предмету, за рані ще витягненими льосами порядкових чисел.

Великою приємністю є приглядатися і переживати разом з учнями кожне питання, одначе ще більшою виногородою є гордість, що її відчувається за ту молодь, яка після 12-ох років доходить до цього заключного пункту в одному з етапів її ще так принадного і невідомого майбутнього. Однако, як боляче, що з такої великої громади тільки така мала горстка, бож тільки 17-їх!

Біля 6-ої год. вечора покликано всіх до однієї кімнати, де в присутності членів іспитової комісії, батьків та гостей учнів, д-р О. Лужницький прочитав висліди іспитів. Серед абітурієнтів було три відмінники, чотири з достатніми оцінками, а інші десятеро поділилися дуже добрими і добрими успіхами.

Д-р О. Лужницький побажав абітурієнтам продовжувати навчання і закінчити якнайвищими науковими ступенями. Директор школи О. Кекіш, в імені учителів, привітала абітурієнтів з сьогоднішніми успіхами, говорячи: "Ваша постанова вчитись в українській школі, ваше почуття обов'язку і відповідальности бути освіченими українцями — це важлива прикмета національної свідомости. Бажаю вам зростати в цій свідомості!"

На закінчення від батьківського матурального комітету всім висловив подяку його голова Атанас Кобрин, після цього о. Т. Прокопів заінтонував "Христос Воскрес!"

Скажете — ще одна матура в школі українознавства! Воно так, але чи застановляємось скільки ще їх перед нами. А варто було б громаді застановитися саме над такими абітурієнтами українознавчих шкіл, бож це їхня зміна".

Милою несподіванкою і зворушливим жестом було те, що, відходячи, кожна і кожний з абітурієнтів підходили до учителів і дякували їм за все, а в першу чергу "за терпеливість".

Вручення матуральних дипломів відбулося на спільному вечорі випускників шкіл українознавства метрополії Ню Йорку та околиці в суботу, 4-го червня 1988 р., в Домі Української Молоді в Йонкерсі, де цьогорічним господарем свята є школа Українознавства СУМА в Ню Йорку.

Ольга ТЕРЕБУС-КЕКІШ

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА ОУА "САМОПОМІЧ" ВІДЗНАЧИЛА РІК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ*

Учні та вчителі Школи Українознавства ОУА "Самопоміч"

Минулий рік був проголошений в Україні Роком української мови. Поза Батьківщиною Світовий Конґрес Вільних Українців також закликав вшанувати 1989 рік не тільки святкуваннями, але й посиленим вживанням рідної мови у приватному й громадському житті. На цей заклик насамперед відгукнулися школи українознавства, влаштовуючи конференції, концерти й доповіді, присвячені плеканню рідної мови.

Склала поклін мові й Школа Українознавства ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку. На урочистості, що відбулася 24-го березня ц. р., були присутні гості з України, Польщі й Бразилії, які мали нагоду познайомитися з учнями, управою і викладачами та порозмовляти з опікунами школи. Саме в цей день припала візитація і був присутній інспектор д-р Олександер Лужницький. Прибули й представники Кредитової Кооперативи "Самопоміч", між ними президент банку "Самопоміч" д-р Богдан Кекіш,

---

* *Свобода*, 28 квітня 1990. Передруковано зі скороченням.

головний касир д-р Іван Сєрант та фінансовий референт школи Михайло Савицький.

Численно прибули батьки й приятелі учнів, і заля, де у перших рядах сиділи святочно вбрані учні, була виповнена. На головній стіні виднів портрет Тараса Шевченка пензля мистця Богдана Певного, а напис під портретом звертався не тільки до присутніх, але й до усієї громади з докірливим запитом: "Чи твої діти говорять моєю мовою?"

Свято відкрила директор школи Ольга Кекіш. Вона коротко розповіла про мову, як про великий дар, який єднає людей в родину, суспільство, творить культуру і без якого не було б величних творів людського духа, почавши від Євангелія аж до "Кобзаря" нашого пророка Шевченка. Доповідачка пригадала присутнім, що в Україні Товариство української мови ім. Тараса Шевченка вибороло удержавлення рідної мови і це є також заохотою для нас і обов'язком не занедбувати свою мову. "Підтримуймо наших братів і сестер в Україні, нехай наша мова в майбутньому стане мовою нашої родини, товариства й науки", — закінчила своє слово директор школи.

У дальшій частині програми виступали учні усіх кляс школи — від 1-ої до 12-ої. Вони вправно деклямували вірші, присвячені рідній мові. Виступами керувала Марія Олинець. Виголошення творів про мову було переплетене виступами шкільного хору (диригент: М. Олинець) і промовців.

Учні 1-ої кляси захоплено виголосили вірш "Українська мова" (учителька кляси Надя Літепло). Ксеня Рибак з 2-ої кляси деклямувала вірш "Рідна мова" (учителька Тамара Сидоряк). Учні 3-ої кляси (учителька Ксеня Драган), продеклямували вірш Ганни Черінь "Мовчуни". Вони усі тримали прапори, що їх самі виготовили, звичайно, з допомогою їхньої учительки. 4-та кляса виступила з деклямацією відомого вірша Сидора Воробкевича "Мово рідна, слово рідне" (учителька Звенислава Брикович). Вірш Діми "Про Україну пам'ятай", виголосили учні 5-ої кляси, у якій навчає Марія Олинець. 6-та кляса (учителька Ляриса Сонна) виголосила вірш Володимира Самійленка "Українська мова". 7-ма кляса, де навчає Олександер Редько, прочитала нарис про визначних церковних діячів XX століття. Вірш Григорія Столярчука "Я так люблю тебе, українська мово" був виголошений учнями 8-ої кляси, де навчає Евстахія Гойдиш. Учениця 9-ої кляси Ляриса Сидорак прочитала вірш Михайла Литвинця "Наша мова" (опі-

кунка кляси Христина Ференцевич). Учень 11-ої кляси Григорій Щесник виголосив вірш, материнську пісню Катрі Гуцал "Дай душі моїй крила" (опікунка кляси Ольга Кекіш). Учні найстарших кляс, 11-ої і 12-ої, заходами керівнички 12-ої кляси Дарії Якубович виконали вірш-пісню "Віддайте мову" ансамблю "Не журись!" (слова і музика Едуарда Драча) з акомпаньяментом на бандурах Колі Савицького й Олеся Якубовича. Особливо зворушливим був виступ дітей передшкілля (учителька Реня Пясецька), які продеклямували вірш "Українська мова".

Шкільний хор, що в його складі виступали чотири солістки (Тамара Геймур, учениця 3-ої кляси, Тамара Шобар, 3 кляса, Галя Федаш, 5 кляса і Дарія Сидорак, 4 кляса) відспівав пісню-молитву "Царю небесний" і пісню "Учітеся, брати мої", слова Тараса Шевченка, музика Гайворонського. Дальше слідували дві пісні: "Як то любо, як то мило" та "Пісня про жабку", яку хор закінчив словами: "Хоч та пісня, є дивна, в ній наука є цінна: свою мову пам'ятай — за чужую не міняй". Хор співав під проводом Марії Олинець, акомпаньював Ярема Бачинський, абітурієнт школи.

Від гостей промовив до присутніх головний скарбник кредитової кооперативи "Самопоміч" д-р Іван Сєрант, висловивши свою і загальну втіху успіхами шкільної молоді.

Від школи подякувала за присутність достойним гостям Марія Олинець, звернувшись зокрема до гостей з України та до заслужених приятелів і дорадників школи.

Свято завершилося співом гимну "Ще не вмерла Україна". Співали всі — гості, учні й учителі, а кількома чудовими голосами визначилися молоді батьки учнів.

Про рідну мову в нинішньому святі чи не найбільш зворушливо промовили слова в материнській пісні Катрі Гуцал:

О, сину мій, дай душі моїй крила,
Щоб моя мова теж перемогла!
Щоб хоч на рівні, лиш не другорядна,
Була для тебе джерелом чуття!
І буде мати твоя тоді ладна
Летіти вільно в потойбік життя!

Ольга КУЗЬМОВИЧ

ПОДІЇ В УКРАЇНІ ВІДДЗЕРКАЛЮЮТЬСЯ У ЗНАННІ АБІТУРІЄНТІВ*

Як і кожного року, у місяці квітні в Школі Українознавства ОУА "Самопоміч", яка відбуває свої заняття в приміщеннях Школи св. Юра, переведено матуральні іспити. Жаль, що кількість абітурієнтів зменшується помітно, але цим разом учителі могли завважити з радістю, що події в Україні та хвиля відродження, яка там дедалі набирає сили, мали поважний вплив на знання цьогорічних випускників школи. Це підкреслила у своєму слові до абітурієнтів директор школи Ольга Кекіш після закінчення усної матури. До абітурієнтів промовляли також інспектор і голова іспитової комісії д-р Олександер Лужницький, який зложив їм щирі побажання, та учительки української літератури і української культури — Христина Ференцевич та Евстахія Гойдиш. Остання не маючи можливости бути на врученні матуральних дипломів, передала усім абітурієнтам малі відзначки Тараса Шевченка.

Усний матуральний іспит перейшов з успіхом 27-го квітня після двох частин письмових іспитів, які відбулися 13 і 20-го квітня — з української мови і літератури, культури, історії і географії.

Завершальним однак був день 27-го квітня, коли в одній із кляс засіла іспитова комісія під проводом інспектора д-ра О. Лужницького в учительському складі директора О. Кекіш та учителів д-р Святослава Лепкого, Х. Ференцевич, Е. Гойдиш і Тараса Певного.

Іспит розпочав молитвою отець Теодозій Ільницький, а відтак учні, витягнувши льоси, відповідали на виписані на карточках запитання.

Пізнім пополуднем іспити закінчено і після короткої наради усі учні, учительський збір та батьки учнів зібралися разом, а д-р О. Лужницький прочитав висліди іспитів. Серед дев'яти абітурієнтів чотири закінчили матуру з відмінним вислідом, а інші з дуже добрими, добрими і задовільними вислідами. Абітурієнтами були Андрея Аліськевич, Таня Головінська, Дарка Фесак, Марко

* *Свобода*, 29 травня 1991.

Брикович, Андрій Літепло, Петро Редько, Коля Савицький, Григор Щесник і Тарас Ференцевич.

Після проголошення вислідів кожен абітурієнт дякував своїм учителям, які стільки років щосуботи терпеливо, послідовно і сердечно віддавали їм свої знання.

Як підкреслила у своєму прощальному слові директор О. Кекіш, всі цьогорічні абітурієнти помітно засвідчили зацікавлення подіями в Україні, розуміння політичних процесів, що наближають український народ до бажаної незалежности і державности.

Вручення матуральних дипломів, бенкет і баль відбулися в суботу 8 червня для усіх випускників шкіл українознавства Ню Йорку та околиці в приміщеннях Рамада Інн, 130 Рт. 10, Іст Гановер, Н. Дж. Господарем цьогорічного бенкету та балю є Школа Українознавства в Нюарку.

Випускники (перший ряд, зліва): Андрея Алеськевич, Коля Савицький, Тарас Ференцевич, Петро Редько, Дарка Фесак; (другий ряд, зліва): Андрій Літепло, Марко Брикович, Григор Щесник і Таня Головінська.

Ольга ТЕРЕБУС-КЕКІШ

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА ОУА "САМОПОМІЧ" ВІДЗНАЧИЛА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ*

Дня 24-го серпня 1991 року, здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада урочисто проголосила Незалежність України, створення самостійної української держави. Від цієї дати територія України є неподільною і недоторканною. На території України мають чинність виключно Конституція і закони України. На Акт Незалежности відгукнулися українці в цілому світі, і також школи українознавства, влаштовуючи концерти й доповіді, присвячені вшануванню Конституції і законів України.

Склала поклін Україні Школа Українознавства ОУА "Самопоміч" в Ню Йорку. На урочистості, що відбулася 14-го березня 1992, були присутні гості з України, які мали нагоду познайомитися з учнями, управою і учителями школи. Прибули гості з Української Вільної Академії Наук, прибув маестро Василь Гречинський, диригент хору "Думка". Були присутні представники Т-ва "Самопоміч", між ними Михайло Юзенів, голова, і Михайло Савицький, адміністратор школи. Громадно прибули батьки, споріднені й приятелі учнів, і заля, де в перших рядах сиділи святочно вбрані учні, була щільно виповнена. На головній стіні видніли слова: "Привіт, Україно, тобі", автор слів Леонід Полтава, напис оформлений інж. Юрієм Савицьким. Під написом була мапа України, виготовлена д-ром Святославом Лепким з Києва.

Програму свята проводила Марія Гарасимович-Олинець, яка здобула музичну освіту в Америці. Протягом тижня вона дає лекції гри на фортепіяно, провадить церковний хор в церкві св. Володимира в Гемстеді, Лонґ Айленд, а в суботу вчить п'яту клясу й викладає спів у школі.

Відтак промовляла директор школи Ольга Кекіш. Вона розповіла про перший установчий З'їзд Народного Руху за перебудову, який відбувся 8-го, 9-го, 10-го вересня 1989 року в Києві, і підкреслила його історичне значення. Сказала, що в

---

* *Свобода*, 24 квітня, 1992.

зборах взяло участь 1,109 делеґатів з усіх областей України. Вони представляли кількасоттисячну громаду активних членів Руху. На З'їзді були присутні українці з Америки, Канади, Англії, Франції, Чехо-Словаччини, Югославії, Румунії, а також представники народних фронтів Литви, Латвії, Естонії, Білорусії, Російської Федерації, Грузії, Вірменії, Молдавії і "Солідарности" з Польщі.

Директор школи розповіла як 10-го вересня 1989 року, на закінчення національного свята України, яким став Рух, до пам'ятника Т. Шевченка українців привело велике бажання поклонитися безсмертному Кобзареві за його святу віру у воскресіння України.

У дальшій частині програми виступали за чергою учні усіх кляс школи. В першій частині програми брали участь учні старших кляс, від 12-ої до 8-ої, відтак виступали учні молодших кляс — від передшкілля до 7-ої включно. Всі вони вправно читали прозові уривки або деклямували вірші і з ентузіязмом співали пісні, присвячені великій події — проголошенню державности України.

Першою точкою був виступ учнів 12-ої кляси. Марко Глушевський виголосив доповідь "Четвертий Універсал", в якій зацитував зміст усіх 4 універсалів, зазначивши, що 4-ий універсал був предтечею дати 1-го грудня 1991 року.

Марко Турчан продеклямував актуальний вірш С. Орлюка "На Софійській Площі". Учителькою і опікункою 12-ої кляси є директор школи Ольга Кекіш.

Третьою точкою був виступ учнів 10-ої кляси, "Монтаж про сучасну Україну", автор Евстахія Гойдиш, учителька й опікунка кляси. Монтаж включав вірш Катрії Гуцал "Ласкаве Небо".

Дальше виступали учні 11-ої кляси з поетично-пісенною композицією "Україно", слова й музика проф. Галі Клим. Зворушливі були слова, які продеклямували учні, і талановитий спів учня Марка Худьо. Учителька літератури й опікунка кляси Христина Ференцевич.

Учні 9-ої кляси продеклямували вірш "Якщо любиш Україну", автор Петренко. Опікун кляси й учитель мови Юрій Косачевич. Вірш Дмитра Павличка "24-го серпня 1991 року", відчитали учні 8-ої кляси. Опікунка кляси Люба Часто, учителька географії. Учні 7-ої кляси читали, монтаж з поезій Тараса Шевченка, учитель Олександер Редько. Діти передшкілля продеклямували вірш "Наш Поет". Їхня учителька — Реня Пясецька.

Збірну деклямацію виголосили з ентузіязмом учні 1-ої кляси: вірш "Україна" Мирослава Петріва. Учителька кляси Надя Літепло. Учні 2-ої кляси деклямували вірш "Ми читати вже вчимося", учителька Ярина Ференцевич. Хор учнів нижчих кляс відспівав пісню "Гей же, ставаймо рядами", слова І. Савицької, музика Фоменка. Акомпаньював Юрій Косачевич.

В 4-ій клясі є одна учениця і вона виголосила вірш Олександра Олеся "Наш Прапор". Учителька третьої і четвертої кляси Ксеня Драган. Шкільний хор виконав пісню, яку зараз співають на Україні: "На Вкраїні сурми грають". Учні 5-ої кляси продеклямували вірш "Дитяча Присяга", учителька Марія Гарасимович-Олинець. Дальше слідувала пісня, "Гей зі Львова до Мукачева", яку також тепер співають на Україні. Учні 6-ої кляси виголосили вірш Олександра Олеся "Не забудьмо, хто ми". Учителька й опікунка кляси Лариса Сонна.

Свято завершилося співом "О, Україно" співав шкільний хор, учителі, гості й батьки учнів. Тією піснею закінчено програму шкільного свята.

Від школи подякувала за присутність гостям Марія Гарасимович-Олинець, звертаючись зокрема до гостей з України та до заслужених приятелів і дорадників школи. Подякувала учителям за їхній вклад у підготові свята, а учням за старанне виконання програми, Юрієві Косачевичеві — за акомпаньямент і співпрацю, Батькам — за віддану працю в школі.

Довго ще ділилися своїми враженнями присутні, деякі запитували, коли в школі буде знова подібна урочистість.

Тепер в школі є 140 учнів, більшість з міста й околиць Ню Йорку, одначе поважне число зі стейтів Ню Джерзі, Коннектикат, та з Лонґ Айленду.

Двадцять учителів школи вчать вже третю ґенерацію дітей українського походження. Більшість з них здобула освіту в Америці, всі вони добре вивчили українознавчі предмети. Між ними є 5 осіб, що колись закінчили цю школу, а тепер навчають по суботах: Ярема Бачинський, Маркіян Дума, Реня Пясецька, Коля Савицький і Ярина Ференцевич. Протягом тижня вони студіюють в близьких університетах.

Учителі знають, що в минулому єдиним захистом для України були тільки твердині духу: мова, книга, рідне письменство, заповітне слово Тараса Шевченка, національна українська духовність.

Лариса СОННА
учителька 6-ої кляси

СВЯТО "СЛАВА КОБЗАРЕВІ" В НЮ ЙОРКУ*

Виступає дитячий хор Школи Українознавства ОУА "Самопоміч" в Н.Й.

Кожного року, від часу заснування Школи Українознавства ОУА "Самопоміч" 48 років тому, школа відзначає святом важливі роковини в нашій громаді, вшановує славні постаті в нашій історії.

Цього року, 23-го березня 1996 р. учні і учителі гуртом вклонилися славній постаті безсмертного Тараса Шевченка. На святі, яке відбулося у церковній залі церкви св. Юра в Ню Йорку, між гостями були присутні голова Т-ва "Самопоміч" Наталія Дума та інспектор Шкільної Ради УККА д-р Олександер Лужницький, а голова Шкільної Ради д-р Євген Федоренко надіслав учителям і учням з цього приводу свої найкращі привітання.

На сцені, між соняшниками, портрет Кобзаря і Пророка нашої нації, а над портретом великими буквами напис "Слава Кобзареві". Це члени Батьківського Комітету Віра Круп і Емілія

* *Свобода*, 27 квітня 1996.

Літепло прикрасили сцену, створивши в залі святочну атмосферу.

Переповнена гостями та батьками заля цвіла, як весняне поле маками — діти були одягнуті у народні ноші, дівчатка з віночками на голівках. Святочною програмою провадила Марія Гарасимович-Олинець.

Свято відкрила директор школи Ольга Кекіш і в своїм слові по-мистецьки представила присутнім тернистий життєвий шлях Тараса Шевченка та його значення для українського народу.

Закінчила О. Кекіш своє святочне слово слідуючими словами: "Культ Шевченка весь час зростає між українцями в цілому світі. Його пам'ятники пишаються в різних країнах світу, наприклад, в Канаді, Америці, Парагваї й Арґентині. А з України лунають слова: "Жив поет із серцем Прометея. В гурті заляканих людей... Жив з пігмеями і не став пігмеєм! Вмер, а все лишився Прометеєм!"

Присутні в залі встали, щоб належно віддати честь "Заповітові" Тараса Шевченка, який прекрасно продеклямувала Надя Савицька, в супроводі музичного акомпаньяменту на фортепіяні Дарії Бідник.

Другою точкою був виступ наших найменших дітей із "Світлички", якою опікується 83-ій Відділ Союзу Українок Америки в Ню Йорку. Вони проспівали пісню "Поклін тобі, Тарасе..." та продеклямували віршик "До садочку". Учителькою "Світлички" є Софія Дяків. Маленькі дитячі личка світились любов'ю до Кобзаря поета й це відчула публіка, яка щедро нагородила їх оплесками. Третьою точкою програми був монтаж 9-ої кляси, який називався "Що навчилися учні з Шевченкового життя". Опікуном цієї кляси є Евстахія Гойдиш.

Відтак учениця 11-ої кляси Олександра Дурбак дуже гарно продеклямувала вірш "Суботів". Опікуном 11-ої кляси є Христя Ференцевич.

Далі виступала 10-та кляса з гарним монтажем поезій Тараса Шевченка. Опікуном 10-ої кляси є Александер Редько.

Ентузіястично також виступило наше передшкілля. Ці дітки гарно проспівали пісеньку "Встала весна", музика В. Верховинця, і продеклямували віршик "Над Кобзарем" Вадима Скомаровського, та виконали монтаж із віршів Тараса Шевченка до музики на фортепіяні їхньої учительки Дарії Бідник. Публіка була зачарована цим виступом.

Далі виступали з теплим привітом від Т-ва "Самопоміч"

його голова Наталія Дума. Склавши привіт, вона поґратулювала школі за влаштування такого прекрасного свята й закликала до ще тіснішої співпраці батьків з учителями й школою для добра українських дітей.

Потім виступала перша кляса з деклямацією вірша Тараса Шевченка "Село". Опікуном кляси є Надія Літепло. Діти з 2-ої кляси продеклямували вірші Романа Завадовича "Твій дух між нами" та Іванни Савицької "Україна — рідна мати".

Окремо гарно деклямували частини вірша Софія Пінедо-Падох, Оля Оліярник та Наталя Лисецька, учениця 4-ої кляси, яка долучилась помогти їм, а Наталя Гузій продеклямувала Шевченків "Заповіт". Це була одна з найкращих деклямацій нашої школи. Опікуном цієї кляси є Марія Лисецька.

Третя кляса виступала з поемою "Гамалія" Тараса Шевченка. Завзяті хлопчики цієї кляси прекрасно виконали цей вірш, показуючи публіці, що справді "козацькому роду нема переводу". Опікуном кляси є Кая Баранецька.

Четверта кляса виконала вірш Алли Косовської "Вшануймо нашого Тараса". Алла Косовська зраділа б, почувши деклямацію, бо сама колись вчила дітей деклямувати, а одною з її учениць була автор цих рядків. Опікуном кляси є Ірена Сарамака.

П'ята кляса яку підготовили до виступу Марія Гарасимович-Олинець, Слава Куницька та Христина Редько, направду гарно продеклямувала монтаж з віршів Тараса Шевченка: "Тече вода в синє море", "Вітер буйний", "Іван Підкова", "Тополя", "Тарасова ніч" та "Гамалія".

Наступним виступом був заклик 6-ої кляси у вірші Леоніда Полтави "Тарасові Шевченкові", що Україна, "встає вже до Волі". Цей вірш дійсно підходить до сучасної пори в українській історії, а шоста кляса гарно передала це в своїй рецитації. Опікуном шостої кляси є Лариса Сонна.

В дальшій частині програми виступала 7-ма кляса, якою опікується Марта Кузьмович, з чудовим монтажем віршів Тараса Шевченка, що стали піснями: "Думи мої", "Наш отаман Гамалія", "Тече вода", "Садок вишневий", "Ой три шляхи" та "Зацвіла в долині"... А прекрасно заспівала сольо "Садок вишневий" учениця цієї кляси Христя Заверуха.

Перед виступом шкільного хору, який мав завершити свято, мала слово Орися Бузета, яка подякувала від батьківського гурту гостям нашого свята: голові Т-ва Самопомочі Н. Думі, і д-

рові О. Лужницькому за участь в нашім святі та директорові О. Кекіш і всім учителям за те, що гарно підготовили учнів до свята. Батькам за численну участь, учням за те, що гарно виступили, бож без них не відбулося б це свято, а Марії Гарасимович-Олинець Орися Бузета подарувала китицю квітів за навчання співу в нашій школі та гарно переведену програму свята.

Закінченням свята був виступ шкільного хору під диригентурою М. Гарасимович-Олинець. До цього хору входять діти від першої кляси до шостої. Вони відспівали три пісні: "Зацвіла в долині червона калина", музика Філіпенка. Солісткою була маленька Ліда Мулик, яка дуже гарно виконала своє сольо: "Тече вода з під явора", музика Філіпенка, солістами були Ліда Мулик і Стефа (Фуня) О'Конел та Юрій Дебрин і Олесь Косович. "Слава Кобзареві" була останньою піснею в програмі, та мені вона ще досі в пам'яті, як, напевно, й усім гостям на нашім святі. М. Гарасимович-Олинець дійсно любить українську пісню й цю любов вміє передати своїм маленьким співакам.

Свято закінчено могутнім "Ще не вмерла Україна". Співали всі присутні.

Четверта кляса деклямує вірш на шкільнім святі в честь Т. Шевченка.

Марія ЛИСЕЦЬКА
учителька 2-ої кляси

СВЯТО "РІЗДВЯНІ ТРАДИЦІЇ" В ШКОЛІ УКРАЇНОЗНАВСТВА*

З колядою виступають учні (зліва): Маркіян О'Конел, Максим Мицак і Елизабета Кіяшка.

Напередодні Різдвяних свят, а саме, 13-го грудня 1997 року, Дирекція і учні Школи Українознавства ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку, сповістили і запросили гостей на шкільне свято "Різдвяні традиції".

В цей день у шкільній залі св. Юра панував надзвичайно піднесений настрій. Навіть велика стилізована ялинка, урочисто прибрана на сцені, якось по-особливому світилася між двома замороженими вікнами, ніби нагадуючи про сильні морози на Україні. Про різдвяні декорації подбали Віра Круп, Емілія Літепло і Юрій Янчишин, члени Батьківського Комітету, який очолює Люба Лабунька.

---

* *Свобода,* 14 лютого 1998.

На урочистості шкільного свята були присутні представники Т-ва "Самопоміч", адміністратор школи Надя Савчук. Також ред. Уляна Старосольська, автор широковідомої книжки "Розкажу вам про Казахстан", Лідія Крушельницька, керівник Студії Мистецького Слова.

Святкування відкрила директор школи мґр Ольга Кекіш, вітаючи всіх присутніх у залі.

Щоби представити нашу традицію ще з княжих часів, О. Кекіш прочитала "Свят-Вечір на Княжому дворі" Л. Тауридської, з "Нового шляху". На тему свята О. Кекіш вміло віднайшла і представила присутнім цікавий матеріял, який є великою допомогою у навчанні під час шкільної імпрези. Крім того виховна і навчальна роля імпрез у школах є тоді велика, коли вони є не стандартні, але добре підготовлені.

Далі святочну програму проводила Марія Гарасимович-Олинець, довголітня учителька співу в школі. Програма складалася з 14-ти точок і в ній брали участь всі учні. Розпочали її наймолодші — учні передшкілля під проводом Дарії Бідник. Це був наймолодший "Діточий вертеп", який чудово виступив перед переповненою шкільною залею з колядами "Бог Предвічний" і "Бог Ся Раждає", в супроводі акомпаньяменту Дарії Бідник на фортепіяні.

Відтак був виступ 1-ої кляси. Гарно, урочисто виголошуючи слова, продеклямували першокласники вірш І. Франка "З Новим Роком". Опікуном цієї кляси є Надя Літепло. Це завдяки її терпеливості, ніжності і любові до дітей, вони переступають поріг з першої кляси в наступні, вміючи читати і писати.

Наступні виступали учні 7-ої кляси, які продеклямували "Святий Вечір" Ю. Шкрумеляка і "Різдвяна Ніч" Р. Завадовича. Слід відзначити виступ учнів 8-ої кляси, опікуном якої є Оксана Хорозова. Учні прочитали нарис "Боже деревце" із збірки "Розкажу вам про Казахстан". Цей нарис У. Старосольської зворушив присутніх.

Далі виступали учні 9-ої кляси, опікуном яких є Ігор Семида. Діти деклямували вірш Р. Завадовича "Різдвяна мрія" і "Святкуємо Різдво незалежне своє" Ганни Черінь. А Христя Заверуха виконала сольо мельодійної коляди "На Йорданській річці".

Першу частину шкільної програми завершив виступ учнів 11-ої кляси, під опікунством директора школи О. Кекіш. Гарно продеклямували вірш Б. Лепкого "На Святий Вечір" ученици

Адріана Косович і Оленка Лисецька. Далі слідувала деклямація кожного учня окремо — "Вертеп", уривок з повісти Б. Лепкого "Мазепа". Після таких гарних і змістовних деклямацій, в яких передаються найкращі людські почування — радість, зворушення і переживання, почалася друга частина програми виступом чудового дуету Фуні і Тараса О'Конелл, які виконали коляду "В Вифлеємі у яскині". Публіка щедро нагородила їх оплесками.

Гарно виступали учні 2-ої кляси, словами і жестами передаючи до присутніх радісну новину, яка сталася в ніч народження Спасителя роду людського. Три маленькі сівачі виголосили "Посівальне" і Новорічне вітання. Усі учні кляси продеклямували "Різдво" Ганни Черінь, а дві дівчинки — А. Семененко і Х. Пекник — гарно продеклямували "Ой, колядочко моя" Іванни Савицької. Опікункою цієї кляси є М. Лисецька.

Далі виступали діти 3-ої кляси, опікункою якої є Ольга Чернат. Учні продеклямували вірші Катерини Перелісної "Щедрик", "Новий Рік" і "Коляда".

Учні 4-ої кляси виконали теж деклямацію вірша "Різдво" Іванни Савицької, вірші Р. Завадовича, С. Кузьменка. В цій клясі навчаються самі дівчатка, з гарним голосом до співу, і дуже гарно у їхньому виконанні звучала коляда "Нова радість стала". А Оленка Кебало чудово виконала всім так відому українську щедрівку М. Леонтовича "Щедрик". Опікуном цієї кляси є І. Сарамака.

Слідуючою точкою був виступ учнів 5-ої кляси "Вертепик" — Леоніда Полтави і колядка "Добрий вечір тобі..." під опікунством С. Куницької. Всі учні мали майстерно виготовлені костюми і кожен чудово виконав свою ролю.

Гарно підготовили свій виступ і учні 6-ої кляси, продеклямувавши вірш "Під ялинкою" Іванни Савицької, і принесли з собою власноручно зроблену декоративну різдвяну ялинку. Виконали також коляду "Весело співайте" і виголосили новорічні побажання. Наталя Лисецька завершила виступ своєї кляси грою на бандурі колядки "Темненька нічка".

Виступом шкільного хору учнів від 1-ої до 7-ої кляси, під проводом учителя співу і музики Марії Гарасимович-Олинець завершена третя частина шкільної програми. Учні гарно заспівали колядки "Радуйтеся, всі люди" (соліст учень 1-ої кляси Максим Савицький Мицак), "Сійся-родися" (солістка Лідуся Мулик,

учениця 6-ої кляси), а також колядки "Бог ся Рождає" і "Бог Предвічний".

М. Гарасимович-Олинець зложила щиру подяку Батьківському Комітетові за віддану працю у школі, висловила подяку вчителям за старанну підготову учнів до шкільного свята, Дарії Бідник за акомпаньямент і за співпрацю під час лекцій співу. Подякувала також В. Крупі і Е. Літепло та Ю. Янчишинові за чудові декорації сцени, Александрові Редькові за налагодження голосників, а також усім учням за старанне виконання програми. Спеціяльну подяку висловила достойним гостям за присутність на нашім шкільнім святі.

До голосника підійшла Уляна Старосольська, яка сказала про те, наскільки була зворушена програмою шкільного свята і те, як своїм виступом учні навіяли їй спогади тих переживань у далеких, казахстанських степах, і це звичайно було для неї несподіванкою на цьому святі. З великою любов'ю вона виразила подяку дітям і вчителям, і сказала, що вся запорука і надія в дітях, і вірить, що буде Україна славною і міцною державою в світі, буде во віки! Бо підростає гідна і міцна зміна — наші діти.

Завершилася імпреза виступом Люби Лабуньки, яка зложила подяку директорці школи О. Кекіш, М. Гарасимович-Олинець, усім учителям, учням за працю в школі і за виконання шкільної програми, в якій відчувалося родинне свято, а шановним гостям — за присутність, яка є так необхідною для підтримки виступу наших дітей.

На закінчення хочу словами гарної колядки Іванни Савицької передати настрій шкільного свята.

...Ой, колядочко моя.
Через гори і моря.
Крізь далекії світи
В Рідну Землю полети
В Рідну Землю, в Рідний Край
Нашу радість передай!

Гандзя САВИЦЬКА МИЦАК

КОМІТЕТ 50-ЛІТТЯ ШКОЛИ ПІДГОТОВЛЯЄ СВЯТКУВАННЯ*

Школа Українознавства в Ню Йорку, спонсором якої є Об'єднання Українців Америки "Самопоміч", — це найстарша з суботніх шкіл, заснованих післявоєнною політичною еміграцією 40-их років. Тому, що школа протягом півстоліття була однією з ключевих інституцій у збереженні нашої молоді при громаді, її Золотий ювілей, що припадає на 1999 рік, треба вважати не тільки приємним днем однієї організації, але і загальногромадським святом. Організована в 1949 році видатним педагогом проф. Костем Кисілевським, Школа Українознавства ОУА "Самопоміч" в Ню Йорку за 50 років свого існування допомогла батькам виховати сотні національно свідомих молодих українських американців.

Наша школа діє в системі Шкільної Ради при УККА, має 12 кляс, знаходиться у будинку парафіяльної школи академії Св. Юра. Тепер в ній навчається 130 учнів, включаючи світличку, що є під опікою 83-го Відділу Союзу Українок Америки. Директором школи від 1986 року є мґр. Ольга Т. Кекіш.

В суботу, 2 жовтня 1999 року, Школа Українознавства ОУА "Самопоміч" справлятиме свій Золотий ювілей в Українському Народному Домі в Ню Йорку. Колишнім учням, розкиненим далеко поза Ню Йорком, припадає рідкісна нагода зустрітися після довгих років розлуки і згадати приємні шкільні роки. Це є також неповторна нагода вшанувати пам'ять засновників школи, висловити подяку відданим учителям та батькам за їхній довголітній труд. Під час бенкету цікаву програму виконають матуранти (від 1950-их до 1990-их років), а до танцю програватиме оркестра "Темпо". Плянується також виставка фотографій та вручення різних нагород і несподіванок. До участи в святкуванні 50-ліття школи запрошені всі учні й учителі, від 1949 до 1999 років, незалежно від того, скільки років вони навчались або навчали в школі. Для святкування золотого ювілею школи створено "Комітет 50-ліття", в якому рушійною силою є батьки

---

* *Свобода,* 4 червня 1999. Стаття друкувалась під заголовком "Наша школа — найстарша".

теперішніх школярів, згуртовані при Батьківському Комітеті, а також учителі та колишні учні.

До комітету належать директор школи Ольга Т. Кекіш та голова товариства "Самопоміч" Наталія Дума. Головою комітету є Люба Лабунька, яка рівночасно є головою Батьківського гуртка школи. До комітету також входять Оксана Хомут-Андерсен, Наталія Даниш, Іван Дурбак, Маруся Дурбак, Юрій Гаєцький, Сергій Гошовський, Славко Коновальський, Віра Косович, Віра Круп, Христя Кузьмович-Савицька, Емілія Літепло, Гандзя Савицька-Мицак, Оля Стасюк, Таня Тершаковець.

Щоб створити тривалу пам'ятку школи та зберегти історію її першого півстоліття, Комітет 50-ліття також вирішив видати Ювілейну книгу, в якій буде вміщено історію школи, розповіді про її засновників, директорів, вчителів та учнів. Редакційна колегія просить колишніх учнів та учителів надіслати свої спостереження чи короткі спомини про школу, щоб в ювілейній книзі правильно відзеркалити погляди учасників різних поколінь, які тепер є у віці від 18 до 60 років. Також можна присилати фотографії зі шкільних років. У справах Ювілейної книги звертатися до Гандзі Савицької-Мицак, голови редакційної колегії на нижче подану адресу.

"Комітет 50-ліття" плянує також створити довідник-адресар всіх колишніх учнів для архіву школи та для опублікування його в Ювілейній книзі. Член комітету І. Дурбак, який зайнявся комп'ютерним виготовленням довідника, просить розповсюджувати ці матеріяли між шкільними друзями та надсилати відповіді комітетові. Колишні учні, які не одержали цих матеріялів, можуть подати свої адреси до Ivan Durbak, 16 Fawn Hill St., Ramsey, N.J. 07446, tel. (201) 327-1805, або електронічною поштою до idurbak@netmail.hscbklyn.edu. Члени комітету просять вже тепер записати дату 2 жовтня 1999 року в своєму календарі та прибути в цей день до Ню Йорку, заохочуючи до цього також своїх друзів. Треба добровольців, які допомогли б координувати участь своїх кляс у святі, організувати столи та відшукати деякі ще незнані адреси своїх однокласників, бо ще є прогалини у списках адрес учнів 50-их і 60-их років.

"Золотий Ювілей Школи Українознавства ОУА "Самопоміч" дає кожному випускникові змогу вшанувати свою "альма матер" фінансовою пожертвою на Ювілейний фонд або Видавничий фонд, — сказала Л. Лабунька. — Прихильники школи, що оцінюють ролю, яку школа відіграє у збереженні

української спільноти в Америці, також можуть прилучитись до нашого святкування своєю участю та своїми пожертвами".

Жертводавці можуть виписувати чеки на "Self Reliance Association Parents' Committee" з нотаткою "50th Anniversary Fund" або "Jubilee Book Fund" (пожертви можна відтягати від податку).

Пожертви та всю кореспонденцію в справах 50-ліття школи слати на адресу: 50th Anniversary Committee, c/o O. Andersen, 66-46 Gray St, Middle Village, N.Y. 11379.

За дальшими інформаціями або зголошенням до помочі можна контактуватися з О. Хомут-Андерсен на тел. (718) 326-4319 або з іншими вищезгаданими членами "Комітету 50-ліття".

Члени Комітету 50-ліття. Перший ряд (зліва): Гандзя Савицька Мицак, Наталія Дума, дир. Ольга Кекіш, Люба Лабунька. Другий ряд: Оля Стасюк, Емілія Літепло, Маруся Дурбак, Оксана Андерсен. Третій ряд: Іван Дурбак, Сергій Гошовський, Ірка Галатин.

Директори

ЖИТТЄПИСИ

КОСТЬ КИСІЛЕВСЬКИЙ

Перший засновник школи і перший Директор 1949-1953 рр.

Педагог, науковець, мовознавець-філолог, діялектолог-спеціяліст українських говірок, автор багатьох підручників в ділянці граматики української моби і літератури, як також праць на тему дидактики і методики навчання української мови, автор наукових дослідів щодо історії правописів української мови, автор хрестоматії української літератури, учасник Визвольних Змагань в рядах Української Галицької Армії, професор ряду гімназій і семінарів, як рівнож кількох українських університетів, автор багатьох праць на тему видатних українських письменників і

поетів, автор монографій про творчість українських науковців, великий приятель української молоді, дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка, член-кореспондент Української Вільної Академії Наук, член Міжнародної Вільної Академії Наук у Парижі, організатор, вчитель і директор Шкіл Українознавства в Ню Йорку і Нюарку, Н.Дж. та довголітній член Шкільної Ради УККА.

Кость Кисілевський народився 23 лютого 1890 року в Рошеві на Станиславівщині (тепер Івано-Франківська область) в сім'ї священика. Вчився у початковій школі в Станиславові, в українській гімназії в Коломиї та в польській гімназії у Станиславові, яку закінчив матурою в 1908 році. Студіював в університетах Відня і Ляйпціґу, де вивчав лінґвістику, славістику, історію Східньої Европи, філософію, педагогіку й методику навчання.

Одержав титул доктора філософії у Відні в 1912 році на основі дисертації про старо-українські мовні пам'ятки XI-XIV століть. Вчительський іспит для середніх шкіл склав у 1914 році і почав навчати в українській гімназії у Станиславові.

Під час Першої світової війни служив в австрійській армії, а відтак був старшиною Української Галицької Армії і учасником історичних подій: Листопадового Зриву 1918 року, здобуття Києва в серпні 1919 року, і трагедії "чотирокутника смерти".

Повернувшись щасливо до Станиславова, продовжував учителювати там в українській гімназії до 1928 року, а відтак у Державній Гімназії в Городку біля Львова. Вже у 1927 році був кваліфікованим учителем і після переїзду до Львова, навчав у Третій Державній Жіночій Семинарії (1929-1938 рр.), де в 1932 році отримав академічний титул професора. Рівнож викладав українську мову і літературу на Вищім Вчительськім Курсі, на Вакаційних Вчительських Курсах у Львові, Станиславові та Кутах, як теж на Українському Педагогічному Курсі та в Львівськім Державнім Педагогіюмі (від 1938 року).

За першої більшовицької окупації Галичини д-р Кисілевський від 1939 до 1941 року був професором Львівського Університету ім. Івана Франка і в ті самі роки — професором і завідуючим катедри мовознавства Львівського Інституту. Також був старшим науковим співробітником Філіялу Академії Наук і головою лексичної групи над польсько-українським словником.

Продовж німецької окупації, а саме від 1942 до 1944, він був вчителем і директором Української Семінарії в Рогатині.

Після виїзду на Захід, д-р Кисілевський зорганізував у таборі для українських біженців у Байройті, Німеччина, гімназію, де був її директором і вчителем латини та української мови. В тому часі, як заступник професора, також викладав на Українському Вільному Університеті в Мюнхені (українська мова з методикою), а від 1959 року став дійсним професором УВУ.

Переїхавши до США, він у 1949 році заснував у Ню Йорку школу, яку пізніше названо Школою Українознавства "Самопоміч", де був учителем і першим директором цієї школи, а відтак зорганізував подібну школу, а саме "Рідну Школу" в Нюарку, Н.Дж., в якій рівнож був учителем і директором аж до 1968 року. В той самий час у Ню Йорку заснував Університет Українознавства для студентів американських високих шкіл та продовж семи років викладав там українську мову, діялектологію та літературу. Зорганізував теж матуральний курс гімназії, що його відбули 70 абітурієнтів під наглядом делеґата УВУ д-ра Миколи Шлемкевича. У 1958 році був обраний на прфесора української філології і дидактики в Українському Технічному Інституті, а відтак був теж професором Українського Католицького Університету ім. св. Климентія в Римі.

Участь — членство д-ра Кисілевського в наукових установах почалася ще в 1914 році, коли Наукове Товариство ім. Шевченка обрало його звичайним членом, а у 1932 він став дійсним членом НТШ. Він рівно ж був членом-кореспондентом Української Вільної Академії Наук і членом Міжнародної Вільної Академії Наук у Парижі.

Згідно з підрахуванням д-ра П. Ковалева, д-р Кисілевський написав 53 наукові праці, 25 розвідок, 30 дидактичних праць для вчителів, 50 наукових рецензій, 20 підручників для шкіл українознавства та 5 літературних нарисів. До важливіших друкованих праць належать: "Словничок української мови і головні правописні правила та замітки до відмін" (1927), двотомовий українсько-польський та польсько-український словник (спільно з д-ром Євгеном Грицаком — 1930-1932 роки), "Граматика української мови для народних шкіл" (1942), "Описова граматика української мови" (1948 р.). Д-р Кисілевський написав теж ряд підручників і читанок для українських шкіл, між ними "Вивчаймо українську мову". У 1961-1962 рр. виходить його "Хрестоматія Української Літератури", яка вживана школами українознавства по цілому світі до сьогодні, як теж "Українське мово-

знавство в останній добі" (1973 р.). Крім того видав теж "Правописний словник" на 17 тисяч тяжких до писання слів, як рівно ж "Правила Українського Правопису".

Як діялєктолог він досліджував українські говірки басейну Дністра і Пруту та Звенигородщини, запропонував перегляд клясифікації українських говірок, подаючи новий поділ українських діялектів, оснований на генетично-історичній базі.

Як мовознавець д-р Кисілевський писав на теми історії граматики-правопису, як також про особистості мови Івана Котляревського, Тараса Шевченка, Марка Вовчка, Маркіяна Шашкевича, Івана Франка, Василя Стефаника та інших.

За довголітню допомогу у видавничій ділянці був іменований Членом Добродієм Пласту (1965 р.).

Ось такою многогранною людиною був засновник і перший директор нашої Школи Українознавства "Самопоміч" у Ню Йорку, д-р Кость Кисілевський.

Він помер на 85-му році життя 20 вересня 1974 року у Монтклер, Н.Дж.

МИХАЙЛО РАБІЙ

Директор, 1953-1958 рр.

Педагог, фолкльорист, письменник, науковець, театральний і громадський діяч, художник, член Наукового Товариства ім. Шевченка, учитель і директор Школи українознавства "Самопоміч" у Ню Йорку, учасник українських Визвольних Змагань як член Легіону Українських Січових Стрільців та старшина Української Галицької Армії.

Михайло Рабій народився 19 листопада 1898 р. у Самборі в родині священика Франца Рабія. Вже змалку виявив творчу обдарованість. Вчився у гімназіях у Самборі та Відні. У той час пробував себе в малярстві та художній літературі, був організатором української гімназійної молоді, провідником аматорських гуртків, як рівнож виїжджав на села, щоб ширити національну свідомість та самоосвіту серед селянської молоді.

Закінчити гімназійні навчання перешкодила Перша світова війна, бо вже в 1915 році він вступає в ряди УСС. (У 1917 році, як екстерніст, склав гімназійну матуру у Відні). У 1918 році брав участь у боях за Львів, а відтак, як хорунжий УГА, пройшов цілий шлях наших Визвольних Змагань, закінчуючи його у польському полоні.

Після полону вчився на юридичному факультеті Тайного українського університету у Львові, а у 1927 році закінчив філологічний факультет Ягайлонського університету в Кракові. Навчаючися у Кракові, закінчив курси малярства в Академії мистецтв.

Від 1927 аж до виїзду на Захід в 1944 році, життя Михайла Рабія пов'язане з Дрогобичем. Спершу вчителював у приватній вчительській семинарії, а відтак викладав українську мову і літературу в Дрогобицькій державній гімназії. Тоді рівно ж збирав народні вишивки, записував пісні, гагілки, колядки і леґенди, змальовував краєвиди тощо. Це продовжував робити зі своєю дружиною Олександрою Дудик, з якою одружився в 1936 році. Вже раніше, а саме у 1929 році став членом Наукового Товариства ім. Шевченка, а у 1932 в Краківському університеті захистив докторську дисертацію.

У кінці 1941 він організував у Дрогобичі Український міський театр. У той же час опрацював колекцію бойківських вишивок.

Повернення червоних окупантів у 1944 році змусило його з дружиною і двома малими дітьми, Тетяною та Юрком, виїхати на Захід. У баварському місті Ландсгуті він організував для українських дітей-еміґрантів гімназію, в якій викладав історію та літературу, та видав підручники з української мови, літератури, історії мистецтва та культури. Тоді рівно ж був професором Українського Технічного Господарського Інституту в Реґенсбурзі та Українського Вільного Університету в Мюнхені.

У кінці 1940 років родина Рабіїв переїхала до Америки, поселюючись у Ню Йорку. Тут проф. Рабій щоб забезпечити свою родину, працює фізично, але знова включається в українське громадське, художнє та академічне життя. Він стає вчителем в Школі Українознавства при "Самопомочі", а відтак її директором (1953-1958). У 1958 році помер несподівано на 59 році життя.

Крім вчителювання, продовжував в Америці свою діяльність в різних інших ділянках українського життя. У 1957 році вийшла його збірка історичних оповідань "Напередодні" і була

підготована до друку друга збірка та історична повість "Засвистали козаченьки", але передчасна смерть припинила ці пляни. У 1980 році відбулася в Ню Йорку посмертна виставка його малюнків-акварель, а в 1998 році цих 89 картин, разом із сімейними фотографіями, рукописами, публікаціями д-ра Михайла Рабія, можна було оглядати на виставці Дрогобицького музею. Виставка була присвячена 100-річчю від дня народження проф. Рабія.

ВАСИЛЬ ВИШИВАНИЙ

Директор, 1958-1962 рр.

Педагог член Організації Українських Націоналістів, політичний в'язень більшовицьких і німецьких тюрем, довголітній учитель Школи Українознавства "Самопоміч" в Ню Йорку, а відтак її директор, громадський і суспільний діяч.

Василь Вишиваний народився 9 березня 1913 року в Бібрецькому повіті, тепер — Жидачівський район, в Галичині. Закінчивши початкову школу в рідному селі, вступає до Рогатинської гімназії "Рідної Школи". Перед самою матурою був арештований польською владою за підозріння у приналежності до Організації Українських Націоналістів (ОУН).

У 1935 році закінчив своє гімназійне навчання іспитом зрілости-матурою перед польською державною комісією. Після матури якийсь час дає приватні лекції гімназійним учням, або кандидатам, і з цього заробляє на прожиток і на дальші студії.

Рік пізніше, тобто в 1936 році, Василь Вишиваний вступає на Львівський університет, вписуючися на філософічний факультет, спеціялізуючись в історії.

Початок Другої світової війни перериває його університетські студії. Йому бракувало тільки два семестри до закінчення їх. Під більшовицькою окупацією, тобто від 1939 до 1941, був вчителем української мови в Ходорівській десятилітці.

У 1941 році, скоро після приходу нових окупантів, німців, його арештували і він просидів в Дрогобицькій тюрмі аж до 1942 р.

Із зближенням фронту в 1943 році, Василь Вишиваний з

дружиною Мирославою та доньками Зоряною і Тамарою, виїжджає на Лемківщину, а відтак у 1944 — на Словаччину.

Коли у 1945 році закінчилася Друга світова війна, він з родиною знаходиться в Німеччині і поселюється в Мюнхені, де в таборі українських біженців вчить історію та українську мову. Користаючи з того, що через воєнні події Український Вільний Університет (УВУ) був змушений перенестится з Праги до Мюнхену. Василь Вишиваний у 1946 році записується на потрібні йому семестри і завершує свою університетську освіту. Опісля, тут же, пише працю на тему "Християнство на Україні до Володимира Великого" і, захистивши свою дисертацію в 1947 р., одержує науковий ступінь доктора філософічних наук.

У 1949 році родина Вишиваних переїжджає до США і замешкує в Ню Йорку. Тут, крім праці на прожиток, д-р Вишиваний вчить історію України в Школі Українознавства "Самопоміч", а згодом, від 1958 до 1962, він є директором цієї школи. Рівнож включається в життя і працю української громади на терені нюйоркської метрополітальної округи.

Д-р Василь Вишиваний помер у Ню Йорку 3 липня 1987 року.

ІВАН ВАСИЛИШИН

Директор, 1962-1968 рр.

Педагог, редактор, кооператор, диригент студентських хорів, учасник Визвольних Змагань, довголітній учитель і директор Школи Українознавства "Самопоміч" в Ню Йорку, член різних громадських і шкільних установ.

Іван Василишин народився 27 жовтня 1896 року в селі Жуків, Городенського повіту, Україна.

Під час Визвольних Змагань був підстаршиною Української Галицької Армії. Повернувшись з полону, він закінчив педагогічні курси і став учителем у селі Кунішівці, а відтак вчив у народній школі в Городенці. У той же час провадив студентським хором в гімназії "Рідної Школи" в тому місті.

Під час першої більшовицької окупації Галичини, тобто від

1939 до 1941, Іван Василишин працює як шкільний інспектор. За німецької окупації, тобто від 1941 до 1944, він був головою повітового освітнього товариства, яке охоплювало біля 70 сіл.

Проживаючи в Городенці, він був довголітнім головою Товариства "Взаїмна Поміч Українського Учительства", містоголовою Товариства "Рідна Школа", секретарем Надзірної Ради Повітового Союзу "Кооператив" і членом майже всіх товариств і організацій Городенки.

Виїхавши з дружиною Антисою і двома синами, Ростиславом і Богданом, на Захід у 1944 році, Іван Василишин опинився в таборі для переміщених осіб у Берхтезґадені, Німеччина, де був головою Таборової Ради, головою "Рідної Школи" і членом Надзірної Ради Кооператив цього табору.

Після переїзду до Ню Йорку, він знову включається в українське громадське життя. Тут він був містоголовою ОУА "Самопоміч", голова редакційної колегії журналу "Наш Світ", членом Управи 194-го Відділу Українського Народного Союзу, членом редакційної колегії регіонального збірника "Городенщина" та довголітнім учителем Школи Українознавства "Самопоміч" у Ню Йорку, а від 1962 до 1968 — директором цієї школи.

Іван Василишин помер у Ню Йорку 26 липня 1968 року після короткої, а поважної недуги.

МИХАЙЛО ЛИСОГІР

Директор, 1968-1975 рр.

Педагог, учасник Визвольних Змагань, національно-громадський діяч, колишній працівник Українського Народного Союзу та ОУА "Самопоміч", учитель і директор Школи Українознавства Товариства "Самопоміч" в Ню Йорку, вчитель і великий приятель української молоді, меценат.

Михайло Лисогір народився 1898 року на Україні. Закінчивши середню школу, був в час Першої світової війни покликаний на службу в австрійській армії. Від 1918 до 1920 років був

старшиною-офіцером Української Галицької Армії, пройшовши в її рядах цілу її славну і трагічну історію.

Вийшовши з польського полону, він спершу студіював на Українському Тайному Університеті у Львові, а відтак покінчив студії на Познанському університеті.

Був вчителем української мови в ряді шкіл в Галичині, зокрема в гімназії "Рідної Школи" ім. Осипа Маковея в Яворові.

Втратив рано свою молоду дружину, яка померла на початку німецько-більшовицької війни, заразившися тифом під час піклування над полоненими. Від того часу жив самітньо, не маючи потомства, але не жив для себе, а для громади, зокрема для молодого покоління, якому віддав весь труд свого життя та свій вчительський та педагогічний досвід.

Виїхавши на Захід в 1944 році, Михайло Лисогір продовжував свою педагогічну-навчальну і громадську працю на скитальщині в Німеччині, а відтак і в Америці.

Переїхавши до Ню Йорку, він включається знову в українське громадське життя. Був довголітнім вчителем Школи Українознавства "Самопоміч" у Ню Йорку, а від 1968 до 1975 — директором цієї школи.

В той самий час був інспектором Шкіл Українознавства та членом Управи Шкільної Ради УККА.

Михайло Лисогір працював у фінансовому відділі Українського Народного Союзу, як теж був заступником голови Головної Управи СУА "Самопоміч", та довголітнім головою одного з відділів "Самопоміч" у Ню Йорку. Рівно ж був членом редакційної колеґії реґіонального збірника "Яворівщина".

Михайло Лисогір помер несподівано 5 травня грудня 1979 року. Свою велику, добірну бібліотеку з рідкісними виданнями віддав у користування Гарвардського Центру Українських Студій.

РОМАН ДРАЖНЬОВСЬКИЙ

Директор, 1975-1978 рр.

Педагог, університетський професор і ректор, спеціяліст-географ, зокрема в ділянці картографії, автор і редактор ряду наукових праць і доповідей, науковий дорадник і консультант різних наукових і професійних установ, дійсний член наукового Товариства ім. Шевченка, та багатьох інших американських та українських товариств та організацій, ветеран Першої Дивізії ("Галичина") Української Національної Армії, учасник бою під Бродами, член-основник Братства "Броди-Лев", член і голова ряду ветеранських, політичних освітніх і громадських організацій, учитель географії в Школі Українознавства "Самопоміч" у Ню Йорку, а відтак — директор цієї школи, та Голова Шкільної Ради УККА.

Роман Дражньовський народився 13 серпня 1922 року у Чорткові, Галичина. У травні 1942 року закінчив матурою гімназію "Рідної Школи" в цьому місті. Рік пізніше, в липні 1943 року, зголосився до Дивізії "Галичина". Після вишколу — від'їзд на фронт в околиці Бродів, де в липні 1944 проходять запеклі бої з більшовицьким окупантом. Йому вдалося вирватися із жахливого котла-окруження і продовжувати службу в Дивізії. У квітні 1945 року назву Дивізії "Галичина" змінено на Першу Українську Дивізію Української Національної Армії (І-ша УД УНА), під командуванням ген. Павла Шандрука.

Після закінчення Другої світової війни він опинився в полоні, а після звільнення, у 1947 році вступає на студії у Ґрацькому університеті в Австрії. Там, від 1948 до 1950, він є головою української студентської організації "Січ".

Закінчує університетські студії у 1950 році (спеціялізується у політичній і фізичній географії та картографії), і переїжджає до Ню Йорку.

У 1952 році він є членом-основником Братства "Броди-Лев", завданням якого є допомагати інвалідам та їхнім родинам, виготовляти списки поляглих побратимів та опікуватися їхніми могилами.

У 1957 році він одержує докторат із Іннсбруцького університету, Австрія.

Від 1957 до 1993 року д-р Дражньовський займає такі пости в американських та українських наукових установах: куратор картографії, Колюмбійський університет у Ню Йорку (1957-1962), а продовж 1962-1978 рр. — займає такий же пост в Американському Георафічному Товаристві; від 1969 до 1982 — викладач на Колюмбійському університеті, у школі бібліотекарства; професор-гість на Українському Вільному Університеті (1972-1980 рр.), викладаючи географію-геополітику; викладач-гість у Міському університеті Ню Йорку (1972-1974); куратор картографій та бібліотекар Американського Географічного Товариства (1976-1978); куратор колекції цього товариства у Вісконсинському університеті у Мілвокі (1978-1993); від 1979 до 1973 — професор цього ж університету у "Graduate School of Library, Geography Department"; професор Українського Вільного Університету (1980-1996 рр.), а від 1993 до 1995 — ректор цього університету.

Крім цієї наукової діяльности, д-р Дражньовський є автором і редактором багатьох наукових праць, які появляються в США, Канаді, Англії та Німеччині. Він теж є дорадником-консультантом різних наукових і професійних установ та доповідачем на різних наукових аренах.

Не зважаючи на таке перевантаження працею, він бере дуже активну участь в українських ветеранських, громадських, політичних та освітніх організаціях. Як вже згадано, він у 1952 році є членом-основником Братства "Броди-Лев", а від 1965 до 1974 — головою цього Братства. Від 1965 до 1975 д-р Дражньовський є редактором річника "В День Зелених Свят" цього Братства. Від 1970 до 1978 року вчить географію в Школі Українознавства "Самопоміч", а від 1975 до 1978 — він є директором цієї школи. Займає пост голови Шкільної Ради УККА (1977-1983 рр.). Він рівнож спершу є головою Крайової Управи Братства 1-ої УД УНА (1971-1973 рр.), а від 1973 до 1979 — головою Головної Управи цього Братства.

Діяльність д-ра Дражньовського охоплює й інші ділянки, наприклад: продовж 1976-1980 рр, він є головою Українського Бібліотекарського Товариства Північної Америки; від 1978 до 1988 — членом Президії Світового Конґресу Вільних Українців (СКВУ) та головою Світової Координаційної Виховної Ради при СКВУ. Д-р Дражньовський теж був співредактором регіонального

збірника "Чортківщина", а у 1991 році він стає дійсним членом Наукового Товариства ім. Шевченка.

Український нарід дійсно може гордитися такою людиною, як д-р Роман Дражньовський.

АТАНАС Т. КОБРИН

Директор, 1978-1981 рр.

Адміністратор-менаджер, журналіст, вчитель і директор Школи Українознавства "Самопоміч" у Ню Йорку, ветеран українських та американських збройних сил. Тепер на пенсії на Фльориді, де продовжує громадську та журналістичну діяльність.

Атанас Т. Кобрин народився 8 березня 1928 року в селі Воля Якубова біля Дрогобича. Початкову освіту одержав у школах рідного села (1934-1941 рр.), а середню освіту одержав в Державній гімназії (з українською мовою навчання) в Дрогобичі та в Українській реальній гімназії в таборі для переміщених осіб в Шляйсгаймі біля Мюнхену, Німеччина, де в липні 1947 року одержав свідоцтво зрілости (матуральне свідоцтво).

Середню освіту перервала йому Друга світова війна, бо від 1944 до 1945 року Атанас Кобрин, маючи тільки шіснадцять літ, служив у лавах 1-ої Української Дивізії ("Галичина") Української Національної Армії. Відсидів понад рік в американських таборах для полонених в Австрії.

Після прибуття до США в 1952 році Атанас Кобрин одружився з Катериною Осадців і того самого року був покликаний до служби в американських збройних силах (в активній службі від 1952 до 1954 р., як член військової розвідки, а від 1954 до 1960 р. — в активній резерві).

У 1959 році він закінчує Школу Менаджменту Бофалівського університету, Ню Йорк, де спеціялізується в індустріяльних і робітничих відносинах. Відтак у 1971 році одержує науковий ступінь магістра з Вищої Педагогічної Школи Ніаґарського університету в Ніаґара Фоллс, Н.Й., де захистив дипломову працю "Збалянсований підхід до налогового вживання наркотиків".

Також брав курси у Українському Вільному Університеті в Мюнхені, Німеччина, та в ряді інших американських університетів.

Атанас Кобрин займав високі керівні посади в автомобілевій фірмі Форда та в різних нюйоркських стейтових установах. Наприклад, від 1967 до 1972 року був головним фіскальним та адміністративним керівником в Регабілітаційному Центрі Мостен Парк у Бофало, а відтак від 1972 до 1974 р. займав таку саму позицію в Дослідному Інституті Алькоголізму, який був частиною нюйоркського стейтового Департаменту для Ментального Здоров'я. Продовж 1974-1976 років працював для того ж самого Департаменту як асистент бизнесового директора Дитячого Психіятричного Центру у Вест Сенека, Н. Й. Від 1976 до 1993 року він займав пост головного адміністративного і фіскального менаджера у "Вілловбрук Стейт Скул" на Стетен Айленд, Н. Й. Це була інституція для недорозвинених осіб.

Від 1977 року Атанас Кобрин був вчителем історії та географії в Школі Українознавства "Самопоміч" у Ню Йорку, а в роках 1978-1981 він був директором цієї школи.

Тепер мґр Кобрин з дружиною Катериною проживають в Норт Порті, Фльорида, де він далі активний в українському громадському, церковному та ветеранському житті, як рівнож ж є кореспондентом місцевої американської газети "Сан Геральд", до якої часто дописує на українські теми.

ПАВЛО ДОРОЖИНСЬКИЙ

Директор, 1981-1986 рр.

Журналіст, студентський, громадський і політичний діяч, пластун, вчитель і директор Школи Українознавства "Самопоміч" у Ню Йорку. Тепер проживає в Києві, де продовжує журналістичну та політичну діяльність.

Павло Дорожинський народився на Україні у 1927 році. Після виїзду з батьками на Захід проживав у Німеччині, де був активний передусім у студентському житті. Закінчив студії історії на Українському Вільному Університеті в

Мюнхені.

Після переїзду до США Павло Дорожинський включається в громадське, пластове, політичне, освітнє та журналістичне життя української громади. Діяв в таких організаціях і установах: Пласт (Курінь "Лісових Чортів"), Організація Державного Відродження України (ОДВУ), Світовий Конґрес Вільних Українців (СКВУ), Український Конґресовий Комітет Америки (УККА), Українська Американська Координаційна Рада (УАК-Рада), Союз Українських Журналістів Америки (СУЖА) і т. д. Від 1981 р. до 1986 р. він є директором цієї школи.

У 1986 році Павло Дорожинський переїхав до Канади, де рівно ж включається в працю Світового Конґресу України (СКУ), Української Нац. Організації (УНО), Фундації ім. О. Ольжича, є членом Головної Управи УСГ, заступником головного редактора газети "Новий Шлях" і т. п. Ще раніше працював у редакції газети "Християнський Голос" у Мюнхені.

Павло Дорожинський у 1992 році переїхав на Україну, де спершу проживав і працював у Львові, а зараз у Києві. Тут включився в журналістичну і політичну працю: член Української Республіканської Партії (УРП), член Центрального Проводу Організації Українських Націоналістів (ОУН), заступник голови Правління Фундації ім. О. Ольжича в Україні, головний редактор журналу "Самостійна Україна", заступник головного редактора газети "Українське Слово" (Київ), член Головного Проводу Братства "Карпатська Січ".

ОЛЬГА ТЕРЕБУС-КЕКІШ

Директор від 1986-го року

Педагог, фармацевт-біохемік, дослідник у "Слоан-Кеттерінґ Інституті" в Ню Йорку та автор ряду публікацій на фармацевтично-біохемічні теми, викладач української мови на Ню Йоркському університеті, член-кореспондент Української Вільної Академії Наук та Наукового Товариства ім. Шевченка, вчителька української мови та директор Школи Українознавства Товариства "Самопоміч" в Ню Йорку.

Ольга Теребус народилася 9 серпня 1924 року в Гоздові на Холмщині. Середню освіту розпочала в ґімназії "Рідна Школа" ім. Осипа Маковея в Яворові, де тоді українську мову викладав проф. Михайло Лисогір, який пізніше був директором Школи Українознавства "Самопоміч" у Ню Йорку. В той час, тобто протягом її дворічного навчання в цій ґімназії, вивчала англійську мову, яка в той час була надпрограмовою. Викладав мову проф. Петро Франко, син Івана Франка.

У 1940 році почала вчитися в Українській Державній Ґімназії в Холмі і здала іспит зрілости-матуру в 1943 році.

Відбула фармацевтичну практику в "Нусдорф Апотеке" Ґрінцінґ у Відні, Австрія, і одержала посвідку допущення на фармацевтичні студії в 1945 році. Від 1946 до 1949 р. студіювала фармацію в "Людвіґ-Максиміліян Університеті" в Мюнхені, Німеччина, одержуючи диплом магістра фармації.

У 1949 році Ольга Теребус переїхала до США. Від 1950 до 1953 працювала в Ню Йоркському університеті в 4-ім хірургічнім департаменті, в дослідчій біохемічній секції. Тема праці — "Вплив тироїдних ліків на різні органи". Рівночасно вона очолювала клінічну лябораторію, в якій працювало 12 осіб, в тій же секції.

У 1953 році одружилася з мґр-ом прав Романом Кекішем. Від того року працювала у відомім на цілий світ "Слоан-Кеттерінґ Інституті" в Ню Йорку на пості "Research Associate". Її публікації на біохемічні теми і теми з Ґенної інженерії "Recombinant DNA and RNA," поміщені в наукових журналах і книжках, виданих в Америці, Швайцарії та Англії.

У 1970 році Ольга Теребус-Кекіш стала членом-кореспондентом Української Вільної Академії Наук у США, а у 1975 — членом-кореспондентом Наукового Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку.

Від 1980 року вона була вчителькою української мови в Школі Українознавства "Самопоміч" у Ню Йорку, а від 1986 аж дотепер — є директором цієї школи.

Ольга Теребус-Кекіш від 1988 року викладає українську мову на Ню Йоркському університеті у відділі, "School of Continuing Education Foreign Language Department". Вона є членом 82-го Відділу Союзу Українок Америки в Ню Йорку.

СПОМИНИ

д-р Кость КИСІЛЕВСЬКИЙ
директор, 1949-1953 рр.

І ВРЕШТІ ЩЕ МОЇ ПОУЧЕННЯ...*

З Божою поміччю ми закінчили не тільки третій рік успішного навчання, але також і спромоглись вже на другий Звіт з нашої діяльности.

А все те виросло із зусиль та великої віри в успіх. Багато добра й лиха довелось нам зазнати на тому важкому шляху. І сьогодні тільки згадуємо те, що вже минуло і показало нам нові обрії. З правдивою вдячністю доводиться мені сьогодні передумувати слова мого першого Порадника в такому ділі, що з увагою ставився до моїх задумів та відганяв від мене розчарування. А могло їх бути чимало... Нагадаю тільки моїх 85 листів до батьків, на які я отримав чотири відповіді; нагадую тільки наше перше віче з трьома учасниками та ті прикрі хвилини очікування дітей до запису, що не спішились на наші заклики.

Але були і хвилини радощів. Про одну таку подію не забуду до смерти. Одного дня, коли я вже назбирав аж кілька зголошень до різних груп, і почув себе ніяково, бо починати діло з таким різноманітним складом учнів було щонайменше очайдушністю. В додатку до моєї журби надворі шаліла негода. Я почав розмовляти зі собою на тему цієї великої невдачі, яка досі не була мені знана з моєї довголітньої практики в організуванні шкільного життя. Ну, але ось довелось мені її зазнати! Я ходив нервово по ждальні та думав про капітуляцію. Потім я став молитись і забув за своє розчарування. Якась велика сила й завзяття оволоділи мною. Я бачив, що й мої Други та Співробітники Вечірніх Освітних Курсів не піддавались зневірі. Особливо зрівноважені були мої давні Товариші праці: С. Стецик і І. Недільський. Ми постановили в усякому випадку провадити курси українознавства, хочби для поодиноких учнів в кожній групі.

---

* *Звіт Дирекції Вечірніх Освітних Курсів при "Учительський Громаді" й "Самопомочі" Інк. в Нью Йорку за час від 1 липня 1951 до 30 червня 1952,* Нью Йорк 1952, стор. 15-16.

І саме тоді, коли великими струмами лив дощ, немов на те, щоб погасити всі мрії і сподівання, я почув сильний стук до бічних дверей нашого будинку, а далі побачив величезну парасолю, що закривала обличчя. Я подумав, що це напевно якась жінка шукає захисту від бурі. На моє питання в англійській мові я почув українську відповідь: "Учениця до запису, Сквіртнянська". В розмові я дістав запевнення, що на другий день прийде цілий гурток пластунок. І тоді вступила в мене ще сильніша віра в успіх.

Це оповідаю для Вас, Мої Дорогі Учениці й Учні. Нехай цей приклад навчить Вас, що не треба ніколи розчаровуватись у починах великих діл, що треба вірити в успіх, коли з Богом починаємо їх.

І тепер, коли Ви розходитесь та роз'їжджаєтесь у різні місця, де може не бути нашої опіки, вірте в Його поміч та Захист Пречистої Діви Марії. Пам'ятайте про всі ті гарні науки, що їх чули Ви не раз з уст ВПР. Отця Ігумена, від нас, Ваших Учителів та Виховників. Не забувайте ніколи пропам'ятних Шевченкових слів:

"І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь!
Бо хто Матір забуває,
Того Бог карає,
Чужі люди цураються,
В хату не пускають".

Будьте добрі для свого окруження, помагайте один одному, шануйте Ваших Батьків, що трудяться для Вашого щастя й добра! А після вакацій не забудьте за свою школу, в якій будуть вписи вже в п'ятницю 12 вересня 1952 р. від 4 год. п. п.

Прощавайте! До милого побачення!

Ваш директор і вчитель:
Д-р Кость Кисілевський.

Володимир БАРАГУРА

ВІН ЖИВ ДЛЯ ГРОМАДИ

(В останню дорогу проф. Михайлові Лисогорові)

Як самотньо і скромно провів майже все своє життя сл. п. проф. Михайло Лисогір, так самотньо й тихо відійшов Він у вічність.

Втратив рано свою молоду дружину, що геройською смертю померла на початку німецько-більшовицької війни, заразившися тифом під час піклування над бійцями Червоної армії, які попали в жорстокий, німецький полон. Втративши самаритянського серця дружину і не мавши потомства, ні ближчої родини, проф. Лисогір жив самотньо. Але не жив для себе, а для громади, зокрема для молодого покоління, якому віддав труд свого життя, своє серце, свою любов, свої вчительські знання та свій педагогічний досвід.

У цій ролі педагога-вчителя я пізнав його на посаді викладача української мови в ґімназії "Рідна Школа" ім. Осипа Маковея в Яворові. До цієї праці готувався він уже в Українському Тайному Університеті у Львові, закінчивши врешті студії у Познанському університеті. Хоч судилося мені знати його коротко, всього один рік перед спалахом Другої світової війни, проте це знайомство залишило слід на ціле моє життя. Стрічався я з ним службово в школі, бував у його гостинній, приватній хаті, влаштованій із смаком в українському стилі. Пізнав я покійного, як чесну, скромну, працьовиту, громадську людину, що завжди йшла прямою лінією, відсуваючи набік особисті родинні справи, а ставлячи на перше місце національно-громадські. Ніколи не нарікав на долю, ніколи не завидував нікому, нікого не критикував боляче.

Свою педагогічно-навчальну працю продовжував проф. Лисогір на скитальщині в Німеччині й на поселенні в Америці. Був викладачем і директором Курсів Українознавства "Самопомочі" в Ню Йорку, включився в громадське життя, зокрема, як активний член і голова т-ва "Самопоміч" та т-ва "Дністер" 361-го Відділу УНС.

Свою велику, добірну бібліотеку з рідкісними виданнями віддав у користування Гарвардського Центру Українських Студій.

До останньої хвилини життя, не зважаючи на похилий вік і зламаний клуб, проф. Лисогора часто можна було бачити на загально-українських імпрезах, на доповідях, концертах, зібраннях. Його прізвище зустрічалося поміж щедрими жертводавцями на народні цілі.

Вмер 5-го грудня 1979 року, залишивши по собі образ зразкової людини, прикладного християнина, вірного сина свого народу, що найкраще засвідчив своєю участю у Визвольних змаганнях.

д-р Роман ДРАЖНЬОВСЬКИЙ
директор, 1975-78 рр.

СПОМИН ПРО ШКОЛУ УКРАЇНОЗНАВСТВА В НЮ ЙОРКУ

Мою зустріч зі Школою Українознавства завдячую директорові Лисогорові. Наші зустрічі кінчалися одною темою, а саме – школа. Директор турбувався школою і браком учителів. Я співчував, але порад не мав. Одного разу при такій зустрічі знову виникла тема, але директор закінчив нашу розмову дещо в іншому стилі, він сказав: "Ви не потакуйте і не потішайте мене, також не жалуйтесь браком часу. Приходіть в суботу до школи і вчіть нашу молодь. Нам потрібно учителів, а що до браку часу, то вже ваша проблема". Директор побажав доброго дня і пішов в напрямі школи. Його переконливість дала мені тему до думання.

Прийшла субота і я вирішив піти і подивитися на школу. Директор дещо здивувався моїм приходом, але відразу сказав: "Восьма і дев'ята кляси є на другому поверсі і там ви будете вчити географію. Ходім, я вам покажу учнів. В часі перерви ви познайомитеся з професорами, а формальності про ваш прихід я поладнаю з членами Шкільної Ради". Я навіть не мав часу прийти до себе, як я став учителем в Школі Українознавства. Це був 1970 рік.

В часі перерви я познайомився з професорами і на диво відразу мав враження, що я тут був вже роками. Зате я був обережний з учнями, не був певний чи мої виклади не будуть нудні. Здається, що ми добре розумілися. До того ж учні вважали, що я їх

маю вчити. І це так було. Я також мав нагоду вчитися і згадувати мої роки в "Рідній школі". Безперечно це були зовсім інші обставини в Україні, але система навчання була досить подібна до системи, яку мала тут Школа Українознавства.

Одної суботи по навчанні Директор попросив, щоб я залишився на кілька хвилин. В розмові він натякнув, що літа роблять своє і прийшов час на відпочинок. "Вірю, що ви погодитесь перебрати директорство, — сказав він. — За п'ять років ви зжилися зі школою і напевно погодитеся". В той час я був перевантажений працею і плянував відійти зі школи. Але я не міг відмовити Директорові в його проханні. В 1975 році відбулася зміна варти. Директор Лисогір часто приходив і я з того користав, бо все діставав добрі поради.

В 1978 році я закінчив свою працю в Школі Українознавства. Залишилося багато споминів і цінний подарунок матурантів. Я дістав прекрасний образ з підписом усіх матурантів і написом "За теплі слова поради, безмежний труд до нас приїздити. Сердечне спасибі". Для мене це була нагорода і цінність.

6-го травня, 1999 р.

мгр Атанас КОБРИН
директор, 1978-1981 рр.

ЦІКАВІ РОКИ, НЕЗАБУТНІ УЧНІ

1. ХТО БУДЕ ДИРЕКТОРОМ?

Директором школи я ніколи не плянував бути, навіть не зважаючи на науковий ступінь з Вищої Педагогічної Школи Ніягарського Університету, бо під час моїх студій я так далеко "виріс" в адміністраційній структурі інституцій стейту Ню Йорку (Регабілітаційний Центр для Наркоманів, Дослідний Інститут Алькоголізму, і врешті-решт інституції для мало і недорозвинених осіб), що починати нову кар'єру в шкільництві "з низів" мені не дозволяли мої родинні економічні обставини.

Я не лише не мав охоти стати директором школи, але й відповідного часу до диспозиції для такої важної справи, бо моя професійна праця вимагала від мене майже 24-годинної уваги, сім

днів в тиждень. Я мав "повні руки" роботи. Але коли я привіз нашого наймолодшого сина Ігора до першої кляси нашої школи, тодішній директор і мій приятель д-р Роман Дражньовський переконав мене, що я повинен поповнити проріджені ряди учителів школи, бо "як не ми, то хто..." Тим більше, що їхати назад до Стетен Айленд, а тоді вертатися назад, щоб забрати Ігора, не мало сенсу.

Погодившись стати "тимчасовим" викладачем історії у вищих клясах, я також не міг не послухати прохання д-ра Дражньовського заступати його під час його відсутности. Десь при кінці серпні 1978 року до мене потелефонував д-р Дражньовський і коротко після того Голова Товариства "Самопоміч", покійний радник Ластовецький, з проханням, щоб я взяв на себе обов'язки директора, бо д-р Дражньовський виїжджає з околиць нашого міста. До початку шкільного року залишилось всього кілька днів і підшукати нового директора просто не було часу. Я розумів ситуацію, тому погодився, але під умовою, що Т-во "Самопоміч" негайно шукатиме постійного директора. Про мою згоду "розпочати шкільний рік" і тимчасово сповняти функції директора я пригадував "всім і вся" при кожній нагоді, включно з загальними зборами членів Т-ва "Самопоміч", конференцій з батьками, і т. д. Але моя "тимчасовість" тривала повних три роки, аж до матури в 1981-му році.

Згадуючи ці часи я мушу ствердити, що помимо великих труднощів, особистого перемучення, браку часу, а також браку зрозуміння проблем частиною батьків і громадян взагалі, я відчуваю задоволення з моєї децизії послухати д-ра Дражньовського і св. пам. радника Ластовецького. Не знаю, які проблеми були б постали і коли було б почалося навчання в школі в разі моєї відмови? При співпраці учителів, членів управи Т-ва "Самопоміч" і численних батьків навчання в школі почалося вчасно, хоч і з деякими проблемами, про що мова нижче.

Не зважаючи на все, я маю чисте сумління, що я за час мойого керівництва школою зробив все, що міг. Рівночасно, на протязі чотирьох шкільних років праці в школі я не пропустив ані одного дня, хоч часто бували прерізні перешкоди родинного, професійного і особистого характеру.

2. ПЕРШІ ТРУДНОЩІ

Першою і найважнішою справою було полагодження непорозуміння, яке виникло вже на конференції учителів перед початком шкільного року, яке було спричинене різною інтерпретацією обіцянок бувшого директора двом членам учительського складу. На превеликий жаль, мені не вдалося знайти задовільну розв'язку непорозуміння і одна особа рішила зрезигнувати. Це непорозуміння мало дуже неґативний вплив на учительський склад і на батьків дітей, бо всі ми маємо наших прихильників і "воріженьків". Треба було "на скору руку" знайти нову учительську силу, а також другу на місці д-ра Дражньовського, бо він, як і я згодом, вчив "повний час".

З трудом мені вдалося намовити приятеля Олеся В. стати учителем історії, але лише на обмежений час, так що все ще дві учительські сили треба було знайти, і то негайно. На всі мої телефонічні прохання я одержував відмовні відповіді: одні вже погодилися вчити в інших школах українознавства, інші відмовилися через вік і поганий стан здоров'я, дехто через брак транспорту. Були й такі, що хотіли відповідного винагородження.

В першій день навчання я не мав іншого виходу, як просити когось з матерей, які привели дітей до школи, щоб вони посиділи в клясі з дітьми і допильнували їх. Одною з тих матерей, яка мене послухала, була пані Дзвінка Б., яка стала згодом учителькою і учителювала успішно довгі роки. Часом, головно коли хтось через хворобу або особисті перешкоди не міг бути присутній, я просив нашого покійного вже сина, а тоді студента Андрія Богдана Кобрина поїхати з нами і посидіти в клясі, в якій бракувало учителя, що він і робив. Згадую про це, щоб показати, яка була ситуація в школі, частинно в наслідок згаданого вище непорозуміння між учителями.

Оскільки собі пригадую, всі учителі, за вийнятком одного, були "аматори", тобто особи, які або не мали професійної педагогічної підготовки, або практики, а звичайно обидвох. Тому було цікаво попробувати використати новоприбулі з України сили. На превеликий жаль, експеримент не був надто вдалий, і причини були різні: різниця в ментальності, взаїмне упереждення, мова, і ін.

Не зважаючи на все, родина Чмухів з Києва, Віталій Лехтер з Буковини (особистий приятель тоді вже замордованого Володимира Івасюка) і Евеліна Белюць, також з Буковини, яка

тепер працює в радіостанції "Радіо Свобода /Радіо Вільна Европа", дали свій вклад праці в нашій школі.

Мушу підкреслити, що без всесторонної підтримки учителів, членів управи Батьківського Кружка, більшість батьків, і членів управи Т-ва "Самопоміч", а головно покійних вже радника Ластовецького і завжди присутнього в школі референта Лева Пришляка, я був би не видержав на становищі директора школи на протязі трьох років. Жалую, що я не є в силі всім належно віддячитися. На цьому місці складаю всім щиросердечну подяку.

3. ЦІКАВІ МОМЕНТИ, НЕЗАБУТНІ УЧНІ

Мабуть не має директора або учителя шкіл українознавства, який не мав би споминів про своїх учнів, про які вони залюбки згадують і оповідають знайомим. Менш приємні ситуації забуваються зовсім, або з часом набирають позитивної, часом навіть веселої, закраски.

Мабуть не має учителя, який не стрічав учня або учениці, які приходять до школи лише тому, що батьки цього вимагають і вони (учні) це підкреслюють при кожній нагоді. Також мабуть всі стрічалися з батьками дітей, які є визначними учнями в своїй щоденній школі, а в школі українознавства вони не вчаться "з вини учителів". Пригадую, що пані Т., мати двох учнів нашої школи, розказувала, що на питання "чим він хотів би бути" поставлене в його цілоденній школі її син відповів, що хотів би бути італійцем, бо коли він мусить іти в суботу до школи українознавства, то його товариші-італійці граються м'ячем.

"ШВЕД"

Для мене залишився незабутнім спомин про одного учня, який прийшов з мамою вписатися до школи. Мати українка, батько швед, хлопець народився в Швеції і щойно кілька тижнів тому родина переїхала жити біля Ню Йорку. Знає мови шведську, німецьку і англійську, майже не знає мови матері але хоче вчитися. Біда в тому, що в нашій школі не було і не має курсів української мови для дорослих дітей. Тут треба згадати, що наш "швед" ростом був вищий від його мами. Я пробував мамі пояснити, що ми не маємо відповідної кляси для її сина, що може вона повинна постаратися о приватні лекції, а щойно по якомусь часі вписати сина до нашої школи до кляси, яка більш відповідала

б його віку. На всі мої арґументи мама і син відповідали одне: він піде до першої кляси і кінець. Не було іншої ради. Коли я часом заглянув до першої кляси то не міг вийти з дива, як наш найвищий ростом першоклясник стоячи (бо в дитяче крісло він не міг сісти) робив записки в своїм зошиті зовсім не даючи вигляду якогось збентеження чи приниження. Це я собі пояснював безмежною любов'ю сина до матері і її мови.

ЛЕСЯ Г.

На початку шкільного року прийшла до школи з батьком Леся Г. Не пригадую собі, скільки їй було літ, а пригадую, що вона була молодша, ніж "приписаний" вік для учнів матуральної кляси і тому вона повинна була бути вписана до одної з нижчих кляс. Її батько, вельма заслужений суспільно-громадський діяч, а тим більше вона сама, настоювали на тому, що вона є готова до матуральної кляси і до нижчої кляси вона не піде. Не зважаючи на протести більшости учителів а також деяких батьків, я дозволив Лесі Г. вписатися до матуральної кляси і евентуально бути допущеною до матури, яку вона успішно здала. Мойому звдивованню і захопленню не було границь, коли кілька літ пізніше, перебуваючи в Україні як один з учителів англійської мови (програма Українського Народного Союзу), я побачив Лесю на екрані телевізора в окруженні міністрів і інших високопоставлених осіб уряду вже незалежної України.

ІВАСЬ-ПАВЛО

Другим таким знаним мені "новим українцем" є абітурієнт нашої школи Ярема Б., який живе і працює в Києві. Їх мабуть більше, але я про них не знаю.

На початку шкільного року 1979-1980 в школі, на домагання деяких учителів, було встановлено "англомовні" відділення. Не пригадую собі, чи і наскільки цього домагалися батьки. Три-чотири тижні пізніше до мене звернулася бабуся учня Івася-Павла (батьки залишили його були на руках баби), одного з учнів англомовного віділення, і з притиском сказала мені дослівно таке "Мій внук цілий тиждень перебуває в англомовному оточенні, бо він вчиться і живе в "boarding school", я його беру до себе на кінець тижня і посилаю до вашої школи, щоб він хоч щось навчився по-українськи, а ви що робити? Післали його до

англомовної групи? Я вимагаю, щоб ви його перепровадили назад до звичайної кляси, бо він там більше скористає". Бабуся не хотіла слухати жадних пояснень, і я мусів був задоволити її бажання.

ІВАСЬ Г.

Найбільш маркантним і незабутнім учнем в моїй пам'яті залишиться назавжди Івась Г. Знав я про нього дуже мало з кількох причин, а головно тому, що його мати вже не жила, а батько працював в кухні одного з великих компаній Ню Йорку, де він починав працю о 5-тій годині ранку включно з суботою, і тому не мав змоги особисто пильнувати сина, приходити на конференції з учителями, і т. д. Я познайомився з його батьком щойно під час роздачі матуральних дипломів. Івась сам вставав до школи, і ані не пропускав лекцій ані не спізнився на них. Його українська мова не зовсім дорівнювала його однокласникам, але він був надзвичайно добре обзнайомлений з історією і географією України, під час лекцій уважно робив нотатки (коли деякі з його однокласників не дуже то уважали, висловлюючись делікатно) і ставив інтеліґентні питання. Виглядало, що Івась вичитував все з англомовної преси про Україну, що йому потрапляло під руки і що він справді хотів знати якнайбільше. Деякі учителі вважали, що Івасеві треба дати свідоцтво закінчення 12-ої кляси, але до матури не допустити з огляду на відносно слабе знання літературної української мови і граматики. Я вважав, що його до матури треба допустити, і евентуально Івась приступив до матури разом зі своїми однокласниками.

Івась матуру здав, хоч і не "блискуче". Український Народний Союз давав грошеві нагороди визначним учням-матурантам шкіл українознавства, але я вважав, що Івасеві належалася також нагорода не зважаючи на його кінцеві оцінки. Мені вдалося переконати "власть імущих", що Івась повинен бути нагороджений за його надзвичайні зусилля і любов української школи і всього українського. Коли після роздачі матуральних дипломів і вручень нагород в залі Українського Дому в м. Ню Джерзі було проголошено, що Івась Г. одержить нагороду за його зусилля і здобуття матурального диплому не зважаючи на несприятливі обставини, сталося щось надзвичайне: всі матуранти шкіл українознавства метрополії Ню Йорк, які традиційно спільно відзначували закінчення своїх українознавчих студій, встали і

бурхливими оплесками супроводжали Івася коли він йшов до головного стола по нагороду і повертав назад на своє місце.

Мене щось стиснуло в горлі, і з моїх очей потекли сльози... Проминули роки, а я все ще не можу спокійно згадати цього надзвичайно зворушливого моменту.

Івась певно і не знав, що його однокласники шанували і любили його, хоч може не завжди вміли це показати. Вони виявили це публічно, в присутності Івасевого батька і численних батьків інших матурантів та гостей на цьому незабутньому матуральному вечорі.

мґр Ольга ТЕРЕБУС-КЕКІШ
директор від 1986 року

ВІД ЯВОРОВА ДО НЮ ЙОРКУ

У вересні, 1936-1937 року, я почала першу клясу ґімназії в Яворові. Це була ґімназія гуманістичного типу, новий ліцейний, клясично-математичний стиль навчання. Назва школи, "Рідна Школа" ім. О. Маковея в Яворові. Директором тієї ґімназії і вчителем української мови, був проф. Іван Велигорський. Викладав мову і слідкував за чистотою української мови. Граматику ми мали кожного дня, під час шкільного року, і як правило, раз на місяць було повторення пройденого матеріялу з граматики. Це був так званий "іспит", який мене ніколи не оминув. Директор зауважив, що мої диктати й короткі писання є насичені мякими знаками, і я часто оминала йотовані букви.

Українську літературу, в ґімназії, вчив Михайло Лисогір. В інших клясах літературу вчила д-р Софія Рабій-Карпінська. Проф. Лисогір був дуже вимагаючий, і ми мусіли читати призначені лектури з літератури, і писати короткий зміст з прочитаного, як домашнє завдання. Після провірення часто було зауваження в моїх зошитах, "зміст добрий, є ортоґрафічні помилки".

Фізичне виховання вчив проф. Петро Франко, син Івана Франка. Я належала до відбиванкової дружини, і ми часто мали змагання з дружинами інших шкіл. Проф. Франко володів добре англійською мовою, і давав приватні лекції, які відбувалися в його

домі, після ґімназійних зайнять. В той час, англійська мова була надобов'язковим предметом в школі. Нас було дванадцять учнів, і ми мали підручники анлійської мови видані в Англії, які виписав для нас проф. Петро Франко. Під час лекцій, ми мусіли послуговуватись тільки англійською мовою. Ми пильно вчилися, у нас був своєрідний акцент. В Яворові, я закінчила два роки ґімназійного навчання.

Першого вересня, 1939 року, вибухла Друга світова війна. Навчання в школах було припинене через воєнні події. Я не могла їхати до Яворова, щоб не тратити року, мала приватні лекції з усіх ґімназійних предметів.

В той час, до Холма і на Холмщину, прибуло багато фахових людей зі Східньої України, Галичини, Волині, Буковини, що підсилило кадри професійних працівників і Холмщина зажила новим українським життям. Краків у той час, став столицею Генеральної Губернії.

В 1939-1940 шкільному році, за старанням проф. д-ра Володимира Кубійовича, який був головою Українського Центрального Комітету в Кракові, зорганізовано Українську Державну Ґімназію в Холмі. Ґімназія була восьми-клясова, клясичного типу, впроваджено грецьку мову. Директором був проф. Михайло Білик. Зголосилось багато холмської молоді, й молоді втікачів з усіх частин України, які тоді посилились на Холмщині. Учні мусіли здавати вступні іспити до всіх кляс.

Українську мову в ґімназії вчив мене проф. Володимир Павлусевич й був опікуном нашої п'ятої кляси. Літературу викладав проф. Олесь Бабій. Його виклади ми легко засвоювали, бо викладав українську літературу на тлі світової літератури. І так 14-го травня, 1943-го року, я здала матуру в Українській Державній Ґімназії в Холмі, а директором в той час був проф. Теодозій Ставничий.

Відтак студіювала фармацію у Відні, пізніше в Мюнхені, і в 1949-му році закінчила фармацію і біохемію в "Людвіґ-Максиміліян" Університеті й одержала дипльом маґістер фармації.

Після приїзду до Америки, я замешкала у Вестчестер, Ню Йорк. Працювала в Словн-Кеттерінґ Інституті. В тих околицях жило багато українських родин, і вони в суботу довозили своїх дітей до Школи Українознавства в Ню Йорку. З часом, я познайомилася з моїми сусідами й їхніми дітьми, які були учнями старших кляс Школи Українознавства в Ню Йорку. Учні нарікали, що

мали забагато домашніх завдань, і я почала їм помагати з мови і літератури. Зле тільки було те, що вони часто відкладали вчення на п'ятницю. Учні прогресували в школі, і успішно здавали кінцеві іспити.

ЗУСТРІЧ З ПРОФ. ЛИСОГОРОМ

Минав рік за роком. В 1975-му році мене запрошено на ґрадуацію абітурентів, яка відбулася в Українському Народному Домі. Були присутні учителі, батьки, родина абітурієнтів і гості. Й тут я перший раз стрінула проф. Михайла Лисогора з ґімназії в Яворові. Проф. Лисогір, в той час, був директором Школи Українознавства в Ню Йорку.

З кінцем ґрадуації, я приступила до проф. Лисогора, і він сказав, "пам'ятаю, учениця Рідної Школи в Яворові, Катруся Теребус", замість Ольга. Це була моя перша зустріч з проф. Михайлом Лисогором, після 38 років мандрівки по різних державах. Я сказала проф. М. Лисогорові, як я багато завдячую ґімназії в Яворові. Розказала про мій дуже приємний інцидент в Баварії, коли американська армія вступила в цю частину німецької держави. Машеруючи, американське військо говорило англійською мовою. Для мене це був приємний шок, бо я раптом здала собі справу, що я розуміла все, що вони говорили і знаю англійську мову. Це виявилось спеціяльно при реєстрації населення в Ґотесцель, Баварія, де я перекладала на англійську мову. З часом мені довелося перекладати частіше в таборах, де жили наші люди. Вивчення англійської мови в Яворові було дуже корисне.

Після того, я часто зустрічалася з проф. Лисогором в Ню Йорку, а також літом в горах, в Гантері, і ми часто згадували Яворів. З сумом згадував свою дружину.

В 1980-му році, я працювала в "Словн-Кеттерінґ" Інституті у Відділі біофізики-ґенна інжинерія, як подзвонив до мене директор школи мґр. Атанас Кобрин. В розмові він звернувся до мене, щоб я прийшла подивитися на Школу Українознавства при ОУА "Самопоміч". Тиждень пізніше, я відвідала школу. Побачила всі кляси, і на пропозицію дир. Кобрина погодилася вчити українську мову у вищих клясах.

В той час у клясах 9-ої до 12-ої було пересічно 15 учнів. Учні вживали підручник "Граматика української мови" автора Олександра Панейка, видання в Ауґсбурзі 1950 року.

Моя програма навчання мови включала граматику, читання коротких творів з літератури, вживали "Збірка українських новель", видання НТШ 1955 року, відтак і диктати й домашні писання оповідань на вільну тему — в окремих зошитах. З часом домашні завдання дістали назву "композиції". Цікаві були щирі писання учнів. Вони залишилися в родинах як частина родинного архіву.

Цю працю я продовжувала до 1986 року ще й за директора Павла Дорожинського. У вище поданому році мене вибрано заступником директора під час учительської конференції. Мої обов'язки збільшилися. Я звітувала про школу та шкільний рік на Загальних Зборах Батьківського Комітету, як також і на Загальних Зборах Т-ва "Самопоміч".

НОВІ ОБОВ'ЯЗКИ

В 1986-87 р. в місяці червні директор Павло Дорожинський на власне бажання кидає школу. В той час головою Т-ва "Самопоміч" був радник Богдан Ластовецький, а адміністратором школи інж. Лев Пришляк.

Після відходу Павла Дорожинського, уся Головна Управа Т-ва "Самопоміч" звернулася до мене, щоби я стала директором Школи Українознавства. Пригадую, як у тій справі до мене до канцелярії прийшла уся Управа. Я погодилася — і мене одобрено директором Школи Українознавства Т-ва "Самопоміч". Радник Богдан Ластовецький писемно повідомив Шкільну Раду про іменування нового директора школи.

Шкільний рік 1986-87 був моїм першим роком як директора. Я виготовила плян навчання і поділ годин для старших кляс. Для учнів від 8-12 кляси був виготовлений сконденсований плян з наголосом на триместральні іспити з усіх українознавчих предметів. Учителі одержали денники, катологи й повідомлення зразу же на початку шкільного року.

Учительські конференції проходили з успіхом. Під час другої конференції учителі вибрали заступником директора, а саме п. Петра Содоля, учителя історії. На тій же конференції рішено, що необхідно є уложити "Правильник Школи Українознавства". Для тої цілі оформлено Комісію Правильника, до якої належали:

Ольга Т. Кекіш — директор і вчитель мови;

Ксеня Драган — вчителька 3-ої кляси;

Евстахія Гойдиш — вчителька культури;

Петро Содоль — заступник директора і вчитель історії;

Христина Ференцевич — вчитель літератури.

В місяці квітні 1987 року узгіднено точки правильника, і на учительських конференціях 25 квітня і 2 травня 1987 р. голосуванням прийнято запропоновані точки Правильника.

Праця в школі провадиться за Правильником.

Д-р Анатоль Погрібний, заступник міністра освіти в Україні (сидить справа) на зустрічі з учителями Школи Українознавства в Ню Йорку в 1994 р. Сидять зліва: директор школи Ольга Кекіш. Стоять (зліва): Атанас Кобрин, Евстахія Гойдиш, Олександер Редько, Христина Ференцевич, Лариса Сонна, Ксеня Драган, Марія Олицець, Любов Часто.

Учителі

ЖИТТЄПИСИ

*АБРАМ'ЮК Тарас — 1988-89, географія, вищі кляси.

АМІНОФ Надя — 1982-85, англомовна кляса.

АНДРУСИШИН Лідія — світличка 83-го Відділу СУА.

БАЧИНСЬКИЙ Михайло — 1963-64, вищі кляси.

*БАЧИНСЬКИЙ Ярема — 1990-94, історія, вищі кляси.

*БАРАНЕЦЬКА Миколая — 1995-97, 3-тя кляса.

БАРКА Василь (1908-) — викладав українську мову й літературу в 1958-1959 в Школі Українознавства в Ню Йорку. Василь Очерет (Барка це псевдонім) народився на Полтавщині. Жив, вчив і учителював в Донбасі, Північнім Кавказі, Москві, Берліні, Ню Йорку і в Ґлен Спей. Захистив дисертацію про "Божественну Комедію" — Данте" в Москві. Писав вірші, поезії, повісті. *Жовтий Князь* — про голодомор в Україні 1932-33, вийшов французькою, українською та російською мовами і був сценарій фільму "Голод — 33" (1991). Монографія про творчість Павла Тичини *Хліборобський Орфей або Клярнетизм* (1961). *Правда Кобзаря* (1961), величезний за об'ємом *Океан* (1954), *Земля Садівничих* (1977) та *Король Лір* Шекспіра на укр. мову в 1968 — це тільки декілька творів цього надзвичайного поета і людини. Його твори глибоко християнські, а поезія — це голос, що приготовляє здійснення Царства Небесного в нас самих.

БАЗИЛЕВСЬКИЙ о. Володимир — 1977-81, релігія.

БЕЛЮЦ Евеліна — 1976-77, 1980-81, читання у вищих клясах.

БІДНИК Дарія (ГРЕНЮХ) — 1994- , передшкілля і 1-ша кляса. Львівське Музично-Педагогічна Училище ім. Ф. Колесси, 1991.

БЛИЗНАК Іван (1912-1999) — вчив 1950-1983 (з уривками), від 1-ої до 7-ої кляси і у вищих клясах. Учительський Семінар в Сокалі, 1932. Учитель в школі св. Юра в Ню Йорку, 24 роки. Автор: "Зелено-Святочні Звичаї в селі Штуківці на Бойківщині", журнал *Бойківщина* (1937).

---

* Бувший учень, учениця школи (див. Життєписи учнів, Alumni Update).

** Директор школи (див. попередній розділ, Життєписи директорів).

БОЙЧУК Богдан (1927-) — 1970-72, українська мова, вищі кляси. Один з поетів модерністів т.зв. "Ню Йоркської групи". Освіту закінчив у New York City College з електроніки. Поезії писав і видавав з 1957 року "Час болю" (1957). Перекладав еспанську і американську поезію на українську мову. З Б. Рубчаком видали 2-томник *Координати* (Сучасність, 1969). Це антологія сучасної української поезії в Західному світі. Співредактор журналів *Нові поезії, Сучасність* та *Світовид* (Київ).

БОРОВСЬКИЙ Віктор — 1980-81, географія, вищі кляси.

БОРОДАЙКО Володимир — 1963-70, від 5-ої до 7-ої кляси і вищі кляси. Історія і географія.

*БРИКОВИЧ Дзвінка (БАРАГУРА) — 1979-1994, 4-та кляса. Учениця школи в 1952-57. Матура 1957. CCNY, 1965, BA, славістичні студії. Пласт, Союз Українок Америки — Відділ 113.

ВАРВАРІВ Марія — 1990-91.

**ВАСИЛИШИН Іван — 1962-1968, учитель вищих кляс і директор школи (1964-68).

ВАЦИК Евгенія — понад 14 років провадила світличку 83-го Відділу СУА

ВЕРЕШ д-р Василь — 1979-1980.

**ВИШИВАНИЙ д-р Василь (†3.VII.1987) — 1954-62, учитель історії у вищих клясах і директор школи (1958-62).

ВОЙТИНА о. Христофор, ЧСВВ — 1969-70, релігія.

*ВОЛИНЕЦЬ Люба (АБРАМЮК) — 1968-71, 1979-81, культура, вищі кляси. В роках 1949-55 навчалась в школі. Матура 1955, Hunter College, 1961, BA. Columbia University, 1963, MLS (бібліотекарство). Професор, бібліотекар. Куратор Музею української католицької дієцезії в Стемфорд, Конн. Пласт, Український Музей в Ню Йорку.

ВОРОБЕЦЬ Олександер — 1982-1987, історія і географія, вищі кляси.

ГАВРИЇЛА сес. — 1985-89, релігія у 1-ій до 3-ої кляси. Директор парафіяльної школи св. Юра.

ГАЄЦЬКИЙ Юрій — 1997- , культура, географія, вищі кляси. Ходив до Рідної Школи в Чікаго, 1950-1959. Матура 1959. Вищу освіту закінчив в Чікаго докторськими студіями (1978). Історик, професор. Вчив історію в Р.Ш., Чікаго 1978-81. Директор Р.Ш.

Чікаґо 1979-81. Викладач історії, Учительські Курси, Союзівка 1986-1999. Harvard Ukrainian Research Institute 1981-1992. Університет Києво-Могилянська Академія, Київ, 1994-1997. Columbia University 1997- . Твори: *Cossacks in the Thirty Years War, 1618-1648* (з О. Бараном), 2 томи, Рим, 1969, 1983. *Cossack Administration of the Hetmanate,* 2 т., Harvard Univ., 1979. *Україна 1945-1996,* Ню Йорк, 1999, 30 статей з історії України.

*ГАНУЩАК Ляриса (Леся) (САКОВИЧ) — 1963-64, історія в клясах 6, 7, 8. Навчалась в школі в 1950-их роках, здала матуру в 1956. Hunter College, 1963, BA, історія, Clark University, 1981, MA, географія. Учителька середньої школи. Член американських педагогічних організацій, Пласту.

ГАНУЩАК Уляна — учителька в світличці 83-го Відділу СУА.

ГІРНЯК Никифор — (1885-1962), викладав історію, українську мову, літературу на вищих курсах Школи Українознавства (Ню Йорк) в 1950-53 роках. Брав участь у Визвольних Змаганнях. В 1915-1918 р. служив в рядах Українських Січових Стрільців як майор (отаман) та комендант Вишкільних Команд, а в 1918-1920 в рядах Укр. Галицької Армії. З 1921 викладав в гімназіях Рогатина та Тернополя. В 1949 р. в Ню Йорку, де він вчив у суботній школі. Автор споминів про Галицьку Армію: "Червона Українська Галицька Армія (ЧУГА)", 1956.

ГІРНЯК Йосип — (1895-1990), викладав у Школі Українознавства "Самопоміч", Ню Йорк в 1952-53, український модерний театр. Йосип Гірняк славний режисер і актор. Почав свою карієру в рядах Українських Січових Стрільців. Працював у львівських і харківських театрах. В 1923-33 в театрі "Березіль" (Харків), де головним режисером був Лесь Курбас. Грав головні ролі "Гамлет", "Маклена Ґрасса", "Зайві Люди". В 1933-41 р. заарештований і засланий на Сибір. 1942-44 — режисер Львівського Оперового Театру. В Ню Йорку керівник Укр. Театрального Ансамблю (1955-56), з яким об'їздив багато міст США і Канади. Автор

"Лебедина пісня Леся Курбаса" (1951), "Birth and Death of Modern Ukrainian Theatre" (1954).

ГОЙДИШ Евстахія — 1974-99, культура у вищих клясах.

*ГОЙДИШ Маґда — 1989-1992, 2-га кляса.

ГРАБОВСЬКА Людмила — 1997-98, історія, географія, література, 7-ма кляса. Закінчила Рівенський Державний Педагогічний Інститут. Учителька.

ГРАБОВСЬКА Наталія — 1998- . Заступниця бібліотекара. Київський Державний Інститут Культури, 1993. Бібліотекар/бібліограф. Працювала в Львівській Науковій Бібліотеці Академії Наук України ім. В. Стефаника. Вчителька світлички 83-го Відділу СУА.

ГРЕНЮХ Марія — 1998-99, передшкілля. Також була вчителькою світлички 83-го Відділу СУА.

ГРЕНЮХ Михайло — 1998-99, 7-ма кляса.

ГУЗІЙ Ангелина — 1994-95, 4-та кляса.

ГУРИН д-р Ігор — 1974-79, мова і література у вищих клясах.

ҐЕМБАРЕВСЬКИЙ, о. — 1971-72, релігія, всі кляси.

ҐЕРУЛЯК Ярослава (Слава) — 1971-76, культура, вищі кляси. Нар. в 1933 р. в Польщі, художник кераміст. Освіту з мистецтва одержала в Чікаґо, Ілл. в Northwestern University та Art Institute of Chicago. Викладала мистецтво в Manhattanville College (Purchase, N.Y.) в 1955-1957 р. Її керамічні твори часто пов'язані з праукраїнськими поганськими мотивами (Берегиня, Сонце і т.д.). Показувала свої твори на мистецьких виставках у Ню Йорку, Парижі, Торонто, Чікаґо і т.д.

ҐНОЙ Лідія — 1992-94, дошкілля.

ҐОЙ Олена (Леся) — 1970-86, 1-ша кляса. Учительський семінар, 1948. Працювала в бібліотеці CCNY, Фундації Українського Вільного Університету. Активна в Союзі Українок Америки — Відділ 1.

ҐУҐА Наталка — світличка 83-го Відділу СУА.

ДАЦІВ о. Любомир — 1995-96, вищі кляси.

*ДАНИЛИШИН Люба (КОСТРИБА) — 1970-71, 2-га кляса. Навчалась в школі 1961-64. Матура 1964. Hunter College, CUNY, 1969, BA, історія. Baruch, CUNY, MBA, 1974.

ДАНЧУК-АНДРІЄНКО Павлина — 1963-69, 1971-73, мова і література, вищі кляси. Довголітна директорка школи СУМА в Ню Йорку.

*ДАРМОГРАЙ Марія (МУЛИК) — 1972-76, 2-га кляса. Здала матуру в 1971 році. Queens College, BA, 1975, Social Sciences/elementary education. Учителька. Пласт. Учителювала в світличці 83-го Відділу СУА.

ДЕМЧИШИН проф. — 1976-77, історія, географія.

**ДОРОЖИНСЬКИЙ Павло — 1978-86, історія, вищі кляси. Від 1981-86 директор школи.

ДОРОЖИНСЬКА Віра — 1977-79, передшкілля, 1985-86, географія, вищі кляси.

ДРАГАН Ксеня — 1981-83, 5-та і 7-ма кляси, 1983-1992, 3-тя кляса.

*ДРАГАН Мирося (ГАНКЕВИЧ) — 1986-89, мова у вищих клясах. Бувша учениця школи. Матура 1985. Cooper Union, 1989, B. Eng, 1990, M. Eng. Інженер.

*ДРАЖНЬОВСЬКА Леся — 1976-79.

**ДРАЖНЬОВСЬКИЙ д-р Роман — 1970-78, учитель географії у вищих клясах та директор школи, 1975-78.

*ДУМА Маркіян — 1991-93, читання з учнями в нижчих клясах.

ЗАСІЙБІДА о. Орест, ЧСВВ — 1959-60, релігія. Парох церкви св. Юра.

ЗЕЛЬВАК Анна — 1959-60, 1-ша кляса.

*ЗЄЛИК Марта — 1976-1981, 5 кляса. Абсольвентка школи. Матура 1974. Barnard College, BA, Columbia University School of International Relations, MA. Перекладач (українська мова), державний департамент, Вашінґтон. Перекладає для американського президента, віцепрезидента та інших високопоставлених осіб у федеральному уряді.

*ЗЄЛИК Софія — 1979-1986, 2 кляса.

ІВАНИШИН о., ЧСВВ — 1956-57, релігія, 1 до 5 кляси.

ІВАСИКІВ Зенон — 1968-1975, мова і література, вищі кляси.

ІВАСИШИН Ірена — 1982-83, передшкілля.

ІВАСІВКА Ольга — 1967-1971, 3 до 5 кляси.

ІЛЬНИЦЬКИЙ о. Теодозій — 1990-93, релігія, 4 до 12 кляси.

КАЛИНА д-р Володимир — 1950-51, математика, матуральний курс. Голова Шкільної Ради УККА.

КАНЮГА Наталія — 1981-82, 9 кляса.

КАРПИНСЬКА д-р Софія — 1958-71, мова і література у вищих клясах. Навчала у ґімназії у Яворові.

КАСІЯН Галина — 1997- , релігія, від 1-ої до 3-ої кляси. Педагогічний Інститут ім. о. Пушкіна, Берестя, Білорусія, 1982-87; Львівський Університет ім. І. Франка, 1991-92; Львівська Теологічна Семинарія

при Архиєпархії УГКЦ, 1992-96. Учителька.

КАТРІЙ о. Юліян, ЧСВВ — 1958-60, релігія, всі кляси. Парох св. Юра, архимандрит американської провінції чину оо. Василіян, автор книжок з історії церкви та обряду: *Господи, навчи нас молитися* (1981); *Пізнай свій обряд,* 2 томи (1976-79), *Наша християнська традиція* (1988).

КЕБАЛО (КІЧОВСЬКА) Марта — провадила світличку 83-го Відділу СУА.

**КЕКІШ Ольга — 1980- , мова у вищих клясах, директор школи від 1986.

**КИСІЛЕВСЬКИЙ д-р Кость — 1949-1953, засновник та перший директор школи. Вчив філософію, латину, мову і літературу, історію й історіографію в Матуральному Курсі та у вищих клясах Школи.

**КОБРИН мґр Атанас — 1976-81 історія і географія, вищі кляси, директор школи 1978-81.

КОБРИН Ольга — 1982-83, релігія, 4 до 7 кляси.

КОБРИНСЬКА д-р Марія — 1963-71, історія, література, культура у вищих клясах.

КОВАЛЬ Ліда — 1980-81, мова і географія у вищих клясах.

КОВАЛИК о. д-р, ЧСВВ — 1967-69, релігія у всіх клясах.

КОКОЛЬСЬКИЙ Микола — 1949-1955, провадив Матуральними курсами (1949-51) і вчив в них природознавство і біологію (1949-52), вчив природознавство і господарство у вищих клясах Школи українознавства (1952-55). Був головою президії Учительської громади, 1952-53.

КОСАЧЕВИЧ Юрій — 1990-92, мова, вищі кляси.

КОСІВ Ольга — 1996-97 мова, вищі кляси.

*КОСОВИЧ Віра (СЕМУЩАК) — 1975-81, 3 кляса. Вчилася в Школі українознавства 1967-71. Матура 1971. City College, 1975, MA, математика. Курси з музикології, New York University. Пласт, хор "Думка".

КОЦЮБА д-р Остап — 1976-77, історія, вищі кляси, закінчив університет у Лювен, Бельгія (1951), Columbia University, 1975, Ph.D., славістична лінґвістика.

КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ Богдан — 1950, шкільні програми.

КУЗЬМА Любомир — (1913-), викладав географію на вищих курсах Школи Українознавства в Ню Йорку, 1950-1959. Художник-маляр, нео-реаліст. Походить з Галичини. Студіював у Варшаві з 1930-их роках. З

1949 — в Ню Йорку. Виставляв свої полотна: натюрморти, пейсажі, портрети на українських виставках та в американських музеях.

КУЗЬМА Раймонд — 1949-50, англійська мова.

КУЗЬМАК о. Йосафат — катехит.

*КУЗЬМОВИЧ Марта (КАНДЮК) — 1995-97, 7 кляса. Вчилася в школі 1968-72. Матура 1972. St. John's University, 1976, BS і 1982, MS, фармація. Пласт, директор Рідної Школи в Гартфорді, Конн. — 1990-95.

КУНИЦЬКА Слава — 1998- , 5 кляса.

КУЦАЙ о. Володимир — 1996-97, 3 до 12 кляси.

ЛАВРЕНЮК о. Лаврентій, ЧСВВ — 1971-75, релігія у всіх клясах. Заступник пароха, адміністратор школи св. Юра.

ЛАРСОН Линда — 1980-81, передшкілля.

ЛАСОВСЬКИЙ — 1969-70, культура, вищі кляси.

ЛЕПКИЙ д-р Святослав — 1990-91, географія, вищі кляси.

ЛЕПСЬКА Ольга — 1973-74, мова і література, вищі кляси.

ЛЕХТЕР Віталій — 1979-81, географія і мова у вищих клясах.

ЛЕВ Василь — (1903-1991), викладав українську літературу в Школі Українознавства в Ню Йорку в 1950-53 роках у вищих клясах. Лінґвіст та літературознавець. Закінчив освіту у Львівському Університеті (1930). Викладав мову в Львівській ґімназії та в Львівському Університеті (1937-41). По війні був професором УВУ (1944-49, 1963-88). Вчив старослов'янську мову в Стемфорді (1952-8), Marywood College (1958-72) і в Римі в Укр. Кат. Унів. (1963-80). Писав праці про Т. Шевченка, Л. Українку, І. Франка та Б. Лепкого. Монографія про "Крехівський Апостол" (1929), "Хроніку Марціна Б'єльського" (1935), "Руську Трійцю" (1953). З І. Верб'яним зложили "Українсько-Англійський Словник" (1947-8). Редактор збірників НТШ про Тернопіль, Бережани, Яворів та Рудки.

**ЛИСОГІР Михайло — 1959-1975, мова і література, вищі кляси. Директор школи 1968-75.

ЛИСЕЦЬКА Марія — 1992- , 2 кляса. Івано-Франківський медичний інститут (1973), Івано-Франківський інститут нафти-газу (1983), інженер, викладач.

ЛІТЕПЛО Надя (ПИЛИПИШИН) — 1986-1998, 1 кляса. Вчилася в Школі українознавства у Сиракюз, Н. Й. LeMoyne

College, MS, elementary education. Учителька. Член СУА, Montessori Society.

ЛОПАТИНСЬКА Марта — 1981-82, передшкілля.

ЛУЦІВ д-р Лука — (1895-1984), в роках 1950-53 вчив історію на матуральному курсі при Школі українознавства в Ню Йорку. Літературознавець і критик, учитель середних шкіл Галичини (1927-1944), дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка, співредактор часопису "Свобода" (1952-1970). Студіював в Празі на Українському Вільнім Університеті (1921-26) і в Карловім Університеті (докторська дисертація про Шевченка, 1926). Писав книжки про М. Шашкевича, О. Кобилянську, Т. Шевченка, І. Франка, В. Стефаника; статті на літературні теми, як також рецензії на різні книжки у пресі та в наукових журналах. В 1982 появилась книжка *Література і життя*, колекція його статтей і рецензій за роки 1925 до 1975, разом із автобіографією і бібліографією.

*ЛУЦЬКА Світляна (АНДРУШКІВ) — 1969-70, 5 кляса; 1971-1972, культура у вищих клясах. Здала матуру в 1959 році. Hunter College 1965. Pratt Institute, 1967, MLS, бібліотекарство. Бібліотекар у Науковім Товаристві ім. Шевченка в Ню Йорку.

ЛУЦЬКИЙ Юрій — (1919-), вчив англійську мову на Курсах Українознавства в Ню Йорку "Самопоміч", в 1949-1950 роках. Професор славістики в Торонтонськім Університеті (1952-84) та літературознавець. Народився в с. Янчин, Перемишлянського повіту. Освіту одержав у Birmingham University (England) та в Columbia University (1953). Деякі наукові праці: *Shevchenko and His Critics* (1980), *Literary Politics in Soviet Ukraine, 1917-34* (1990), *Between Gogol and Shevchenko: Polarity in Literary Ukraine, 1798-1847* (1971), *Ukrainian Literature in the Twentieth Century: A Readers Guide* (1992).

МАЗУРИК о. Іван — 1994-96, релігія у 3- до 12-кляси.

МАЛИЧІВСЬКА Марія — 1961-62, 1-ша кляса.

МАРТИНЮК Оксана — 1999- , мова у вищих клясах. Івано-Франківський Педагогічний Інститут, 1987; мова (англійська, німецька, російська); Харківський

університет, 1992, психологія. Учителька, шкільний психолог.

МІРІЯМ сес., ЧСВВ — 1979-81, 1982-3 релігія 1- до 3-кляси. Цілоденна школа св. Юра.

МОНІКА сес., ЧСВВ — 1991-1997, релігія 1- до 3-кляси, директор Академії св. Юра.

МОТИЛЬ Ірена (МУДРЕЦЬКА) — 1979-80, дошкілля. Педагогічна Академія у Відні, 1975. Учителька.

МИКОЛЕНКО Марія — 1975-76, географія і історія у вищих клясах. Univ. of Michigan, 1972, BA, економіка, Univ. of Chicago, 1976, MBA.

МИРОШНИЧЕНКО Галина — 1975-76, дошкілля.

МУЛИК Осип — 1978-1986, релігія, вищі кляси. Православна семінарія, 1975.

НЕДІЛЬСЬКИЙ Іван — (1895-1970), викладав німецьку мову в 1950-52 роках та приготовляв шкільні концерти 1949-1953 в Школі Українознавства "Самопоміч" в Ню Йорку. Композитор, диригент хорів та педагог. Походив з села Золотий Потік, Тернопільська область. Закінчив Берлінську Консерваторію. Грав на віоленчело. Директор Музичного Інституту ім. Лисенка в Станиславові. Диригент хору "Боян". В Ню Йорку з 1949 р. співзасновник Українського Музичного Інституту. Перший диригент "Думки" в Ню Йорку. З 1955 диригент Молодіжного хору "Думка". Композитор творів для фортепіяно, романсів, пісень ("Зас'яло сонце золоте"). Написав музичні сценки *Лис Микита* (1947), *Чарівна Хустина* (1959); твори: *Вибрані твори,* Український Музичний Інститут, 1982, Ню Йорк.

НИКИФОРЯК Сава — (1886-1973), викладав українську мову 1950-1951 р. в Школі Українознавства в Ню Йорку. Під час Визвольних Змагань служив в рядах Січових Стрільців. Опісля учитель та директор гімназії в Івано-Франківському 1921-1944. Брав активну участь, як виховник у Пласті. В 1949 в Ню Йорку, редактор видавництва "Червона Калина", де друкувалися багато книжок і спогадів з часів Визвольних Змагань. Автор: "Рима і ритм у Шевченка", *Записки Наукового Товариства ім. Шевченка,* Львів, т. 99 (1930).

НИЧ Степан — 1950-52, математика на матуральному курсі. Автор: *Славні Питання Математики,* Ню Йорк, 1955.

ОЛИНЕЦЬ Марія (ГАРАСИМОВИЧ) — 1981-1998, 5 кляса; 1989- також вчителька музики в школі, 1- до 7-кляси. В роках 1973-1981 вчителька в Школі українознавства в Асторії, Н.Й. при парафії Чесного Хреста. Гри фортепіяну вчилась в McGill Conservatory of Music і в піяністки проф. Люби Жук. St. Joseph Teachers College, Монтреаль. Вчителька фортепіяну, диригент хору при церкві св. Володимира, Гемпстед, Н.Й.

ПАНЧАК о. ігумен Епіфаній, ЧСВВ — 1951-52, релігія.

ПАНЬКО о. ігумен Сильвестер, ЧСВВ — 1950-51, релігія.

ПАСЛАВСЬКА Марічка — 1977-1979, 2-га кляса.

*ПЕВНИЙ Тарас — 1987-1991, історія у вищих клясах.

*ПЯСЕЦЬКА Реня — 1987-1984, 1991-92, дошкілля.

ПРОКОПІВ о. Тарас — 1985-1994, релігія, 4- до 12-кляси. Григоріянський університет, Рим. Навчав релігію у школі св. Юра та Академії св. Юра в Ню Йорку.

ПРИШЛЯК Марія — 1958-1976, 1- до 6-кляси.

*ПРИШЛЯК Марія (мол.) — 1970-73, 3- і 6-кляси.

**РАБІЙ д-р Михайло — 1953-1958, література і мова у вищих клясах. Директор школи в тих же роках.

РАБІЙ Олександра — 1958-1960, 1961-64, 1- і 2-кляси.

РАТИЧ Дарія — 1949-50, 1952-53 провадила забавами, підготовляла дітей до імпрез.

РЕДЬКО Галя — 1983-86, передшкілля.

РЕДЬКО Олександер — 1985-1998, 7-кляса і географія, вищі кляси.

*РЕДЬКО Христина — 1985-86, помагала в 5-ій клясі.

РОСТКОВИЧ Тадей — 1950-53, математика, фізика і хемія у матуральних клясах.

*САВИЦЬКИЙ Микола — 1992-95, 5-кляса.

САЛИК Степан — (1902-1993), 1951-1967 вчив географію й історію у середних і вищих клясах. Закінчив учительський семінар в Галичині, учителював у Рогатинщині й на Гуцульщині (Ворохта). Цікавився історичними пам'ятками та природою округи, дописував до фахових журналів. Одержав дипльом таксидерміста. Вступив у ряди Української Дивізії "Галичина" помимо старого віку. В Ню Йорку став одним з членів-основників Братства Охорони

Воєнних Могил "БРОДИ-ЛЕВ" та Станиці Братства Кол. Вояків 1-ої УД УНА.

САРАМАКА Ірена — 1995- , 4-та кляса. Львівський Державний Університет. Учителька.

СВИСТУН Петро — 1963-64.

СЕМИДА Ігор — 1994- , історія у вищих клясах. Київський Педагогічний Інститут Іноземних Мов, 1988.

СИДОРЯК Тамара — 1963-1976, 1987-91, 1- до 6-кляси. Учительський Семинар, Мюнхен, 1948. Вчителька.

СІЧИНСЬКИЙ д-р Володимир — (1894-1962), викладав історію мистецтва на матуральному курсі й у вищих клясах Школи Українознавства (Ню Йорк) в 1950-1959 роках. Славний історик мистецтва та улюблений педагог. Походив з Поділля. Закінчив освіту в Петербурзі, зорганізував Архітектурний Інститут у Києві (1918-19). Вчив в Львівській Академічній Гімназії (1921-23), переїхав до Праги, де закінчив Карловий Університет. З 1949 року в Ню Йорку. Як архітект спроєктував церкви в Пряшівщині, у Whippany, N.J., в Монтреалі та в Бразилії. Наукові праці: *Україна в описах чужинців від 6 до 20 століття* (1938; по-англійськи в 1953), *Monumenta Architecturae Ukrainae* (1956). Автор 500 статтей і 50 монографій з історії мистецтва.

СКОПЛЯК Йоанна — 1963-1969, 3- до 5-кляси.

*СЛИВОЦЬКА Христина — 1973-75, 4- і 5-кляси.

*СЛИЖ Адріяна — 1986-87, передшкілля.

СОДОЛЬ Петро — 1981-82, 1984-89, історія і географія, вищі кляси.

СОНЕВИЦЬКИЙ д-р Михайло — (1892-1975), викладав латину на матуральному курсі Школи Українознавства в Ню Йорку в 1950-1953. Клясичний філолог (грека, латина) і педагог. Походив з с. Гадинківці, повіт Гусятин, Галичина. Освіту закінчив у Чернівецькому (1910-11) та Віденському (1911-14) Університетах. Соневицький викладав греку й латину в різних гімназіях в Чорткові (6 років), в Городенці, в Станиславові та у Львові в Малій Семінарії та в дівочій гімназії "Рідної Школи" ім. Кокорудзів. В 1940-41 в Львівськім Університеті, а з 1963 року професор Укр. Католицького Університету в Римі. З 1950 року в Ню Йорку. Автор *Історії*

Клясичної Грецької Літератури, 2 томи (1970, 1977), переклав Ксенофона *Анабазиз* (1986), *Пригоди Одисея* (1918), *Гомін Давноминулих Віків* (1955).

СОННА Лариса — 1980- , 6-та кляса. City University of New York, 1961. AAS, 1963, комерційне мистецтво. Columbia University, додаткові курси. Виховниця молоді в СУМА.

СТЕФАНІВ Наталія — 1950-52, спів, імпрези, ритмика, інсценізації, у всіх клясах.

СТЕЦИК Степан — 1949-1962, 1- до 6-кляси. Один із перших учителів-співзасновників школи. Бувший управитель школи в таборі у Байройті, Німеччина.

СТЕЦЮК д-р Василь — 1958-59, мова і література у вищих клясах.

СТРУЦ о. Маріян, ЧСВВ — 1970-73, релігія у всіх клясах.

ТАРНАВСЬКИЙ Марко — 1977-78, 7- і 9-кляса (заступав).

*ТЕРШАКОВЕЦЬ Василь — 1970-77, історія, вищі кляси. Навчався в школі 1953-55. Long Island University, 1964, BA, історія; Indiana University, MA, історія.

ТКАЧ Вірляна — 1975-76, література і мова, вищі кляси. BA, театр і література. Columbia University, 1983, MFA, театр. Мистецький керівник театральної групи "Яра". Постановки з української та ін. тематики в експериментальному театрі LaMama в Ню Йорку.

ТКАЧУК о. прот. Іван — 1988-90, релігія.

ТИМОЧКО о. Омелян, ЧСВВ — 1953-55, релігія.

ФАРМІҐА Лідія — 1971-74, 3- і 4-кляси.

ФЕДОРАК Володимир — 1999- , література, вищі кляси. Закінчив Педагогічний інститут ім. В. Стефаника, Івано-Франківськ, 1989. Учитель. Пластовий виховник.

*ФЕРЕНЦЕВИЧ Тарас — 1993-94, Rutgers University, 1996, BA, політичні науки.

ФЕРЕНЦЕВИЧ Христина — 1978-1997, література у вищих клясах. New Jersey City University, 1979, BA, порівнальна література. Редактор у часописі "Свобода".

*ФЕРЕНЦЕВИЧ Ярина — 1989-92, передшкілля і 2-кляса. Бувша учениця школи, 1978-1985. Douglas College, 1993, BA в журналістиці. Rutgers University, 1993, MSPP, Georgetown University, MSFS.

*ФЕСАК Андрій — 1987-88, англомовна кляса.

ХМІЛЯР о. Григорій — 1952-53, релігія.

ХРАПЛИВА Євгенія — (1901-1981), вчила нижчі кляси в Школі Українознавства "Самопоміч" у Ню Йорку, 1951-1962. В роках 1959-64 вчила у школі при церкві св. Миколая у Бруклині. Євгенія Петрик-Храплива походила зі священичої родини з с. Угорці, Городицького району, Галичина. Вчилася в ґімназії сестер Василіянок у Львові (1920). Диплом учительки математики й фізики одержала в 1932 р. з Львівського Університету. З 1925 до 1939 вчила в дівочій ґімназії "Рідної Школи" ім. Кокорудзів у Львові. Була активною членкою Союзу Українок та Учительської Громади. З 1949 в Америці — Сент Луїс, Мізурі, а з 1951 в Ню Йорку. В 1974 переїхала до Канади — Лондон, Онтаріо.

ХОРОЗОВА Оксана — 1997-98, мова і література, вищі кляси. Київський Педагогічний Інститут ім. Ґорького. Вчителька мови і літератури.

ЦЕГЕЛЬСЬКА Ірена — 1982-83, географія у вищих клясах.

ЧАБАН Ірена — 1988-89, географія у вищих клясах. Редактор журналу СУА "Наше Життя" (1990-).

ЧАСТО Любов — 1991-1995, географія у вищих клясах. Редактор гезети *Національна Трибуна* (Ню Йорк).

ЧАСТО Петро — 1992-95, мова у вищих клясах. Працює в редакції *Свобода.*

*ЧЕРНАТ Ольга — 1997-99, 3-кляса. Матурантка 1997 року. Київський Педагогічний Коледж, Університет Шевченка, курси, 1994-96. Baruch College, Ню Йорк (студентка).

ЧЕРНИК Марта — 1991-92, заст. учительки, 1992-93, 2-кляса

ЧЕРНЯК Андрій - 1993-94.

ЧМУХ Белла — 1976-1979, культура у вищих клясах. Київський Педагогічний Інститут ім. Ґорького, 1952. Учителька.

ЧМУХ Натан — 1977-1979, географія і мова у вищих клясах. Київський Педагогічний Інститут ім. Ґорького, 1950. Учитель.

ШЕВЧУК Марія (ЧАБАН) - 1968-1970, 4- і 6-кляси.

ШЕВЧУК о. Севастіян, ЧСВВ — 1975-1986, релігія у всіх клясах. Народився в 1909 р. у Саскачеван, Канада. Студіював у Григоріянському Університеті в Римі. В 1933 висвячений на священика Преосв. Йосафатом Коциловським ЧСВВ у Жовкві, Україні. Душпас-

тирував 34 роки у Канаді, а від 1968 року в Ню Йорку при парафії св. Юра. Катехит щоденної школи св. Юра як і для Школи Українознавства. Духовний опікун школи.

ШЛЕМКЕВИЧ Микола — (1894-1966), викладав психологію на матуральному курсі Школи Українознавства "Самопоміч" в Ню Йорку, в 1950-54 роках. Був постійним делеґатом Інституту Заочного Навчання, Українського Вільного університету. В 1953-54 році провадив матуральним курсом. Визначний філософ, редактор і науковець. Походив з Пиляви, Галичина. Виселений росіянами на Сибір в 1915 році. В Києві підчас Визвольних Змагань, де працював як секретар видавництва *Робітнича Газета* (1917-19). Закінчив студії у Відні (1926) з філософії та в Парижі, Sorbonne University (1928-29). Співробітник журналів *Перемога* (1933-34) та *Українські Вісті* (1935-39) у Львові. В Мюнхені член *МУР* (літературна організація). Гетьманець. В Ню Джерзі видавав інтелектуальний журнал "Листи до приятелів" (1953-1966). Автор праць *Загублена українська людина* (1954), *Галичанство* (1956), *Сутність філософії* (1981). Вдумливий письменник з глибокими філософічними переконаннями.

ЮЛИК сес. Віра — 1997- , релігія, 4- до 12-кляси.

ЮРЧИК Ірена — 1987-88, географія, вищі кляси.

ЮРЧУК Дарія – 1991-92 допомагала учительці; 1992-95 вчила 3-тю клясу. NYU, BA, французька і англійська мова. Магістерські студії порівняльної літератури, University of Toronto.

ЯКУБОВИЧ Дарія – 1987-1990, мова і географія у вищих клясах.

ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛІВ

Марія ГАРАСИМОВИЧ-ОЛИНЕЦЬ
учителька співу і 5-ої кл., від 1981р.

МОЯ ПЕРША ЗУСТРІЧ З УКРАЇНОЮ*

Вліті 1993 року моя мрія нарешті здійснилася — я жила й працювала в Україні. Заїхала літаком "Авіялінія Україна" до Києва, а звідти поїздом до Львова. Там мене зустріла родина. Опісля приїхали до мене відпоручники Золочівської Районної Шкільної Ради та завезли до Золочева, де я вчила англійську мову наступних чотири тижні.

Відгукнулася я на заклик УНСоюзу враз із охотниками їхати в Україну вчити англійську мову. Ми оплатили собі дорогу, а житло і перебування забезпечило Товариство "Просвіта" в Україні. Мене призначили до малого міста в Західній Україні, положеного під горою, на якій стоїть великий замок. Цей замок збудував у XIV сторіччі останній Галицько-Волинський князь Юрій II Тройденович та відновив польський король Ян III Собєський в XVII сторіччі. Золочів зі своїми 28,000 мешканцями відкрив мені можливість побачити життя зблизька в нашій самостійній Україні.

Лекції англійської мови відбувалися у школі в центрі міста. Кляса складалася з 20-ти слухачів, з того п'ять учителів англійської мови, п'ять учителів інших мов, учителька музики, двоє лікарів, бібліотекарка, монахиня та кілька студентів. Тільки троє з них були коли-небудь на Заході. Виклади були запляновані на середньому рівні і це відкинуло ще десяток охотників. Значна кількість студентів була з мішаних російсько-українських родин. Це мене здивувало, бо звідки ж вони прийшли в це західне українське місто. Одначе, вони були між моїми найкращими студентами. Я завважила, що після кількох днів вони перестали говорити один з одним по-російськи та перейшли на українську мову (бодай тоді, коли вони були зі мною).

**Свобода,* 8 квітня 1994.

Після перших організаційних днів учні взялися до пильної праці. Вони точно приходили до кляси на 9:30 вранці, хоч до того часу деякі з них мусіли впоратися з господаркою та закупити на базарі. Як були оправдання, що вони не виконали домашніх завдань, то були вони серйозні і такі, до яких я не привикла. Наприклад, їм треба було несподівано зарізати свиню, яка захворіла.

Навчання тривало чотири години денно. На першій годині учні займалися розповідями (по-англійськи). Вони робили прогнозу погоди, інформували мене про новини з Америки та подавали зміст статтей, що їх вони щоденно читали, бо це ж було їхнє завдання на домашні лекції. У першій частині курсу ці статті були з "Ukrainian Weekly", а відтак з американського журналу "Time". Наступні дві години були присвячені праці з підручником, який придбав їм УНСоюз.

На останній годині учні відкривали для себе багато аспектів американського життя. Вони охоче читали брошури та листівки, котрі я привезла для кожного учня. Це викликало пожвавлену розмову по-англійськи на різні теми. Вони із здивуванням довідалися про широку мережу "Рідних Шкіл" в Америці, систему навчання й виховання. Також співали американські пісні різних жанрів. Між іншим, їх цікавила американська шкільна присяга, бо в золочівських школах тепер щоденно починають шкільні заняття молитвою "Отче Наш" та гимном "Ще не вмерла Україна".

Я охоче спілкувалася зі своїми студентами. Ми багато говорили, сміялися і розповідали. Більшість з них — це вчителі і їм подобався цей неформальний підхід. Отак вони довідалися багато з життя українців у діяспорі: вони були захоплені, коли слухали про балі дебютанток чи як молодь провадить літо в таборах Пласту чи СУМа. Зате були розчаровані, що пересічні американці байдужі до долі України.

Зі своєї сторони, вони ділилися зі мною своїми клопотами й надіями: розповідали як їм доводилось виростати в дозрілий вік. Я завважила, з якою любов'ю та пошаною вони ставляться до своїх батьків, з якими живуть.

Багато з цих інформацій отримала з їхніх есеїв, автобіографій та оцінок курсу. Вони згадували як цікаво було їм виповнити банкові аплікації на кредитні картки, плянувати вакації в північнім Ню Йорку, чи проєктувати реклямну брошуру для туристів про Золочівський замок. Вони також дякували УНСоюзові та мені за те, що так корисно провели цей час.

Деякі студенти після лекцій не хотіли розлучатися зі мною. Вони відпроваджували мене до хати (дім Слави й Романа Городиловських) і ще довго розмовляли зі мною коло воріт. Ми спацерували по місті, парку і ходили на цвинтар, де рядом стоять хрести на могилах Січових Стрільців і до замку, де в 1941 році большевики замордували кілька сотень свідомих українців.

Мій найкращий спомин зв'язаний з прощальним вечором, який студенти зорганізували для мене. Під час програми вони заспівали всі американські пісні, які навчилися на курсах і заявили, що зорганізують англійський гурток, що буде сходитися й розмовляти англійською мовою до мого приїзду.

Особливо вони мене зворушили читанням ілюстрованої книжечки, яку назвали "Simplemente Maria" (по-бразилійськи — "soap opera", яка тоді була дуже популярна в Україні). В ній д-р Наталія Грінчак і Світлана Сімченко на весело описали віршом різні пригоди й переживання з курсів. Подаю уривки:

Та ось приходить літній час
І обирає кожен з нас
Vacations на Гаваях чи Маямі
Під пальмами сидіти у панамі.

У океані теплому купатись
І scuba-diving там займатись,
Hot-dogs їсти, пити coca-cola
І витанцьовувати рок-ін-рола.

Та не така у пані вдача,
Щоб час провадити ледачо!
Навчати English на Вкраїну
Спішить, покинувши родину.

і т. д.

У Золочеві я і мала змогу бачити на власні очі багато проблем, з якими щоденно борються наші земляки в Україні. В довгих чергах за хлібом я чула нарікання на інфляцію, на порожні полиці в крамницях, на "кольорадські жучки", які з'їдали картоплю, та на довгу дощову погоду, яка погано діяла на урожай.

Також я бачила на кожному кроці позитивні прояви незалежности України. Андрій Левкович, районовий інспектор шкіл та адміністратор цих курсів англійської мови познайомив мене зі золочівською районовою шкільною програмою. Довіда-

лася, що російська мова виключена з програми, а замість неї вчать німецьку, французьку та англійську мови.

Я оглянула відбудову і реставрацію старих церков та архітектурних пам'яток у Золочеві, Львові й околиці.

Як диригент церковного хору я з великим зацікавленням відвідала проби хорів "Гомін" і "Осанна" у Львові, як також церковного хору при церкві ОО. Василіян у Золочеві. Цей зв'язок дав мені надхнення до дальшої праці з хором.

Недавно я отримала листа від однієї учениці, учительки англійської мови в Золочеві, яка пише: "... Після Ваших курсів мене до Львова направили на два тижні. Там я знову опинилася на курсах, але цей раз їх вели англійці з Лондону. Спочатку я ніяк не могла звикнути до їхньої вимови, але через годину, дві заспокоїлася... Думаю, що Ваші курси дали мені багато в пляні розуміння і вільного сприйняття. В той час, як інші жалілися, що в них болить голова від потоку іноземних слів, я почула себе добре, тобто мені не треба було напружуватися, щоб зрозуміти"...

Сьогодні з перспективи часу, я бачу, що моє перебування і курси англійської мови у Золочеві — це найкраща сторінка моєї подорожі в Україну. Мені було важливо побачити землю моїх батьків, поклонитися Києву й Львовові та познайомитися з родиною. Але я повернулася з задоволенням, що, як учителька, я могла конкретно допомогати мешканцям України у важливій потребі.

Надіюся, що УНСоюз продовжуватиме проєкт навчання англійської мови в Україні на наступні роки, бо він дуже корисний для обох сторін: як і для учнів, так і для охотників-учителів.

З ПРАВИЛЬНИКА ДЛЯ УЧИТЕЛІВ
ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ОУА "САМОПОМІЧ" У НЮ ЙОРКУ

Тому, що завданням Школи Українознавства є не лише інтелектуальне виховання (опанування української мови, обзнайомлення з історією України, її культурою, і т.д.), але також національне виховання молодих українських дівчат і юнаків на свідомих громадян і провідних членів української нації, учителі Школи Українознавства мусять бути добрими викладачами-педагогами, добрими знавцями своїх предметів і, що є найважнішим, прикладними членами української спільноти. Учителі мусять завжди пам'ятати, що їхня поведінка в школі й поза школою, їхнє ставлення до всіх професійних, національних і релігійних обов'язків, і їхня праця та участь у громадському і суспільно-політичному житті має рішаючий вплив на виховання нашої шкільної молоді, на формування їх характерів.

Лариса СОННА
учителька 6-ої кляси

ЧОТИРИ ДНІ В КРИВОМУ РОЗІ*

(ІЗ ВРАЖЕНЬ ПРО ВИБОРИ В УКРАЇНІ)

Вже кілька років підряд приїжджаю в Україну, і тому мала змогу побувати в багатьох містах. Найчастіше відвідую східні та південно-східні області, бо там найбільше потрібно праці. Минулого року була в Кривому Розі — поїхала, щоб допомогти знайомому активістові Ярославові Гринджинові, який кандидував від демократичного блоку в депутати до Верховної Ради.

Ми домовилися зустрітись у Києві.

В день виїзду під будинок, де я перебувала, під'їхало стареньке авто "Запорожець", власником якого був приятель Ярослава пан Кицюк — в його родині я мала зупинитися на час мого побуту в Кривому Розі.

Розмова зайшла й про діяспору в Америці, а головно в Ню Йорку. Наших друзів особливо цікавило, що наша діяспора зуміла зберегти себе далеко від материка й сьогодні віддано старається допомогти у відродженні Української Держави. Мене розпитували про нашу молодь, шкільництво, молодечі організації й дуже дивувалися, що ми зуміли в тяжких обставинах, в чужому світі, виховати нашу молодь в українському дусі, з любов'ю до України. Вони не могли надивуватися, коли я розповідала про мою дочку Лізу, яка викладає в Академії св. Юра українознавчі предмети, про те, що це українська школа, яку тепер відвідують діти не тільки українські, як колись, а й різних національностей, здебільшого іспанці, яких Ліза вчить української мови, історії та культури. — "Виховую майбутніх приятелів України", — каже Ліза. Вона народилася в Ню Йорку, вихована в цій же Академії св. Юра та в молодечій організації СУМ, в діяльності якої далі бере активну участь.

З хвилюванням приглядалася я до Черкаського краю. Пригадалося мені колись прочитане про козаків. Колискою хоробрости був саме цей край, бо ж тут і Канів, і Умань, і

---

* *Рідна Школа,* журнал Шкільної Ради при УККА, червень 1996. Передруковано зі скороченнями.

Чигирин, і Холодний Яр. Квітучий край нашого славного минулого вітав нас ласкаво, усміхаючись теплим сонечком, ніби приманював нас, — не забувайте й про мене, верніться ще...

Ось уже Кіровоград, а далі й Кривий Ріг. Це довжелезне 123 км місто є одним з головних центрів індустрії України. Тут усе вкрите рудавим пилом і люди цей пил вдихають усе своє життя.

Приїхали не без пригод (через брак палива) до п. Кицюка, коли вже було зовсім темно. Нас тепло зустріла коло невеликої білої хати в саду його родина.

Подякувавши за вечерю, йдемо спати, бо ж завтра нас чекає багато праці. Раненько маємо виїхати оглядати дільниці виборів — побачити, чи дотримуються всюди правил закону. Треба було познайомитися з керівником виборів та довіреними людьми Ярослава. А тому, будучи ще в Києві, я отримала уповноваження бути міжнародним спостерігачем. Саме цим я й хотіла допомогти спиняти шахрювання комуністів під час голосування.

У Ярослава була гарна діюча команда, але, на жаль, вона не змогла спинити фальшування, які робили комуністи під час виборів в першому ронді.

У керівника виборчої округи п. Варшавського я вперше познайомилась з Валею Кривдою. Вона прийшла сюди як одна з довірених осіб Ярослава за дорученням п. Варшавського. Валя мала зайнятись нами, аби ми змогли відвідати якнайбільше дільниць у день перед виборами та простежити, щоб всюди було все проведено по закону.

З першого погляду Валя зробила на мене приємне враження. Це була ще зовсім молода, стрункa, гарна жінка. Голова Просвіти Кривого Рогу, педагог та провідна активістка КУНу, яка, видно було, горить любов'ю до свого обкраденого народу й України. Вона невтомно ходила й їздила з нами від дільниці до дільниці, приглядаючись, чи все згідно з виборчим законом Української Держави. Того дня нам вдалося об'їхати лише 12 дільниць з 47-ми, тому що вони широкорозкидані по місту-велетні. Переважно виборчі дільниці створені в приміщеннях шкіл, так само як в Америці, але часто випадало так, що кілька дільниць було в тій самій школі на інших поверхах або інших коридорах, а декотрі далеко одна від другої, в інших частинах міста.

Сама дільниця виглядала так: чотири або й більше будок, збитих з дерева, висоти приблизно сім "фітів". Рамки дерев'яні,

замість дверей тканина, переважно червоного кольору. Праворуч перед будками, біля стіни чи вікон, розставлені столи, теж накриті червоним, як за колишніх "добрих часів". За столами мало сидіти чотири чи п'ять осіб, які перевірятимуть підписи й паспорти та видаватимуть бюлетені.

За будками, праворуч від столів, стоять по середині кімнати дві або три скриньки, в які мають кидати свої бюлетені ті, хто голосує. Це все повинно бути під наглядом працівників та спостерігачів виборів (хоч опісля, наступного дня ми завважили, що ніхто з працівників туди майже й не заглядав).

Валя тішилася нашим приїздом. Гордо представляла нас усім, кому могла. Саме вона була кандидатом у депутати в минулих виборах. Не виграла, хоч за неї голосувало понад 16,000 чоловік. Тому вона добре обізнана з тутешніми звичаями під час виборів.

Валя — педагог, має понад 20 публікацій з актуальних питань педагогіки. Коло її наукових зацікавлень: проблеми виховання національних кадрів Криворіжжя, формування національної самосвідомості школярів, студентів та вчителів Східної України. Молодь — то її зацікавлення, і вона працює з нею, вона горнеться до молодої вчительки. От вона розповідає нам про те, як минулого року організувала декілька автобусів для дітей-школярів, яких возили на Тернопільщину святкувати Різдво. Не тільки діти, а й батьки люблять Валю, тому й довіряють їй своїх дітей.

Валю цікавлять теж українські книжки для молоді, які вона збирає, а потім віддає шкільним бібліотекам. "Все роблю, щоб прискорити українізацію, — говорить Валя. — Щоб повернулась свідомість нашому народові, щоб він прокинувся нарешті". І мимоволі думаю, як ось така молода людина, вихована не в Галичині, а тут, у зросійщеному Кривому Розі, стала таким відданим патріотом своєї Батьківщини—України.

Наступного дня, ще тільки світало, як по нас вже приїхало авто. Ми мало що з'ївши, виїхали, щоб трапити на найближчу дільницю доки голова дільниці та його помічники запечатають скриньки, в які мають кидати бюлетені. Причина нашого поспіху була та, що, як завважили наші активісти, під час минулих виборів, у деяких дільницях комуністи напихали скриньки фальшивими бюлетенями.

Комуністи теж не спали. Коли ми показалися на ділянці 37

за 20 хвилин до восьмої, то голова-комуніст зі своїми помічниками уже були саме в процесі запечатання скриньки. Валя кинулась до скриньок й ласкаво просила зачекати, та відчинити їх для огляду міжнародним спостерігачам, як це належить згідно закону. Та голова не відчинив скриньок, а розкричався і зачав нас виганяти з дільниці, погрожуючи, що покличе поліцію. Ніхто з нас цього не сподівався з огляду на те, що ми діяли дуже чемно. Показали наші посвідчення, хотіли діяти за законом, щоб подивитися у скриньки.

Того ранку ми збиралися відвідати значно більше ніж учора, дільниць, та поведінка голови насторожила нас і ми вирішили присвятити виборам більше часу саме тут.

Ми посідали на лавах і приглядалися до переходу виборів. Це теж не сподобалось голові дільниці й він спробував знову залякати нас. Ми йому відповіли, щоб він звернувся до п. Варшавського (голови виборчої округи), бо той дав нам уповноваження спостерігати за виборами. Крім того, у нас були уповноваження з Києва.

Такі й подібні порушення, у великій кількості, ми потім зустрічали й в інших дільницях. Люди, часто маючи більше, ніж один паспорт, пояснювали, що в них так водиться — голосувати за себе й своїх рідних чи знайомих, які не можуть прийти самі.

Близько 8:30 вечора, коли голосування припинилося, по дільницях почали ручно підраховувати бюлетені. Кандидатів було 12, — дві жінки, а решта чоловіки. Числили всі працівники дільниць. На тій дільниці, де я була, довкола стола стояло нас 12 осіб. Я, як спостерігач, мала право лише дивитися, але брати участь в численні не мала права.

Підчисливши бюлетені, працівники дільниці, а з ними й ми, виїхали до головного пункту, де був комп'ютер. Добрались туди аж о 12-ій годині ночі. Тут застали ми чергу. Ми дуже стомилися, але цікавість, хто виграв, не дозволяла нам від'їхати. Нас ще потім було запрошено до невеликого готелю на вечерю. Там ночували львів'яни, які приїхали агітувати за кандидата демократичного блоку. Їх було близько 20-ти осіб. До них долучилися ще місцеві союзянки, кунівці, рухівці та члени республіканської партії. Всі були страшно потомлені, але в цім гурті можна було відчути бадьорість, дружність і задоволення з праці для добра української справи.

По висліді, який, на жаль, не був позитивним, хоч цього й сподівалися наш кандидат і Валя (бо це ж зрусифікований Кривий

Ріг!), все таки всі почувалися бадьоро. Ярослав, хай і не виграв, а все ж таки набрав поважну кількість голосів, і це означало, що й тут живе багато людей, які хочуть бачити Україну вільною, незалежною державою.

На другий ранок, ще ледве видніло, як задзвонив телефон. Це наша Валя турбувалася програмою дня. В неї на думці було відвідати міське телебачення й три радіостанції, де у нас взяли б інтерв'ю. Їй хотілося, щоб весь Кривий Ріг почув українців з Америки, які розмовляють доброю українською мовою та, хоч і живуть далеко на чужині, горді з того, що вони діти України.

Нас радо привітали й на телебаченні й на всіх радіостанціях. На державному радіо ведуча програми призналася нам, що слабо знає українську мову і тому братиме інтерв'ю російською. Я відповіла, що не знаю російської мови й попросила перекладача, на що вона не дуже радо погодилась. З нами була студентка педінституту, яка добре володіла обома мовами. І так Кривий Ріг, може, вперше за 70 з лишком років почув, що українська й російська мови не "всьо равно".

Програма всіх чотирьох інтерв'ю була подібна. Ми всюди розказували про життя українців в Америці, про нашу любов до України та наші старання допомогти Україні в часі її відродження, в закріпленні її незалежної самостійної держави. Ми часто говорили й про наші спостереження подій, які тепер відбуваються в Україні. Далі Валя повела нас на місце самоспалу молодого чоловіка, який на знак протесту проти дальшої русифікації в Україні віддав у жертву своє молоде життя.

Стоячи на цьому місці, пригадались мені безліч страхіть, які пережив наш народ, навіть і моя родина. Пригадалось і те, що розказувала мені колись мама ще зовсім маленькій дитині, як більшовики розкуркулювали мого діда Степана й вивозили з бабусею Одаркою та маленькими дітьми до Сибіру, як знищили в нашім місті православну церкву, як морили наш народ страшним, штучним голодом в 1932-33 роках. А коли додати до цього ще масові арешти та морди по тюрмах і концтаборах наших патріотів, розстріли письменників, страшну постійну русифікацію та ще працю наших перевертнів-яничар, то чомусь самі сльози немочі тиснутися до очей. Однак це не були сльози немочі чи зневіри, а сльози, які гартують, і я відійшла від того сумного місця з твердим рішенням, що буду з подвійною силою працювати далі для розбудови й зміцнення Української Держави.

З ДІЯЛЬНОСТИ УЧИТЕЛІВ

Проф. Юрій Гаєцький викладає історію Гетьманщини на Учительському Семінарі, якого влаштовує Шкільна Рада, щорічно від 1968 р., для учителів суботніх шкіл. Союзівка, серпень 1995.

Улюблену довголітню (від 1986 р.) учительку першої кляси Надю Літепло пращає її остання кляса, червень 1998 р.

Галина КАСІЯН
учителька релігії

ПРИГОДИ УЧИТЕЛЬКИ В ЧУКОТЦІ

Я вже два роки вчу релігії в Школі Українознавства при Товаристві "Самопоміч" у Ню Йорку. Одначе я вже вчителювала 25 років тому в Україні, Білорусії і навіть на Чукотці в Сибірі. І де б я мріяла, що я буду вчити українських дітей в Америці. Але "дивні Твої діла, Господи", де тільки доля не закидає українських учителів та українську дітвору.

Тут хочу поділитися кількома враженнями, як я навчала дітей на Чукотці. Це є півострів — Анадир — найбільше на схід висунена частина Сибіру, і тільки 25 миль від Аляски, що вже в Америці. Була я там у 1983 році, мого чоловіка запросили туди на працю (у відрядження) а я працювала в школі-інтернаті. Мої зустрічі з чукотськими кузинами-ескімосів надзвичайно яскраві. Хочу зупинитися докладніше на деяких спогадах про ці зустрічі.

Прилетіла я до села Нешкін, яке знаходиться на березі Північного моря. Мене зустрів гавкіт сотні білих собак. Звичайно, що була трохи налякана і хотілось вертатися до літака, але почула застереження: "Не бійтесь собак, вони не кусають". Собаки великі і пухнасті, дуже симпатичні і ласкаві. Вони заміняють авта чукотцям, які возять їм вантажі та й самих чукотців. Самий багатий чоловік є той, хто має прекрасних їздових собак (huskies).

В школі-інтернаті було кілька сотень дітей, здебільшого чуконці (або "чукчі" — по-англійськи "chukchi"), але були і між ними українські діти, в яких хтось із батьків були чукчі. Вчили і по-чукотськи, хотя основна мова була російська. Спілкуючись з дітьми-українцями довідалася, що деякі батьки дітей були з політичних в'язнів, які після свого присуду не могли повернутися до України і залишилися жити з чукотцями.

В школі-інтернаті я познайомилася з двома жінками-кухарками, які працювали в шкільній їдальні. Дуже смачно приготовляли українські страви, та й сама їдальня була прибрана українськими рушниками, серветками. І, входячи в їдальню,

ставало якось затишно і тепло на душі, ніби український дух вітав по залі. Бувало і так, що на обід приготовляли і давали коштувати, якісь дивні страви (їжу). Я, звичайно, підходила і розпитувала. Виявлялося, що це тубільські страви: сире м'ясо із оленів (може тих ренів, які везуть Санта-Клауса!).

Між іншим, в зимовий період (9 місяців зими) коли Берінгове море замерзає, чукотці їдуть на великих санках (лещатах), тягнених ренами, до Аляски щоб зробити "шапінг". Тому що під час великої хуртовини російські митники не працюють і чукотцям легко вдається перейти кордони без візи і мита.

Спілкуючись з батьками моїх студентів, я багато довідалась про дуже цікаве життя на Чукотському півострові.

Вбільшості чукотці є мисливці та рибаки. Ідять вони велику кількість риби лосось (salmon), не гребують і м'ясом фоки (seal). Також плекають хутряні звірята (mink, siberian fox) і випасають стада ренів (reindeer) у тундрі.

Цікаво і те, що в школі діти знали і любили співати пісню В. Івасюка "Червону руту". Пісня була в той час відома в цілім Совєтськім Союзі.

Я була присутня на весіллі українського хлопця з чуконкою. Її родичі приїхали цілим племенем зі сотнями собак, які везли масу подарунків з різного хутра. Під час дарування родичі склали дуже багато грошей молодим в дарунок, що дуже здивувало родичів молодого, адже була думка, що жениться на якісь дикунці. Живуть люди на Чукотці невеликими поселеннями і в хатах. А та бригада людей, що випасає ренів в тундрі, живе у ярангах (igloo). Це є невелике покриття (палатка) зроблена із хутра звірят. Дуже тепле приміщення і легко переноситься із місця на місце.

В школі-інтернаті дітей навчали чукотських народних ремисел: стругати фігурки із м'ягкого каменя або мила, різьбити на іклах моржів (walrus), дівчаток вчили кухарити, вишивати, в'язати.

Пригадуються і Великодні свята. Ці свята були поєднані з національними іграми чукотців. Багато чукотців в різних поселеннях ще до сьогодення не є християнами, а шаманісти.

Пригадується ще й те, що через брак вітамінів чукотці мали час від часу захворювання зубів (scurvy). Їм потрібно було вживати в їжі цибулю і цитрину, але вони абсолютно не сприймали цю настанову. Щоб заохотити їх до їдження цитрини і

цибулі давали по келішку горілки, інакше горілка не продавалася на Чукотці. В поселенні Нешкін брак питної води. Цю воду беруть із замерзлих озер, привозять у формі леду. Це багато клопоту чукотцям, і вони не миються довгий час. Щоб заохотити їх до миття, в побудованій руській лазні дають келих коняку після купелі.

Різні такі спогади приходять на думку мені, як українській вчительці знаходячись далеко від України. Всюди є наші брати-українці, вони чесно працюють, роблять добро і завжди залишаються українцями.

Учителі Школи Українознавства ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку. 1983 р. Перший ряд (зліва): Н.Н., Євгенія Вацик, Іван Близнак, Ольга Кекіш, дир. Павло Дорожинський, о. Севастіян Шевчук, Евстахія Гойдиш, Леся Гой, Петро Содоль. Другий ряд: Марта Лопатинська, Н.Н., Христина Ференцевич, Дзвінка Брикович, Н.Н., Марія Олинець, Осип Мулик, Ксеня Драган, Н.Н.

Учні

ПОЯСНЕННЯ ДО МАТУРАЛЬНИХ ФОТОГРАФІЙ

У підготуванні Золотої Книги нашої школи, ми старались відшукати і включити до неї якнайбільше матуральних таблью (з французького слова, tableau, образ або список) та фотографій матуральних кляс. Дякуємо всім тим, хто надіслав нам такі фотографії зі своїх архівів.

Щоби якнайточніше окреслити роки окремої матуральної клясц, ми ставимо підпис під фотографією, який репрезентує академічний рік. Напримір, 1959-1960 значить, що мова йде про матуральну клясу яка почала свій останній шкільний рік у вересні 1959 р. а закінчила його у червні 1960 р.

Це треба виясниτи, тому що на самих матуральних таблью (від 1949 р. до 1978 р.) появляється не лиш рік матури, але й додано ще десять років (напримір, 1960-1970). Це має значити, що матуранти з 1960 року мали би зустрітися знову у 1970 році. Таблью нюйоркської школи були оформлені на зразку таблью різних шкіл і гімназій в Галичині з перед Другої світової війни. Ця традиція була збережена засновниками та першими директорами школи аж до 1970-их років.

На цьому місці варто теж зупинитись на словах, які для сучасних читачів можуть бути неясні. Був звичай називати ґрадуантів школи абітурієнтами (з латинц, abitur, вихід), або абсольвентами (з латинц, absolvere, закінчити). Зараз, частіше вживається слово матуранти (ті, що здали матуру). В Україні тепер також уживають слово випускники, описуючи учнів, які закінчили 12 кляс школи.

Редакція

МАТУРАЛЬНІ ТАБЛЬО/ФОТОГРАФІЇ

МАТУРАЛЬНА КЛЯСА, 1950-1951.

Учителі *(сидять зліва): д-р Луців, проф. д-р Василь Лев, д-р Михайло Соневицький, проф. Микола Шлемкевич, проф. д-р Кость Кисілевський, проф. Тадей Росткович, композитор Іван Неділський, проф. Любомир Кузьма.* Учні *(стоять зліва): Іван Вівчар, Ярослав Підгорецький, Ліда Фірчук, Степан Якимів, Наталка Ховзун, Н. Н., Ніна Онищук, Н. Н., Микола Мотуз, Роман Мац, Н. Н.*

(Фото з архіву О. Кисілевської-Ткач)

МАТУРАЛЬНА КЛЯСА, 1954-1955.
Учителі *(перший ряд, зліва): проф. Василь Вишиваний, інспектор зі Шкільної Ради д-р Володимир Калина, директор Михайло Рабій, Любомир Кузьма.* Учні *(другий ряд, зліва): Татіяна Рабій, Марта Салик, Уляна Кебало, Віра Косановська, Люба Абрамюк, Марта Жовнір. (Третий ряд): Евген Лащик, Ярема Шуган, Нестор Базарко, Василь Тершаковець, Іриней Гарасимяк. (Четвертий ряд): Роман Граб, Олег Коверко, Володар Лиско, Орест Білоус, Володимир Свинтух, Юрій Шуган.*

МАТУРАЛЬНА КЛЯСА, 1955-1956.
Перший ряд (зліва): Леся Ганущак, проф. Любомир Кузьма, проф. Володимир Січинський, проф. Михайло Рабій, проф. Василь Вишиваний, Наталка Глоба. Другий ряд: Любко Крушельницький, мол., Квітка Гайвас, Ляла Заклинська, Галя Саляк, Ліда Білик, Ґеня Венґер, Зірка Салик, Христя Оленська, Олег Савків. Третій ряд: Богдан Бартко, Борис Кекіш, Володимир Базарко, Остап Тершаковець, Ярко Крупка, Володимир Елиїв.

Фото з архіву Л. Ганущак, О. Тершаківця.

КЛЯСИ 1956-1957 і 1957-1958
(Замість матурального табльо)

Фото з ранніх 1950-их років.
Перший ряд (зліва): Зірка Крупська-Береза, Дарка Якимів-Гойдиш, Оксана Макаревич-Сидорак, Дзвінка Барагура-Брикович, Оля Крупська, Оксана Гордіюк. Другий ряд: Орися Андрейко, Рома Суботин-Васильців, Тамара Площанська, проф. Кость Кисілевський, учитель Іван Близняк, Оксана Смулка-Кіпа, Тамара Скоробогата-Гронь, Рома Шуган. Третій ряд: Ліда Стасюк-Пясецька, Марта Малиновська-Навроцька, Євген Шуган, Ярополк Калина, Анатоль Попович, Н.Н., Н.Н., Евгенія Мартинів-Фесак.
(Фото з архіву Дзвінки Барагури-Брикович)

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1958-1959.
Учителі (в центрі, зліва): о. Ю. Катрій ЧСВВ, директор д-р Василь Вишиваний, проф. д-р В. Стецюк, проф. Василь Барка, проф. д-р Володимир Січинський, проф. Любомир Кузьма. Учні (перший ряд, зліва): Надя Валько, Орест Черник, Марта Цегельська, Христя Бартко, Ігор Котлярчук, Дзвінка Саляк. (Другий ряд): Ігор Хомут, Тамара Вишивана, Богдан Сливка, Орест Заклинський, Віра Лащик, Ярослав Ставничий. (Третий ряд): Евген Данилишин, Марта Падох, Ярослав Карпинський, Роман Гаврилюк, Світлана Луцька, Аскольд Гайвас. (Четвертий ряд): Ігор Абрамюк, Лідія Винник, Богданна Нагірна, Богдан Гевко.

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1959-1960.
Учителі: *д-р Софія Карпинська, о. д-р Юліян Катрій, директор д-р Василь Вишиваний, о. Орест Засійбіда, ігумен ЧСВВ, Степан Салик.* Учні *(перший ряд): Христина Барагура, Галина Бартків, Аріядна Бойдуник, Андрій Витвицький, Богдан Ворох, Любомир Ворох, Богдан Гойдиш, Юрій Ґлют. (Другий ряд): Андрій Захарчук, Юрій Кебало, Роман Книш, Ірина Копачинська, Борис Левицький, Борис Луцький, Олег Мітрінґа, Оля Палюх. (Третий ряд): Оля Папіш, Софія Процик, Юрій Рабій, Марія Ранчак, Богдан Савків, Юрій Ставничий, Христина Стасюк, Уляна Школяр.*

МАТУРАЛЬНА КЛЯСА 1960-1961.
(Сидять, зліва): учениця *Оксана Баран,* учителі: *Степан Стецик, директор Василь Вишиваний, Н.Н.,* учениця *Ліда Лещук.* Учні *(другий ряд, зліва): Петро Дармограй, Таня Прохоренко, Таня Лютик, Ярослава Натина, Христя Падох, Петро Вербовський. (Третий ряд): Юрій Карпинський, Роман Терлецький, Роман Шкамбара, Роман Савицький.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1964.

Учителі *(перший ряд, зліва): Михайло Лисогір, д-р Марія Кобринська, директор Іван Василишин, д-р Софія Карпинська, Евгенія Храплива, Михайло Бачинський, Степан Салик, Іван Близнак.* Учні *(перший ряд, зліва): Роксоляна Хабурська, Степан Рудик, Оксана Козак, Юрій Головінський, Леся Соколишин, Андрій Ластовецький, Христя Прокоп. (Другий ряд): Богдан Хомут, Мирося Головінська, Володимир Роговський, Муся Гойдиш, Адріян Бриттан, Христя Кузьмович, Евген Котлярчук. (Третий ряд): Надя Данилишин, З. Балабан, Дарія Баран, Люба Данилишин, Люба Кузишин, Олег Круп, Божена Сигалів.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1970-1971.

Учителі *(зліва)*: *директор Михайло Лисогір, о. Маріян Струц ЧСВВ, д-р Роман Дражньовський, мґр. Люба Волинець, мґр. Василь Тершаковець.* Учні *(перший ряд, зліва): І. Бакович, Леся Баранська, Марта Бурачок, Евгенія Весоловська, Олег Воловодюк, Леся Гуменюк, Маруся Дармограй, Ростислав Декайло, Орися Дмитрик, Ярослав Залуцький, Роман Івасиків, Едвард Камінський, Тереса Когут, Христя Круп, Марко Луцький, Марта Навроцька, Роман Наум, Юрій Оленський, Богдан Поритко, Юрій Раковський, Анна Рогожа, Віра Семущак, Олександра Трембіцька.*

МАТУРАЛЬНА КЛЯСА 1971-1972.

Учителі (сидять зліва): Василь Тершаковець, д-р Роман Дражньовський, Павлина Данчук-Андрієнко, проф. д-р Кость Кисілевський, дир. Михайло Лисогір, Світляна Луцька, Богдан Бойчук. Учні (стоять): Ярослав Стахів, Люба Дмитрик, Оксана Гаврилюк, Марта Кандюк, Христя Сливоцька, Юрій Сєрант.

Фото з архіву д-ра Дражньовського

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1973-1974.
Учителі (зліва): директор Михайло Лисогір, мґр. З. Івасиків, о. Лаврентій Лавренюк, д-р Р. Дражньовський, мґр. Ярослава Ґеруляк, мґр. Василь Тершаковець. Учні (перший ряд, зліва): Марта Зєлик, Андрій Кмета, Володимира Гнатківська, Тарас Наум, Мирослава Гарматій, Марко Соробей. (Другий ряд): Христя Салачинська, Людмила Канюґа, Оля Стасюк, Юліян Бриттан, Ліда Мартинець, Ірена Весоловська.

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1974-1975.
Учителі *(справого боку, перший ряд, зліва): мґр. Ярослава Ґеруляк, о. Лаврентій Лавренюк, мґр. Василь Тершаковець. (Другий ряд): мґр. Зенон Івасиків, директор Михайло Лисогір, д-р Роман Дражньовський.* Учні: *Олесь Кузишин, (перший ряд, зліва): Ігор Залуцький, Марта Голюка, Христина Шміґель, Нестор Данилюк. (Другий ряд): Ростислав Слабіцький, Леся Дражновська, Уляна Суська, Богдан Гошовський.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1975-1976.
Учителі (перший ряд, зліва): д-р Ігор Гурин, о. Севастиян Шевчук, Василь Тершаковець. (Другий ряд): мґр. Ярослава Ґеруляк, директор д-р Роман Дражньовський, Вірляна Ткач. Учні (перший ряд): Борис Федорців, Орест Баранський, Наталка Черний, Андрій Дзерович, Маруся Федорців, Петро Михайлів, Любомир Демчук. (Другий ряд): Іларіон Чолган, Рома Мокрівська, Левко Івашків, Марко Криштальський, Ярослав Куровицький, Ірена Воловодюк, Володимир Шевчук.

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1976-1977.
Учителі (зліва): Василь Тершаковець, д-р Ігор Гурин, д-р Остап Коцюба, о. Севастиян Шевчук, проф. Белла Чмух, директор д-р Роман Дражньовський. Учні (перший ряд): Мотря Кравченюк, Юрій Бойчук, Анна Лозова, Ірена Оришкевич, Іван Лозовий, Марта Подусовська. (Другий ряд): Уляна Леськів, Роман Федорців, Аріядна Ґлют, Лідія Скрибайло, Орест Яросевич. Пріся Цегельська. (Третий ряд): Наталка Штомпіль, Юрій Ґой, Рута Чолган, Богданна Принада, Ігор Савицький, Оксана Михайлів.

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1977-1978.
Учителі (справа): директор Роман Дражньовський, Белла Чмух, о. Севастиян Шевчук, о. Володимир Базилевський, д-р Ігор Гурин. Учні (перший ряд, зліва): Андрій Раковський, Леся Плескун, Нестор Поритко. (Другий ряд): Богдан Кузишин, Христина Стешин, Марко Івасиків. (Третий ряд): Юрій Пивоварів, Галина Мельник, Адріян Данилюк, Оксана Куровицька. (Четвертий ряд): Адріяна Роговська, Андрій Рогожа, Галина Веселовська, Зенон Бахір.

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1978-1979.

Учителі *(зліва): директор Атанас Кобрин, Белла Чмух, д-р Ігор Гурин. (Другий ряд): Олександер Воробець, о. Севастиян Шевчук.* Учні *(перший ряд, зліва): Андрій Черній, Христя Баранська, Маріянна Гурин, Галина Гарматій, Юрій Червінський. (Другий ряд): Ірена Скрибайло, Оленка Певна, Оля Паславська, Адріян Кравченюк, Ліда Чорна. (Третий ряд): Ігор Шевчук, Адріяна Квасний, Ксеня Йовик, Леся Галів, Наталка Веселовська.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1979-1980.
Учителі: *директор Атанас Кобрин, о. Севастиян Шевчук, мґр. Люба Волинець, Христина Ференцевич, д-р Василь Вереш, Осип Мулик, Павло Дорожинський.*
Учні *(перший ряд, зліва): Роман Бойчук, Леся Воробець, Наталія Гончаренко, Іван Гринишин. (Другий ряд): Петро Штомпіль, Рома Криштальська, Роксоляна Лучечко, Олесь Кмета. (Третий ряд): Роман Яремчук, Ірина Походай, Мотря Процик, Роксана Хемич, Рома Мішко, Надія Шевчук, Зірка Маєвська, Ігор Черник.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1980-1981.
Учителі: *директор Атанас Кобрин, о. Севастиян Шевчук, ЧСВВ, Осип Мулик, Ольга Кекіш, мґр. Люба Волинець, Христина Ференцевич, мґр. Павло Дорожинський.* Учні *(перший ряд): Хризанта Гуглевич, Марко Леськів, Ксеня Зєлик. (Другий ряд): Роксана Хемич, Стефан Ладанай, Ляриса Певна, Олег Данилюк. (Третий ряд): Люба Вижницька, Андрій Стешин, Христина Левицька. (Четвертий ряд): Мотря Процик, Андрій Кушнір, Аня Богачевська, Михайло Веселовський, Марійка Алиськевич, Володимир Яремчук.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1981-1982.
Учителі (зліва): директор Павло Дорожинський, о. Севастиян Шевчук ЧСВВ, Евстахія Гойдиш, Ольга Кекіш, Петро Содоль. (Другий ряд): Осип Мулик, Христина Ференцевич. Учні (другий ряд): Христя Содоль, Марко Ґлют, Оленка Підгорецька, Борис Богачевський. (Третий ряд): Орест Вітюк, Оля Ходоба, Орест Галів, Тарас Лозовий, Уля Лисняк, Микола Алиськевич. (Четвертий ряд): Роман Костюк, Іра Івасишин, Андрій Бідяк, Андрій Гарматій, Роберта Яцинич, Богдан Мішко.

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1982-1983.
Учителі *(перший ряд, зліва): о. Севастиян Шевчук ЧСВВ, директор Павло Дорожинський, Осип Мулик. (Другий ряд): Евстахія Гойдиш, Ірена Цегельська, Ольга Кекіш, Христина Ференцевич.* Учні *(третий ряд): Андрій Данилюк, Христина Васильців, Ліда Залуцька, Ігор Підгорецький. (Четвертий ряд): Орест Декайло, Віра Войтович, Александра Пясецька, Роман Шевчук. (П'ятий ряд): Адріяна Лучечко, Андрій Дармограй, Реґіна Яцинич.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1984-1985.
Учителі *(зліва): директор Павло Дорожинський, о. Севастиян Шевчук ЧСВВ, Ольга Кекіш, Петро Содоль, Христина Ференцевич, Евстахія Гойдиш, Осип Мулик.* Учні *(перший ряд, зліва): Марко Бабурка, Христя Брикович, Роман Бідяк, Марта Бехтольд, Адріян Дмитренко, Христя Грицин, Андрій Неділський, Мирося Драґан. (Другий ряд): Людмила Лозова, Марко Якубович, Віра Вітюк, Андрій Олинець, Олена Червоняк, Марко Слиж.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1985-1986.
Учні *(перший ряд, зліва на право): Наталка Дмитренко, Александер Аміноф, Адріянна Слиж, Роман Грицин, Ляриса Драган, Марта Подолюк, Тарас Ганкевич, Христя Базилевська, Андрій Фесак, Мотря Мац. (Другий ряд): Люба Весоловська, Калина Чолган, Богдан Базилевський, Рената Пясецька, Тарас Певний, Христина Червінська, Мотря Мішко.* **Учителі** *(перший ряд, зліва на право): Христина Ференцевич, Осип Мулик, директор Павло Дорожинський, о. Севастіян Шевчук, Евстахія Гойдиш. (Другий ряд): Олександер Воробець, Ольга Кекіш, Петро Содоль.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1986-1987.
Учителі (зліва): директор Ольга Кекіш, о. Орест Підлипчак, Олександер Воробець, Евстахія Гойдиш, Христина Ференцевич, Петро Содоль. Учні (другий ряд, зліва): Тамара Тершаковець, Марія Хамуляк, Катруся Леонард, Наталія Вронська, Анна Хамуляк, Христя Савицька, Терентій Соломон, Ярослав Біланюк, Борис Трохимчук, Тарас Абрамюк.

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1987-1988.
Учителі *(зліва): Евстахія Гойдиш, о. Тарас Прокопів, директор Ольга Кекіш, Христина Ференцевич, Петро Содоль.* Учні *(зліва): Ярема Бачинський, Гю Рейні, Марко Савицький. (Другий ряд): Наталя Гірняк, Маркіян Дума, Адріяна Дрогомирецька. (Третий ряд): Ігор Кобрин, Юрій Слиж, Марко Шмериковський. (Четвертий ряд): Юліян Левицький, Христина Головінська, Іван Хамуляк, Данило Савицький. (П'ятий ряд): Павло Червоняк, Данило Шипилявий. (Шостий ряд): Наталя Олинець. (Сьомий ряд): Дарко Шесняк, Роман Якубович.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1988-1989.
Учителі (зліва): о. Тарас Прокопів, Евстахія Гойдиш, о. Іван Ткачук, директор Ольга Кекіш, Христина Ференцевич, Петро Содоль, Дарія Якубович. Учні перший ряд, зліва): Петро Содоль, Галя Кузишин, Маґда Гойдиш, Ксеня Пясецька. (Другий ряд): Таня Драґан, Ліза Сонна, Ярина Ференцевич.

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1989-1990.
Учителі (справа): директор Ольга Кекіш, Евстахія Гойдиш, о. Прот. Іван Ткачук, Христина Ференцевич, о. Тарас Прокопів, Дарія Якубович. Учні (зліва): Марко Трохимчук, Христина Крозіер, Володимир Ковалик, Олександер Фесак, Адріяна Качарай, Іван Біланюк, Олесь Якубович, Анна Навроцька, Доріян Шобар.

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1990-1991.
Учителі *(зліва): директор Ольга Кекіш, о. Теодосій Ільницький, Христина Ференцевич, Святослав Лепкий, Евстахія Гойдиш, Тарас Певний.* Учні *(перший ряд, зліва): Дарія Фесак, Коля Савицький, Таня Головінська, Марко Брикович, Андрея Алиськевич. (Другий ряд): Григорій Щесник, Андрій Літепло, Тарас Ференцевич, Петро Редько.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1991-1992.
Учителі *(зліва): Юрій Косачевич, Христина Ференцевич, Евстахія Гойдиш, директор Ольга Кекіш, о. Теодосій Ільницький, Люба Часто.* Учні: *Марко Турчан і Марко Глушевський.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1992-1993.
Учні (зліва): Стефан Біланюк, Ксеня Савицька, Віктор Вронський, Лариса Сидорак, Роман Сова, Зеня Гельбіґ, Марко Худьо. Учителі: директор Ольга Кекіш, о. Тарас Прокопів, Любов Часто, Ярема Бачинський, Евстахія Гойдиш, Христина Ференцевич.

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1993-1994.
Учителі *(зліва): директор Ольга Кекіш, Евстахія Гойдиш, Христина Ференцевич, Любов Часто, Андрій Черняк, Ярема Бачинський.* Учні *(другий ряд зліва): Станислав Федюк, Олесь Богданович, Ляриса Шобар, Василь Літепло, Данило Кунцьо, Даньо Савицький, Стефан Богданович, Зенон Завада, Роман Чабан.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1994-1995.
Учителі (зліва): Евстахія Гойдиш, директор Ольга Кекіш, о. Іван Мазурак, Христина Ференцевич, Любов Часто, Петро Часто. Учні (лівий ряд, читаючи згори): Олекса Денисенко, Кая Баранецька, Христя Редько. (Правий ряд): Андрій Базилевський, Таля Качарай, Тася Кунцьо.

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1995-1996.
Учителі *(зліва): Олександер Редько, Ігор Семида, о. Стефан Костюк, директор Ольга Кекіш, Евстахія Гойдиш, Христина Ференцевич.* Учні *(зліва): Наталка Богданович, Андрея Венґерчук, Дарія Котлярчук, Надя Савицька, Мотря Чабан, Володимир Чабан.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1996-1997.
Учителі (зліва): Евстахія Гойдиш, Христина Ференцевич, директор Ольга Кекіш. (Другий ряд): Ігор Семида, о. Володимир Куцай, Олександер Редько. Учні (зліва): Ольга Чернат, Оленка Денисенко. (Другий ряд): Галя Салабай, Любослав Ворох, Александра Дурбак.

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1997-1998.
Учителі *(зліва): директор Ольга Кекіш, д-р Юрій Гаєцький, Віра Юлик, Олександер Редько, Ігор Семида.* Учні *(зліва): Данило Літепло, Александер Мерл, Адріян Сапка, Адріян Березовський.*

МАТУРАЛЬНЕ ТАБЛЬО, 1998-1999.
Учителі *(зліва на право): Евстахія Гойдиш, директор Ольга Т. Кекіш, д-р Юрій Гаєцький, Ігор Семида, Роксоляна Подпірка.* Учні *(перший ряд, зліва на право): Ляриса Богданович,Роман Богданович,Андрея Ворох, Роман Ганкевич, Тамара Геймур. Другий ряд: Ляриса Гурин, Катруся Дурбак, Микола Єфремов-Кендал, Адріяна Косович, Одарка Кошарюк. Третий ряд: Данило Круп, Катря Кузьмович, Олена Лисецька, Роман Подпірка і Тамара Шобар.*

СПОМИНИ УЧНІВ

Роман МАЦ
матурант 1951 року

"VIVAT PROFESSORES, FLOREANT STUDENTES"

Спогад з матурального курсу 1950-1951 рр.

Ці слова я мав честь вписати на торті, який мені було доручено придбати на ґрадуаційний обід абсольвентами "Української Вечірньої Школи" в Ню Йорку 1951-го року.

Приїхавши до Америки в 1950-му році я мав нагоду закінчити середню освіту в St. George Academy, Washington Irving H. S. або в школі названій вище. Я вибрав українську школу.

Це рішення не було зумовлене міркуванням осягнути середню освіту по найменшій лінії опору, а скористатись високим академічним рівнем професорів В. Лева, К. Кисілевського, Шлемкевича, Соневицького, Ростковича, Л. Луціва, Кокольського, Неділського, Гординського та інших.

В 1950-их і 60-их роках відбувались по скупченях шкільної молоді дзвінкі ідеологічні конґреси, безконечні промови по "академіях", демонстрації з нікому незрозумілими гаслами на транспарентах, видавались різні брошурки з подібною тематикою.

Професори, названі вище, намагались передати нам в академічних напрямках факти досягнень людства не лише в галузі україністики, а також і інших народів. Бурхливе соціяльно-політичне життя українських громад не вміщалось в навчальну програму, а також у їхню працю.

Проф. Лев, знавець німецької й української літератури, спеціяліст Івана Франка, відкривав нам новий світ, аналізуючи "Лиса Микиту", як також поему "Іван Вишенський", повість "Борислав сміється", оповідання "Мій злочин", "До світла", політичну поезію "Каменярі" і лірику "Зів'яле листя".

Проф. Соневицький вчив нас латину й літературу римлян і греків. Особливу увагу надавав історикові Геродотові і його опису про племя Роксоляни.

Автор славної праці "Загублена українська людина" проф. Шлемкевич, викладаючи філософію різних часів історії, детально обговорював Платона "Республіку" і доказував, що цей твір

цинічний, бо мовляв суспільство описане в цьому творі є проти многогранної природи людини. (Це сентенції, з якими я декілька років пізніше зустрічався в американських університетах).

Проф. Луців звертав нашу увагу на брак політичної думки у багатьох козацьких гетьманів і, особливо, у Хмельницького та Виговського.

Зі стислих наук ми багато одержали від професорів Кокольського і Ростковича. Викладали обидва вони стисло до теми з намаганням допомогти учням краще засвоїти матеріял.

Проф. Кисілевський, директор школи, дбав про те, щоби перед нами виступали особистості з мистецького світу і ділилися з нами розповідями про свою творчість. Між ними були Я. Гніздовський, С. Гординський, М. Мороз і інші.

Всі викладачі нашої школи мали дуже незначну винагороду, а то і бувало працювали задармо. Для них було найбільш важливим передати нам, студентам свої великі наукові здобутки. Можна сказати що ми потребували їх, а вони потребували нас.

"Vivat Professores"!

Зі мною на курсі не було багато слухачів. Серед них були Степан Якимів, Микола Мотуз, Іван Вівчар (промовив від студентів на балю), Наталка Ховзун, Раїса Земська, Ліда Фірчук. Кожний зі студентів був свідомий своїх недотягнень (через еміґраційні обставини) в нормальнім обсязі середньої освіти. І власне через це вони серйозно і працьовито користались нагодою заповнити ці прогалини.

"Floreant Studentes"!

Професори, учні й батьки Школи Українознавства в Ню Йорку, б. 1950 р. Сидить (4-ий зліва): д-р Кость Кисілевський.

(Фото з архіву О. Кисілевської-Ткач.)

Marta ZOWNIR-BACZYNSKY
class of 1955

A SENSE OF COMMUNITY

I was asked several months ago to write a short essay or a story based on my recollections from the days when I was a student at Ukrainian Saturday School. Needless to say, I immediately began to think what I could say.

My enthusiasm for this project stayed with me, but the actual words on paper were not forthcoming for a long time. It took a while to compartmentalize the memories and to zero in, from an adult point of view, on what to me is the most important aspect of my experiences in the school.

I have come to the realization that the greatest gift I have received from the Ukrainian Saturday School was a sense of belonging, a sense of community, at a very uncertain time in my life, to say the least.

This was not something I was consciously aware of while I was a student in the School. Actually, it came to me during this process of remembering and examining my recollections of those school years so long ago.

It was a long time ago – fifty years – which sort of dates me, but then so do my very adult children, not to mention my grandchildren.

My family – my mother, father and I – were newly arrived immigrants in New York City in 1949. One more uprooting, one more time to become accustomed to new surrounding, a new environment. One more, in a series of many such experiences in my young life.

When I think back to those first days, weeks, and months in this great city, a myriad of scenes comes to mind; scenes that vibrate with excitement, their novelty so crisp I can still taste, hear and feel their substance. There was a long and turbulent ocean crossing, then the wonder and majesty of New York – in shocking contrast to our small D. P. camp in Regensburg, Germany, which, for almost three years I considered home. To a child these experiences, though thrilling, were overwhelming.

I remember, I enjoyed this most exciting time, but more often than not, I clung to my parents as the only solid, stable and reliable stronghold of my existence. Outside of their reach there was uncharted territory.

We were an island – the three of us – in a sea of the unfamiliar, in Brooklyn, where we lived. Our only link with those like us, and there were many, were Sunday afternoons, after Mass in front of St. George Ukrainian Catholic Church on Seventh Street in Manhattan. In the late 1940s and early 1950s it was a place to reconnect with friends, a marketplace for valuable

information about apartments, jobs, opportunities in the new world. For us kids, it was a chance once a week to renew friendships that had begun on the other side of the Atlantic.

Then it was back to Brooklyn for me – an island in the unfamiliar. Again, the string was broken, waiting to be mended the following Sunday.

I was sent to school, Public School #8 in Brooklyn Heights. Here I was a stranger among the Irish and Italians. It was, I remember, a friendly place, with friendly people helping me to learn the English language and adjust quickly. In those times and in that school I was the odd one, the only non-English speaking student among 300 others. I was helped, encouraged, but I was not embraced.

Then, some months later, my mother enrolled me in the Ukrainian Saturday School. For both of us, since she had to bring me there, it was a serious trek from Brooklyn to Ninth Street and Avenue C, where in a rented school building classes were held for immigrant Ukrainian children. It was a long subway ride and a long walk from the train, a journey which we repeated three times a week. (Classes for the school were held three times per week)

After my first session I was most eager to return, I remember. In this school the familiar subjects came sharply into focus – Ukrainian history, geography, literature, and the sense of continuity that had begun in grade one, and was disrupted for a while, reestablished itself.

The best, of course, were the other children. There were some I knew, familiar faces, friends. I didn't have to learn a new language there, for we all spoke the same one. We behaved in a similar fashion and our values were similar. We knew the story of our past and it was ours. We had reestablished our community. I belonged.

There are many poignant images that come to mind when I think about my experience in the Ukrainian Saturday School. I remember the individuals who taught there – many were university professors, people whose professional achievements warranted large lecture halls and post-graduate audiences. Yet, with great decorum and dedication, laced with an enormous amount of patience, they shared their know-how with 10-year olds. For them, too, this place provided a link with what had been lost.

After a few years I graduated from the Ukrainian Saturday School, a member of the first class claiming that distinction. In time I joined other organizations where the sense of community continued to be reinforced, yet the Saturday School was the initial open door through which I stepped into a dear and familiar environment. The gift of community, which I took from the School from the very first day gave me a great sense of security and allowed courage to take root. I was able to build on that foundation.

Одна з кляс Школи Українознавства б. 1955 року, в будинку оо. Василіянів, Академії для хлопців, 710-712 Схід 9-та вулиця. Перший ряд (зліва на право): Дзвінка Барагура-Брикович, Тамара Площанська, Рома Шуган, Оля Крупська, Тамара Скоробогата-Гронь, Зірка Крупська-Береза, Анатоль Попович, Олег Пелех, Евген Зибликевич. Другий ряд (зліва): Ліда Стасюк-Пясецька, Орися Андрейко, Евген Шуган, Ярополк Калина, учитель Іван Близнак, Рома Суботин-Васильців.
(Фото з архіву Дзвінки Барагури-Брикович).

Школа Українознавства в Ню Йорку святкує свято св. о. Миколая в приміщенні на 712 Схід 9 вулиця, в 1950-их роках. В центрі сидить проф. К. Кисілевський.
(Фото з архіву О. Кисілевської-Ткач).

Уляна КЕБАЛО-ДЖОРДЖ
матурантка 1955 року

СМІШНИЙ МОМЕНТ

Д-р Кость Кисілевський був не лише господарем моєї кляси, але також директором школи і таким способом відповідальний за всіх дітей. Він цей обов'язок виконував дуже совісно і завжди журився, щоби кому, не дай Боже, щось не трапилося. А дійсно було чим журитися! Діти були "живі", бігали, часом штурхалися, і т. д. Одним з тих дуже жвавих був Влодко Ґной.

Прийшла субота, 1-го квітня і ми захотіли професора Кисілевського якось здурити! Отже, під час перерви я вбігла до кляси і заявила, що Влодко Ґной видрапався по рурі, впав і зломав собі ногу! "Що?! Де?! Як?!" — крикнув професор Кисілевський. Тоді нас більше прибігло до кляси і вигукнули: "Пріма Апріліс!"

Полегша на лиці професора була неймовірна.

СПОМИН ШКОЛИ КРІЗЬ СЕРПАНОК ЯРОСЛАВНИ

Минулого року прибув до Ню Йорку Большой Театр, щоби поставити на сцені Метрополітальної Опери деякі опери російських композиторів. Одною з них була "Князь Ігор" Олександра Бородіна. Та опера є побудована на нашій епопеї з 12-го століття, написаній старослав'янською мовою "Слово о полку Ігореві". Одначе росіяни собі ту епопею вигідно присвоїли.

"Слово о полку Ігореві" або "Похід Князя Ігора на Половців" ми вивчали в Школі Українознавства в клясі проф. Костя Кисілевського. Слідкуючи за дією опери на сцені Метрополітальної Опери, я думками вернулася до української школи моїх молодих літ, бачила перед собою постать проф. Кисілевського, тримаючого в руках ту імпозантну, велику книгу в бронзовій обкладинці з золотими літерами. Він витворив в мені любов до цієї чарівної епопеї.

Тому, що цей твір (автор незнаний) писаний віршем, ми вивчали певні уривки напам'ять. Один з них був "Плач Ярославни". Як співачка на сцені співала ту славну арію Ярославни, то я в моїй думці деклямувала: "Ой то не сива зозуленька закувала, не дрібні пташки заспівали, то Ярославна до схід сонця..." і так далі, як нас вчив наш дорогий професор.

Пригадую собі, як ми всі в клясі раділи, як добрий чура Овлур помагав князеві Ігореві втекти від половців і повернутися до рідного Путивлю і Ярославни..

Хоч багато років минуло від тої пори, я дальше відчуваю велику гордість і глибокий сантимент до тої **нашої,** рідної епопеї. Це я завдячую професорові Кисілевському!

Ulana-Mary KEBALO-GEORGE
Class of 1955

Ukrainian School was a wonderful experience for me, thanks to Prof. Kost Kysilewskyj and Natalia Stefaniw (music-drama-dance teacher).

Iryneus HARASYMIAK
Class of 1955

Ukrainian School was an invaluable and fulfilling experience. In the 50's teachers were very strong and knowlegeable and kept the academic level on a tough and high plane. Teachers' names to be remembered: K. Kysilewsky, M. Rabiy, L. Kuzma, I. Hnativ, V. Sichynsky et al. *Note:* Friendships from that time are still actively maintained!

Roma SKOROBOHATA-HARASYMIAK
Last year attended 1956

I met the man I married on the first day of Ukrainian school. It was love at first sight. We were both 12 years old. On June 9, 1999 we celebrated our 37th wedding anniversary.

Bohdan KOROLYSHYN
last year attended 1956

In the early fifties it was not a "Saturday school", it was three times a week, and I had to walk over 10 blocks each way. It was a long, cold, dark walk home in winter. Professor Salyk was, as I recall, a strict disciplinarian but I remember many of his lessons to this day. Ukrainian school gave me a good, strong foundation in Ukrainian history, culture and geography.

Татіянна РАБІЙ
матурантка 1955 року

НЕЗАБУТНИЙ ВЕРТЕП МОЙОГО НЕЗАБУТНЬОГО БАТЬКА

Т. Рабій, 1980 р.

Мій батько, д-р Михайло Рабій, будучи директором Школи Українознавства, ще був і знаменитим мистцем. Він збирав фолкльор із Західних земель України, малював. Виставка його образів відбулася в Ню Йорку в квітні 1980-го року. Збірка вишивок була видана у Києві по Другий світовій війні, але під іншим прізвищем. Для нас, студентів, він виготовляв культурні та історичні таблиці та оформляв студійні матеріяли.

Мій батько завжди залюбки працював над тим, щоб як найбільше наповнити своїх студентів любов'ю до України, знанням про її історію, мову, музику й культуру. За таку дбайливість учні горнулися до нього і частенько збігали до професора, щоби з ним поговорити.

Мені видається, що завершенням цього всього, можливо тому, що я асистувала у виставах, — був Вертеп, котрий ми представляли щороку під час Різдвяних святкувань.

Вертеп — це була двоповерхова хатинка. На горішнім поверсі була прекрасно розмальована шопка із дикти, виготовлена моїм батьком. Наші жителі долішнього Ню Йорку може пам'ятають таку шопку виставлену у вікні крамниці п. Петра Задорецького, якому мій тато приготовляв тижневі радіопрограми. Тепер я лише маю прикраси на ялинку, виготовлені у цей спосіб, як, наприклад "Колядник".

На долішньому поверсі була сцена з входом по обох боках. На цій сцені виставлявся наш Вертеп із 24-ома ляльками. Ці ляльки, на одну стопу високі, були виготовлені моїми батьками. Мама, Олександра Рабій, була також учителькою Школи Українознавства у Бруклині, Ню Йорк. Вона шила стильові строї, а тато витесував із дерева ляльки і їх розмальовував.

Ми, тато і я, співали цілий репертуар, представляючи різні

сцени, як: Колядник із віншуванням, Козак і Дівчина, Жид, Відьма та Чорт.

Коли по смерті батька, 17 вересня 1958 року, мама і я пішли по цей Вертеп (бо хатинка, шопка і ляльки були нашою власністю), нам було сказано, що Вертеп: "Щез!" Прикро мені, що така цінність не була збережена. Такого шедевру нашого народнього мистецтва я ніде дотепер не бачила.

Інсценізацію цього вертепу, записану д-ром Михайлом Рабієм, я вислала минулого року до Дрогобицького Музею. Там відбулася експозиція матеріялів: 89 акварель, сімейних фотографій і родоводу, рукописів та публікацій з нагоди 100-ліття від дня народження (19.XI.1898—17.IX.1958) мойого талановитого та незабутнього батька.

"Колядник" — один із 24-ох ляльок до Вертепу, яких виготовив директор школи Михайло Рабій з дружиною Олександрою у 1950-их роках.

EDUCATION COUNSEL OF THE UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA, INC.

Theachers Association

Higher Courses of Ukrainian Studies under the Supervision
of the
Correspondence Institute of the Free Ukrainian University

GRADUATION CERTIFICATE

Larissa Hanuszczak

born on July 5th 1940 at Lviv (Ukraine)

having completed 6 grades of the Ukrainian Studies at New York in USA. and two-year Higher Courses passed the Final Examination before the Board of Examiners headed by the representative of the Educational Counsel with excellent result.

GRADES:

Ukrainian Lauguage	excellent
Ukrainian Literature	excellent
History of Ukraine	excellent
Ukrainian Arts	excellent
Geography and Economy of Ukraine	excellent
Ukrainian Natural History	excellent
Ukrainian Ethnography and Philosophy	—

On the basis of this examination the Board of Examiners testifies that Mr./Miss Larissa Hanuszczak is entitled to proceed to further Ukrainian studies at any High Institute of Education.

New York on June 29th 1956

C. Kysilewskyj, Ph.D.
President of the Board of Examiners

Wolod Kalyna, Ph.D.
Representative of the Correspondence Institute

Members of the Board:
Michael Rabij Ph.D.
Dp. Bacuas Budzabasum
V. Sichynsky Ph-Dr
L. R. Krzma

Seal

Larissa HANUSZCZAK-SAKOVITCH
class of 1956

UKRAINIAN SCHOOL, CIRCA 1950: WINGS TO FLY

When I started Ukrainian school, in the fall of 1950, it was located in an old school building, between Avenues C and D on 9th Street. We were basically supposed to use a limited space, and students were not to go up the corner staircases. This, of course, was an invitation for us to use these stairs as places to play hide-and-seek during recess.

Looking back, I do not think the professors had an easy time with us. They were primarily gentlemen who were probably former teachers of higher-level classes as well as other professions. My first teacher was Mr. Blyznak, who was very strict and effective. We had to draw pictures to illustrate some stories, and I certainly could not draw. Professor Hirniak taught a lot of grammar, which I really hated to do.

In those early days we also had music, religion and drama. We used to put on short performances for Ukrainian holidays. In one of these memorable productions, I was supposed to be an angel and needed wings. I was send to the local SUMA (Soyuz Ukrainskoi Molodi Ameryky) office to get the "kryla" (wings). Unbeknownst to me, there was a magazine published by their organization called "Kryla". I had a very difficult time explaining to the gentleman every time he asked what issue I was interested in. Finally I told him I was an angel in a play. We had a good laugh.

My last two years of school were spent in a building on Seventh Street between First and Second Avenues. These were the preparatory years to "matura" and we were supposed to be mature, although we were much younger than the typical "maturalna" class in Ukraine. Some of us, like me, were only freshmen in high school in the "maturalna" class.

Some of the professors at this time were: Prof. Wyshywanyj, whose history classes I loved; Prof. Rabiy, who read excerpts from literature and thus interested me in reading almost all the books; Prof. Sichynskyj, who had interesting illustrations to his lectures in "mystetstvo" (art history), but only a limited number of us could see them because of the angle he held the book.

I have no regrets about spending Tuesday and Friday evenings and Saturday mornings at class. We learned a lot and made friends. This period of my life was a very good time for me. I do not believe we complained too much, because everyone we knew was enrolled in Ukrainian School.

Віра ЛАЩИК-АНДРУШКІВ[*]
матурантка 1959 року

ВОНИ ПЕРЕДАЛИ НАМ ЛЮБОВ ДО УКРАЇНИ

Я виростала в унікальній та неповторній атмосфері українського середовища в Ню-Йоркському "давнтавні". В 1950-их та 1960-их роках наше життя було зосереджене між кільканадцятьма вулицями українського "гетто". Я мешкала спершу на дев'ятій вулиці, а згодом на Ст. Маркс Плейс — на восьмій вулиці. Церква, цілоденна школа св. Юра, школа українознавства, Пластова домівка, Український Дім, Український Музичний Інститут та все товариське і культурне життя відбувалося в межах цієї околиці. Наше життя було наповнене різними заняттями — школа, сходини, проби хору, лекції фортепіяно, академії, концерти, паради, прогульки та вечірки і забави.

Моє товариство складалося з тих, що ходили до цілоденної школи св. Юра, до школи українознавства, та на вищезгадані зайняття. На всі ці зайняття ходилося пішки, і всі ці імпрези та заняття провадилися українською мовою за винятком цілоденної школи, де всі предмети викладалися англійською мовою, а щоденно була одна година української мови та культури. Пам'ятаю наших вчителів пані Лавриненко та пана Близнака.

До цілоденної школи ходили не тільки українські діти ДП, (американська назва "displaced persons" — переселені особи), але були також і діти вже другого і третього покоління давнішої іміґрації, які назагал не належали до Пласту та не ходили до школи українознавства. Вони належали до церковного хору, до танцювальної групи та до організації католицької молоді.

Атмосфера в цілоденній школі повністю відрізнялася від атмосфери в школі українознавства. В цілоденній школі нам не раз звертали увагу монахині, щоб ми говорили англійською мовою. "You, DP'S! Speak English!" Як буває з дітьми, ми тоді на перерві і в коридорі ще впертіше говорили українською мовою.

Коли згадую наших учителів в школі українознавства, то можна сказати, що це був справжній перекрій визначних людей. В

---

[*] Тепер директор українських курсів при Літній Школі Гарвардського Університету.

У клясі проф. Степана Стецика, 50-ті роки.

У клясі проф. М. Рабія, 50-ті роки.

Перший ряд (зліва): Христя Барагура, Іня Копачинська, Люба Стебельська, Ольга Палюх, Олена Школяр, Орест Черник. Другий ряд: Оксана Федьків, Софія Процик, Аріядна Бойдуник, Юта Білан, Люба Допівка, Тамара Сєрант, Н.Н., Н.Н., Ольга Папіш, Богданна Нагірна. Третій ряд: Борис Луцький, Богдан Макаревич, Борис Левицький, Юрій Рабій, Іван Новицький, Юрій Кебало, Петро Пясецький, Павло Назаркевич, Богдан Савків, Н.Н.

той час ми собі з того не вповні здавали справу. Це були професори університетів з України, письменники та мистці, які "лупали цю скалу" та викладали лекції для не завжди найбільш уважної авдиторії...

Проф. Володимир Січинський викладав культуру, і я, як відгомін, по сьогоднішній день чую слова "фрески та мозаїки", які він вимовляв з особливим притиском. Він буквально читав нам лекції про архітектуру давніх пам'яток української культури, і ці слова "фрески та мозаїки" врізалися мені в пам'ять аж до часу, коли я сама їх побачила в Софійському Соборі. Його детальні доповіді та лекції я мало пам'ятаю, але його захоплення передалося. Час до часу дещо показував нам, правдоподібно з його ілюстрацій з книжки, яку я згодом собі придбала.

Літературу нам викладав спершу проф. Рабій, який часто нам читав літературні твори вголос. Мабуть не було для всіх достатньо примірників тих творів, а мабуть думав, що і так не всі прочитають, то краще нехай хоч почують живе слово. Ми також мусіли "читати лектури" та "писати аналізи".

Згодом нас учив письменник Василь Барка. Пам'ятаю, що було одне унікальне завдання, а саме: написати вірш коломийкового стилю або навіть щось на зразок оди або сонету. Всі ми тяжко страждали пишучи це завдання. Пізніше я нераз з подякою згадувала це, коли вже сама викладала українознавство та була виховницею в Пласті, коли коломийковим стилем ми всі потрафили щось дотепного уложити на будь яку точку при ватрі. Придалася мені ця наука і при писанні листів "від св. Миколая" моїм доням під подушку.

Коли я викладала в Українській Середній Школі Непорочного Зачаття в Дітройті, то рік річно на прощальний бенкет для матурантів я укладала "оди" про студентів 12-ої кляси та всіх їх трохи "натягала". Коли наша "Руська трійця викладачів українських предметів" (Христя Козак, Наталя Лончина, а потім Мирося Стефанюк) ставила рік річно п'єси то ми в трійку писали такий шарж. Отже, ця вправа проф. Барки для мене знайшла багато пристосувань в моєму житті.

В 1993 році я мала нагоду бути на кінцевих іспитах учителів української мови та літератури в Педагогічному Інституті в Києві. Один із студентів розповідав про свою працю над творчістю Василя Барки та був дуже зворушений, коли я сказала, що Барка був колись моїм учителем. В Україні надзвичайно цікавилися тоді

письменниками з діяспори, особливо тими, твори яких були раніше заборонені.

Історію викладав нам проф. Вишиваний, який завжди зі захопленням розповідав про козацьку добу. Вже новішу добу історії України якось треба було самому вивчати, бо ми доходили до Січових Стрільців, Листопадового Зриву і на тім більш менш зупинялися. Думаю, що ця ситуація не багато змінилася, мабуть тепер дещо усучаснили навчання історії.

Географію викладав проф. Кузьма. Мапу України ми знали непогано. Що було важливим для мене, це мабуть те, що всі ці професори передали любов та зацікавлення до України, країни в якій я народилася, але нічого не пам'ятала, бо була немовлям коли наша родина виїхала з України. Їхня національна свідомість, гаряче прагнення самостійности для України нам передалося.

Взагалі, коли пригадати собі ці роки, то можна сміло сказати, що вони були надзвичайно приємні та цікаві. Мої шкільні роки були наповнені багатим товариським та культурним життям, і помимо скромних матеріяльних обставин, я ніколи не відчувала, що мені чогось бракувало. Я вдячна, що і наші вчителі, і наші виховники в Пласті, і диригенти хору "Думка" та різні громадські діячі передали нам зацікавлення та любов до України. Ця одержимість запам'яталась мені на ціле життя, і я сама стараюся передати її наступному поколінню у своїх викладах української мови та культури, де б я не викладала — у Вейнському, Мічіґанському та Гарвардському університетах.

Світляна ЛУЦЬКА-АНДРУШКІВ[*]
матурантка 1959 року

МОЯ УКРАЇНСЬКА ШКОЛА, МОЇ НЕЗАБУТНІ УЧИТЕЛІ

В Ню Йорку в 1950-их роках школа українознавства мого дитинства була важливою частиною щоденного життя. Більшість українців, які приїхали з повоєнної Европи в 1949-50 роках поселилися в долішній частині Мангетену де й жили більш менш компактною групою. Громадське й суспільне життя вирувало навколо української католицької церкви Св. Юра, щоденної парафіяльної школи при ній та громадських культурних і молодечих товариств, які в цей час творилися. Наші батьки уважали, що одногодинне навчання української мови, яке ми одержували в українській парафіяльній школі Св. Юра не було вистарчальним і тому посилали нас на поглиблене навчання українознавства.

Школа українознавства не мала сталого приміщення. Якийсь час навчання відбувалося на сьомій вулиці між 1 і 2 евеню в тодішньому приміщенні товариства "Самопоміч", а в інші роки школа приміщувалася в Академії Св. Юра, середній школі для хлопців, яка знаходилася на евеню D, на 9 вулиці. Наука відбувалася три рази в тижні, у вівторок і п'ятницю, вечером від 5:00 до 7:00 та в суботу від 9:00 до 12:00 або 1:00 години. Пригадую, як ми темними зимовими вечорами ходили до української школи аж на евеню D. Це було далеко. Йшли групою, переходили Томпкінс Сквер Парк, який часто був безлюдний. Не раз хтось з батьків супроводив нас.

З учителів, які мене вчили і старалися передати свої знання і любов до свого предмету, пригадую д-ра Рабія, який деякий час був директором школи. Він вчив нас українську літературу і, щоб заохотити до читання українських клясиків — часто сам читав уривки різних творів у клясі — і цим старався пробудити зацікавлення в учнів. До сьогодні пригадую його читання "Boa Constrictor" Івана Франка та "Яблука" Юрія Клена, які зробили на мене велике враження і запам'ятались по сьогоднішній день. А як цікаво вмів він переводити вистави українського вертепу, який сам

[*] Тепер бібліотекар у Науковім Товаристві ім. Шевченка в Ню Йорку.

збудував і з допомогою доморобних ляльок і веселих текстів переводив з учнями вистави в різдвяний час! Мав почуття гумору і в легкий ненав'язливий спосіб послідовно переводив свою програму, розкриваючи учням скарби української літератури.

В старших клясах українську культуру якийсь час викладав Володимир Січинський, визначний архітект, мистецтвознавець, автор багатьох наукових праць. Йому було важко втримати дисципліну серед рухливої дітвори, яка не дуже прислуховувалася до його викладів, які, можливо, були спрямовані до більш дозрілої публіки, до якої він звик. Я з увагою слухала його розповіді, особливо уривки з книжки його авторства "Чужинці про Україну", яку він часто цитував, щоб доказати нам велич і культурний статус України в різних епохах. Не раз, рішивши, що не варта говорити до цілої кляси, якої увага не була зосереджена на його предметі, він спрямовував свої виклади до одного-двох учнів, які виявляли зацікавлення і сконцентровував свою увагу на них. Вдома мені мама говорила, щоб я слухала уважно викладів д-ра Січинського, бо це визначний вчений. По сьогодні багато йому завдячую, бо заложив в мені солідну основу розуміння й сприймання української культури.

У клясі проф. Євгенії Храпливої, 1955 р.
Перший ряд (зліва): Орест Заклинський, Ігор Пришляк, Роман Гаврилюк, Ігор Абрамюк, Євген Данилишин, Аскольд Гайвас. Другий ряд: Богдан Новаківський, Дзвінка Саляк, Стефанія Мулик, Світляна Луцька, Христя Бартко, Ігор Хомут. На знимці бракує Тамари Вишиваної і Ліди Винник. Школа тоді знаходилася в приміщенні на 7-ій вулиці.

Небуденною постаттю серед наших учителів був поет Василь Барка, який тільки один рік викладав літературу. Старався передати нам суть української літератури — ті з учнів, що уважно слухали багато скористали, бо його підхід і розуміння предмету були інакші від пересічного вчителя. Запам'яталося, що в цей час він працював над своїм великим поетичним твором "Океан", бо згадував, що винаймає квартиру над океаном, щоб краще зрозуміти і передати велич стихії у своїй поемі. З часом до учнів дійшло прозріння, що нас вчить непересічна людина і навіть найбільші розбишаки-хлопці починали втихомирювати клясу, мовляв колись своїм дітям будете розповідати, що нас вчив В. Барка.

Вчителька, яка найдовше вчила мене і залишила найглибший слід в моїй свідомості, — це пані Євгенія Храплива. Вчила мене впродовж кількох років в молодших клясах і частинно в старших. Завжди поважно-статочна, з якоюсь особливою увагою ставилася до своїх учнів, стараючись передати їм любов і знання до всього українського. Заохочувала нас вивчати поезію, щоб збагатити свою українську мову. Її лекції були добре опрацьовані і дбайливо підготовлені. Бачучи, що я виявляю зацікавлення до науки, вона не раз запрошувала мене до себе додому, де поглиблювала мої знання цікавими розповідями, позичала книжки з своєї домашньої бібліотеки і заохочувала до праці над собою. Все це вона робила з доброзичливістю, з усмішкою і великим бажанням навчити цінити і любити все, що рідне.

З перспективи років з великою вдячністю згадую цих вчителів, які з посвятою і терпеливістю старалися передати нам знання та виробити почуття обов'язку плекати і шанувати все, що нам рідне, щоб воно збереглося і передавалося з покоління в покоління.

Ihor CHOMUT
class of 1959

When it was time to graduate and get ready for final exams, the director of the school realized we were not ready to graduate (we didn't learn enough) so he held back the entire class for one more year. I think we're the only Ukrainian School class that got an extra year of education. Boy! Did we need it! I'm proud to be a Ukrainian with extra schooling. Ha!

Христя БАРАГУРА-ДЯКУНЧАК
матурантка 1960 року

"КЛИЧТЕ МЕНЕ 'ПАНЕ УЧИТЕЛЕ'"

Ми мали дуже висококваліфікованих учителів, яких ми тоді не доцінювали. Тепер, з перспективи років, я так пригадую собі найкращих з них:

Професор Рабій: Через нього полюбила граматику. Директор школи, професор Михайло Рабій був знавець літератури і граматики. На лекціях літератури декотрі з нас (на жаль, я особливо) збиткувала. Але проф. Рабій так любив і докладно викладав граматику, що я була б годинами стояла при таблиці, виконуючі граматичні завдання.

"Учитель" Салик: "Не кличте мене пане професоре, кличте мене пане учителе", казав нам "учитель" Степан Салик — чого ми не слухали. Вчив нас багато років географію, якою дуже милувався: винаходив всякі статистичні дані про Україну в альманаху. Все оповідав, як то він, без змоги навіть побачити соняшне проміння, працює тяжко вісім годин, а тоді ще приходить нас вчити, бо вважає це важливим. До учнів, які жували ґуму під час лекцій говорив: "Мама досить пирогів не дала з'їсти?"

Професор Любомир Кузьма: Маляр-мистецтвознавець і любитель географії, проф. Кузьма був лагідний і пристійний. Вчив нас один рік географії у вищих клясах. В нім я тимчасово залюбилася. Його лекції слухала, як зачарована. Він сідав на лавці поміж учнями й я все старалась сісти зараз коло нього.

Irene SITNYCKY-ZAWERUCHA
class of 1966

The people that I went to Ukrainian School with are like an extended family. For these are the same people with whom I went to Plast, to camp, to dance classes, etc. When I returned with my children to the Ukrainian School of my childhood, these old threads of familiarity and friendship were immediately reconnected.

Oksana CHOMUT-ANDERSEN
class of 1966

My greatest thrill was taking part in the yearly plays in school. We always seemed to have time for plays.

Учні Школи Українознавства ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку, б. 1960 р. Учителі (зліва): Степан Стецик, дир. Василь Вишиваний, Євгенія Храплива, о. Йосафат Кузьмак.

Учні Школи Українознавства в Ню Йорку, б. 1960 р. Учителі (зліва): проф. Михайло Лисогір, д-р Софія Карпинська, дир. Василь Вишиваний, о. Йосафат Кузьмак, проф. Степан Салик. Учні (сидять, перший ряд, зліва): Борис Левицький, Христя Стасюк-Бонакорса, Оля Палюх-Ставнича, Уляна Школяр, Марія Ранчак, Христя Барагура-Дякунчак, Ірка Копачинська-Попович, Аріядна Бойдуник-Фегаш, Галина Бартків. Третій ряд: Юрій Глют, Андрій Захарчук, Борис Луцький, Юрій Кебало, Богдан Савків, Андрій Витвицький, Роман Книш, Богдан Гойдиш, Богдан Ворох, Любомир Ворох, Юрій Ставничий.

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА
Т-ВА САМОПОМІЧ в НЮ ЙОРКУ
1962 / 1963.

Марта ЗЄЛИК
матурантка 1974 року

ВІД ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ДО ВАШІНҐТОНУ

Кілька років тому під час моєї 30-ої (а може 35-ої) подорожі на Україну я стояла — втомлена і спляча після півтораденного перелету з Вашінґтону до Києва — чекаючи на мій баґаж на Бориспольському летовищі в Києві. З нудьги я почала розглядати інших пасажирів, які чекали довкола мене. Мої очі зупинились на молодій, гарній, стрункій жінці з коротким ясним волоссям. Чомусь вона мені здавалася знайомою. Можливо я її бачила десь у коридорах Державного департаменту у Вашінґтоні. А може я її зустріла під час попередніх моїх візит з офіційними американськими делеґаціями до Києва. Тоді мені промайнула думка: а може мені треба сягнути в "праісторію" — тобто до того часу, коли Україна ще не була незалежною. На щастя я довго не мучилася, бо вона до мене підійшла і з ваганням запиталася: "Марта? Ви мене не пам'ятаєте?". Лише по голосі я зрозуміла, що це моя колишня учениця, яку я вчила у п'ятій клясі в школі українознавства в Ню Йорку. Я її пам'ятаю як малу (трохи збиточну), але жваву, цікаву та спритну дитину, а тепер вона доросла жінка, впевнена в себе. Виявилося, що вона, тут в Україні, вже протягом кількох місяців працює для американської фірми в сфері банківської системи.

Хто міг передбачити такі зустрічі? Коли я вчила Рому та її ровесників у Ню Йорку ніхто навіть не міг уявити, що наші шляхи колись будуть схрещуватися в Україні; в країні, яка здавалася казкою, як для них, так і для мене. Як я могла знати — коли я їм розповідала про київських князів та про гетьманів українською мовою, коли я їх вчила граматику — що колись вони будуть вживати цю мову щоденно в своєму професійному житті. Й не тільки вони. Адже, дві мої кар'єри — як радіожурналістка для Голосу Америки у Вашінґтоні та Радіо Свободи у Мюнхені і тепер як офіційний перекладач української мови для Білого Дому — можливі лише тому, що я протягом багатьох років, в Школі Українознавства і поза нею, вивчала українську мову. А мої колишні учні? Може вони тепер використовують свою спадщину, свою

обізнаність з Україною, щоб дати поштовх своїм кар'єрам? Хто знає, що їм стало в пригоді на їхньому життєвому шляху з тих дитячих лекцій?

Ми не могли тоді усвідомити, що те, що нам здавалося надмірним тягарем — вставати в суботу рано і жертвувати сном та "картунами" — колись стане перевагою в нашому професійному житті; що те, що ми вважали таким віддаленим від нашого практичного американського життя — Україна — стане його центром через неповних двадцять років.

Ми з Ромою поговорили поки наш баґаж з'явився, обмінялися візитівками і обіцяли зустрітися у Києві, але... ні вона, ні я не знайшли на це часу. Це нічого. Та кількахвилинна, така несподівана зустріч переконала мене в неоціненній вартості нашого спільного часу проведеного в Школі Українознавства.

Орися ДМИТРИК-БУЗЕТА
матурантка 1971 року

В нашій клясі були "нечемні хлопці", які постійно перешкаджали в навчанню, робили різні збитки і "чуда творили". Нам легко тепер згадувати ті роки, але для бідних учителів наша кляса напевно була найгірша мука!

Ірена ВЕСОЛОВСЬКА-ГРИЦЕНКО
матурантка 1974 року

Ми вивчали на пам'ять вірші й що суботи деклямували.

Bohdanna PRYNADA-GOTT
class of 1977

Ukrainian School gave me the necessary knowledge and skill that enabled me to get a federal job. To this day, my language and knowledge of Ukraine come into use. I also met some wonderful people who become long-term friends – I'm even a godmother to my classmate's daughter. Who knew? My best memories are of Fr. Lavrentij and Fr. Shewchuk's religion classes and Pani Bella's "cultura" class. I also remember that in one class we created a newsletter – all in Ukrainian!

Оля СТАСЮК
матурантка 1974 року

БУЛО Б ГРІХОМ НЕ ВИСЛОВИТИ МОЇХ КРИТИЧНИХ ЗАУВАГ*

Шановна Президіє, Батьки і Гости! Закінчення української школи є великим щастям для нас абсольвентів, не лише тому що стверджує воно, що ми таки щось знаємо з українознавства, але й тому що суботи нарешті будуть наші. На жаль, разом з радістю, в нас є почуття невдоволення. Дозвольте мені коротко зупинитися над причиною цього невдоволення. Сподіюся що мої думки візьмуться під увагу Дирекцією школи і може причиняться до того що наступні кляси знайдуть в Школі Українознавства більше зацікавлення і користи.

Наука це не лише вивчання фактів. Наука теж є пристосування вивчених фактів до практичних обставин. Якщо звертається завелику увагу на теорію, терпить на цьому практика. Я маю тут на думці практичне уживання української мови. Правда, теоритетичне знання граматики є важне, але наука цього предмету повинна зосереджуватися в нижчих клясах. У вищих клясах, а особливо в матуральній клясі, де знання мови повинно вже бути опановане, не слід вчити основних граматичних подробиць таких як напримір, поділ звуків в українській мові. По-перше, рядок букв, заучений "на бляшку", не залишається довго в пам'яті учня та не помагає йому краще уживати українську мову.

По-друге, не має часу в шкільному році щоб входити в такі деталі мови які вимагають років студій щоб їх як слід зрозуміти. Наука граматики повинна дати учням практичне зрозуміння мови, навіть при помочі порівнань з англійською граматикою з якою вони вже обізнані. Ми якось недоцінюємо потреби навчання української мови практично, тобто такого навчання, яке збільшує засіб слів та зазнайомлює з новими висловами. Дискусії на сучасні світові теми, письмові задачі, та читання сучасної української

---

* Промова виголошена на матуральному вечорі 1974 р. О. Стасюк пригадує реакцію до свойого виступу так: "Після промови, кілька мам абітурієнтів підійшло до моєї мами з обуренням, що вона дозволила мені виголосити "таку образливу промову". Відтак вони пішли перепрошувати директора Лисогора.

літератури багато спричиняються до вправи в уживанні мови.

Є нарікання батьками та учителями, що молодь не має поваги для української школи і як то кажуть "не бере її серйозно". Я уважаю що брак поваги і довіря до нашої школи спричинюють старомодні методи навчання та велика різниця в навчальній системі від тої яка панує в американських школах. Хоча деякі учителі вже починають уживати цікавіших та кращих метод, за що ми дуже вдячні, ще існує брак сучасних та зрозумілих підручників та неясна і неточна система оцінок. В теперішній системі неможливо дослідити точно як оцінка була вирішена, і через загальну відмінність від системи оцінок в американських школах, учні не прив'язують оцінкам в нашій школі належної уваги.

Думаю також, що упорядкована бібліотека при українській школі, доступна для учнів під час перерви і після навчання була б дуже помічною. Доповнена бібліотека, в якій учні могли би позичати книжки на час вакацій, уможливила би учням читання приписаних лектур. Також, прочитання завданих книжок повинно бути офіційно перевірене а їхні змісти передискутовані та записані. Ці змісти повинні бути збережені учителем для кожного учня для вжитку при матурі.

В цій промові я думаю нікого ані образити ані обвинувачувати. Ми вдячні учителям за їхню посвяту та добру волю. Але ми, абсольвенти, бажаємо поліпшити спосіб навчання в школі українознавства, і моє слово є тим середником при помочі якого бажаю звернути увагу на болючі недотягнення, з якими приходиться зустрічати нашим учням. Я вважаю науку про наш нарід дуже важною і тому було би гріхом для мене, а кривдою для наступних кляс якщо б я не висловила моїх критичних зауваг.

О. Стасюк підчас усної матури.

Всім нашим учителям та батькам за хліб фактів, сіль опіній та за науку, дуже дякуємо.

Уляна СУСЬКА
матурантка 1975 року

ОСТАННЄ СЛОВО МАТУРАНТА

(Жартівливий вірш виголошений на матуральнім святі 1975)

Географіє, культуро,
історіє, літературо,
Граматико і релігіє!
О скільки літ, о скільки зим
намучили ви нас.
Всі височини і низини
повивчали ми
лиш не можем до сьогодні
тих Карпат знайти.
А також, ви не питайте
нас про Донбас,
бо і так вам не дізнатись
чи росте там квас чи газ!
Що скитські скарби розкрадали
про це навчали нас,
тільки ми не розібрали
чи це для нас чи вас!
Про Сірка ми теж чували
і про Бульбу нам згадали
а питали нас даремна,
хто такий Байда?
В історії князі
поважну ролю грали,
але що ці Броди?
ми, на жаль, не знали.
Про Євшан зілля, яке в степу
у темну нічку розцвітає,
нам мріяти казали
і задачі писать давали.
"Мойсея" ми читали,
хоч лише перекарткували,
бо така вже і судьба
довших творів І. Франка.
Ми граматику уклали,
ортографію лишали
то ж у нашому знанні
тяжко щось знайти її.

Апострофи і точки
а також звичайне “і”
— хоч які вони малі —
знаки мудрі і страшні.
Релігія одна
Легко нам ішла
чи то обряд чи то віра
з них дискусія все була.
А що пильно ми навчались
доказ на це є:
матуристи ми сьогодні
а це понад все.
Горді ми сьогодні
на наші знання.
Горді наші мами, тати,
і уся сім’я.
Відпічнуть тепер батьки,
що не треба вже
донечку, синочка
до школи ганять!
Відпічнуть також
наші вчителі,
хоч їм дуже важко
нас всіх покидать.
Нам теж не байдуже
школу залишати,
бо не буде псотів,
де нам виробляти.
Підемо ми зі школи
у широкий світ
і не буде кому
на нас вже сварить.
Та Ви не журіться,
любі вчителі
бо на наші місця
знайдуться нові.
А ми Вам дякуєм за все
за Вашу муку і науку —
і щиро Вам бажаєм,
щоб кожний учень Ваш
розумний був і чемний,
ось, як наприклад, кожний з нас.

Олесь КУЗИШИН
матурант 1975 року

"Є ТИСЯЧІ ЛАНІВ, АЛЕ ОДИН ЛИШ МІЙ"*

Високодостойний Отче, Високоповажні Пане Директоре і Панове Професори, шановні гості і дорогі подруги і друзі!

З почуттям радости і рівночасно зі смутком зібралися ми тут сьогодні, щоби офіційно закінчити наше навчання у Школі Українознавства. Ми радіємо тому, що успішно здали матуру, якою завершили наше навчання в ділянці українознавства. Ми також радіємо, що набрали того знання, яке нам конечно потрібне до дальшої діяльности в українському суспільстві. Але в той сам час ми сумуємо. Цей спільно пережитий час в нашому житті минув і ніколи більше не вернеться. Вже не будемо мати до диспозиції таких досвідчених і помічних учителів, яких ми мали в цій школі, бо від тепер, наш розвиток як молоді українці буде залежати виключно від нас. А врешті, ми сумуємо тому що мусітимемо розпрощатися з деякими нашими друзями, з якими щиро приятелювали під час навчання у Школі Українознавства.

Але ми потішаємо себе тим, даємо собі до зрозуміння, що хоч наше навчання в цій школі закінчилося, наш обов'язок батьківщині ще не сповнений; ми тільки починаємо. Ми мусимо пам'ятати, що людина ніколи не перестає вчитися. Чим більше будемо знати про нашу батьківщину, тим більше зможемо їй помогти. Знання, яке ми набрали в Школі Українознавства повинно бути тільки підставою. Ми мусимо самостійно цю підставу поширювати і розбудовувати. Все що ми навчилися і навчимося в майбутньому про Україну нам придастся в дальшому житті. Самі знаємо, що нераз на студіях приходиться поправляти мильно поінформованих учителів щодо української історії, культури чи інше. Але не можемо нікого поправляти ані нічого доказати, якщо самі не є добре ознайомлені з тою ділянкою, через яку постає непорозуміння. В таких ситуаціях, все знання, яке ми набули в Школі Українознавства може нам стати в пригоді.

Крім обов'язку поінформувати чужинців про нашу ситуацію, маємо також особистий обов'язок поширювати наше

---

* Промова на матуральному прийнятті, 1 червня 1975.

знання про Україну. Жадний нарід не зможе встояти, якщо не буде сам про себе знати. Тому, це знання, яке ми тут набули є для нас не тільки потрібне але необхідне.

Тому, закінчуючи сьогодні наше навчання в Школі Українознавства складаємо щиру подяку всім що причинилися до нашої успішної ґрадуації. В першу чергу, дякуємо Вам, шановний Пане Директор, за Вашу опіку над нами і Ваше велике зацікавлення нашим розвитком і наукою. Дякуємо Вам, шановні професори, за це що посвятили для нас стільки часу і енергії. Дякуємо Вам, Високодостойний Отче, за це що поставили для нас правильні релігійні і моральні напрямні. А також щиро дякуємо Вам, дорогі родичі за Вашу терпеливість і за це що спрямували нас на правильну дорогу. Бо як пише Василь Симоненко "Є тисячі доріг, мільйон вузьких стежинок, є тисячі ланів, але один лиш мій".

John HRYNYSZYN
class of 1980

While it was my mother and father who taught me the Ukrainian language at home while growing up, it was Mr. Kobryn and the other instructors at the school who helped me to better understand what it meant to be Ukrainian.

Ігор КОБРИН
матурант 1988 року

Добре знання української мови, історії, літератури уможливили мені якнайкраще спілкуватися з офіцерами і генералами збройних сил України, як учасник "Partnership for Peace", в Україні і під час відвідин старшин Збройних Сил України тут в З.С.А.

Наталка ОЛИНЕЦЬ
матурантка 1988 року

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА, ЦЕ ПОЧАТОК МОЄЇ КАР'ЄРИ

Українська школа дала мені відвагу і надхнення поїхати на Україну, щоби працювати журналістом і спробувати ближче пізнати свою Батьківщину.

Українська школа дала мені теоретичну базу яку я хотіла доповнити практичним досвідом.

Після 4-ох років у Києві, мені ясно, що сучасна Україна часто дуже відрізняється від тієї країни, яку ми собі уявляли в українській школі, але розуміння української культури і знання історії допомагають швидко зорієнтуватися в українському сьогоденні.

Я пишалася нашою школою коли "справжні" українці питалися мене де я навчилася так гарно говорити чистою українською мовою.

Я найбільше зуміла оцінити нашу Рідну Школу коли це знання помогло мені досягнути вищий рівень в моїй професії.

Я працювала з продюсером програми новин CNN над фільмом про 10-ліття Чорнобильської катастрофи.

Я організувала інтерв'ю з Президентом Леонідом Кучмою і перекладала одночасно його відповіді з української мови на англійську, а також питання кореспондента з англійської мови на українську.

Це знання мови і людей в Україні дало мені перевагу над іншими іноземними кореспондентами в Україні, оскільки в журналістиці, як і в багатьох інших професіях — надзвичайно важливо досконало розуміти мову та спосіб мислення людей. Журналістові це дає можливість глибокого розуміння та об'єктивно висвітлення того, про що він пише.

Українська школа розширила мій світогляд і помогла мені працювати в міжнародному суспільстві. Знання української мови і культури — а не тільки американської — дало мені цінне зрозуміння інших культур і терпиливість вислухати іншу точку зору.

Знання української мови немов би допомагає відкрити двері в світлицю слов'янських мов: знання рідної мови значно полегшує вивчення російської мови.

В Москві, де я тепер пишу про економіку країн Східної Європи для "Bloomberg" разом з російськими, американськими, сербськими, угорськими, польськими, чеськими і російсько-мовними українськими журналістами, ці набуті в школі знання дуже допомагають.

Я надіюся, що більше випускників української школи зрозуміють: це знання не тільки збагачує людину особисто, воно також дає безмежні можливості, яких не мають пересічні американці.

Теоретичне знання, яке дає наша школа, треба перетворювати в практичні дії які мають вплив на події в Україні, на світові погляди про Україну, і допомагають посилювати економіку України.

Зрештою, кожному своєму випускнику школа дає поштовх до розвитку кар'єри і життю в громаді. Від нас, випускників, залежить чи використовуємо ми цей шанс.

Учні 12-ої кляси здають письмові матуральні іспити. 1986 р.

Dan SAVYCKYJ
class of 1988

UKRAINIAN SCHOOL: HIDDEN PERSPECTIVES

I was brought up in the New York metropolitan area until I was eighteen, and graduated from Ridna Skola in 1988. I have very fond memories of my almost nine years of Ukrainian Saturday school in the Lower East Side. I made some very dear friends, and had many a good laugh while at the same time learning about our Ukrainian heritage. It was a very well rounded experience.

Ridna Skola is an integral part of the Ukrainian diaspora upbringing. Besides being the archetypal "passing of the torch or mantle", Ukrainian tradition is a road map for life. It is a modus operandi that has worked for generations, full of lessons and successes. Living in the U. S. also gives us insight into an alternative: the "American Way". I believe that all of us who were raised in this dual tradition, with the aid of Ridna Skola, have gained a tremendous perspective on the world. Understanding the history, culture and traditions of two separate nations allows one to critically compare cultures and to form unique opinions of the world.

After college, I spent two years in Ukraine. At first, I worked in the Ministry of Economics, then transferred to the International Finance Corporation (World Bank) in Kyiv. Responsible for small-scale privatization in Western Ukraine in the early 90's, I found that I had a distinct advantage in understanding the implications and the efficacy of the privatization policies we were implementing. Moreover, it made the assignment so much more enjoyable.

I found these lessons applicable to other developing countries. Currently, I help manage mutual funds dedicated to Latin America. Although my background as a member of the Ukrainian diaspora may seem only slightly relevant to my job, this is in fact quite far from the truth. The aspirations, fears and social consciousness of countries in Latin America are in many ways similar to that of Ukraine today.

The greatest similarity between Latin America and Ukraine is the need to develop economically while caring for the poor. This is not an easy task because development is an expensive proposition and leaves very little room for borrowing for the poor (i.e. capital is a scarce resource). This scarce capital is allocated to projects that reflect the character and history of a nation. In Ukraine's case, it is allocated to a highly inefficient post-Soviet industrial machine that cannot pay off its debts since it is not running a profit. This results in a vicious spiral for the time being.

In Latin America, the borrowed capital is now used to pay off a massive amount of debt that these southern countries borrowed half a century ago. In addition, promised social security and retirement benefits above and beyond what the countries can afford plague Latin America. Currently is not possible for the governments to reduce most of these costs, because so many people had made their past decisions based on the availability of these funds today. Eventually, these situations will correct themselves, if the governments make the right decisions.

I strongly believe that people who have shared in the diaspora upbringing, and who have attended Ridna Skola, can use their unique perspective to better the lives of a great many people. Indeed, I believe that the lessons that I am learning in Latin America, together with that I learned in Ukrainian School, can and will be used toward promoting progress in Ukraine.

We were very fortunate to spend our Saturdays in Ukrainian School in New York. What we gained was a common bond through camaraderie and an intangible understanding of diverse traditions. Little did we know at the time that we were also gaining a very powerful tool for the future.

Учениця Ляриса Драган під час усного матурального іспиту, 1986 р. Іспитова комісія (зліва): Христина Ференцевич, Евстахія Гойдиш, Ольга Кекіш, інспектор зі Шкільної Ради Р. Лужницький, дир. школи Павло Дорожинський, Олександер Воробець, Петро Содоль.

(Фото з архіву Ляриси Драган-Базарко)

Ксеня ПЯСЕЦЬКА
матурантка 1989 року

ВІД МИКОЛАЯ ДО МАТУРИ

Моїм найдавнішим і правдоподібно наймилішим спогадом зі школи українознавства — це спогад, коли під час різдвяної пори, на першому поверсі за закритими дверми усіх нижчих кляс, було чути веселий, святковий звук дзвінка, який сповіщав про прихід св. о. Миколая до дітей. Щороку Миколай приносив нам солодкі подарунки й благословляв нас з нагоди Різдва Христового. Його поява завжди розвеселяла нас, і приносила гарний, святковий настрій.

Найяскравіші спогади, які залишилися мені в пам'яті є також роки старших кляс, 8 до 12 кляси. Чому? Наша кляса була унікальною тим, що серед семеро нас, був лише один хлопець. Всі ми були активними членами молодечих і громадських організацій, і в зв'язку з тим, ми були добре знайомими та зжитими, адже кожний з нас так само переживав той іспит, ту лектуру, ту лекцію і т. п. Можна навіть сказати, що ми почували себе членами прибраної родини. Це стало мені відомо, коли прийшов час здавати матуру в 1989 році. Незважаючи на те, що ми всі були добрими і пильними учнями, як звичайно буває напередодні "славної" матури, ми були перелякані і непевні, що нас чекає. Я пригадую, що помимо особистих амбіцій, кожен з нас по черзі один одному допомагав вивчати матеріял і давав моральну підтримку. Нам усім вдалося здати матуру на "дуже добре", або "відмінно".

Очевидно, ми не могли б осягнути нашого знання з українознавства без допомоги наших учителів. Через труднощі і невдачі, усі наші вчителі своїми особливими підходами, збудили в нас повагу до даного предмету і викликали в нас бажання вчитися.

Я можу сказати з переконанням, що абітурієнти Школи Українознавства '89 року були гордими, що належали до такої родинної і гарної кляси. Цих вражінь я ніколи не забуду.

---

* Тепер працює в українській радіокомпанії UBN, Ft. Lee, N.J.

Yaryna FERENCEVYCH
class of 1989

Poor Peter Sodol was the only boy in a class with seven girls!!

Тамара ГЕЙМУР
матурантка 1999 року

ПОДЯКА УЧНІВ ВІДДАННІЙ УЧИТЕЛЬЦІ*

Матуральна кляса 1999 року пращає свою довголітню опікунку кляси Евстахію Гойдиш. (Перша справа, Тамара Геймур.)

Дорога Пані Гойдиш!

П'ять років тому Ви взяли на себе велику роботу. Ваша ціль була якось із цієї "розтріпаної" групи зробити студентів. Ми знали, що Ви про нас дбали і тому почали думати про Вас не тільки, як про учительку, але як і члена нашої студентської родини.

З часом ми стали старші і трохи мудріші. Ми, навіть, часом слухали учителів і вчилися! І, нарешті, ми здали матуру.

Коли ми вперше прийшли до школи, ніхто би не подумав, що така кляса зможе здати матуру. Ми знаємо, що не змогли би зробити цього без Вас. Ви завжди допомагали нам також з іншими предметами та у підготовці шкільних свят. Ви навіть казали іншим учителям, що ми є найліпша кляса у школі — і ми є!

---

* Цю подяку довголітній учительці Евстахії Гойдиш виголошено в імені цілої матуральної кляси на закриттю шкільного року, 12 червня 1999.

Але головне, що Ви зробили — є те, що Ви вірили в нас і допровадили нас до цієї зрілости. Ми хочемо Вам за це сердечно подякувати.

Ми, напевно, побачимося на "Lunch" у Народному Домі і ми Вас ніколи не забудемо!

Дякую!

Ольга ЧЕРНАТ
матурантка 1997 року

Я приїхала до Америки з України в 1996 році. Тяжко було покидати все рідне. Батько мене вписав до Школи Українознавства в Ню Йорку. Запам'ятався один особливий день.

Був сірий, холодний ранок. Останнє заняття перед різдвяними вакаціями. З моменту прокидання аж до дверей школи я жалілася мовчки собі в думках, що треба йти. Але за одну годину пані Гойдаш змінила все. Вона усміхалася і розповідала про свою Україну.

Директор школи Ольга Кекіш (зліва), голова Батьківського Комітету Люба Лабунка (справа) та діти школи долучуються до вітання учительки Евстахії Гойдиш, яка працює в школі від 1974 року.

Катруся ДУРБАК
матурантка 1999 року

"НІКОЛИ НЕ ЗАБУДЕМО ТОГО, ЩО НАВЧИЛИСЯ І ПЕРЕЖИЛИ"*

Слава Ісусу Христу! Високопреподобний Отче, Високоповажаний п. др. Федоренко, Вельмишановні Директори й Учителі, Дорогі Родичі, Пані і Панове і Дорогі Друзі, абітурієнти Шкіл Українознавства Метрополії Ню Йорку. Вітаю Вас на матуральному бенкеті й забаві.

В першій мірі, в імені ґрадуантів хочу передати щиру подяку всім, що нам допомогли, а особливо родичам і вчителям. Нераз ми неохотно йшли до школи, нераз ми нарікали, але все одно, вони нас мучили з любови. Наші родичі вклали стільки труду і довели нас до таких великих осягів, і за це їм належиться якнайбільша подяка. Наші вчителі були нам як другі родичі протягом цих останних дванадцяти років. Вони старалися передати якнайбільше знання з українознавчих предметів, з історії, географії, мови, культури й літератури, і так нас справді окультурили українським духом. Без їхньої помочі, ми нині не стояли б тут перед Вами.

А тепер я хочу звернутися до моїх ровесників, друзів, ґрадуантів дванадцятої кляси. Через роки, ми стали як родина. Наша батьківщина і наша школа створили між нами такі непересічні товариські зв'язки, які не були б можливі в жадних інших обставинах.

Але вже закінчилася ця епоха нашого життя. Протягом цих років ми багато навчилися, часом більше вчилися часом менше, часом більше слухали а часом менше, а зі всього нам лишилися спомини назавжди. Ми є люди двох мов і двох культур. А тепер нам залишилося завдання поширювати й особисто поглиблювати це знання яке ми осягнули, жити культурою наших батьків і дідів, працювати в молодечих організаціях і продов-

---

* Промова виголошена на матуральному бенкеті-ґрадуації Шкіл Українознавства Метрополії Ню Йорку, 12 червня 1999.

жувати зв'язки з українцями в цілому світі. Це є важний перехід у нашому житті, ніколи не забудемо того, що навчилися і пережили, а тепер подорожуємо далі, осібно, кожний у свій спосіб намагається дійти до мети, довершити великого діла, щоб праця родичів і учителів не пішла на дармо. Надіюся, що ніколи не забудемо один одного й нашого народу. Бажаю Вам всім щастя і радости у майбутньому.

В 1996 р. учні школи відвідали амбасадора України до Об'єднаних Націй Анатолія Зленка. Зліва: Амбасадор Зленко принимає квіти від учениці школи. За нею стоїть учителька Лариса Сонна. Справа: голова Батьківського Комітету школи Орися Дмитрик-Бузета. (Відвідини зорганізували батьки д-р Володимир і Анна Щупак і Віра Круп)

(Фото з архіву д-ра Володимира і Анни Щупак)

Українські астронавти відвідують школу. Зліва: полк. ЛеонідКаденюк, д-р Ярослав Пустовий, Н.Н., учителька Марія Олинець, адміністратор школи від Т-ва "Самопоміч" Надя Савчук, учитель Юрій Гаєцький і директор школи Ольга Кекіш. 1998 р.

Оленка ЛИСЕЦЬКА
випускниця кляси 1999 року

РІДНА ШКОЛА*

(На згадку моїх років у Школі Українознавства)

Наша Рідна Школа,
Як рідная мати
Всіх нас пригортає,
Розуму навчає
І в життя незнане —
Шлях нам простеляє.

Школо наша, школо
Всі ми — твої діти
Повинні завчасно
Все це зрозуміти!

Бо якщо щось втратиш,
Легко — не віднайдеш,
І з жалем у серці
Про це лиш згадаєш.

Тож давайте друзі
Про це пам'ятати,
Й нашу Рідну Школу
Навік — шанувати!

* Вірш виголошений на шкільному святі в 1996 році.

ДОВІДНИК УЧНІВ/ALUMNI UPDATE

This listing is based on completed questionnaires returned by alumni to the School's 50th Anniversary Committee in the spring of 1999. Listings include last name (female students are listed under their maiden names), years in which the student attended the School of Ukrainian Studies in New York (a.k.a. SUS), followed by the years in which the individual may have taught at this school, education, current job, personal information (organizations, family news), and city of residence. (Some supplied information may have been edited due to space considerations).

*Asterisk indicates the student was also later a faculty member. (See Faculty Directory for additional listing).

*Abramiuk-Wolynetz, Lubow, attended 1949-1956, taught at SUS 1967-1971 and 1979-1981. Hunter College 1961, Columbia University MLS Library Science, 1963; Professor, Librarian and Curator at Ukrainian Catholic Diocese, Stamford, CT. Lives in New York.

*Barahura-Brykowytch, Dzvinka, attended 1952-1957, taught at SUS 1979-1994, CCNY BA 1965. Administrative Assistant at Pagenet. Plast, UNWLA-Branch 113. Mahopac, NY.

Barahura-Diakunchak, Christine, attended 1951-1960. Barnard University BA in Russian Area Studies 1967, additional Library Techniques studies. League of Ukrainian Catholic Women. Oviedo, FL.

Baransky-Heimur, Lesia, attended 1963-1971, BS Hunter College 1976. Physical therapist. Randolph, NJ.

Bazarko, Volodymyr, attended 1949-1958. Pratt Institute B.S. in Engineering, 1962, M.S. in Mathematics, 1966, J.D. 1970. Attorney & Partner Bazarko & Onyshkevych. Cleveland, Ohio.

Cehelsky-Rak, Susanna, graduated from SUS 1973, BA Barnard College, MBA Drexel Univ.; financial manager. Wilmington, DE.

Chomut, Ihor, graduated from SUS 1959, BS Pratt Institute 1965, Polytechnic Institute of NY, Masters of Computer Science 1977, electrical engineer. New York.

Chomut-Andersen, Oksana, attended 1956-1966, CCNY BA in History 1971; presently homemaker. New York.

*Chernat, Olha, attended 1996-1997, taught at SUS 1997-1999, attending Baruch College. New York.

Danylyshyn-Kihiczak, Nadya, attended 1961-1964, BA in psychology from Hunter College CUNY 1969. Helping husband with medical practice; homemaker, four children, Plast. Short Hills, NJ.

*Danylyshyn-Kostryba, Luba, attended 1961-1964, taught at SUS 1970-1971, BA in History, Hunter College 1969, MBA Baruch College, CUNY

1974. Auditor, Travelers Insurance Co. New York.

*Dragan-Hankewycz, Myrosia. Class of 1985. B. Eng. Cooper Union, 1989; Master's degree in Engineering, Cooper Union, 1990. Civil engineer, TAMS Consultants, Inc. Dobbs Ferry, N.Y.

Dmytryk-Buzzetta, Orysia, attended 1967-1971, MBA in Finance, Pace University 1978; active in Plast. Staten Island, NY.

*Ferencevych, Taras, class of 1991, BA in Political Science Rutgers University 1996; outdoor educator. Jersey City, NJ.

*Ferencevych, Yaryna, attended 1978-1989, taught at SUS 1990-1991, 1993-1994, BA in Journalism from Douglass College 1993, MSPP Rutgers Univ. 1996, MSFS Georgetown Univ. 1998; client consultant. Plast. Jersey City, NJ.

Glut-Bach, Ariadne, attended 1966-1977. NYU, 1983, BA computer science, SUNY at Stony Brook Medical School. Radiologist, Memorial Sloan Kettering. New York.

Goy, Jurij Roman, attended 1973-1977, MA from NYU 1981, MD from Mt. Sinai School of Medicine 1987; physician, emergency medicine. California.

Goy, Maria Larysa, attended 1966-1970, MA in history CCNY 1974. New York.

*Hanuszczak-Sacovitch, Larissa, attended 1950-1956, taught at SUS 1963-1964, BA in History from Hunter College 1963, MA Clark Univ. 1981, high school history teacher. Worcester, MA.

Harasymiak, Ireneus, attended 1950-1957, BA in Architecture from Pratt Institute 1962, MA from Pratt Institute 1963; architect. Venice, FL.

Hrynyszyn (Harris), John, attended 1977-1980, BFA from NYU 1985, broadcasting/radio operations manager, MTS Broadcasting, L.C. (WCEM-FM). Cambridge, MD.

*Kandiuk-Kuzmowycz, Marta, attended 1968-1972, taught at SUS 1995-1997, BS and MS from St.John University in Pharmacy 1982, clinical pharmacist/adjunt professor. Plast, director Ukrainian School in Hartford, CT 1990-1995, spouse George and three children. N. Scituate, RI.

Kebalo-George, Ulana Mary, attended 1951-1955, BA CCNY in foreign languages 1961, paralegal at Adelphi University; paralegal. Los Alamos, NM.

Kmeta, Alexander, attended 1971-1981, BS from NYU 1984, NYU College of Dentistry 1988, specialist in prosthodontics. Yonkers, NY.

Kobryn, Ihor, attended 1976-1988, BS from St.John's University 1992, Commanding Officer (Captain) at NY Army National Guard; underwriting technical specialist. Staten Island, N.Y.

Kopaczynska-Popovich, Irene, attended 1951-1960, BA in Languages, MS from Hunter College in Nutrition 1990; registered dietitian at Central Fla. Regional Hospital. Longwood, FL.

Kopchynsky, Myron, last year attended 1959; CCNY 1985, BA, Sociology, MA 1990; employed by New York City for 29 years; retired. Skaneateles, NY.

Korolyshyn, Bohdan, attended 1954-1956, engineer, Dept. of Army, Fort Eustis, Board of Directors, Tidewater Ukrainian Cultural Association (TUCA). Yorktown, VA.

Kosovych, Adriana, class of-1999, college student. Upper Saddle River, NJ.

Kosovych, Andrey, attended 1959-1967, BA in Math from NYU 1971, J.D. 1974; investment banker. Upper Saddle River, NJ.

Kowerko, Oleh, attended 1954-1956, BA in Literature Univ. of Chicago; teacher;President of Ukrainian Institute of Modern Art in Chicago 1974-1990, 1994-1999. Chicago.

Krawczeniuk-Horodysky, Motria, attended 1970-1977, BS in Pharmacy Univ. of Ill. 1983, Doctor of Pharmacy, Univ. of the Sciences 1990; pharmacist, asst. professor of clinical pharmacy. Haddonfield, NJ.

Kurowyckyj, Jaroslaw, attended 1972-1976, owner of Kurowycky Meat Products. New York.

Kuncio Daniel, attended 1982-1994, BS in Mech. Eng. Cornell Univ. 1998, attending SUNY Buffalo Dental School; student. Manhasset, NY.

Kuzmowycz, George, attended 1960-1970, BS in Math from Mass. Institute of Technology 1976, computer networking-data communications manager. Network Professionals Association, Plast. Married to Marta Kandiuk, 3 children. N. Scituate. RI.

Kuzyszyn, Bohdan, attended 1967-1978, BBA Pace University 1986, product specialist (sales and marketing), member of Luna Band, 2 children. Fords, NJ.

Kuzyszyn, Oleksander, attended 1966-1975, BA Columbia Univ.1980, MA Columbia Univ. 1984, manager of radio dept. at ASCAP, owner of Duma Music, Inc., bandleader of Luna Band, member of Plast "Chervona Kalyna", 2 daughters. Woodbridge, NJ.

Kuzyszyn-Holubec, Halyna, attended 1977-1989, BA in journalism, Fordham Univ.1993 MA in journalism Kent University 1997; managing editor Cleveland Tab. Cleveland, OH.

Lashchyk-Andrushkiw, Vera, attended 1951-1955, BA in Slavic/French studies at Hunter College 1964, MA Univ. of Pennsylvania 1966, Ph.D. Candidate Univ. of Michigan 1993. Lecturer/coordinator/director Wayne State Univ., Harvard Ukrainian Summer Institute. Warren, MI.

Luchechko-King, Roxanne, class of 1980, BA in English from Jersey City State College 1987, MA Montclair State University 1999, Asst. Director-pharmaceuticals, for American Home Products; son, Nicholas Xavier, born 12/4/98. Fair Lawn, NJ.

Lutzky-Andrushkiw, Svitlana, class of 1959, BA Hunter College 1965, M.L.S. from Pratt Institute, 1967. Librarian, Shevchenko Scientific Society,

New York. Plast, Ukrainian-American Librarians' Assoc., UNWLA (Soyuz Ukrainok) — Br. 86, Maplewood, N.J.

Makarewycz-Sydorak, Oksana, attended 1951-1957, BA in Physics Manhattanville College 1965, Interior Design Degree Canada College 1994. Active in Ukrainian School (N. California) – 13 years; Plast (N. California); UCCA, UNWLA (Soyuz Ukrainok), church organizations. Hillsborough, CA.

Olynec Natalia, attended 1981-1988; BA in political science from McGill University 1993; Journalist in Kyiv 1994-98, Moscow Reporter, Bloomberg L.P. Plast. Lives in Moscow.

Padoch-Liteplo, Maya, attended 1957-1961, Ph.D. in Chemistry, Boston University 1976, MS Rensselaer Polytech. Inst., MS Harvard School of Public Health; chemist/pharmaceuticals; Assoc. Director, scientific relations – Bayer Pharmaceuticals. Carlisle, MA.

Paluch-Stawnychy, Olga, attended 1951-1963, BS in Education CCNY 1967, MBA Fairleigh Dickinson Univ., broker-realtor, Realty Network/Better Homes & Gardens; public relations chair of World Federation of Ukrainian Women's Organizations, NGO representative to UN and UNICEF. Rutherford, NJ.

Piaseckyj, Xenia, attended 1977-1989, BA in Political Science at SUNY, Stony Brook 1992; radio host at Ukrainian Broadcasting Network. Jersey City, NJ.

Piaseckyj-Lopatynsky, Alexandra, attended 1976-1983, BA in Architecture from Pratt Institute 1989; architect, spouse Andrew, 2 children. Darien, CT.

Popovich, Anatol Ihor, attended 1949-1956, BS in Management, Pratt Institute 1965, MA Columbia Univ., Teacher, Lake Howell High School; US Soccer Federation, licensed coach, level A. All American in soccer. Member US Nat'l Junior Soccer Champions (Ukrainian Soccer Club-NY) other soccer organizations. Longwood, FL.

Porytko, Bohdan E., attended 1964-1971, AB in Psychology Princeton Univ. 1975, J.D. 1978 Boston Univ. School of Law; lawyer/businessman, VP/general manager Beyond Beepers Inc., married to Maria Pawlyszyn, one son. Plast ("Chornomortsi") past president, Ukrainian-American Bar Association 1985-86). Morris Plains, NJ

Prynada-Gott, Bohdanna, attended 1968-1977; Rutgers Univ. 1982 BA political science. Analyst, U.S. Dept. of Defense, Lt. Comdr., U.S. Navy Reserve. Lived in Europe for 3 years; with spouse collects vintage Pontiac cars. First.child, son, born 1998. Bowie, MD.

Rabij, Tatianna, attended 1951-1956, BS Brooklyn College in biochemistry 1961; additional studies in medical technology, bookkeeping NYU; bookkeeper, Self-Reliance FCU New York; active in Ukrainian Catholic church organizations. New York.

Rak, Ihor, class of 1970, BA CCNY, M.D. Columbia Univ., physician, medical director, Astrazeneca. Wilmington, DE.

*Semuszczak-Kosovych, Vera, attended 1967-1971, taught at SUS 1976-1981, MA in Math from CCNY 1975, studied musicology at NYU; homemaker, Plast, "Dumka" chorus. Upper Saddle River, NJ.

Shevchuk, Ihor, attended 1976-1979, B.E. in Ch.E. Cooper Union 1984, M.E., ChE, Stevens Institute of Tech., 1993; engineer, Datascope. Yonkers, N.Y.

Sitnycka-Zawerucha, Irena, attended 1955-1966, BS in sociology from St.John's Univ. 1970, elementary education/instructional technology-N.Y.I.T.; teacher, NYC Board of Education. Suffern, N.Y.

Skorobohata-Harasymiak, Romana, attended 1950-1956, BA in Psychology Michigan State Univ. 1961, grad. education courses; teacher. Venice, FL.

*Slyz, Adrienne, attended 1980-1986, taught at SUS 1986-1987, BS in Physics from Harvard 1991, MA & Ph.D. from Columbia Univ. 1998 in astro physics; post doctoral research at Max-Planck Institute for Astronomy. Heidelberg, Germany.

Slyz, George, attended 1980-1988, BA from Univ. of Michigan, Russian & Eastern European Studies 1993, NYU School of Law 1996; associate corporate attorney. Palo Alto, CA.

Slyz, Marko,. attended 1981-1985, BS in engineering, Cooper Union 1989, MA from Cooper Union 1991, U. of Michigan Ph.D. candidate.

Stasiuk-Piasecky Lydia, attended 1950-1958, F.I.T. A.A.S. in Textile Design 1961, N.Y. Students Art League. Lexington, NY.

Stawnychy, Yaroslaw, attended 1951-1960, , BS from CCNY biology/chemistry 1964; . D.D.S. from NYU College of Dentistry 1968; dentist, Board of Directors, Ukrainian-American Professionals-N.Y. and N.J., Plast ("Chervona Kalyna"). Rutherford, NJ.

*Tershakovec, Basil, attended 1952-1955, taught at SUS-NY 1970-1977, SUS-NJ 1977-1999, BA in history from Long Island Univ. 1964, MA in history from Indiana University; teacher, former journalist, "Dumka" Chorus (1956-1999), Ukrainian Journalists' League, Plast ("Lisovi Chorty"), Volleyball team (USK-NY). Millburn, NJ.

Wesolowska-Hrycenko, Irena, attended 1968-1974. BA from Hunter College (CUNY), 1980. Teacher. Home School advisor, Lehigh Valley Christian Home Education. Allentown, PA.

Zaklynska-Tomaselli, Larissa, attended 1949-1956, BA in fashion design from FIT 1959, Grad.studies at CCNY in art history; fashion designer, three children. New York.

*Zielyk, Marta, attended 1964-1974, taught at the school 1976-1981; BA Barnard College, MA Columbia University's School of International Relations; certificate from Harriman Institute; staff interpreter (Ukrainian),

U.S. State Department. Interpreter for the President, Vice President, Cabinet Secretaries and other government officials. Member Board of Directors, The Washington Group and executive committee, Cultural Fund; Plast. Washington, D.C.

СПИСОК УЧНІВ (матуральні списки)

SCHOOL OF UKRAINIAN STUDIES (SELF-RELIANCE: NYC)

LIST OF STUDENTS: BY CLASS YEAR AND NAME

Class of January 1950

Genza	Oleh
Karas-Pawliuk	Vira
Lysniak	Roman
Petrowska-Zazula	Olha
Stecyk	Adrian
Swyntuch	Bohdan

Class of June 1950

Bihun	Stepan
Cisyk	Bohdan
Harasymiw	Lubomyra Y.
Honcharenko	Jurij
Kuzyk	Oleksandra
Martyniuk	Osyp
Moroz	Zenovia
Oprysk	Myroslava
Sova	Fedir
Stochanskyj	Volodymyr
Ukrainskyj	Jurij

Class of 1950-1951

Andrienko	Mykhajlo
Bazylevsky	Ludmila
Chernyk	Yaroslav
Firchuk	Lidia
Hrymak	Nadia
Jakymiw	Stepan
Khovzun-Klapishchak	Natalia
Mac	Roman
Moroz	Alexandra
Motuz	Mykola
Onyshchuk	Nina
Pidhorecky	Yaroslav
Soltys	Mykhajlo
Sygida	Osyp
Sylvestruk	Olha
Tesla	Kateryna
Vivchar	Ivan
Vynnyckyj	Ivan
Zajac	Daria

Class of 1951-1952

Boliubash	Wolodymyr
Cholij	Anna
Ferenc	Maria
Martyniuk	Bohdanna
Pozniakiw	Tamara
Yarmoliuk-Drazhniowska	Nina
Zemska	Raisa

Class of 1952-1953

Bakumenko-Harris	Marta
Barniak-Paraska	Olha
Buczek	Chrystyna
Chapelsky-Jarymowych	Marta
Chuchra	Iryna
Chuchra	Jurij
Dzera-Ukrainskyj	Maria
Fedkiw	Ihor
Fedkiw	Oksana
Gnoj	Wolodymyr
Hlucha-Cyhan	Maria
Hrab	Jurij
Ivanchuk-Fedun	Luba
Jac	Ulana
Jamniak	Lidia
Konashevych-Perfecky	Christine

Lew	Wasyl
Lewycka	Vira
Lulka	Anna
Malanchuk-Haliv	Zirka
Novak	Myron
Piaseckyj	Petro
Pokinska	Daria
Rudyk	Andrij
Salecka	Halyna
Sawchuk	Iryna
Sawkiw-Lucyk	Maria
Shuhan-Tomorug	Maria
Shyjan	Mychajlo
Sosiak	Maria
Stecura-Rondiak	Ulana
Stecyk	Ihor
Stepanenko	Julia
Westrajcher	Chrystyna
Woroch	Wolodar
Woroch-Huhlevych	Zvenyslava

Class of 1953-1954

Andrejko	Iryna
Baranecka	Iryna
Bobak-Milanytch	Halyna
Chernyk	Orest
Cukas	Karlo
Dopiwka	Luba
Dudynska	Lesia
Gajdych	Wasyl
Jablonskyj	Mychajlo
Jakymiw-Hoydysh	Daria
Kulchyckyj	Walter
Kyfiak	Iwan
Ludkewych	Teodor
Madej	Kateryna
Maslowycz	Myroslaw
Mulyk	Stefania
Odajnyk	Iryna
Odajnyk	Jaroslawa
Pawlyk	Chrystyna
Pelech	Bohdan
Ploshchanska	Tamara
Polowiw	Gloria
Polowiw	Petryna
Rabicka	Natalia
Rabicka	Oleksandra
Repczuk-D'Alessio	Iryna
Shkoliar	Olena
Shpon	Zenon
Sierant	Tamara
Smolynskyj	Bohdan
Suchaj	Kateryna
Svienc	Iryna
Swenc	Oleh
Trush	Oksana
Zacharcuk	Jurij
Zanko	Jurij

Class of 1954-1955

Abramiuk-Wolynetz	Luba
Bartkiv	Nadia
Bazarko	Nestor
Bilous	Orest
Harasymiak	Irynej
Hirniak	Taras
Hrab	Roman
Kebalo-George	Ulana
Klecor	Oleh
Klufas	Oleh
Kosanovska-Staruch	Vera
Kowerko	Oleh
Lashchyk	Ewhen
Leshko	Jaroslaw
Lysko	Wolodar
Rabiy	Tatianna
Salyk-Jacushko	Marta
Shuhan	Jarema
Shuhan	Jurij
Skorobohata-Harasymiak	Roma
Slywka	Osyp
Stecyk	Wolodymyr
Swyntuch	Volodymyr
Szeparowycz	Oresta

Tershakovec	Basil
Zownir-Baczynsky	Marta

Class of 1955-1956

Andreyko	Wolodymyr
Bartko	Bohdan
Bazarko	Wolodymyr
Bilyk	A.
Bilyk-Dydyk	Lida
Elyjiw	Wolodymyr
Hajwas-Bushnell	Kvitka
Hanuszczak-Sacovitch	Larissa
Hloba-Zacharchenko	Natalka
Kekish	Borys
Korolyshyn	Bohdan
Krupka	Jaromyr
Krushelnyckyj	Lubomyr B.
Krushelnyckyj	Lubomyr L.
Olenska	Chrystia
Salak-Odulak	Halyna
Salyk-Hayuk	Zoya
Sawkiw	Oleh
Tershakovec	Ostap
Voyevidka	Ihor
Wenger	Eugenia
Zaklynska-Tomaselli	Larysa

Class of 1956-1957

Balynsky	
Barahura-Brykowytch	Zwenyslawa
Chornodolska	Iryna
Elyjiw	Rostyslav
Hayuk	Hlib
Hordiuk	Oksana
Jedlickyj	Ihor
Kopacz	Marta
Kopchynskyj	Myroslaw
Kowal	Jurij
Lebid	Zoriana
Makarewycz-Sydorak	Oksana
Makarushka	Ihor
Mulyk	Jaroslav
Popovich	Anatol Ihor
Pyrih	Kristin
Shuhan	Ewhen
Shuhan	Roma
Smulka-Kipa	Oksana
Stasiuk-Piasecky	Lydia
Wyshywany-Mohuchy	Zirka

Class of 1957-1958

Kalyna	Jaropolk
Krupska	Olha
Krupska-Bereza	Maria
Malynowska-Nawrocky	Marta
Martyniw-Fessak	Ewhenia
Skorobahata-Hron	Tamara
Subbotyn-Wasylciw	Roma
Zyblykewych	Ewhen

Class of 1958-1959

Abramiuk	Ihor
Bartko-Buk	Chrystia
Cehelska	Marta
Chomut	Ihor
Czernyk	Orest
Danylyshyn	Eugene
Hajvas	Askold
Havryliuk	Roman
Hewko	Bohdan
Karpinsky	Jaroslaw
Kopchynsky	Myron
Kotliarchuk	Ihor
Lashchyk-Andrushkiw	Vera
Lutzka-Andrushkiv	Svitlana
Nahirna-Chuma	Bohdanna
Padoch-Liteplo	Maria
Salak-Lebedovych	Zwenyslava
Slywka	Bohdan
Stawnychy	Yaroslav
Walko	Nadia
Wynnyk	Lidiya
Wyshywany-Cannon	Tamara
Zaklynsky	Orest

Class of 1959-1960

Barahura-Diakunchak	Christina
Bartkiw	Halyna
Bojdunyk-Fedash	Ariadna
Glut	Jurij
Hoydysh	Bohdan
Kebalo	Jurij
Knysh	Roman
Kopaczynsky-Popovich	Irene
Lewyckyj	Borys
Lutzky	Borys
Makarewycz	Bohdan
Mitringa	Oleh
Nykyforuk	Roman
Paluch-Stawnychy	Olya
Papish	Ola
Procyk	Sofia
Rabiy	Jurij
Ranczak	Maria
Sawkiw	Bohdan
Shkoliar	Uliana
Stasiuk-Bonacorsa	Christine
Stawnychy	George
Woroch	Bohdar
Woroch	Lubomyr
Wytwyckyj	Andrij
Zacharchuk	Andrij

Class of 1960-1961

Berkeshchuk	Zoriana
Darmohraj	Petro
Hryciuk	Jurij
Karpinsky	Jurij
Kurkczi	Borys
Lavro	Anna
Leshchuk	Lida
Natyna-Mulyk	Yaroslava
Padoch	Christine
Sawycky	Roman
Semeniuk	Ivan
Shevczuk-Chaban	Maria
Shkambara	Roman
Sokil	Oleksij
Sokilta	Teodor
Sydoriak	Ihor
Terleckyj	Roman
Werbowskyj	Petro

Class of 1962-1963

Kupchynsky	Roman
Lutyk	Tanya
Malets	Bohdan
Maslowycz	Vera
Nawrocky-Makarushka	Irena
Prochorenko	Tanya
Ushak	Zenon

Class of 1963-1964

Balaban	Z.
Baran-Ushak	Daria
Bryttan	Adrian
Chaburska-Mitringa	Roksolana
Chomut	Bohdan
Danylyshyn-Kihiczak	Nadia
Danylyshyn-Kostryba	Luba
Holowinska-Sawycka	Myrosia
Holowinskyj	George
Hoydysh-Skipka	Halyna
Kotliarchuk	Ewhen
Kozak-Kinal	Oksana
Krup	Oleh
Kuzmowycz-Sawicki	Chrystia
Kuzyszyn-Bilowshtchuk	Luba
Lastoweckyj	Andrij
Popovich	Alexander
Prokop	Chrystia
Rohowsky	Walter
Rudyk	Stepan
Sokolyshyn-Nychka	Lesia
Syhaliw	Bozhena

Class of 1965-1966

Chomut-Anderson	Oksana
Huryk-Drabyk	Maria

Ilkiw	Roman
Ilnytzkyj	Oleh
Kebalo	Orest
Kopchynsky-Huda	Lida
Kostyk	Daria
Pryshlak	Maria O.
Rajowskyj	Oleksander
Rasiak	Ruslan
Rybak	Juriy
Senenko	Lesia
Shevchuk	Juriy
Sitnycka-Zawerucha	Iryna
Stec	Andrij

Class of 1966-1967

Kosovych	Andrey
Kowaliw-Vanio	Myroslawa
Krawchuk	Lubow
Rynasewych	Olena

Class of 1967-1968

Artymyshyn	Wolodymyr
Cehelska	Melania
Cwil	Chrystyna
Fanok	Anna
Fanok	Lesia
Havryliuk	Mychajlo
Hryckowian	Natalia
Iwasykiw	Jurij
Kujbida-Stanko	Oksana
Lozynsky-Kyj	Larysa
Makarushka-Chomut	Oksana
Motyl	Maria
Nykyforuk-Berezowsky	Vera
Ortynska	Anna
Ostrowska	Anita
Paluch	Ihor
Semeniuk	Chrystyna
Skafaryk	Borys
Tymochko	Chrystyna

Class of 1968-1969

Choma	Petro
Hryhorowych	Lida
Kostiw	Maria
Rynasewych	Stepan
Slywotzky	Adrian
Wesolowska	Julia
Wesolowska	Maria

Class of 1969-1970

Balaban	Alexander
Chuma-Dobriansky	Natalia
Goy	Maria
Holuka-Lewicky	Lida
Ilnytzkyj-Stubbelbine	Ulana
Iwanusa-Hellund	Christine
Jarosh	Andrij
Kowaliw	Stepan
Kuzmowycz	George
Mudry	Oksana
Pelenskyj	Jurij
Prokop-Artymyshyn	Lidia
Rak	Ihor
Rudyk	Wasyl
Safian-Cordero	Renia
Sawchuk	Ihor
Semeniuk	Olha
Skafaryk	Zoriana
Tromsa	Iryna
Zajac	Oleh
Zwil	Alexander

Class of 1970-1971

Bakowych	I.
Baranska-Heimur	Lesia
Burachok-Wacyk	Marta
Darmohraj-Mulyk	Marusia
Dekajlo	Rostyslav
Dmytryk-Buzzetta	Orysia
Humeniuk-Matijcio	Lesia
Iwasykiw	Roman
Kaminskyj	Edward

Kohut-Becker	Teresa
Krup-Gaynor	Chrystine
Lutzky	Marko
Naum	Roman
Nawrocky-Torielli	Marta
Olenskyj	Jurij
Porytko	Bohdan
Rakovskyj	Jurij
Rohoza	Anna
Semuszczak-Kosovych	Vera
Trembicky-Baranetsky	Alexandra
Wesolowska	Eugenia
Wolowodiuk	Oleh
Zaluckyj	Jaroslaw

Class of 1971-1972

Dmytryk-Husiak	Luba
Hawryluk-Futala	ksana
Kandiuk-Kuzmowycz	Marta
Kyfor	Lida
Sierant	George
Slywotzky	Christine
Stachiw	Yaroslav
Szeparowycz	George
Turynsky-Pitio	Nusia

Class of 1972-1973

Cehelska-Powch	Hania
Cehelska-Rak	Suzanna
Chorna-Andreadis	Iryna
Dekajlo	Oleh
Dombrowska-Berezowska	Lida
Duma-Lebid	Lesia
Rohowska-Kochan	Christina
Shevchuk	Ola
Stasiuk	Jurij
Sushkiw-Sawczuk	Aleksandra
Sydoriak-Yaremko	Oksana
Zaryckyj	Bohdan

Class of 1973-1974

Bryttan	Julian
Harmatij	Myroslawa
Hnatkiwska-Hankewycz	Wolodymyra
Kaniuga-Golad	Ludmyla
Kmeta	Andrij
Martynec	Lida
Naum	Taras
Salachynska	Chrystia
Sorobej	Marko
Stasiuk-Makuch	Ola
Wesolowska-Hrycenko	Irena
Zielyk	Marta

Class of 1974-1975

Danyliuk	Nestor
Drazhniowska	Lesia
Holuka-Wirt	Marta
Hoshowskyj	Bohdan
Kuzyszyn	Oles
Shmigel	Chrystia
Slabicky	Rostyk
Suska-Slabicky	Ulana
Zaluckyj	Ihor

Class of 1975-1976

Baransky	Orest
Cherney-Roca	Natalka
Cholhan	Ilarion
Demchuk	Lubomyr
Dzerowych	Andrij
Fedorciw	Borys
Fedorciw-Antoniv	Marusia
Iwashkiw	Lewko
Kryshtalskyj	Marko
Kurowyckyj	Slawko
Mokriwska	Roma
Mychajliw	Petro
Shevchuk	Wolodymyr
Wolowodiuk	Irena

Class of 1976-1977

Boychuk	George
Cehelska	Prisia

Cholhan	Ruta
Fedorciw	Roman
Glut-Bach	Ariadna
Goy	Jurij
Jarosewych	Orest
Krawcheniuk-Horodysky	Motria
Leskiw	Ulana
Lozowy	Anna
Lozowy	Iwan
Mychajliw	Oksana
Oryshkewych	Irena
Podusowska	Marta
Prynada-Gott	Bohdanna
Sawyckyj	Ihor
Shtompil	Natalka
Skrybajlo	Lidia

Class of 1977-1978

Bachir	Zenon
Danyliuk	Adrian
Iwasykiw	Marko
Kurowycka	Oksana
Kuzyszyn	Bohdan
Melnyk	Halyna
Pleskun	Lesia
Porytko	Nestor
Pywowariw	Jurij
Rakowskyj	Andrij
Rohowska-Kyzyk	Adriana
Rohozha	Andrij
Steszyn	Chrystyna
Wesolowska	Halyna

Class of 1978-1979

Baranska	Chrystia
Cherney	Andrij
Czerwinskyj	Jurij
Czorna	Lida
Haliv	Lesia
Harmatij	Halyna
Huryn	Marianna
Jowyk	Ksenia
Krawczeniuk	Adrian
Kwasnij	Adriana
Paslawsky-Paluch	Olya
Pevna	Olenka
Shevchuk	Ihor
Skrybajlo	Irena
Wesolowska	Natalka

Class of 1979-1980

Boychuk	Roman
Chernyk	Ihor
Honcharenko	Natalia
Hrynyszyn	John
Jaremczuk	Roman
Kmeta	Oles
Kryshtalska	Roma
Luchechko	Roksoliana
Majewska	Zirka
Mishko	Roma
Pochodaj	Iryna
Shevczuk-Maczaj	Nadia
Shtompil	Petro
Worobec	Lesia

Class of 1980-1981

Alyskewycz	Maria
Bohachevska-Lon	Ania
Chemych	Roksana
Danyliuk	Oleh
Huhlewych	Chryzanta
Jaremczuk	Wolodymyr
Kushnir	Andrij
Ladanaj	Stefan
Leskiw	Marko
Lewycka	Chrystyna
Pevny	Larysa
Procyk	Motria
Steszyn	Andrij
Wesolowskyj	Mychajlo
Wyzhnycka	Luba
Zielyk-Iwasykiw	Ksenia

Class of 1981-1982

Alyskewycz	Mykola
Bidiak	Andrij
Bohachevsky	Borys
Chodoba-Fryz	Olga
Glut	Marko
Haliv	Orest
Harmatij	Andrij
Iwasyshyn	Ira
Jacynych	Roberta
Kostiuk	Roman
Lozowy	Taras
Lysniak	Ula
Mishko	Bohdan
Pidhorecka	Olenka
Sodol	Chrystia
Witiuk	Orest

Class of 1982-1983

Danyliuk	Andrij
Darmohraj	Andrij
Dekajlo	Orest
Jacynycz	Regina
Luchechko	Adriana
Piaseckyj-Lopatynsky	Alexandra
Pidhoreckyj	Ihor
Shevczuk	Roman
Wasylciw	Chrystyna
Wojtowycz	Vera
Zalucka	Lida

Class of 1984-1985

Baburka	Marko
Bechtold	Marta
Bidiak	Roman
Brykowytch	Chrystia
Czerwoniak-Terlecka	Olena
Dmytrenko	Adrian
Dragan-Hankewycz	Myrosia
Honcharenko	Walter
Hrycyn	Chrystia
Jakubowych	Marko
Lozowy	Ludmyla
Lysniak	Lada
Nedilskyj	Andrij
Olynec	Andrij
Slyz	Marko
Sonna	Halia
Witiuk	Wira

Class of 1985-1986

Aminoff	Alexander
Bazylevsky	Bohdan
Bazylevsky	Christina
Cholhan	Kalyna
Czerwinsky-Hasner	Christine
Dmytrenko	Natalka
Dragan	Laryssa
Fessak	Andrew
Hankewycz	Taras
Hrycyn	Roman
Mac-Hunia	Motria
Mishko	Motria
Pevny	Taras
Piaseckyj-Handzy	Renata
Podoluk-Giovagnoni	Marta
Shmotolocha	Ivan
Slyz	Adrienne
Wesolowska	Luba

Class of 1986-1987

Abramiuk	Taras
Bilaniuk	Jaroslaw
Chamulak	Anna
Chamulak	Maria
Leonard	Catherine
Pidhorecky	Oksana
Savyckyj-Hladkyj	Christine
Solomone	Terentij
Steszyn	Peter
Tershakovec	Tamara
Trochymchuk	Borys
Vronskyj	Natalia

Class of 1987-1988

Baczynskyj	Yarema
Chamulak	Iwan
Czerwoniak	Pavlo
Drohomirecky	Adriana
Duma	Markian
Hirniak	Natalia
Holowinsky	Christine
Jakubowycz	Roman
Kobryn	Ihor
Levicky	Julian
Olynec	Natalia
Rainey	Hugh
Savyckyj	Danylo
Sawycky	Mark
Shepelavy	Danylo
Shmerykowsky	Marco
Slyz	George
Szczesniak	Dariusz

Class of 1988-1989

Dragan	Tatiana
Ferencevych	Yaryna
Hoydysh	Magda
Klufas	Alexandra
Kuzyszyn-Holubec	Halyna
Piaseckyj	Xenia
Shmotolocha	Lisa
Sodol	Petro
Szonyi	Lisa

Class of 1989-1990

Baburka	Larysa
Bilaniuk	Iwan
Crosier	Christine
Fessak	Alexander
Jakubowycz	Oles
Kaczaraj	Adriana
Kowalyk	Volodymyr
Martiuk	Roman
Nawrotska	Anna
Podoluk	Roman
Szczesniak	Dorian
Trochymchuk	Marko

Class of 1990-1991

Alyskewycz	Andrea
Brykowytch	Marko
Dorozynsky	Larysa
Ferencevych	Taras
Fessak	Daria
Holowinsky	Tania
Iwanicki	Joseph
Liteplo	Andrij
Redko	Petro
Sawicki	Mykola
Szczesniak	Hryhorii

Class of 1991-1992

Hlushewsky	Marko
Leshko	Adriana
Rainey	Ian
Skaskiw	Anna
Turchan	Marko

Class of 1992-1993

Badiak	Alexander
Balycky	Martha
Bilaniuk	Stephan
Chudio	Mark
Helbig	Zenia
Kowalyk	Maria
Mac	Andrew
Sawycky	Ksenia
Skaskiw	Roman
Sowa	Roman
Sydorak	Larissa
Vronskyj	Victor
Zaryckyj	Paul

Class of 1993-1994

Bohdanowich	Alex
Bohdanowich	Stefan
Chaban	Roman

Fediuk	Stanislav
Kuncio	Daniel
Liteplo	Wasyl
Sawycky	Daniel
Sobar	Larissa
Zawada	Zenon

Class of 1994-1995

Baranetsky	Kaya
Bazylewsky	Andrew
De Barry	Tanya
Denysenko	Olexa
Kaczaraj	Natalia
Kuncio	Taissa
Lewyckyj	Ilona
Lozowy	Lesia
Redko	Christine
Stefanowski	Alexander
Turchan	Daniel
Zawada	Christine

Class of 1995-1996

Bohdanowich	Mykola
Bohdanowich	Natalka
Chaban	Motria
Kotlarchuk	Daria
Sawicki	Nadia
Wengerchuk	Andrea

Class of 1996-1997

Chernat	Olga
Denysenko	Olenka
Durbak	Alexandra
Salabay	Halyna
Woroch	Luboslav

Class of 1997-1998

Berezowsky	Adrian
Liteplo	Danylo
Mehrle	Alexander
Pylyp	George
Sapka	Adrian

Class of 1998-1999

Bohdanowycz	Larissa
Bohdanowycz	Roman
Durbak	Katrina
Efremov-Kendall	Nicholas
Hankewycz	Roman
Heimur	Tamara
Huryn	Laryssa
Koshariuk	Odarka
Kosovych	Adriana
Krup	Dan
Kuzmowycz	Katria
Lysetska	Olena
Podpirka	Roman
Rybak	Ksenia
Sobar	Tamara
Sydorenko	Andrey
Woroch	Andrea

Class Year Unknown

Baran	Oksana
Fessak	Natalia
Gina	Adriana
Lewicky	Areta
Warywoda	Anna
Warywoda	Ihor
Abramiuk-Yarymovych	Roxolana
Babiak-Rainey	Roma
Holowinskyj	Luba
Kaminskyj	Chrysanta
Klufas	Ivan
Liteplo	Paul
Liteplo	Ronald
Malanchuk	Oksana
Pohrebinska	Natalka
Pryshlak	Ihor
Yarymovych	Michael
Sydorak	Daria

СПИСОК УЧНІВ МАТУРАЛЬНИХ КЛЯС (поазбучно)

SCHOOL OF UKRAINIAN STUDIES (SELF-RELIANCE: NYC)

LIST OF STUDENTS: BY NAME

Last Name	*First name*	*Class of*
Abramiuk	Ihor	59
Abramiuk	Taras	87
Abramiuk-Wolynetz	Luba	55
Abramiuk-Yarymovych	Roxolana	
Alyskewycz	Andrea	91
Alyskewycz	Maria	81
Alyskewycz	Mykola	82
Aminoff	Alexander	86
Andrejko	Iryna	54
Andreyko	Wolodymyr	56
Andrienko	Mykhailo	51
Artymyshyn	Wolodymyr	68
Babiak-Rainey	Roma	
Baburka	Larysa	90
Baburka	Marko	85
Bachir	Zenon	78
Baczynskyj	Yarema	88
Badiak	Alexander	93
Bakowych	I.	71
Bakumenko-Harris	Marta	53
Balaban	Alexander	70
Balaban	Z.	64
Balycky	Martha	93
Balynsky		57
Barahura-Brykowytch	Zwenyslawa	57
Barahura-Diakunchak	Christina	60
Baran	Oksana	
Baranecka	Iryna	54
Baranetsky	Kaya	95
Baranska	Chrystia	79
Baranska-Heimur	Lesia	71
Baransky	Orest	76
Baran-Ushak	Daria	64
Barniak-Paraska	Olha	53
Bartkiv	Nadia	55
Bartkiw	Halyna	60
Bartko	Bohdan	56
Bartko-Buk	Chrystia	59
Bazarko	Nestor	55
Bazarko	Wolodymyr	56

Last Name	*First name*	*Class of*
Bazylevsky	Bohdan	86
Bazylevsky	Christina	86
Bazylevsky	Ludmila	51
Bazylewsky	Andrew	95
Bechtold	Marta	85
Berezowsky	Adrian	98
Berkeshchuk	Zoriana	61
Bidiak	Andrij	82
Bidiak	Roman	85
Bihun	Stepan	50B
Bilaniuk	Iwan	90
Bilaniuk	Jaroslaw	87
Bilaniuk	Stephan	93
Bilous	Orest	55
Bilyk	A.	56
Bilyk-Dydyk	Lida	56
Bobak-Milanytch	Halyna	54
Bohachevska-Lon	Ania	81
Bohachevsky	Borys	82
Bohdanowich	Alex	94
Bohdanowich	Mykola	96
Bohdanowich	Natalka	96
Bohdanowich	Stefan	94
Bohdanowycz	Larissa	99
Bohdanowycz	Roman	99
Bojdunyk-Fedash	Ariadna	60
Boliubash	Wolodymyr	52
Boychuk	George	77
Boychuk	Roman	80
Brykowytch	Chrystia	85
Brykowytch	Marko	91
Bryttan	Adrian	64
Bryttan	Julian	74
Buczek	Chrystyna	53
Burachok-Wacyk	Marta	71
Cehelska	Marta	59
Cehelska	Melania	68
Cehelska	Prisia	77
Cehelska-Powch	Hania	73
Cehelska-Rak	Suzanna	73
Chaban	Motria	96
Chaban	Roman	94
Chaburska-Mitringa	Roksolana	64
Chamulak	Anna	87
Chamulak	Iwan	88
Chamulak	Maria	87
Chapelsky-Jarymowych	Marta	53
Chemych	Roksana	81
Chernat	Olga	97
Cherney	Andrij	79
Cherney-Roca	Natalka	76
Chernyk	Ihor	80
Chernyk	Orest	54
Chernyk	Yaroslav	51
Chodoba-Fryz	Olga	82
Cholhan	Ilarion	76

Last Name	*First name*	*Class of*
Cholhan	Kalyna	86
Cholhan	Ruta	77
Cholij	Anna	52
Choma	Petro	69
Chomut	Bohdan	64
Chomut	Ihor	59
Chomut-Anderson	Oksana	66
Chorna-Andreadis	Iryna	73
Chornodolska-Hlushevskyj	Iryna	57
Chuchra	Iryna	53
Chuchra	Jurij	53
Chudio	Mark	93
Chuma-Dobriansky	Natalia	70
Cisyk	Bohdan	50B
Crosier	Christine	90
Cukas	Karlo	54
Cwil	Chrystyna	68
Czernyk	Orest	59
Czerwinsky-Hasner	Christine	86
Czerwinskyj	Jurij	79
Czerwoniak	Pavlo	88
Czerwoniak-Terlecka	Olena	85
Czorna-Matiashek	Lida	79
Danyliuk	Adrian	78
Danyliuk	Andrij	83
Danyliuk	Nestor	75
Danyliuk	Oleh	81
Danylyshyn	Eugene	59

Last Name	*First name*	*Class of*
Danylyshyn-Kihiczak	Nadia	64
Danylyshyn-Kostryba	Luba	64
Darmohraj	Andrij	83
Darmohraj	Petro	61
Darmohraj-Mulyk	Marusia	71
De Barry	Tanya	95
Dekajlo	Oleh	73
Dekajlo	Orest	83
Dekajlo	Rostyslav	71
Demchuk	Lubomyr	76
Denysenko	Olenka	97
Denysenko	Olexa	95
Dmytrenko	Adrian	85
Dmytrenko	Natalka	86
Dmytryk-Buzzetta	Orysia	71
Dmytryk-Husiak	Luba	72
Dombrowska-Berezowska	Lida	73
Dopiwka	Luba	54
Dorozynsky	Larysa	91
Dragan	Laryssa	86
Dragan	Tatiana	89
Dragan-Hankewycz	Myrosia	85
Drazhniowska	Lesia	75
Drohomirecky	Adriana	88
Dudynska	Lesia	54
Duma	Markian	88
Duma-Lebid	Lesia	73
Durbak	Alexandra	97

Last Name	*First name*	*Class of*
Durbak	Katrina	99
Dzera-Ukrainskyj	Maria	53
Dzerowych	Andrij	76
Efremov-Kendall	Nicholas	99
Elyjiw	Rostyslav	57
Elyjiw	Wolodymyr	56
Fanok	Anna	68
Fanok	Lesia	68
Fediuk	Stanislav	94
Fedkiw	Ihor	53
Fedkiw	Oksana	53
Fedorciw	Borys	76
Fedorciw	Roman	77
Fedorciw-Antoniv	Marusia	76
Ferenc	Maria	52
Ferencevych	Taras	91
Ferencevych	Yaryna	89
Fessak	Alexander	90
Fessak	Andrew	86
Fessak	Daria	91
Fessak	Natalia	
Firchuk	Lidia	51
Gajdych	Wasyl	54
Genza	Oleh	50A
Gina	Adriana	
Glut	Jurij	60
Glut	Marko	82
Glut-Bach	Ariadna	77
Gnoj	Wolodymyr	53
Goy	Jurij	77
Goy	Maria	70
Hajvas	Askold	59
Hajwas-Bushnell	Kvitka	56
Haliv	Lesia	79
Haliv	Orest	82
Hankewycz	Roman	99
Hankewycz	Taras	86
Hanuszczak-Sacovitch	Larissa	56
Harasymiak	Irynej	55
Harasymiw	Lubomyra Y.	50B
Harmatij	Andrij	82
Harmatij	Halyna	79
Harmatij	Myroslawa	74
Havryliuk	Mychajlo	68
Havryliuk	Roman	59
Hawryluk-Futala	Oksana	72
Hayuk	Hlib	57
Heimur	Tamara	99
Helbig	Zenia	93
Hewko	Bohdan	59
Hirniak	Natalia	88
Hirniak	Taras	55
Hloba-Zacharchenko	Natalka	56
Hlucha-Cyhan	Maria	53
Hlushewsky	Marko	92
Hnatkiwska-Hankewycz	Wolodymyra	74

Last Name	*First name*	*Class of*
Holowinska-Sawycka	Myrosia	64
Holowinsky	Christine	88
Holowinsky	Tania	91
Holowinskyj	George	64
Holowinskyj	Luba	
Holuka-Lewicky	Lida	70
Holuka-Wirt	Marta	75
Honcharenko	Jurij	50B
Honcharenko	Natalia	80
Honcharenko	Walter	85
Hordiuk	Oksana	57
Hoshowskyj	Bohdan	75
Hoydysh	Bohdan	60
Hoydysh	Magda	89
Hoydysh-Skipka	Halyna	64
Hrab	Jurij	53
Hrab	Roman	55
Hryciuk	Jurij	61
Hryckowian	Natalia	68
Hrycyn	Chrystia	85
Hrycyn	Roman	86
Hryhorowych	Lida	69
Hrymak	Nadia	51
Hrynyszyn	John	80
Huhlewych	Chryzanta	81
Humeniuk-Matijcio	Lesia	71
Huryk-Drabyk	Maria	66
Huryn	Laryssa	99

Last Name	*First name*	*Class of*
Huryn	Marianna	79
Ilkiw	Roman	66
Ilnytzkyj	Oleh	66
Ilnytzkyj-Stubbelbine	Ulana	70
Ivanchuk-Fedun	Luba	53
Iwanicki	Joseph	91
Iwanusa-Hellund	Christine	70
Iwashkiw	Lewko	76
Iwasykiw	Jurij	68
Iwasykiw	Marko	78
Iwasykiw	Roman	71
Iwasyshyn	Ira	82
Jablonskyj	Mychajlo	54
Jac	Ulana	53
Jacynych	Roberta	82
Jacynycz	Regina	83
Jakubowych	Marko	85
Jakubowycz	Oles	90
Jakubowycz	Roman	88
Jakymiw	Stepan	51
Jakymiw-Hoydysh	Daria	54
Jamniak	Lidia	53
Jaremczuk	Roman	80
Jaremczuk	Wolodymyr	81
Jarosewych	Orest	77
Jarosh	Andrij	70
Jedlickyj	Ihor	57
Jowyk	Ksenia	79

Last Name	*First name*	*Class of*
Kaczaraj	Adriana	90
Kaczaraj	Natalia	95
Kalyna	Jaropolk	58
Kaminskyj	Chrysanta	
Kaminskyj	Edward	71
Kandiuk-Kuzmowycz	Marta	72
Kaniuga-Golad	Ludmyla	74
Karas-Pawliuk	Vira	50A
Karpinski	Jaroslaw	59
Karpinski	Jurij	61
Kebalo	Jurij	60
Kebalo	Orest	66
Kebalo-George	Ulana	55
Kekish	Borys	56
Khovzun-Klapishchak	Natalia	51
Klecor	Oleh	55
Klufas	Alexandra	89
Klufas	Ivan	
Klufas	Oleh	55
Kmeta	Andrij	74
Kmeta	Oles	80
Knysh	Roman	60
Kobryn	Ihor	88
Kohut-Becker	Teresa	71
Konashevych-Perfecky	Christine	53
Kopacz	Marta	57
Kopaczynsky-Popovich	Irene	60
Kopchynsky	Myron	59

Last Name	*First name*	*Class of*
Kopchynsky-Huda	Lida	66
Kopchynskyj	Myroslaw	57
Korolyshyn	Bohdan	56
Kosanovska-Staruch	Vera	55
Koshariuk	Odarka	99
Kosovych	Adriana	99
Kosovych	Andrij	67
Kostiuk	Roman	82
Kostiw	Maria	69
Kostyk	Daria	66
Kotlarchuk	Daria	96
Kotliarchuk	Ewhen	64
Kotliarchuk	Ihor	59
Kowal	Jurij	57
Kowaliw	Stepan	70
Kowaliw-Vanio	Myroslawa	67
Kowalyk	Maria	93
Kowalyk	Volodymyr	90
Kowerko	Oleh	55
Kozak-Kinal	Oksana	64
Krawcheniuk-Horodysky	Motria	77
Krawchuk	Lubow	67
Krawczeniuk	Adrian	79
Krup	Danylo	99
Krup	Oleh	64
Krup-Gaynor	Chrystine	71
Krupka	Jaromyr	56
Krupska	Olha	58

Last Name	*First name*	*Class of*
Krupska-Bereza	Maria	58
Krushelnyckyj	Lubomyr B.	56
Krushelnyckyj	Lubomyr L.	56
Kryshtalska	Roma	80
Kryshtalskyj	Marko	76
Kujbida-Stanko	Oksana	68
Kulchyckyj	Walter	54
Kuncio	Daniel	94
Kuncio	Taissa	95
Kupchynsky	Roman	63
Kurkczi	Borys	61
Kurowycka	Oksana	78
Kurowyckyj	Slawko	76
Kushnir	Andrij	81
Kuzmowycz-Sawicki	Chrystia	64
Kuzmowycz	George	70
Kuzmowycz	Katria	99
Kuzyk	Oleksandra	50B
Kuzyszyn	Bohdan	78
Kuzyszyn	Oles	75
Kuzyszyn-Bilowshtchuk	Luba	64
Kuzyszyn-Holubec	Halyna	89
Kwasnij	Adriana	79
Kyfiak	Iwan	54
Kyfor	Lida	72
Ladanaj	Stefan	81
Lashchyk	Ewhen	55
Lashchyk-Andrushkiw	Vera	59

Last Name	*First name*	*Class of*
Lastoweckyj	Andrij	64
Lavro	Anna	61
Lebid	Zoriana	57
Leonard	Catherine	87
Leshchuk	Lida	61
Leshko	Adriana	92
Leshko	Jaroslaw	55
Leskiw	Marko	81
Leskiw	Ulana	77
Levicky	Julian	88
Lew	Wasyl	53
Lewicky	Areta	
Lewycka	Chrystyna	81
Lewycka	Vira	53
Lewyckyj	Borys	60
Lewyckyj	Ilona	95
Liteplo	Andrij	91
Liteplo	Danylo	98
Liteplo	Paul	
Liteplo	Ronald	
Liteplo	Wasyl	94
Lozowy	Anna	77
Lozowy	Iwan	77
Lozowy	Lesia	95
Lozowy	Ludmyla	85
Lozowy	Taras	82
Lozynsky-Kyj	Larysa	68
Luchechko	Adriana	83

Last Name	*First name*	*Class of*
Luchechko	Roksoliana	80
Ludkewych	Teodor	54
Lulka	Anna	53
Lutyk	Tanya	61
Lutzka-Andrushkiv	Svitlana	59
Lutzky	Borys	60
Lutzky	Marko	71
Lysetska	Olena	99
Lysko	Wolodar	55
Lysniak	Lada	85
Lysniak	Roman	50A
Lysniak	Ula	82
Mac	Andrew	93
Mac	Roman	51
Mac-Hunia	Motria	86
Madej	Kateryna	54
Majewska	Zirka	80
Makarewycz	Bohdan	60
Makarewycz-Sydorak	Oksana	57
Makarushka	Ihor	57
Makarushka-Chomut	Oksana	68
Malanchuk	Oksana	
Malanchuk-Haliv	Zirka	53
Malets	Bohdan	63
Malynowska-Nawrocky	Marta	58
Martiuk	Roman	90
Martynec	Lida	74
Martyniuk	Bohdanna	52

Last Name	*First name*	*Class of*
Martyniw-Fessak	Ewhenia	58
Martynyuk	Osyp	50B
Maslowycz	Myroslaw	54
Maslowycz	Vera	63
Mehrle	Alexander	98
Melnyk	Halyna	78
Mishko	Bohdan	82
Mishko	Motria	86
Mishko	Roma	80
Mitringa	Oleh	60
Mokriwska	Roma	76
Moroz	Alexandra	51
Moroz	Zenovia	50B
Motuz	Mykola	51
Motyl	Maria	68
Mudry	Oksana	70
Mulyk	Jaroslav	57
Mulyk	Stefania	54
Mychajliw	Oksana	77
Mychajliw	Petro	76
Nahirna-Chuma	Bohdanna	59
Natyna-Mulyk	Yaroslava	61
Naum	Roman	71
Naum	Taras	74
Nawrocky-Makarushka	Irena	63
Nawrocky-Torielli	Marta	71
Nawrotska	Anna	90
Nedilskyj	Andrij	85

Last Name	*First name*	*Class of*
Novak	Myron	53
Nykyforuk	Roman	60
Nykyforuk-Berezowsky	Vera	68
Odajnyk	Iryna	54
Odajnyk	Jaroslawa	54
Olenska	Chrystia	56
Olenskyj	Jurij	71
Olynec	Andrij	85
Olynec	Natalia	88
Onyshchuk	Nina	51
Oprysk	Myroslava	50B
Ortynska	Anna	68
Oryshkewych	Irena	77
Ostrowska	Anita	68
Padoch	Christine	61
Padoch-Liteplo	Maria	59
Paluch	Ihor	68
Paluch-Stawnychy	Olya	60
Papish	Ola	60
Paslawsky-Paluch	Olya	79
Pawlyk	Chrystyna	54
Pelech	Bohdan	54
Pelenskyj	Jurij	70
Petrowska-Zazula	Olha	50A
Pevna	Olenka	79
Pevny	Larysa	81
Pevny	Taras	86
Piaseckyj	Petro	53
Piaseckyj	Xenia	89
Piaseckyj-Handzy	Renata	86
Piaseckyj-Lopatynsky	Alexandra	83
Pidhorecka	Olenka	82
Pidhorecky	Oksana	87
Pidhorecky	Yaroslav	51
Pidhoreckyj	Ihor	83
Pleskun	Lesia	78
Ploshchanska	Tamara	54
Pochodaj	Iryna	80
Podoluk	Roman	90
Podoluk-Giovagnoni	Marta	86
Podpirka	Roman	99
Podusowska	Marta	77
Pohrebinska	Natalka	
Pokinska	Daria	53
Polowiw	Gloria	54
Polowiw	Petryna	54
Popovich	Anatol Ihor	57
Popowych	Alexander	64
Porytko	Bohdan	71
Porytko	Nestor	78
Pozniakiw	Tamara	52
Prochorenko	Tanya	62
Procyk	Motria	81
Procyk	Sofia	60
Prokop	Chrystia	64
Prokop-Artymyshyn	Lidia	70

Last Name	*First name*	*Class of*
Prynada-Gott	Bohdanna	77
Pryshlak	Ihor	
Pryshlak	Maria O.	66
Pylyp	George	98
Pyrih	Kristin	57
Pywowariw	Jurij	78
Rabicka	Natalia	54
Rabicka	Oleksandra	54
Rabiy	Jurij	60
Rabiy	Tatianna	55
Rainey	Hugh	88
Rainey	Ian	92
Rajowskyj	Oleksander	66
Rak	Ihor	70
Rakovskyj	Jurij	71
Rakowskyj	Andrij	78
Ranczak	Maria	60
Rasiak	Ruslan	66
Redko	Christine	95
Redko	Petro	91
Repczuk-D'Alesio	Iryna	54
Rohowska-Kochan	Christina	73
Rohowska-Kyzyk	Adriana	78
Rohowsky	Walter	64
Rohoza	Anna	71
Rohozha	Andrij	78
Rudyk	Andrij	53
Rudyk	Stepan	64
Rudyk	Wasyl	70
Last Name	*First name*	*Class of*
Rybak	Juriy	66
Rybak	Ksenia	99
Rynasewych	Olena	67
Rynasewych	Stepan	69
Safian-Cordero	Renia	70
Salabay	Halyna	97
Salachynska	Chrystia	74
Salak-Lebedovych	Zwenyslava	59
Salak-Odulak	Halyna	56
Salecka	Halyna	53
Salyk-Hayuk	Zoya	56
Salyk-Jacushko	Marta	55
Sapka	Adrian	98
Savyckyj	Danylo	88
Savyckyj-Hladkyj	Christine	87
Sawchuk	Ihor	70
Sawchuk	Iryna	53
Sawicki	Mykola	91
Sawicki	Nadia	96
Sawkiw	Bohdan	60
Sawkiw	Oleh	56
Sawkiw-Lucyk	Maria	53
Sawycky	Daniel	94
Sawycky	Ksenia	93
Sawycky	Mark	88
Sawycky	Roman	61
Sawyckyj	Ihor	77

Last Name	*First name*	*Class of*
Semeniuk	Chrystyna	68
Semeniuk	Ivan	61
Semeniuk	Olha	70
Semuszczak-Kosovych	Vera	71
Senenko	Lesia	66
Shepelavy	Danylo	88
Shevchuk	Ihor	79
Shevchuk	Juriy	66
Shevchuk	Ola	73
Shevchuk	Wolodymyr	76
Shevczuk	Roman	83
Shevczuk-Chaban	Maria	61
Shevczuk-Maczaj	Nadia	80
Shkambara	Roman	61
Shkoliar	Olena	54
Shkoliar	Uliana	60
Shmerykowsky	Marco	88
Shmigel	Chrystia	75
Shmotolocha	Ivan	86
Shmotolocha	Lisa	89
Shobar	Dorian	90
Shpon	Zenon	54
Shtompil	Natalka	77
Shtompil	Petro	80
Shuhan	Ewhen	57
Shuhan	Jarema	55
Shuhan	Jurij	55
Shuhan	Roma	57

Last Name	*First name*	*Class of*
Shuhan-Tomorug	Maria	53
Shyjan	Mychajlo	53
Sierant	George	72
Sierant	Tamara	54
Sitnycka-Zawerucha	Iryna	66
Skafaryk	Borys	68
Skafaryk	Zoriana	70
Skaskiw	Anna	92
Skaskiw	Roman	93
Skorobahata-Hron	Tamara	58
Skorobohata-Harasymiak	Roma	55
Skrybajlo	Irena	79
Skrybajlo	Lidia	77
Slabickyj	Rostyk	75
Slywka	Bohdan	59
Slywka	Osyp	55
Slywotzky	Adrian	69
Slywotzky	Christine	72
Slyz	Adrienne	86
Slyz	George	88
Slyz	Marko	85
Smolynskyj	Bohdan	54
Smulka-Kipa	Oksana	57
Sobar	Larissa	94
Sobar	Tamara	99
Sodol	Chrystia	82
Sodol	Petro	89
Sokil	Oleksij	61

Last Name	*First name*	*Class of*
Sokilta	Teodor	61
Sokolyshyn-Nychka	Lesia	64
Solomone	Terentij	87
Soltys	Mykhajlo	51
Sonna	Halia	85
Sorobej	Marko	74
Sosiak	Maria	53
Sova	Fedir	50B
Sowa	Roman	93
Stachiw	Yaroslav	72
Stasiuk	Jurij	73
Stasiuk-Bonacorsa	Christine	60
Stasiuk-Makuch	Ola	74
Stasiuk-Piasecky	Lydia	57
Stawnychy	George	60
Stawnychy	Yaroslav	59
Stec	Andrij	66
Stecura-Rondiak	Ulana	53
Stecyk	Adrian	50A
Stecyk	Ihor	53
Stecyk	Wolodymyr	55
Stefanowski	Alexander	95
Stepanenko	Julia	53
Steszyn	Andrij	81
Steszyn	Chrystyna	78
Steszyn	Peter	87
Stochanskyj	Volodymyr	50B
Subbotyn-Wasylciw	Roma	58
Suchaj	Kateryna	54
Sushkiw-Sawczuk	Aleksandra	73
Suska-Slabieky	Ulana	75
Svienc	Iryna	54
Swenc	Oleh	54
Swyntuch	Bohdan	50A
Swyntuch	Volodymyr	55
Sydorak	Daria	98
Sydorak	Larissa	93
Sydorenko	Andrey	99
Sydoriak	Ihor	61
Sydoriak-Yaremko	Oksana	73
Sygida	Osyp	51
Syhaliw	Bozhena	64
Sylvestruk	Olha	51
Szczesniak	Dariusz	88
Szczesniak	Dorian	90
Szczesniak	Hryhorii	91
Szeparowycz	George	72
Szeparowycz	Oresta	55
Szonyi	Lisa	89
Terleckyj	Roman	61
Tershakovec	Basil	55
Tershakovec	Ostap	56
Tershakovec	Tamara	87
Tesla	Kateryna	51
Trembicky-Baranetsky	Alexandra	71
Trochymchuk	Borys	87

Last Name	*First name*	*Class of*
Trochymchuk	Marko	90
Tromsa	Iryna	70
Trush	Oksana	54
Turchan	Daniel	95
Turchan	Marko	92
Turynsky-Pitio	Nusia	72
Tymochko	Chrystyna	68
Ukrainskyj	Jurij	50B
Ushak	Zenon	63
Vivchar	Ivan	51
Voyevidka	Ihor	56
Vronskyj	Natalia	87
Vronskyj	Victor	93
Vynnyckyj	Ivan	51
Walko	Nadia	59
Warywoda	Anna	
Warywoda	Ihor	
Wasylciw	Chrystyna	83
Wenger	Eugenia	56
Wengerchuk	Andrea	96
Werbowskyj	Petro	61
Wesolowska	Eugenia	71
Wesolowska	Halyna	78
Wesolowska	Julia	69
Wesolowska	Luba	86
Wesolowska	Maria	69
Wesolowska	Natalka	79
Wesolowska-Hrycenko	Irena	74
Wesolowskyj	Mychajlo	81
Westrajcher	Chrystyna	53
Witiuk	Orest	82
Witiuk	Wira	85
Wojtowycz	Vera	83
Wolowodiuk	Irena	76
Wolowodiuk	Oleh	71
Worobec	Lesia	80
Woroch	Andrea	99
Woroch	Bohdar	60
Woroch	Lubomyr	60
Woroch	Luboslav	97
Woroch	Wolodar	53
Woroch-Huhlevych	Zvenyslava	53
Wynnyk	Lidiya	59
Wyshywany-Cannon	Tamara	59
Wyshywany-Mohuchy	Zirka	57
Wytwyckyj	Andrij	60
Wyzhnycka	Luba	81
Yarmoliuk-Drazhniowska	Nina	52
Yarymovych	Michael	
Zacharchuk	Andrij	60
Zacharcuk	Jurij	54
Zajac	Daria	51
Zajac	Oleh	70
Zaklynska-Tomaselli	Larysa	56
Zaklynsky	Orest	59
Zalucka	Lida	83

Last Name	*First name*	*Class of*
Zaluckyj	Ihor	75
Zaluckyj	Jaroslaw	71
Zanko	Jurij	54
Zaryckyj	Bohdan	73
Zaryckyj	Paul	93
Zawada	Christine	95
Zawada	Zenon	94
Zemska	Raisa	52
Zownir-Baczynsky	Marta	55
Zielyk	Marta	74
Zielyk-Iwasykiw	Ksenia	81
Zutyk	Tanya	62
Zwil	Alexander	70
Zyblykewych	Ewhen	58

ДОДАТОК "А"

РІДНА ШКОЛА

УКРАЇНСЬКЕ ПЕДАҐОҐІЧНЕ ТОВАРИСТВО.

ДІЯЛЬНІСТЬ ЗА АДМІНІСТРАЦІЙНИЙ РІК 1925-26.

ЛЬВІВ, 1926.

НАКЛАДОМ "РІДНОЇ ШКОЛИ". – З ДРУКАРНІ ВИД. СПІЛКИ "ДІЛО", РИНОК 10.

ВИСОКОПОВАЖАНІ ЗЕМЛЯКИ.

В часі загальної депресії, про яку доводиться нам почути у відірваних вістках з нового світу, — Українці зі Злучених Держав зложили для Рідної Школи в році її 50-літнього ювилею 11.103 дол. 26 цт., з Канади 583 дол. 75 цт., а невідомі Добродії 77 дол. 75 цт., разом 11.764 дол. 76 цт.

Якщо згідно з американськими даними взяти на увагу погіршення на половину життєвих умов в Америці, то підвищення в той час в американських Українців жертвенности на Рідну Школу на 100% — мусимо зарахувати як вияв небувалого розуміння підставної справи, якою є безперечно справа національного виховання, як вияв великої любови до Рідного Краю, до чинної спроби помогти йому в добу скрути.

За цю видатну допомогу складаємо нашій Еміґрації в Злучених Державах і Канаді в імені нашого Товариства, а з окрема в імені молоді, що стоїть під нашим проводом і доглядом, високу пошану.

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ

Ілля Кокорудз, в. р.
голова.

Д-р Мирон Коновалець, в. р.
секретар.

О. Теодор Попель, в. р.
скарбник.

Лев Ясінчук, в. р.
начальник організації
і б. делєґат.

З друкарні Наукового Т-ва ім. Шевченка.

ПОЗАКРАЄВА ДОПОМОГА.

Зєдиненї Держави.

Праця українсько-американської еміґрації в користь "Рідної Школи" йшла у двох напрямках: освідомляючо-орґанізаційному й у напрямі несення допомоги.

В порівнанні зі жертвенністю еміґрантів инших народів (Жидів, Чехів, Ірляндців, а хочаби й Поляків) жертвенність української еміґрації розмірно менша, а то ізза акції допомоги "Голодному Селу" та ізза инших причин, про які нище. На всякий випадок допомога американської еміґрації для "Рідної Школи" представляла величезну вартість.

Без ньої не можна собі подумати ведення установи на так велику скалю. Вона дала загально від 1. IX. 1925. — 31. VIII. 1926. включно 8779.15 ам. дом. Супроти минулорічних 9051.44 ам. дол. о. 4.5% менше.

Орґанізаційною формою наших земляків в Зєдинених Державах, це ріжні так звані запомогові асекураційні Союзи як: "Український Народний Союз", "Український Робітничий Союз", "Провидіння", "Народня Поміч" і "Згода Брацтв". Кромі них є ще культурно-освітні та політичні Товариства, як "Оборона України", "Орґанізація Січей", Товариства "Просвіти" і др. З цими товариствами та їхніми відділами стояла "Рідна Школа" в постійній звязи. Для ідейної злуки роздроблених Товариств, а головно для доцільного несення допомоги старому краєві основано Союз українських орґанізацій "Обєднання", яке й розділювало жертви надіслані ріжними орґанізаціями поодиноким центральним установам у краю. Ще в р. 1924. узнало "Обєднання" допомогу для "Рідної Школи" не тільки за справу негайну й пекучу, але поставило її на першому пляні, і в цьому напрямі поклало воно чимало праці. З дякою зазначуємо, що всі американські часописі: "Свобода", "Америка", "Народне Слово", "Дніпро" і др., до яких ми зверталися, містили наші поклики та оголошення на своїх шпальтах, чим причинилися у високій мірі до спопуляризування "Рідної Школи" в Америці.

Слід ще згадати і про инші Товариства, а саме поодинокі відділи "Українського Народнього Союза", "Українського Робітничого Союза", "Провидіння", "Народної Помочі", "Оборони України", відділи орґанізації "Січових Стрільців", "Церковні Брацтва", українське католицьке, та і православне автокефальне духовенство оцінючи вагу "Рідної Школи" ставилися до ньої уважливо присилаючи для ньої датки будьто впрост до Централі у Львові, будьто через "Обєднання" від своїх членів.

По місяцям представляється американська допомога так:

вересень	1925	1532	березень	1926	951
жовтень	„	101	квітень	„	363.50
листопад	„	83	травень	„	140
грудень	1925	283.10	червень	1926	1042

січень	1926	280	липень	„	1307.55
лютий	„	2116	серпень	„	635

Найбільше жертв приносить зовсім зрозуміло "коляда", менше "писанка". Инших збірок мало, незважаючи на це, що в Америці признано днями "Рідної Школи" кромі "коляди" та "писанки" також Зелені свята та перший день листопада.

Політичне, а в останньому часі, то й релігійне розбиття наших Земляків відбивається й на допомозі для "Рідної Школи". Та й у цьому напрямі відносини поправляються. На пр. у листі Михайла Красносельського (Lansing-Mich), до якого ми звернулися як до члена 138 Відділу УНС читаємо: "Я не є членом УНС, лише членом Українського Роб. Союза, але уважаю, що Ваше письмо в справі допомоги "Рідної Школи", хоча звернене до членства і Конвенції УНС, так само важне і для нас, членів Українського Роб. Союза. Тому на місячних зборах нашого Товариства "Вільна Україна" обговорювано на основі цього письма справу "Рідної Школи" в старому краю і рішено негайно виплатити з нашого Товариства 10 дол. Кромі цього вибрано двох членів, які пішли за збіркою між місцевих Українців і зібрали 39.25 дол. Припоручено також делеґатові нашого відділу, щоби справу "Рідної Школи" піднесено й на Конвенції*) "Українського Роб. Союза" (Підписали: Красносельський, Дмитро Гнатів — гол., Дмитро Коштовський — писар, Теодор Філь — скарбник Т-ва.)

Вже й там приймається погляд, що "Рідна Школа", то всенародня установа, яка має обєднати всіх, без огляду на партійні, чи релігійні ріжниці.

Щодо величини підмоги представляється вона так:

понад 50 дол. прислали:

Обєднання Українських Організацій в Америці —	Philadelphia	4.425.**)
Український Робітничий Союз	Scranton	500.-
Кружок Рідної Школи	Detroit	408.10
Запорожська Січ	Woonsocket	155.-
Кружок Рідної Школи	Hamtramck	130.-
Українська Жіноча Поміч	New-York	130.-
Українське Брацтво св. Володимира	New-York	125.-
Український Демократичний Клюб	Brooklyn	110.-
М. Хандога (збірна жертва)	Pittsburgh	109.55
Українська Народна Школа при пар. церкві	Hamtramck	97.-
В. Саюк (збірна жертва)	Northampton	90.-
Ст. Ялечко (збірна жертва)	Carnegie	90.-
Е. Ганчарський і Мохорук (зб. жертва)	Detroit	66.-

---

*) І дійсно Конвенція Українського Роб. Союза ухвалила підмогу "Рідній Школі" в сумі 500 дол.

**) Ця квота обіймає і 1000 дол. від "Українського Нар. Союза" в Jersey City.

П. Качмар (збірна жертва)	Saint Paul	63.50
М. Мурашко (збірна жертва)	Rochester	60.-
Брацтво св. Івана Хрестителя	Detroit	57.-
Український Горожанський Клюб	Cleveland	54.-
Запорожська Січ (Відд. 75 У. Н. С.)	Detroit	50.-
Український Народний Комітет	Newark	50.-
Т-во "Просвіта"	New York	50.-

Треба підмітити, що ріжні Товариства, а головно духовенство відізвалося масово на заклики "Обєднання" і збирало жертви між собою і поручало вірним "Рідну Школу". На жаль в останніх місяцях дається зауважити великий застій у жертвенности на приватне українське шкільництво в старому краю з боку так прихильної "Рідній Школі" організації, як "Обєднання", не з його вини. На нашу думку заморська еміґрація зробилаби велику шкоду нації, якщо "Обєднання" булоби змушене припинити свою корисну діяльність в найтяжших часах лихоліття як для "Рідної Школи" так і инших старокраєвих центральних установ.

Не від речі буде піднести такі відрадні прояви, як уладжування концертів та вистав на дохід "Рідної Школи" українською народною школою при парохіяльній церкві в Гемтремк під проводом учителів Т. Кошіля і Стисловського, уладження "коляди" шкільною дітворою цеї самої школи на потреби "Рідної Школи"; концерт Кружка "Рідної Школи" в Дітройт, льотерія Запорожської Січи (21 Відд. УНС.) в Бінггемонті на дохід "Рідної Школи", або й те, що Український Амат. Кружок в Бінгтментоні ухвалив в дні свойого розвязання вислати решту гроша, яка залишилася ще в касі "на піддержання цеї інституції, котра виховує майбутніх українських борців за свободу українського народа".

Комітети й Кружки "Рідної Школи" в Америці.

Загально треба признати, що наші заморські Браття, до яких ми лише зверталися, щиро піддержують усякі добрі почини в краю та спішать з допомогою на кожний заклик. В тій ціли потворено і спеціяльні комітети для підмоги ріжним українським установам в старому краю. Для нас найважніші ці гуртки, які занимаються виключно справами "Рідної Школи" та матеріяльною допомогою для ньої. Це Комітети, або Кружки "Рідної Школи".

1) Амстердам. Комітет допомоги "Рідній Школі". Управа: Юрій Грицай, Никола Косован, Данило Бодак. Комітет не надіслав звідомлення про свою діяльність.

2) Гемтремк. Комітет "Рідної Школи". Управа: Василь Лазечко, Дмитро Сапливий, Евстахій Ганчарський. Чл. 43. Комітет занявся зорґанізуванням "коляди" і збіркою щомісячних датків на "Рідну Школу" між нашими Земляками в окрузі.

3) Геркімер. Комітет допомоги "Рідній Школі". Управа: Нико-

ла Рибак, Йосиф Наконечний, Никола Німий. Завдяки самій Управі переведено збірку коляди на "Рідну Школу".

4) Йонґстовн. Комітет допомоги "Рідній Школі". Управа: С. Мош, Юрій Пристан, Роман Гіль. Комітет не надіслав звідомлення про свою діяльність.

5) Дітройт. Кружок "Рідної Школи". Збори відбулися 1. січня 1926. Гол. Андрій Блащук, м. гол. Онуфрій Яремчук, секр. Степан Мостовий, м. секр. Ольга Ниткевич, скарб. Катерина Нижанковська. Контрольна Комісія: Іван Ґулька, Павло Боднарчук, Антін Шустакевич. Чл. 50. Завдяки діяльному голові та всіх членів Управи Кружок розвинув дуже живу діяльність, як у приєднюванню нових членів, так і в збиранню жертв, чим займаються Евстахій Грибик та Ілля Іванюк як відпоручники Кружка. На підставі ухвали Кружка кожний член має обовязково платити до каси Кружка кромі членської вкладки в сумі 1 доляра ще на адміністраційний фонд по 15 цент. З того фонду покриває Кружок кошти пересилки з добровільних датків на "Рідну Школу". При Кружку зорґанізувано аматорський театральний гурток під проводом п. Антона Шустакевича, а також зорґанізовано хор, якого діріґентом та душею є проф. вищої школи п. Іван Королишин. Минулого року уладив Кружок виставу "Мале непорозуміння", та вечерниці з танцями на дохід "Рідної Школи". 23. мая 1926 уладив Кружок концерт і виставу комедії "Заручини по смерти". На афішах зазначено: "Весь чистий дохід призначено на "Рідну Школу" в старому краю". З пожертвуванням перевів Кружок "коляду" на "Рідну Школу". Управа Кружка і члени ходили колядувати протягом 6-ти вечерів. Жертви були дуже щедрі, а саме: 20 дол. зложив Йосафат Філяс, 13 Тимотей Починок, по 10 дол. Яків Тимочко і Микола Задойко, 7 Петро Бриль, 21 жертводавців по 5 дол., решта по 3, 2, 1 і 1/2 дол., разом 140 жертводаців, які зложили коляду на "Рідну Школу" в старому краю на руки колядників Кружка "Рідної Школи" в Дітройт в сумі 316 ам. дол. Такою впертою та всесторонною працею сповнив Кружок як найкраще свій національний обовязок супроти "Рідної Школи" та свого народу.

6) Сан Франціско. Комітет "Рідної Школи". Управа: Д-р Гр. Данис, Тетяна Орлик, Теодора Свистун, Текля Данис. Комітет занимався головно збиранням жертв між земляками в Сан Франціско і околиці.

(Уривок з документу)

ДОДАТОК "Б"

ЧИСЛО УЧНІВ ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА В НЮ ЙОРКУ, 1949-1999*

1949-50	74	1974-75	139
1950-51	130	1975-76	138
1951-52	120	1976-77	151
1952-53	102	1977-78	160
1953-54	140	1978-79	156
1954-55	161	1979-80	172
1955-56	173	1980-81	188
1956-57	194	1981-82	175
1957-58	186	1982-83	180
1958-59	194	1983-84	170
1959-60	159	1984-85	168
1960-61	146	1985-86	147
1961-62	150	1986-87	140
1962-63	166	1987-88	144
1963-64	123	1988-89	141
1964-65	109	1989-90	135
1965-66	131	1990-91	130
1966-67	152	1991-92	130
1967-68	169	1992-93	145
1968-69	162	1993-94	136
1969-70	149	1994-95	135
1970-71	150	1995-96	137
1971-72	130	1996-97	132
1972-73	132	1997-98	150
1973-74	145	1998-99	130

* На підставі слідуючих джерел: звітів директорів, статтей в часописах, протоколів батьківських комітетів, книг оголошень для учителів. Треба зазначити, що статистика про число учнів появлялась три рази в рік: після реєстрації учнів при початку шкільного року, після клясифікаційних конференцій в половині шкільного року і при кінці шкільного року. Число учнів мінялося підчас року. Статистика подана тут була взята з однієї із цих цифр, отже є можливе 10% відхилення.

Бібліографія

БІБЛІОГРАФІЯ

КНИЖКИ

Лука Луців, *Література і Життя,* Джерзі Сіті, Свобода, 1982.

Приватна Дівоча Гімназія "Рідної Школи" Українського Педагогічного Товариства ім. Іллі та Іванни Кокорудзів у Львові, ред. Н. Бічуя, Т. Савицька, ті інші. Дрогобич, вид. Відродження, 1997.

Рідна Школа. Українське Педагогічне Товариство. Діяльність за Адміністраційний Рік 1925-26. Накладом "Рідної Школи", з друкарні "Діло", Львів, 1926.

СТАТТІ

А. З. Гілетей, "Відділ [ОУА "Самопоміч"] в Ню Йорку", *Ювілейний Альманах П'ятдесятліття Об'єднання Українців в Америці "Самопоміч", 1947-1997,* Ню Йорк, Самопоміч, 1998, ст. 55-57.

Катерина Кіндрась, "Божественна Драма Василя Барки", *Міст* (Торонто), 2-8 липня 1999, ст. 16-17.

Alexandra Kysilewska-Tkacz, "Schools of Ukrainian Studies in the U.S.A.", *The Ukrainian Quarterly,* New York, Ukrainian Congress Committee of America, Fall 1992, pp. 309-320.

ЕНЦИКЛОПЕДІЇ, ТОЩО

Енциклопедія Українознавства. Ред. Володимир Кубійович, 10 томів, Париж, Молоде Життя, 1955-1987.

Encyclopedia of Ukraine. Ed. Volodymyr Kubijovyc. 5 vols, Toronto, Toronto University Press, 1984.

Координати. Антологія сучасної української поезії на Заході. Ред. Богдан Бойчук і Богдан Рубчак. 2 томи. Ню Йорк, Сучасність, 1969.

Митці України. Ред. А. Кудрицький, Київ, ЕУ, 1992.

Ihor Sonevytskyj, *Dictionary of Ukrainian Composers,* Lviv, 1997.

Українське Слово: Хрестоматія Української Літератури та Літературної Критики. Ред. Василь Яременко і Євген Федоренко, 4 томи. Київ, Рось, 1994.

Хрестоматія Української Літератури XX Століття. Ред. Євген Федоренко та Павло Маляр. Ню Йорк, Шкільна Рада, 1997.

ЧАСОПИСИ І ЖУРНАЛИ

Міст. Торонто. 1999.
Народна Воля. Скрентон, Па. Український Братський Союз. 1978.
Наш Світ. Ню Йорк, Самопоміч. 1980.
Рідна Школа. Ню Йорк, Шкільна Рада. 1965-99.
Свобода. Джерзі Сіті, 1949-1998, щоденник; Український Народний Союз, Парсипані, 1998-99, тижневик.
The Ukrainian Quarterly, New York, Ukrainian Congress Committee of America, 1992.
The Ukrainian Weekly, Jersey City, Ukrainian National Association, 1998; Parsippany 1999.

АРХІВИ

Архів Школи Українознавства ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку, 8 скринок-матеріялів, 1949-1999.

1. Звіти директорів до Шкільної Ради УККА, 1968-1981
2. Книга оголошень для учителів, 1954-1961
3. Книга протоколів зібрань Педагогічної Ради Вечірної Школи Українознавства в Ню Йорку, 1954-1960
4. Книга протоколів Учительської Громади в Ню Йорку, 1955-1956
5. Книга протоколів Батьківського Комітету Школи
6. Книга зауважень і розпорядків Дирекції Школи Українознавства (Книга повідомлень і обіжників для учителів), 1968-1979
7. Збірки матеріялів матуральних кляс
8. Кореспонденція
9. Денники і каталоги
10. Запитники учителів і учнів
11. Збірка фотографій.

ІНШЕ

А. КОРЕСПОНДЕНЦІЯ: ЛИСТИ, ФОТО І МАТЕРІЯЛИ

Світляна Луцька-Андрушків, 30 червня 1999
Дзвінка Барагура-Брикович
Мирослава Вишивана, 1 липня 1999
Юрій Гаєцький
Люба Волинець
Юрій Гаєцький
Леся Ганущак-Сакович
Павло Дорожинський, 12 квітня 1999
Ксеня Драган
Мирося Драган-Ганкевич

Роман Дражньовський
Ольга Теребус-Кекіш
Атанас Кобрин
Олександра Кисілевська-Ткач
Оксана Кузишин
Роман Мац
Василь Никифорук, 30 червня 1999
Татіянна Рабій
Оля Стасюк
Василь Тершаковець
Остап Тершаковець
Христина Ференцевич
Анна Щупак
Леся Храплива-Щур, 25 березня 1999
Юрій Янчишин

Б. ЗВІТИ

Звіт Дирекції "Вечірних Освітних Курсів" за час від 5 липня 1949 до 30 червня 1951 р. Самопоміч — Учительська Громада в Нью Йорку, 1951.

Звіт Дирекції Вечірних Освітних Курсів при "Учительській Громаді" й "Самопомочі" Інк. в Нью Йорку за час від 1 липня 1951 до 30 червня 1952. Видання "Самопоміч" і "Учительська Громада" в Нью Йорку, 1952.

*Курси Українознавства в ЗДА, Шкільний Рік 1952-*53, "Учительська Громада", відділ "Самопомочі", Інк. Нью Йорк, 1953, ст. 16-21.

*Школи й Курси Українознавства в ЗДА, Шкільний Рік 1953-*54, Шкільна Рада при Українському Конґресовім Комітеті Америки, Нью Йорк, 1954, ст. 34-42.

*Звіт Директора Школи Українознавства ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку за 1998-*99 *Шкільний Рік: 50-ліття Школи, 1949-1999,* Школа Українознавства ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку, 1999.

В. НЕВИДАНІ РУКОПИСИ

"Навчання української літератури й мови у вищих клясах шкіл українознавства в ЗСА", УВУ, 1975, Мюнхен-Нью Йорк, 110 стор. машинопису, не друкована, на правах рукопису. Олександра М. Кисілевська-Ткач. "Школи Українознавства в ЗСА".

Шкільна Ґазетка 3-ої Кляси, 1990-1991. Ред. учителька Ксеня Драган, Школа Українознавства ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку, 1991.

Привіти
Оголошення
Реклями

Дирекція та Управління
Федеральної Кредитової Кооперативи
САМОПОМІЧ
в НЮ ЙОРКУ

вітає

Дирекцію, учительський склад, авітурієнтів, та учнів

Школи Українознавства

Товариства Самопоміч

в Ню Йорку

з 50-ть літніми ювілеєм

та важаємо дальших успіхів у праці для добра української молоді та громади.

SELF RELIANCE NEW YORK F.C.U.

Main Office: 108 Second Avenue New York, NY 10003 Tel: 212 473-7310 Fax: 212 473-3251
Kerhonkson Branch: 23 Main Street Kerhonkson, NY 12446 Tel: 914 626-2938 Fax: 914 626-8636
Uniondale Branch: 226 Uniondale Avenue, Uniondale, NY 11553 Tel: 516 565-2393 Fax: 516 565-2097

Outside NYC call toll free: 1-888-SELFREL

Visit our website: www.selfrelianceny.org; E-mail: SRNYFCU@aol.com

ГОЛОВНА УПРАВА
Об'єднання Українців в Америці
"Самопоміч"

З нагоди святкування
50-літнього Ювілею

Головна Управа ОУА — "Самопоміч"

вітає
Управи Школи Українознавства,
Батьківського Кружка Школи та
ОУА-"Самопоміч" — Відділ в Ню Йорку.

Високо оцінюючи Вашу корисну працю
у виховній ділянці розповсюдження
знання української мови, історії і культури,

бажаємо Вам дальших успіхів!

Богдан Михайлів
голова

Стефа Косович
секретар

Об'єднання Американських Українців Т-ВА "САМОПОМІЧ"

в Ню Йорку

як спонзор

вітає Ювілята
Школу Українознавства в Ню Йорку
з нагоди 50-ліття
та складає
ґратуляції і глибоке признання
Дирекції, всьому Учительському складу
та Батьківському комітетові
за віддану, повну посвяти працю
для добра українського молодого
покоління в діяспорі
та української спільноти.
Бажаємо найкращих успіхів у дальшій праці.

Щасти Вам Боже!

За Управу Т-ва "Самопоміч" в Ню Йорку

Анна Ґілетей
пресова реф.

Наталія Дума
голова

Владика Василь Лостен
Єпископ Стемфордський

враз із духовенством, чернецтвом,
та вірними епархії

Засилають найсердечніший привіт
з нагоди 50-річного Ювілею
Школи Українознавства в Нью Йорку.

Величаємо великий, подивугідний
півстолітний
труд учительського складу,
директорів, та управи
та
молимо Всевишнього, щоб надальше
благословив обильними ласками
Школу Українознавства Н.Й.
ще на Многі і Благі Літа!

З нагоди святкування
50-літнього Ювілею
Школи Українознавства в Ню Йорку
вітаємо
Управи Школи, Батьківського Кружка
та Вашого Спонзора ОУА-"Самопоміч"
— Відділ Ню Йорк
та бажаємо дальших успіхів
у Вашій благородній праці.

Богдан Михайлів
голова

Богдан Кузишин
секретар

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

вітає
Школу Українознавства в Ню Йорку
з її 50-ти літтям

****

Українська Православна Кредитівка:

- Виплачує якнайвищі відсотки на звичайні ощадностеві конта.
- Уділює позички та VISA кредитові картки на вигідних умовах.
- Впроваджує персональні чекові конта та ATM картки для вигоди членів.
- Утримує пенсійні Конта (IPA) на високих відсотках.
- Видає різного терміну сертифікати з високими ратами.
- Висилає гроші на Україну.
- Дає безкоштовне життєве забезпечення до $2,000.00.

****

Для чесної, приємної та професійної обслуги приходьте до нас!

UKRAINIAN ORTHODOX FEDERAL CREDIT UNION

Main Office
215 Second Ave., New York, N.Y. 10003 • Tel.: (212) 533-2980 • Fax: (212) 995-5204
Mailing Address: P. O. Box 160 Cooper Station, New York, N.Y. 10276

Branch Offices:
35 Main Street, South Bound Brook, N.J. 08880 • Tel.: (732) 469-9085 • Fax: (732) 469-9165
Mailing Address: P.O. Box 375 South Bound Brook, N.J. 08880

691 Roosevelt Ave., Carteret, N.J. 07008 • Tel.: (732) 802-0480 • Fax: (732) 802-0484
Mailing Address: P. O. Box 698 Carteret, N.J. 07008

OFFICE HOURS (N.Y. & So. Bound Brook)		**OFFICE HOURS (Carteret)**	
Tues.-Thurs.	9:00 AM – 4:00 PM	Thurs.	9:00 AM – 4:00 PM
Friday	9:00 AM – 7:00 PM	Friday	9:00 AM – 7:00 PM
Saturday	9:00 AM – 1:00 PM	Saturday	9:00 AM – 1:00 PM

Website: www.uofcu.org • E-Mail: admin@uofcu.org

SUMA (Yonkers) Federal Credit Union
ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА-ЙОНКЕРС, Н. Й.

301 PALISADE AVENUE TEL:(914) 965-8560 • FAX: (914) 965-1936 YONKERS, NY 10703-2999
Branch Office: SS PETER & PAUL UKRAINIAN CATHOLIC CHURCH
41 COLLINS AVENUE TEL/FAX: (914) 425-2749 SPRING VALLEY, NY 10977
Branch Office: UKRAINIAN RESEARCH CENTER
39 CLOVELLY ROAD TEL/FAX: (203) 969-0498 STAMFORD, CT 06902

З нагоди 50-річчя
Школи Українознавства в Ню Йорку
щиро вітаємо учителів, що працюють сьогодні,
а також складаємо признання
для всіх учителів попередніх років
за їх великий вклад праці
в навчанні предметів українознавства та
вихованні молоді в українському дусі,
яка народжена поза межами України.

Бажаємо багато успіхів у майбутньому!

Федеральна Кредитова Кооператива
СУМА

в Йонкерсі із своїми філіями у Спрінґ Валі й Стемфорді
служить своїм членам і громаді понад 34 роки.

Наша ціль — ***полагоджувати своїм членам фінансові справи скоро, вміло і в найзручніший час.***

Ми віддано працюємо, щоб надати своїм членам найкращу обслугу.

Щадничі конта, сертифікати, гіпотечні (морґеджові) і персональні позички задовільняють наших членів.

Працюємо спільно для кращого завтра!

Дирекція, члени комісій, працівники
Федеральної Кредитової Кооперативи
СУМА

УКРАЇНСЬКИЙ
НАРОДНИЙ
СОЮЗ

Найстарша і найбільша братська забезпеченева і громадська організація українців в Америці і Канаді, заснована у 1894 році

У 50-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ

в і т а є

ШКОЛУ УКРАЇНОЗНАВСТВА В НЬЮ-ЙОРКУ

Дирекцію та учительський збір, батьківський гурток і спонзора - Товариство ОУА „Самопоміч"

які спільними зусиллями виховали два покоління українсько-американської молоді, котра продовжуватиме виховну працю в новому столітті.

Всім абсольвентам бажаємо *„МНОГАЯ ЛІТА"*

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
2200 Route 10, P.O.Box 280 Parsippany, New Jersey 07054

Управа
Українського Спортового Клюбу
в Ню Йорку

щиро вітає
Школу Українознавства
Товариства "Самопоміч" в Ню Йорку
з нагоди її 50-ліття.

З особливою пошаною згадуємо основників
Школи Українознавства,
її директорів, учителів та усіх випускників.

Рівнож шлемо
щиросердечні вітання
Управі Товариства "Самопоміч"
та Батьківському Комітетові Школи
за їхні успішні та невгаваючі старання
опікуватися цею школою
для добра і блага українського народу
в діяспорі й Україні.

Щасти Вам Боже у дальшій праці!

Управа
Українського Спортового Клюбу

З нагоди
Золотого Ювілею
Школи Українознавства
ОУА "Самопоміч" в Ню Йорку
щиросердечно вітаю
Дирекцію школи, Учительський Збір,
Градуантів і Учнів
та бажаю багато успіхів
у майбутньому

ASKOLD S. LOZYNSKYJ

ATTORNEY AT LAW

225 East 11th Street
Suite 5
New York, New York 10003

Tel.: (212) 254-2260 Fax: (212) 979-1011

З нагоди 50-ліття
Школи Українознавства
ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку

Ґрадуанти 12-ої кляси 1999 року

складають щиру подяку
Дирекції Школи та всім Учителям,
які з великою посвятою часу і зусиль
передавали нам
знання українознавчих предметів.

Бажаємо нашій Школі
Многая Літа!

Ляриса Богданович
Роман Богданович
Андрея Ворох
Роман Ганкевич
Тамара Геймур
Ляриса Гурин
Катруся Дурбак
Микола Єфремов-Кендал
Адріяна Косович
Одарка Кошарюк
Данило Круп
Катря Кузьмович
Олена Лисецька
Роман Подпірка
Тамара Шобар

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Луїс Найґро — директор
Роберт Бузета — CPA
Орися Дмитрик-Бузета

PETER JAREMA FUNERAL HOME

129 East 7th Street
New York, N.Y. 10009
Tel. (212) 674-2568

Ґратулюємо
Школі Українознавства т-ва "Самопоміч"
в Ню Йорку
з нагоди 50-ліття існування.

Дякую учителям за виховання нас в українськім дусі. Надіюся, що школа буде виховувати ще й моїх внуків.

Орися Дмитрик-Бузета — кляса 1971 року
із сином Данилком — кляса 2002 року

TRADITIONAL UKRAINIAN COOKING
IN AN UNTRADITIONAL SETTING

144 SECOND AVENUE
NEW YORK, N.Y. 10003
TEL. 212 . 228 . 9682

LAW OFFICES

OF

ZENON B. MASNYJ, ESQ.

157 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003
(212) 477-3002

Serious personal injury,
real estate for personal and business use,
representation of small and mid-size businesses,
divorce, wills and probate.

(By Appointment Only)

З нагоди святкування
50-літнього Ювілею
Школи Українознавства в Ню Йорку
та створення тривалої пам'ятки
тієї річниці
щиросердечно вітаємо
Редакційну Колегію Ювілейної Книги
і Комітет святкування 50-ліття школи
та бажаємо
успішного завершення Ваших задумів.

Висловлюємо признання Школі за корисну працю
для добра української молоді в діяспорі
і незалежної української держави.

АННА і ВОЛОДИМИР РАК

Голова Батьківського Комітету Школи Українознавства
1966-1967

Щирий привіт
з нагоди 50-ліття
Школи Українознавства
в Ню Йорку

пересилає

РОДИНА ДАНИШ-О'КОНЕЛ

Учні Школи: **Тарас**
Фуня
Маркіян
(... і ще буде Маруся)

Best wishes
for
Ukrainian
studies in
the new
millenium
from
Larissa,
Wolodymyr,
Mikhayla
and

Dr. Walter Szczupak
and
Anna Romancio-Szczupak

of

Old Field,

Long Island,

New York

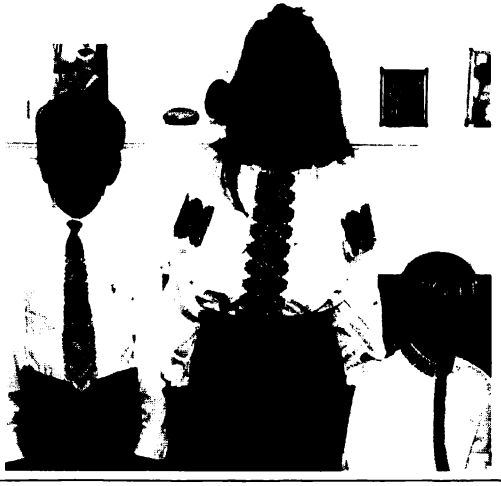

З нагоди
святкування 50-ліття
Школи Українознавства
вітаємо
Дирекцію, Учителів
і Батьківський Комітет
та бажаємо найкращих успіхів
у майбутній праці.

Андрій, Таїса Нагірна
і Александра
РАК

RDM ENTERPRISES

875 Wafford Lane
Bethlehem, PA 18017-3876
Tel. (610) 691-0890
Fax (610) 691-5080

Congratulations
to the School of Ukrainian Studies
in New York
on the Occasion of its 50th Anniversary
and
Greetings to Classmates
of the 1951 Graduating Class:

Ivan Vivchar, Stepan Jakymiv, Lida Firchuk, Natalka Khowsun, Mykhaylo Andrienko, Nina Onyshchuk, Yaroslaw Pidhorecky, Mykola Motuz and Osyp Sygida.

Fondly and gratefully recalling the dedication and academic excellence of our Professors: Kysilevskyj, Lev, Sonevytskyj, Luciw, Shlemkevych, Rostkovych, Nedilskyj, Kokolskyj, Kuzma and visiting artists Sichynskyj, Hnizdowskyj and Moroz.

ROMAN MAC – Class of 1951

Mr. and Mrs. Roman Mac, owners and proprietors of RDM ENTERPRISES,
Manufacturer of high quality accessories for musical instruments distributed in all continents of the globe, with associates in the United States, Dnipropetrovsk, Kyiv, Ternopil, Calcutta and Tienjin.

Finest Service and Accessories for String Instruments

З нагоди Золотого Ювілею
Школи Українознавства
пересилаємо щирий привіт
організаторам Ювілею та Абсольвентам.

З вдячністю згадуємо суботи труду та успішного навчання, яке з приємністю передаємо нашим синам, Грицеві та Стефанові.

Абсольвенти
ІГОР (1970), СУСАННА (1970)
ЦЕГЕЛЬСЬКА
та сини
ГРИГОРІЙ І СТЕФАН РАК

Вітаємо і поздоровляємо
Школу Українознавства
ОУА Самопоміч, Ню Йорк

Продовж 50 років школа навчала українську молодь
нашу мову, історію, літературу, географію та культуру
і тим чином приготовляла її до дальшої праці
в громадському житті.

За Вашу відданість у цій важній і важкій праці
складаємо всім бувшим та теперішнім директорам
та учителям признання та щиру подяку.

Рівнож складаємо подяку своїм батькам
за їх труд і старання.

Щасти Вам Боже
у Вашій дальшій корисній праці!

Д-р Роман ЛІТЕПЛО Пані Надя 1986-98
Андрій '91, Василь '94, Данило '98

Ґратулюємо Школі
за 50 успішних років.

Бажаємо дальших успіхів
у другім півстолітті!

Вдячні бувші учні,

ВІРА
НИКИФОРУК-БЕРЕЗОВСЬКА
(1968)
і
АДРІЯН БЕРЕЗОВСЬКИЙ
(1998)

З нагоди Золотого Ювілею
Школи Українознавства
в Ню Йорку
складаємо щирі побажання
Дирекції школи,
всім Учителям та Учням.

ІРКА і АРТУР ГРИГОРОВИЧ
та діти
Таня, Лесьо і Наталя

ARKA Company

Arka Co., 26 1st Ave. (between 1st & 2nd Sts.)
(212) 473-3550 • Fax (212) 473-3550 • Mon.–Sun. 10-6

Embroidery threads and fabrics, blouses, egg decorating kits,
Ukrainian tapes, records, newspapers, books, scarves,
ceramics, paintings, 3-D pictures.

Нитки та тканини до вишивання, блузи, писанкові прибори,
українські тасьми, рекорди, газети, книжки, хустки,
керамика, малюнки, 3-мірні картини.

The Cloister Cafe

French/Italian Cuisine

Enjoy

Veal • Chicken • Pasta

(Prepared to your liking in our special sauces)
at our Spacious 120 Seat
Outdoor Garden

Seafood • Salads • Desserts

(Indoors are surrounded by stained glass)

238 E. 9th Street New York
(Btwn. 2nd & 3rd Aves.)
777 • 9128

Український Конгресовий Комітет Америки, Інк.

КРАЙОВА КАНЦЕЛЯРІЯ
203 Second Ave.
New York, N.Y. 10003
Phone: (212) 228-6840/6841
Fax: (212) 254-4721

БЮРО У ВАШИНҐТОНІ
311 Massachusetts Ave., N.E.
Washington, D.C. 20002
Phone: (202) 547-0018
Fax: (202) 543-5502

14 липня, 1999 року

Крайова Екзекутива Українського Конгресового Комітету Америки щиро вітає Школу Українознавства в Нью-Йорку з нагоди 50-річчя існування і бажає багато успіхів у майбутньому.

За Крайову Екзекутиву:

Аскольд Лозинський
Президент

Андрій Шуль
Секретар

UKRAINIAN FREE UNIVERSITY FOUNDATION, Inc.
ФУНДАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ, Інк.
Mailing Address: UKRAINIAN FREE UNIVERSITY FOUNDATION, Inc., P.O. Box 1028, New York, N.Y. 10276
Office Address: UKRAINIAN FREE UNIVERSITY FOUNDATION, Inc., 43 St. Marks Pl., New York, N.Y. 10003

УПРАВА
ФУНДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ЗСА

щиро вітає Школу Українознавства
Товариства "Самопоміч" в Ню Йорку
з її Золотим Ювілеєм
50-літтям праці з нашими дітьми та молоддю.
Учительському складу Управа Фундації УВУ
бажає творчої наснаги, сили та витривалости
в дальшій праці над вихованням нашої молоді.
Щасти Вам Боже!

Петро Ґой
голова

Теодор Воляник
секретар

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ
Окружна Управа в Ню Йорку

щиро вітає Школу Українознавства
при Товаристві "Самопоміч" — Н.Й.
з 50-літнім Ювілеєм.

Висловлюємо велике признання
Вп. Директорам і Учителям за їхню
жертвенну працю протягом півстоліття.
Щире спасибі Ґрадуантам, Учням та їхнім Батькам
за те, що зрозуміли важливість вивчення
української мови, історії і культури.

Членство СУА Округи Ню Йорку є горді з Вас!

Евгенія Івашків — секретарка **Олександра Кіршак** — голова

Управа і члени КЛЮБУ СЕНЬЙОРІВ
при Товаристві "Самопоміч" в Ню Йорку

з нагоди 50-ліття існування
Школи Українознавства
Об'єднання Українців в Америці "Самопоміч"
— Відділ в Ню Йорку,
пересилають найщиріші побажання
Дирекції і Учителям Школи.
Щасти Вами Боже у праці
над вихованням молодого покоління!

Ольга Літепло — голова **Микола Твердовський** — секретар

---

83 ВІДДІЛ
СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

вітає
Школу Українознавства
з нагоди її 50-ліття.

Директорові і учителям
складає подяку
за їх жертвенну працю для збереження
української мови і національної свідомости
молодого покоління.

Ліда Семенюк,
секретар

Стефанія Косович,
голова

Ukrainian Institute of America

Дирекція і членство
Українського Інституту Америки
щиро вітають
Школу Українознавства
з 50-літтям її заснування

2 East 79th Street
(t) 212.288.8660

New York
www.brama.com/uia

New York 10021
(f) 212.288.2918

Український Музей
203 Second Avenue, New York, NY 10003
Tel. (212) 228-0110
E-mail: UkrMus@aol.com.
Web page: www.brama.com/ukrainian_museum

З нагоди святкування Золотого Ювілею
Школи Українознавства Товариства "Самопоміч"
у Ню Йорку

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

сердечно вітає засновників,
директорів, викладачів і багатьох студентів
з півстолітнім існуванням школи.

Цей довгий час і шлях є вагомим доказом важливости і необхідности праці цієї установи, діяльність якої є запорукою виховання молодого покоління в українському дусі, в дусі любови, відданости, пам'яті України. **Управа**

З нагоди святкування 50-ліття
Школи Українознавства в Ню Йорку

1-ий ВІДДІЛ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

висловлює вдячність усім Учителям,
які вклали великий труд у навчанні молоді
українознавчих предметів
від початкових кляс до матури.

Всім Ґрадуантам бажаємо
зберегти глибоко в серці любов до рідної мови й України
та передати це своїм дітям.

За Управу 1-го Відділу СУА в Н.Й.

Анна Сєрант
секретарка

Мґр Лідія Маґун
голова

ОЛЕСЬ і ЛЮБА ЛАБУНЬКИ

складають щиросердечні побажання
Школі Українознавства ОУА
"Самопоміч" в Ню Йорку
з нагоди її Золотого Ювілею

З великою вдячністю і признанням вітаю
Високоповажаних Директорів, Учителів і Членів
Управи Школи Українознавства в Ню Йорку
з 50-літнім Ювілеєм
і бажаю успіхів у майбутній праці
з українською молоддю.

Д-р ОЛЕКСАНДЕР КМЕТА
ґрадуант школи 1981 р.

Вітаю
Школу Українознавства
в Ню Йорку
з 50-літнім Ювілеєм!

У пам'ять
моєї улюбленої, незабутньої мами

ОРИСІ КОРОЛЬ ГОВ
1957—1997

Працюючи в Батьківським Кружку школи, в роках 1987 до 1995, Покійна присвятила багато своїх сил та праці для добра школи, яку вона шанувала і любила.

Наталка Гов, донька (кляса 2002 року)

Вітаємо
Школу Українознавства
Товариства Самопоміч
в Ню Йорку
з Ювілеєм 50-ліття!

РОДИНА ЧЕРНИК

Зенон і Арета
та сини
Адріян, Юліян і Аливер

Радію Золотим Ювілеєм
Школи Українознавства
в Ню Йорку.

Вітаю
Високоповажаних Директорів, Учителів
і висловлюю мою вдячність
за їхню посвяту!

Д-р АНДРІЙ КМЕТА

Вітаємо Директорів, Учителів,
теперішніх і бувших учнів
з нагоди Золотого Ювілею
Школи Украаїнознавства в Ню Йорку.
Бажаємо дальших успіхів
у продовженні Вашої важливої праці
у новому столітті.

Многая Літа!

Андрій '67, Віра '71, Адріяна '99 та Олесь '03
КОСОВИЧ

Щирий привіт
з нагоди 50-ліття
Школи Українознавства в Ню Йорку
пересилає

EAST VILLAGE MEAT MARKET, INC.

JULIAN BACZYNSKY

139 – 2nd Avenue, New York, N.Y. 10003
(Between 8th & 9th Street)

Phone: (212) 228-5590

Congratulations on your Golden Anniversary!

DELICATESSEN-RESTAURANT
Caterers

156 SECOND AVENUE, (Corner 10th Street)
NEW YORK, N.Y. 10003 • (212) 677-0606

З нагоди відзначення
Золотого Ювілею
Школи Українознавства
ОУА "Самопоміч" в Ню Йорку

бажаю
дальших успіхів
у корисній та шляхетній праці
для виховання нашої української
молоді на чужині.

З великою приємністю згадую працю з діточками у нашій українській школі.

ОЛЕНА-ЛЕСЯ ҐОЙ
Довголітня вчителька 1-ої і 2-ої кляси

З нагоди 50-ліття
Школи Українознавства
ОУА "Самопоміч" в Ню Йорку
вітаємо учительський склад
та дякуємо за їхню працю
для української молоді в Ню Йорку.
Бажаємо сили, витривалости
та великих успіхів у майбутньому.

МАРУСЯ-ЛАРИСА ҐОЙ
Абітурієнтка 1970 року
і City College of New York, B.A. History, 1974

Д-р ЮРІЙ-РОМАН ҐОЙ
Абітурієнт 1977 року
New York University, M.A. 1981
Mt. Sinai School of Medicine, M.D., 1987

Школі Українознавства ОУА
"Самопоміч" в Ню Йорку
з нагоди 50-літнього Ювілею
багато успіхів в дальшій
тяжкій і відповідальній праці
бажають

Павло, Емілія, Ляриса і Матей
ЛІТЕПЛО

З нагоди 50-ліття діяльности
Школи Українознавства
пересилаю сердечний привіт
і найкращі побажання
великих успіхів у майбутньому.

На многі літа!

УЛЯНА КЕБАЛО-ДЖОРДЖ
Los Alamos, New Mexico

Мої брати, **Юрій і Орест Кебало,** рівнож вітають абітурієнтів Школи Українознавства.

З нагоди 50-ліття
Школи Українознавства
сердечні побажання
учителям та учням
засилають

Д-р УЛЯНА ЛЕСЬКІВ-МАРКІВ
і
Д-р ВОЛОДИМИР МАРКІВ

Вітаємо Школу Українознавства в Ню Йорку
з нагоди 50-літнього ювілею.
Складаємо сердечну подяку всім учителям,
які прищепили нам знання та любов до України.

Вдячні бувші учні,
Юрій ('88), Адріянна ('86), Марко ('85)
СЛИЖІ

З нагоди 50-ліття
Школи Українознавства в Ню Йорку
сердечні побажання
Учителям та Учням
посилають

МАРКО і ЛІСА ЛЕСЬКІВ

Учітеся брати мої...

Тарас Шевченко

З нагоди 50-річчя
Ювілею Школи Українознавства
О.У.А. Самопоміч в Ню Йорку
вітаю
дирекцію школи, учительський збір,
абітурієнтів та всіх учнів.
Дай Вам Боже дальших успіхів
для добра української громади.

RONALD ROMAN LITEPLO, M.D.

DERMATOLOGY AND DERMATOLOGIC SURGERY

3176 Bainbridge Ave., Bronx, N.Y. 10467
Office (718) 515-0200 • Fax (718) 515-3493

З нагоди 50-ліття Школи Українознавства
при Товаристві "Самопоміч" — Відділ Ню Йорк
багато успіхів
бажають

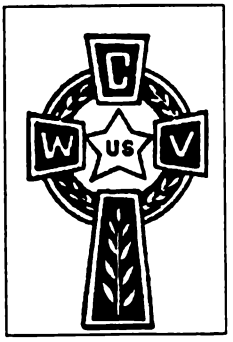

УКРАЇНСЬКІ-
КАТОЛИЦЬКІ
ВЕТЕРАНИ
при Церкві св. Юра

Пост 401

З нагоди святкування 50-річчя
Школи Українознавства
Товариства "Самопоміч" у Ню Йорку
складаємо найщиріші побажання
дальших успіхів у так корисній праці з молоддю.
Бажаємо багато сил у виховуванні
наступних поколінь.

Власники фірми

Kurowycky Meat Products Inc.

124 First Ave. (between 7th-8th St.), New York, New York, 10009
Tel. (212) 477-0344

НАЙБІЛЬШ ВІДОМА УКРАЇНСЬКА М'ЯСАРНЯ
в американському та міжнародному світі,
знана з найкращих і найсмачніших виробів!

Вшануйте Школу Українознавства
в Ню Йорку
з нагоди її Золотого Ювілею,
1949-1999.

Вашою пожертвою на Ювілейний Фонд Школи допоможіть їй рости та розвиватися у майбутньому.

Комітет 50-ліття Школи Українознавства
ОУА "Самопоміч" у Ню Йорку

Чеки писати "Self Reliance Assoc. Parent's Committee", з нотаткою "50th Anniversary Fund". Посилати до 50th Anniversary Committee, c/o O. Chomut-Andersen, 66-46 Gray St., Middle Village, N.Y. 11379. Пожертви можна відтягнути від податку до межі закону.

Вітаємо всіх учасників святкувань 50-ліття Школи Українознавства в Ню Йорку. Низько клонимо голови в пошані тих, що зорганізували Школу, опікувалися нею, працювали і дальше працюють у ній. Бажаємо всім дальших успіхів і многих літ!

АТАНАС Т. КОБРИН

б. директор школи з **дружиною Катрусею** — Норт Порт, Фл.

Сердечний привіт
Школі Українознавства в Ню Йорку
пересилають

ВІРА (ЛАЩИК) і БОГДАН АНДРУШКІВ
ХРИСТИНКА АНДРУШКІВ
ОКСАНКА і ГРИЦЬ ВОЛОЩУК

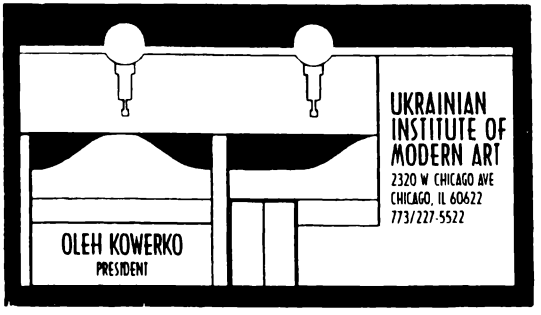

Щиро вітаємо Шкільну Управу, Учителів і Учнів з 50-літньою діяльністю. Бажаємо дальшого розвитку і успіхів!

ЕВГЕН ДАНИЛИШИН '59
НАДІЯ ДАНИЛИШИН КІГІЧАК '63
ЛЮБА ДАНИЛИШИН КОСТРИБА '63

З нагоди 50-ліття Школи Українознавства
Об'єднання Українців в Америці "Самопоміч"
у Ню Йорку
найщиріші побажання складають

СЕМЕН і ОЛЬГА ЛІТЕПЛО

Happy 50th!

* Fresh, local, organically grown vegetables & berries*

Rusty Plough Farm

Oleh and Nadia Maczaj

151 Wayne Avenue, Suffern, NY 10901

(914) 368-4160 *Weekdays*

(914) 647-6911 *Weekends at the Farm*

Щирий привіт
Учителям, теперішнім і бувшим Учням
з нагоди Ювілею 50-ліття
Школи Українознавства в Ню Йорку.
Бажаю успіхів у навчанні про Україну в майбутньому!

СТЕФАНІЯ СЕМУЩАК

Congratulations
to our neighbors!

Serving the Slavic Community since 1918

Tel: 212 / 477-0729
Fax: 212 / 473-0439

SURMA
The Ukrainian Shop
11 East 7th Street
New York · NY 10003 · USA
Myron Surmach · Prop.

SCHOOL OF UKRAINIAN STUDIES
21 SHONNARD PLACE, YONKERS, NY 10703
ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА
ПРИ ПАРАФІЇ СВ. МИХАЇЛА

Щиро вітаємо Школу Українознавства ОУА "Самопоміч"
з нагоди 50-ліття.
Бажаємо дальших успіхів у вихованні наших дітей.

Дирекція Школи і Батьківський Комітет
(914) 423-0613 • (914) 965-6467

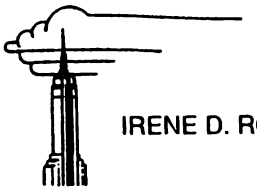

IRENE D. ROGUTSKY, D.D.S.

40-07 Westmoreland Street
Little Neck, N.Y. 11363
(718) 225-4492

The Empire State Bldg.
350 Fifth Avenue, Suite 5222
New York, N.Y. 10118
(212) 947-1665

З нагоди святкування 50-літнього Ювілею
Школи Українознавства в Ню Йорку
складаємо найсердечніші побажання

ІРЕНА, БОГДАН і МАРКО
ГЛУШЕВСЬКІ

Stage Restaurant Coffee Shop

Eastern European Cooking
Breakfast, Lunch, Dinner
Open Monday Thru Saturday from 7AM to 9:30 PM
128 Second Avenue (Between 7th & 8th Street)
New York City
Tel.: (212) 473-8614

Вітаємо Школу
Українознавства
з 50-літтям
та співаємо їй грімке
МНОГАЯ ЛІТА!

Мирося Драган Ганкевич
Ляриса Драган Базарко
Таня Драган
і Ксеня Драган

В Ювілей 50-річчя існування Школи Українознавства
в Ню Йорку, в якій навчалися мої діти

Світляна, Борис і Марко (1960-1970 рр.)

Проводові Школи, Вчителям висловлюю глибоке признання і подяку за працю і труд для українсько-американської молоді навчаючи їх українську мову, історію, культуру нашого народу.

ОКСАНА ЛУЦЬКА

C Chupa Insurance Agency
REAL ESTATE & INSURANCE
240 EAST 6th STREET
NEW YORK, N. Y. 10003-9998
TELEPHONE: 212 - 674-5340
FAX: 212 - 979-1769

Моїй Українській Школі
співаю
Многая Літа!

МАКСИМ САВИЦЬКИЙ МИЦАК
учень 3-ої кляси
з мамою Гандзею і татом Юрком

З нагоди 50-ліття Школи Українознавства
пересилаємо найсердечніші побажання

ІГОР ХОМУТ '59
БОГДАН ХОМУТ '64
ОКСАНА ХОМУТ-АНДЕРСЕН '66

Вітаємо Школу Українознавства
Товариства "Самопоміч" в Ню Йорку
з нагоди 50-ліття!

ОКСАНА і БОГДАН КУЗИШИН

Щиро дякую Школі Українознавства за те,
що допомогла мені виплекати українську душу моїх дітей.

ЗЕНОВІЯ КУНЦЬО

ZENOVIA D. KUNCIO, D. D. S.
26-03 203 Street, Bayside, N.Y. 11360 • Tel. 352-1361
Office Hours by Appointment

Дякуємо за оголошення, привіти і пожертви
на Видавничий Фонд,
які уможливили появу цеї Ювілейної Книги.

Комітет 50-ліття
Школи Українознавства ОУА "Самопоміч"
у Ню Йорку

СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
Осередок ім. ген. хор Тараса Чупринки
в Нью Йорку

UKRAINIAN AMERICAN YOUTH ASSOCIATION, INC.
New York Branch

136 Second Avenue, New York, NY 10003 ☎ (212) 473-3467

"...УКРАЇНО,ТИ МОЯ МОЛИТВА,
ТИ МОЯ РОЗПУКА ВІКОВА...
ГРОМОТИТЬ НАД СВІТОМ ЛЮТА БИТВА
ЗА ТВОЄ ЖИТТЯ,ТВОЇ ПРАВА..."

В.Симоненко

Управа Осередку Спілки Української Молоді ім ген.-хор. Тараса Чупринки й Школа Українознавства СУМ в Нью Йорку вітають і складають найщиріші побажання в Золотий Ювілей, 50-ліття Школи Українознавства при ОУА "Самопоміч" в Нью Йорку Бажаємо якнайкращих успіхів у Вашій майбутній, цінній, навчальновиховній праці для зміцнення й розбудови нашої Вільної Незалежної Української Держави.

Щасти Вам Боже!

Честь Україні! Готов Боронити!

За Управу СУМ та Дирвкцію ШУ:

мгр. Іван Макар
Голова СУМ

мгр. Павлина Андрієнко-Данчук
Директор Школи Українознавства

ПОЖЕРТВИ НА ФОНД 50-ЛІТТЯ

DONATIONS TO THE 50th ANNIVERSARY FUND, of the School of Ukrainian Studies in New York*

Dzwinka Barahura Brykowytch	$15
Christina Barahura Diakunchak	$50
Dr. Areta and Zenon Chernyk	$20
Barbara Chupa	$250
Talia Danysh O'Connell	$100
Chrystyna Ferencevych	$25
Ariadna (Glut) and Mark Bach	$100
Larissa Hanuszczak Sacovitch	$25
John Hrynyszyn	$25
Ulana Kebalo-George	$100
Dr. Alexander Kmeta	$100
Dr. Andrew Kmeta	$100
Bohdan Korolyszyn	$50
Mark and Lisa Leskiw	$100
Dr. Ulana (Leskiw) and Dr. Volodymyr Markiw	$250
Oksana Makarewycz Sydorak	$100
Zirka Malanchuk Haliv	$100
Xenia Piaseckyj	$25
Bohdan Porytko	$50
Roman and Lydia Procyk	$100
Bohdanna Prynada Gott	$25
Tatianna Rabiy	$50
Ihor and Susanna (Cehelska) Rak	$50
Zwenyslawa Salak Lebedovych	$100
Ihor Shevchuk	$50
Iryna Sitnycka-Zawerucha	$50
Roman Skaskiw	$50
Lydia Stasiuk-Piaseckyj	$50
SURMA, The Ukrainian Shop	$50
Tamara Sydoriak	$50
Dr. Walter and Anna Szczupak	$100
Marko and Borys Trochymchuk	$50
UNWLA Branch 64	$25

Щиро дякуємо!
Thank You!

---

* Donations received after August 1, 1999 will be acknowledged separately.

ПОЖЕРТВИ НА ВИДАВНИЧИЙ ФОНД ЮВІЛЕЙНОЇ КНИГИ

DONATIONS TO THE JUBILEE BOOK FUND*

The Golden Book: 50 Years of the School of Ukrainian Studies, Self-Reliance Association in New York, 1949-1999

Dzwinka Barahura Brykowytch	$10
Christina Barahura Diakunchak	$50
Chrystyna Ferencevych	$15
Halyna Kuzyszyn-Holubec	$100
John Hrynyshyn	$25
Korol Family	$5
Dr. Lydia Martynec	$25
Xenia Piaseckyj	$25
Bohdanna Prynada Gott	$25
Anatol and Irene Kopaczynsky Popovich	$100
Tatianna Rabiy	$25
Second Avenue Deli	$20
Tamara Sydoriak	$50
Dr. Walter and Anna Szczupak	$20

Щиро дякуємо!
Thank you!

* Donations received after August 1, 1999 will be acknowledged separately.

The 50th Anniversary Committee
extends its sincere appreciation to the
Self-Reliance Federal Credit Union in New York
for its generous sponsorship
of the School's 50th Anniversary Banquet and Ball
on October 2, 1999 in New York.